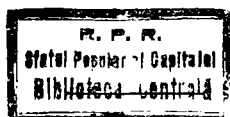

ACADEMIA ROMÂNĂ
—
DIN VIEȚA POPORULUI ROMÂN
CULEGERI ȘI STUDII
—
XXII.

COLINDE DIN ARDEAL
DATINI DE CRĂCIUN ȘI CREDINȚE POPORANE
CULEGERE CU ANOTAȚIUNI ȘI GLOSAR

DE

ALEXIU VICIU
PROFESOR ÎN BLAJ

ȘEDINȚA DELA 27 MAIU 1913

BUCUREȘTI
LIBRĂRIILE SOCEC & Comp. și C. SFETEA
LEIPZIG
OTTO HARRASSOWITZ
VIENA
GEROLD & Comp.

1914

35.465

ACADEMIA ROMÂNĂ

SECȚIUNEA LITERARĂ

ȘEDINȚA DELA 26 MAIU 1912.

Președința d-lui *I. Caragiani*.

D-l *A. Bârseanu* cetește următorul raport despre manuscriptul : *Colinde din Ardeal, datini de Crăciun și credințe poporane*, culegere cu anotațiuni și glosar, de *Alexiu Viciu*, profesor în Blaj :

D-l *Al. Viciu*, cunoscut prin glosarul său de cuvinte dialectale din graiul viu al poporului român din Ardeal, tiparit în *Analele Acad. Rom.*, XXIX, *Lit.*, prezintă o mare colecțiune de colinde, făcute cu ajutorul elevilor săi din Blaj. Colecția cuprinde 191 colinde religioase, 121 sociale și 39 urari de ale colindătorilor, serioase sau glumețe. Ea este precedată, afară de precuvântare, de o introducere de 91 pag., în care se vorbește despre ființa și originea colindelor, felul lor, despre refren și invocațiune, despre însemnătatea colindelor ca cuprins și formă, mai departe se arată câteva obiceiuri de Craciun din Ardeal, câteva credințe populare, relative la Craciun și la Ajun, și se vorbește despre colindat la celelalte popoare din Ardeal, afara de Români. Iar la sfârșitul ei se află un glosar al cuvintelor arhaice și al provincialismelor cuprinse în colecțiune și se dă literatura colindelor poporului nostru, cunoscută de autor.

Ce privește însăși colecțiunea, cele 191 colinde religioase tratează diferite materii relative la Nașterea și Botezul Domnului, la patima și moartea lui Isus, la învierea și înălțarea lui, ne arată pe Dumnezeu călătorind pe pământ întovărășit de Sân-Petru, descriu raiul și iadul, și vorbesc despre greșeala lui Adam și despre judecata cea de apoi, despre Sfinții : Sân-Petru, Sân-Nicoară, Sf. Ioan și despre alte lucruri și persoane sfinte.

Unele din aceste colinde sunt create de popor, altele însă — și anume o mare parte — sunt de origine literară. Așa sunt d. e. colindele: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 19, 26, 36, 37, 38, 39, 47, 50, 51, 86, 88, 89, 99, 109, 114, 118, 122, 123, 126, 130, 131, 135, 143, 144, 146, 147, 148, 149, 185 și 191.

Din aceste colinde de origine literară, unele sunt mai vechi, făcute de dieci, cari la început înșiși umblau la colindat, cum se vede din col. 4 («Cântarea păcurarilor»):

Noi acum, ortacilor,
Voi diecii, bunilor,
Lăudați
Și cântați
Și vă bucurați!

Cu păstorii dimpreună
Să ne facem voia bună,
Că ni s'a născut Hristos,
Lumii spre folos;

altele (ca 9: «Iosif cu Maria»; 51: «Veselie»; 122: «Prinderea lui Isus»; și 191: «Patima lui Iosif») se par de dată cu totul recentă. Ultima din acestea («Patima lui Iosif») se pare că a fost alcatuită de vreun școlar, care știă câte ceva din Istoria biblică, cum arată versurile:

Asupra Egiptului,
Pe calea Eufratului....
.
Iacob cel din veac numit

Rea veste l-a întâlnit,
Că fiul său a pierit,
Care i-a fost mai iubit....

și încheierea:

Sfârșitul zilelor *vin* (?),
De Iosif am dor și chin,
Rămân cu Beniamin,
Slavă Domnului. Amin.

Doua din colindele, despre cari e vorba, sunt reproduse din alte colecțiuni. Anume: col. 26 («Sculați, sculați, boieri mari») e «Florile dalbe» din colecțiunea «Poezii populare ale Rom.» de V. Alecsandri, iar col. 99 («Pogorît-a Domnul sfânt») e «Avutul și săracul» din colecțiunea d-lui At. M. Marienescu.

Colindele sociale, cuprinse în despărțământul B., în număr de 121, sunt balade de voinicie, legende solare, mituri, tradițiuni, romanțe și urări împreunate cu laude la adresa aceloră căroră li se colindă, sau, cum le numește d-l Viciu: «*madrigale*» (?).

Aceste colinde sunt în genere de origine populară și, deși în mare parte cuprind teme cunoscute din alte colecțiuni, totuși sunt de interes, înfățișându-ne forme proprii Ardelenilor. Pe lângă adevă-

ratele colinde, în această parte s'a strecurat și o urare cu plugul (No. 111 «Colinda plugarilor»), auzită la Ghimeș și adusă probabil din România, un bocet (No. 112 «Zăbava Zorilor»), 2 doine (No. 114 «Doi pușori de cuc», și 118 «Nuc cu frunză rară»), o strigătura cu început de colindă (No. 120 «În robotă») și, la No. 121, cântecul glumeț al «Turcii» (Brezaiei).

În câteva din cele 39 urări, mulțumiri și închinări cu paharul ale colindătorilor, aflăm diferite forme ale «Plugușorului»: astfel în urarea 4 («Mulțămîta feciorilor»), 27 și 36 («Urarea colacului»), 39 («Descântatul colacului la Turcă»).

Ce se atinge de chipul în care s'a făcut colecțiunea, observăm că, fiind colecтанții elevi dela gimnaziu, de multe ori n'au fost în stare a redă întregă colinda, încât unele din colindele adunate au ramas numai fragmente (ca d. e. piesele: 35, 150, 17 B., 23 B., 44 B., 59 B., 71 B.); alții n'au înțeles destul de bine cuvintele și le-au redat în formă greșită, cauzând astfel numeroase neclarități și confuziuni (d. e. «flăcăi», în loc de «făclii», col. LI și CLIII; «Că-s mai *sub* viței*» — juncii tinerei, — probabil în loc de «Că-s mai subțirei», col. XCVIII; ferică-mi *la noi*», în loc de «ferică-mi (ferice) de noi», col. C; «Șade gazda, cest *domn* bun» poate fi, foarte ușor, «cest d'om bun», col. CVIII, ca și în multe alte locuri; «*Spica*-mi răteză, *De* pământ pică» — col. CXX — trebuie să fie: «Chica-mi răteză, *Pe* pământ pică»; «*De-anișul* florilor» din col. CXLVII: amirosul; sfârșitul col. CLXXIII — «Sân-Nicoară» — este lipsit de înțeles, confundându-se corăbiile, pe cari le trece acest Sfânt peste mare, cu fântânile ce le sapă; col. CLXXXII: «*Da de beut* ce i-a dat? *Datu-i-a mielul sugărel*»; col. II B.: «Sub sulită brad înalt, Sub stan viță; Brad înalt» și «Sub stan viță; Stan de piatră»; col. V B.: «*Și te-on veselește*, Voinicaș de arme», în loc de: «*Și te'nveselește*»; col. XIII B.: «Cea oaie mioară — Cu lănița creață *Dând argint în ghiață*»(?); col. XIX B.: «*Pășî prin casă, scrisă masă* — Pân' la curtea cu *harcu*»; col. XXI B.: «cerbu-i *tălpior*» și col. XXII B.: «cerbu-i *strătior*» trebuie să fi fost: «cerbu-i *tretior*» = de trei ani; versurile: «*Virguș* aducând — *Virg* de *dușnic*» din col. XLIV B. trebuie să fi fost în original: «*Vigu*-și aducând, — *Vig* (teanc) de durșinic»; cuvântul «*dihorit*» din col. XLVIII B.: — «Bate vântul dihorit» — va fi fost, poate, «viforit»; versurile: «*Batu-mi-se doi boi suri*, -- *Și-și fac nună din mănună* — Prin cununa soarelui, -- Cam prin crucea bradului», din col. LIX B., sunt cu

totul neclare ; cuvintele : «Nice *miere-mi* ocheshële», din col. LXVII B. trebuie să fi fost «Nici mioare ocheshële», iar cuvântul «cocianului» din versurile : «In vârful *cocianului* — Cleanga măghiranului» poate să fi fost : «ciacăului» (chivereii ostășești) ; cuvintele «cunună» și «lincet» din versurile colindei LXIX B. : «La fântână, la *cunună*, — Unde cură apă bună ; — La fântână la *lincet*, — Unde cură apă'ncet», încă trebuie că au fost rău reproduse ; ele nu pot avea în nici un caz înțelesul atribuit de d-l Viciu : «comună, sat» și cuvântul compus «lin-cet» ; versurile : «Plecați-vă vârfurile, — Să v'ajung *cu timpurile*» din col. LXXI B. încă n'au nici un înțeles ; în col. LXXVI B. vorba «grămăticu» a fost prefăcută în «grămăditu», iar în loc de «Sare'n vânt, sare'n pământ», se zice : «Sai în vânt, sai în pământ» *) ; alții iarăș s'au simțit datori a moderniza unele expresiuni sau chiar a fabrica versuri întregi, ca astfel piesele lor să pară cu atât mai interesante.

Exemple : Col. VI se începe cu cuvintele : «In orașul *Vetleem*», pe când se știe că poporul pronunță : Vifleem, Vifleim sau Viflaim ; în col. XIII întâlnim versurile :

Și pân'la Egipt s'au dus
Cu dulcele prunc Isus...
Apoi iară s'au întors
In *Nazaretul frumos*.

În col. XVI aflăm expresia nepopulară : «Tri *zânioare* mi-l apleacă » ; în col. XLVII («Viflaimul») — o povestire rimată, fără nici o poezie, — aflăm expresia, deasemenea nefolosită de popor : «*Intre chinuri* a murit». — Col. LXIX se începe cu versurile : «Se *preumblă* Maica sfântă» ; tot în această col. aflăm versul nu tocmai clar : «Nici de vara, ce-i răcoare». În col. CXXII («Prinderea lui Isus») întâlnim versurile :

Când Hristos găta cu cina,
Merse sub pom în grădină,
Iuda după el s'a dus
Si Evreii *prin ascuns*.

Când Iuda l-a sărutat,
Sar Evreii, — l-au legat ;
L-au purtat pân' la Pilat
Și la *casa cea de sfat*.

Col. CXXX («La grădina raiului») pare întreagă artificială :

*) Nu trebuie uitat însă, că și aceia, dela cari s'au auzit colindele, încă au fost, partea cea mai mare, copii, așa că nici ei nu erau în stare, în multe cazuri, a rosti cuvintele în forma lor adevărată.

La grădina raiului,
La pomii *iedemului*
Ce veste *s'a menunat*?

Și încheierea :

Stelele mai marunțele
Și-*acèle* plâneau de jele,
Stelele pe jumătate
Se făcură 'ntunecate».

În col. CLI («Judecata lui Adam»), pe lângă expresia : «Pe Adam îl *judechează*», care cu greu poate fi populară, aflăm versurile lip-site de înțeles :

Nu te'nduri tu, raiu, de mine,
Cum ma îndur eu de tine :
Ca un nuc într'o lumină,
Ca un brad într'o tulpină!

versuri cari sunt o aducere aminte întunecată din «Hora Unirii» de V. Alecsandri :

Ca doi ochi într'o lumină,
Ca doi brazi într'o tulpina.

În col. CLXXXV se folosește expresia arhaică «Maria-Vergura», reînviată în biserica română gr. cat., care cu greu cred ca se aude în popor. În col. CLXXXVII («Făclia dalbă») întâlnim versurile :

D'așă joacă de frumos (faclia)
Și *se'ntoarnă de voios*
Într'un feșnic luminos!

În col. III B. («Colinda cătanei») aflăm expresia : «*Prințul împărat*»; în col. XIV («Văsălie») se zice : «Și porni *întru* vânat»; în col. XVI («În grădina soarelui») :

Cu frâne cu ciocoței,
Cu toate podoabe *noi*.

Col. XXVII (Lupta voinicului cu leul) se începe cu cuvintele :

La floarea *acafului*,
La umbra gutâiului,

pe când varianta acestei colinde (XXVIII) are începutul cu mult mai firesc :

Pe sub vița vinului,
La umbra gutâiului.

Nepopulară mi se pare și expresia «ca-un bun vecin», din col. XXXI B. («Junelul»):

Ci-am venit, *ca-un bun vecin*,
Să mă lupt, leuț, cu tine (v. 44 și 45),

ca și «drăguliță» din col. LIII B. («Mărie prin grădină»):

«Nu mă rupe, *drăguliță*» (zice ruja către fată,—v. 7), și mai departe (v. 12 și 13):

De nu ți-oiu fi *drăguliță*,
Mi-i aruncă pe uliță .

Tot în aceasta colindă din urmă (LIII B.) aflăm versul:

Fete mari cu *salbe tari*.

Expresia:

Dacă-*aceste* le gătași,
C'ofa'n mâna d'apucași,

din col. LXVIII B. încă nu poate fi populară.

Inchinătura XXI din despărțământul «Urări» pare întreagă măiestrită:

Faceți bine și iertați,
Vorba să nu ni-o'*mputați*,
Ca s'avem și noi folos
De Nașterea lui Hristos!
Noi umblăm *să câștigăm pâine*

Cu pușinică înțelepciune,
Sa ne facem haine bune.
Că haine-avem cam ponosite,
Nici la domni nu-s prea iubite.
Sacu *monolac*, etc.....

De altfel la fiecare piesă se arată numele colectantului și comuna de unde este el, afară de piesa 40, unde lipsește indicarea comunei în care a fost auzită această colindă.

Ce privește transcrierea textelor, d-l Viciu și-a dat silința să reproducă cuvintele așa cum se rostesc în popor. De multe ori însă și dânsul va fi stat la îndoială, cum să reproducă în scris cutare sau cutare vorbă sau expresiune, care se putea înțelege în mai multe feluri. Astfel am amintit că în mai multe locuri cuvintele «cest domn bun» putea să fie foarte ușor «cest d'om bun»; tot astfel d. e. în col. LIV («Zor de zor», sau, mai bine zis: «Zori de zori») cuvintele:

Da-Le'-dânsu-încă-i cu ei,
Da-Le' dânsu-i îmbrăcat...

în care d-l Viciu crede că Le=Ler, se pot rosti și scrie foarte bine și, poate, cu mai mult cuvânt:

D'ale dânsu'ncă-i cu ei,
D'ale dânsu-i îmbrăcat...

Cât pentru transcrierea versurilor, observ ca în multe locuri emistihele, cari rimează între sine, sunt transcrișe în acelaș vers, pe când în col. CLXXVIII («Ce soare rasare mai de dimineață?») versurile ar fi trebuit daspărțite în emistihe de câte 6 silabe.

Cu privire la gruparea pieselor (colindelor) trebuie sa observ ca adunându-se foarte multe variante ale aceleiaș colinde, acestea nu s'au grupat totdeauna la un loc, ci multe din ele sunt împrăștiate. Astfel d. e. col. XCVII («Dumnezeu cu oile») seamănă foarte mult cu col. LXX («O chilie de tânăie») și prin urmare trebuiau grupate la un loc; tot astfel trebuiau grupate la un loc piesele: CLIV («Joaca Petru»), CLV («Petru în raiu»), CLVI («Petru în raiu») — variantă, CLX («Sub poalele ceriului») și CLXII («Taica Petrului»), fiind toate de acelaș cuprins; de altă parte, piesa CLXI («La mijlocul ceriului») trebuia așezată lângă colindele CLVII, CLVIII, CLIX, tratând toate aceeaș materie. Dintre cele sociale: col. XLII («Ioan, bun bărbat») e aproape identică cu XXV («Colinda lui Ion»); col. XLVI («Pe sub meri și pe sub peri») e aproape aceeaș cu XLV («Meri și peri»); col. LXXIII («Sora Solomie») seamana cu XXXIV («Sus la Țăriglat») și cu XXXVI («Sor' și frate»); col. LXXXV («Umblan colindând») seamănă cu LXXVIII («Gazda nu-i acasă»); piesele CVII («Sus la munte»), CLX («Trei păcurărași») și CX («Trei păcurarei») sunt variantele aceleiaș colinde și prin urmare nu trebuiau întrerupte prin col. CVII («Albu-i dealul»), col. CXV B. și CXVI B. («Bradul și teiul») trebuiau grupate lângă CXC A., fiind, cu deosebire aceste din urma, aproape identice.

De asemenea piesele XXVIII («Scolî, tu fiică») și XCVI («Pe sub deal de pomișori») s'au introdus din greșeala între colindele religioase, pe când piesele XVIII B. («In deal de Rusalim») și XIX B. («O fiară mândră»), introduse între cele sociale, sunt de cuprins religios.

În «Introducere — cum am amintit la început d-l Viciu dă un studiu întreg asupra colindelor; multe însa din afirmările sale, ca d. e. cele relative la numele și originea colindelor, la refrenuri și invocațiuni, la reminiscentele antice, cuprinse în colinde, pot să fie controversate.

În «Glosar» nu s'au introdus toate cuvintele și expresiunile necunoscute sau rar întrebuințate în celelalte ținuturi locuite de Români (ca d. e. *cătîlin*, col. 57; *ferie*, ibidem; *iconar*, col. 61; *po voraș*, col. 100; *galileu*, col. 126 (reminiscenta bisericească); *boj*

col. 153; *arghisit*, dto; *păstură*, col. 168; *brud*, *brudar*, col. 174; *țiră*, col. 10 B. («Cujma săvă toată țiră»); *ciocoței*, col. 16 B.; *cipcea*, col. 26 B. (v. 6: «Sări ici, sări *cipcea*»); *bulzu mării*, dto (v. 25: «Bulzu mării ne-o 'mbulzit»); *sulbuc*, ibidem (v. 29: «Pe un sulbuc mare de pește»); *dihorit*, col. 48 B.; *mănună*, col. 59 B.; *iișori*, col. 63 B.; *storcuț*, col. 79 B.; *domnuțul* peștelui, col. 82 B.; *Voimă vameșă*, col. 83 B.; *abă* (urări XIII); de altă parte, câteva cuvinte nu par explicate corect, sau sunt greșit explicate (ca d. e. *adălior*, presupus în legătură cu germ. edel; *strătior*, explicat cu: mai mare, conducător, sau — mai probabil — «care streche», care strê», — pe când cuvântul acesta nu poate fi altceva, decât o formă coruptă dela *tretior* = de trei ani; *zârnă*, explicat cu «zină», pe când în adevăr e o plantă).

Pe temeiul celor arătate mai sus, părerea subscrisului este ca colecțiunea d-lui Viciu nu se poate publica în forma în care se află acum, ci trebuie înapoiată autorului, ca s'o modifice în următorul mod:

1) Să delătore toate piesele a căror origine literară e evidentă, sau cari au fost reproduse din alte colecțiuni.

2) Să grupeze din nou diferitele piese, concentrând la un loc variantele relative la aceeaș temă și delăturând cu totul pe cele fără nici o importanță.

3) Să restituie în forma originală cuvintele rostite greșit sau stâlcite prin neînțelegerea colectanților.

4) Să omită cu totul din «Introducere» studiul asupra colindelor, mărginindu-se numai la descrierea obiceiurilor de Crăciun și a felului cum se colindă la Românii din Ardeal.

5) Să introducă în glosar toate cuvintele necunoscute sau rar întrebuințate, chiar și atunci când n'ar putea da explicarea lor.

6) Să delătore din glosar explicările nesigure sau echivoce, cari pot face ca valoarea întregului glosar să fie bănuită.

Făcându-se aceste îndreptări, colecția d-lui Viciu s'ar putea prim în publicația: *Din viața poporului român*.

București, 25 Maiu v. 1912.

ȘEDINȚA DELA 27 MAIU 1913.

Președința d-lui *I. Caragiani*.

Se cetește următorul raport al d-lui *A. Bârseanu* asupra culegerii de *Colinde*, trimisă spre publicare de d-l Al. Viciu și înapoiată după revizuirea făcută, în urma arățărilor d-lui Bârseanu. După aceste îndreptări, d-l Bârseanu propune publicarea culegerii, căreia să i se facă îndreptările arătate :

«D-l Alexiu Viciu, profesor pensionar în Blaj, prezintă din nou, revăzută conform propunerilor subscrisului din raportul din 25 Maiu v. 1912, colecțiunea sa de *Colinde*, făcută cu ajutorul foștilor săi elevi.

«Dânsul a ținut seamă în deobște de observările cuprinse în acest raport, omițând din «Introducere» studiul său despre Colinde și marginindu-se numai la descrierea obiceiurilor de Crăciun ale Românilor ardeleni, delăturând colindele de origine literară prea pronunțată și cele două-trei reproduse din alte colecțiuni, grupând la oaltă variantele aceluiași teme, restituind în forma originală—unde s'a putut—cuvintele rostite greșit sau stălcite prin neînțelegerea colectanților, și în fine completând glosarul dela sfârșitul colecțiunii cu un număr însemnat de cuvinte neintroduse în prima redacțiune și delăturând dintr'însul mai multe explicații nesigure sau prea îndrăznețe.

«În modul acesta extensiunea lucrării s'a redus în câtvă, rămânând în despărțământul A (Colinde religioase) 155 piese, în loc de 191, câte fusese mai înainte, iară în despărțământul B (Colinde sociale) 112, în loc de 121. În partea a treia (Urări) a rămas același număr de 39 piese.

«Cu toate aceste ameliorări, totuș au mai scăpat din vedere unele îndreptări, pe cari le cred neapărat de lipsă, ca d. e. delaturarea colindei religioase XXI («Vestea minunată»), de origine evident literară și de altfel prea cunoscută, ca să mai cuprindă loc și în această culegere ; gruparea la un loc a pieselor CII, CIV și CV din despărțământul B, cari sunt variantele aceleiași piese, despărțite una de alta prin colinda CIII («Pe sub deal de pomișori»), care, deși cu subiect tot din viața păstorilor, se depărtează mai mult de celelalte, — și introducerea în glosar a *tuturor* cuvintelor arhaice și provincialismelor, cum sunt d. e. cuvintele : *povoraș*, *băluț* (LXXII),

botezământ (XC), *arghisit* (CX), *fericu* (LXXXV B.), etc., cari lipsesc și acuma.

«Aceste îndreptări însă se pot face cu ușurință la ultima revidare a manuscrisului sau chiar și în cursul tipăririi.

«Făcându-se și aceste îndreptări, sunt de părere ca lucrarea d-lui Al. Viciu să se publice în colecția: *Din viața poporului român.*»

— Propunerea d-lui Bârseanu se aprobă.

PRECUVANTARE

Literatura poporană am îndrăgit-o la vatra părintească. Acolo am învățat, ca prunc, colinde, povești și cânturi. Ca băiat de școală mai de multe ori am copiat pentru frații miei: «Colăcăritul» (1) fratelui Benedict, apoi doine și hore, cari au ajuns în bune mâni la profesorii mei de liceu în Blaj. În cursul carierei mele de profesor la numitul liceu am intrat conștuit în arhiva cea bogată a neamului nostru și am ieșit cu un tezaur de creațiuni ale Muzei poporane. Am convins pe elevii mei despre însemnătatea produselor geniului poporan și despre datorința ce o avem ca să le adunăm, să le studiem și așa să le transmitem posterității. Și elevii m'au priceput. Onoare lor! Ca albine sânguincioase s'au slobozit în câmpul înflorit al literaturii populare. Dela Tulgheș până la Brad și din Maramurăș până la Olt, de pretutindeni au adunat și însemnat conștiincioși tot felul de literatură poporană: basme, tradițiuni, istorisiri, legende, anecdote, cânturi, frânturi de limbă; doine, hore, colinde, datini și credințe, însemnări despre portul și tot ce privește viața poporului român. Unele din acestea le-am publicat în foi. Dar ocupându-mă de colinde am constatat că aceste ramășițe sfinte se pierd pe încetul. Și până acum am pierdut multe dintr'însele. Colindele încep a se uita. Cultura modernă și împrejurările sociale schimbate le amenință cu părăsire. Cel ce s'a ocupat cu colindele va fi experimentat că trebuie să cetească multe variante ale aceleiaș colinde, ca să poată afla una mai completă și mai aproape de textul original. De fapt: unele colinde sunt un amestec din 3—4 felurite, sau și în cazul cel mai bun, din 2—3 de acelaș fel. Temele nu sunt multe, dar mult variate sunt colindele de aceeaș temă.

Mulțimea variantelor necomplete îngreuiază selecțiunea, mai ales când colindătorul neînțelegând cuvintele vechi le poartă și reci-

(1) A apărut acum și a III-a ediție a Tribunei, la Krafft în Sibiu.

tează vorbe fără rost, ca d. e. *anglicei* (1)=anglică, *scorobèle*=corăbioare; *daliior*=aurel(?) *dujănel*, *duşalnic*, l. d. duşinic, arh. *urşinic*, *gaiu* (cocoş—,) l. d. gaiu, *harc*, *harcaş*=arc, *lebenjoară* lebedă, *tătrior* l. d. stretior, *pătrior*, l. d. pältior ş. a. m.

Acest proces nefavorabil mi-a fost un îndemn să mă ocup întâiu de colinde şi să public acele ce pân'acum sunt inedite, ca aşă să le păstrăm posterităţii.

Alt motiv pentru publicarea colindelor mi-a fost faptul că în unele părţi ale ţerii administraţiunea le opreşte în parte (turca), sau de tot, ori le mărgineşte în timp. Astfel se restrânge uzul lor şi se alterează obiceiul cu privire la timp. Azi în puţine locuri, ori nicăieri, nu se mai colindă la Anul-Nou, cu atât mai puţin la Bobotează, ori la Paşti. Colindatul cu turca a devenit obiceiul rar, vasilca, pluguşorul cu buhaiul e şi mai rar; sorcova şi piţărâii (bizărâii) sunt locale, iar vifleimul, ca reprezentatie, s'a dat uitării şi au rămas numai colindele cu vifleimul, de care abiă ne ştiu spune bătrânii cum eră.

Obiceiul de a aruncă copiilor poame pe horn (2), de acum nu se mai poate practica, va ieşi din uz, deodată cu cuptoarele vechi ţărăneşti, cu hoarne (coşuri) largi, cari răspund în tindă sub «ursoaie». În locul acestor fel de cuptoare se introduc sobe de fier, ş. a. şi hoarne cilindre, înalte peste coperiş. Cultura modernă, împrejurările sociale schimbate, contactul mai intim cu alte popoare, cauzează părăsirea vechilor obiceiuri. Azi nu se mai varsă nuci, alune, mere, prune pe horn, ca să se bucure copiii la Crăciun şi la Anul-Nou, ci se introduce, mai ales la oraşe, obiceiul german «Pomul de Crăciun», tot rest din cultul soarelui, dar care nu-i obiceiul românesc. Cu toate acestea cucereşte teren.

Aşă asistăm la îngroparea obiceiurilor noastre străbune.

În faţa acestor fapte mi-am simţit datorinţa de a salvă ce se poate.

Văzând că Onorata Academie Română dela început a încurajat şi ajutat publicarea literaturii poporane şi a tot ce priveşte vieţa poporului român, am îndrăznit şi eu cu rugarea ca să-mi tipărească în editura sa acest mănunchiu de colinde, rămânând ca în viitor rând pe rând, să public o întreagă literatură populară dimpreună

(1) Nume de floare. Se foloseşte şi în această formă.

(2) Ce există şi în Sicilia.

cu descrierea portului românesc de dincoace. Aduc călduroase mulțumiri Ilustrei Academii Române, că m'a sprijinit în propusul meu. Astfel am putut da poporului român «ale sale dintru ale sale», ca să-și vadă într'însele tot sufletul său ; iar învățații neamurilor în această modestă culegere de datini și credințe să aibă cu un criteriu mai mult despre originea noastră romană, cum — pe dreptul — doriă Sasul Schmidt, ca adică : originea noastră romană să răsară din romanitatea sărbătorilor, datinelor și credințelor poporane, (în scrierea : *das Jahr und seine Tage in Meinung und Brauch der Rumänen Siebenbürgens*, Hermannstadt 1866).

Cât voi fi contribuit la ajungerea scopului acestuia, va judecă critica nepărtinitoare.

Blaj, în Faur 1912.

ALEXIU VICIU.

DATINE ȘI CREDINȚE POPORANE.

A. Crăciunul.

Introducerea sărbătorii dela Apuseni. Numele sărbătorii. *a)* Crăciunul filologilor, *b)* Crăciunul după colinde și legenda populară.

În forma de azi, deosebit de alte sărbători și în ziua de 25 Decembrie, a început a se sărbători Crăciunul la noi, în biserica orientală, numai în secolul IV. Până atunci în Orient se obișnuia a se sărbători *Nașterea Domnului* deodată cu *Arătarea* (Epifania) la Iordan. Uzul bisericii apusene era întemeiat în natura lucrului, că dela 25 Martie (Buna vestire) până la 25 Decembrie sunt chiar nouă luni; de aceea l-au primit și în Orient. Astfel sărbătoarea Crăciunului vesel la 25 Decembrie este introdusă în întreaga biserică creștină acum de 16 secoli.

De mult ce serbăm Crăciunul, nu mai știm însemnarea cuvântului, cum mulți nu mai înțeleg astăzi numele sărbătorilor vechi ca *Săvăsiere* (1), *Sângiorz* (2), *Sânzâene* (3), *Sânicoară* (4) ș. a.

Sărbătoarea Nașterii Domnului tot *Crăciunu* o numesc și frații Macedo-Români. Aceștia îi mai zic și *Cărciun*, cum obișnuiesc Megleno-Românii; Românii istrieni îi zic *Bojichiu*.

a) Filologi străini și de ai noștri au cercat să stabilească originea etimologică a cuvântului *Crăciun*. Dar părerile învățaților sunt divergente și chestiunea a rămas încă nerezolvită. Atât de grea este explicarea științifică a cuvântului, încât ne aducem aminte de zisa Stui-lui Augustin: *Origines vocum sicut somniorum interpretatio*, așa sunt de nesigure originile cuvintilor, ca explicarea visurilor.

(1) Sf. Vasile (la Anul nou).

(2) Sf. Gheorghe.

(3) Sf. Ioan.

(4) Sf. Nicolae.

Cel puțin în cazul concret explicarea este foarte dificilă. Quot capita !

Dar să vedem etimologiile pe rând.

1. Părerea învățatului slavist Miklosich (1) este că numele Crăciun se derivă din vechiul slav *Krăčun*. Eruditul filolog nu urmărește însă mai departe originea cuvântului : de unde și cum vine vorba aceea în vechea slavă ? Oare nu Slavii au împrumutat-o dela Români (Cfr. Jagić, *Arch. für slav. Philolog.* II, 610). Nu se poate oare ca Slavii și Bulgarii, cari trăiau amestecați cu Românii în Dacia Aureliană, să fie primit deodată cu creștinismul roman și numirea sărbătorii ? Dacă s'ar putea dovedi această ipoteză, atunci cuvântul românesc s'ar fîschimbat la Bulgari în *Kračun*, la Ruși în *Kerečunŭ* și *Koročunŭ* (Cfr. și maghiar. *Karácson* ; slov. *Kračun* ; mic. slav. *Kerečunŭ*). Astfel avem numele sărbătorii comun cu Slavii, cum avem și *obiceiul colindatului* și numele *colindă*, care în vechea slavă sună : *Kolida* ; în mic. dial. rus. *Kolida*, *Koljado*, *Kolenda* (sârb). La Neogreci *Kolanton* (pron. *Kolandon*) înseamnă : covrigei, covrigi, colăcei, ce se dau copiilor cari umblă la colindat din poartă 'n poartă strigând : «Christos s'a născut !» Tot la Neogreci : *ta Kólianta* =ajunul Crăciunului, și : *ta Kálanta* (pron. Kalanda) = cântec de felicitare în seara de Anul nou ; de aici verbul *Kalantizo*=lego ta Kálanta=colind (2).

2. Bazați pe aceste date factice autorii Glosariului edat de Academia română, răposății Laurian-Maxim au crezut că originea cuvântului Crăciun, ca și a colindei, este de a se căuta în limba româna. Ei au propus etimologia : Crăciun din *Carnatione*, (în)-carnatione din incarnatio, Intruparea Cuvântului. Dar înșiși au recunoscut imposibilitatea deducțiunii fonetice. De aceea hazardară altă etimologie, (nu mai fericită) din vorba presupusă : *Crescitione*=timpul în care încep a crește zilele, însemnând paralel și creșterea cuvântului întrupat. Autorii acestei etimologii înșiși văd că deducțiunea este cea mai grea de justificat prin regulile fonetice române. Ei însa totuș încearcă prin mijlocirea analogiei. Noi nu o mai reproducem, fiind de tot neadmisibilă.

3. Marele nostru filolog Hasdeu, în *Etimolog. Magn. Romaniae* I, deduce vorba chestionată (Crăciun) din latin. *Crastinum* ; iar pro-

(1) In opul: *Die slav. Elem. im Rum.* 26.

(2) După Miklosich, *Die christliche Terminologie der slavischen Sprache.*

fesorul Aron Densușianu (în *Istor. limbii și literaturii rom.* ed. II, pag. 111.) susține etimologia Crăciun < *creationem*.

Filologii noștri moderni lapădă aceste etimologii dimpreună cu a lui Schuhard, care statorise rădăcina: *Christi jejunium*, (1) ca de tot neadmisibilă. Ei cred că cea mai aproape de adevăr este etimologia desvoltată de Pericle Papahagi (2), anume Crăciun < *calationem*, dela *calatio* = chemarea poporului român prin preut la 1-a zi a lunii, ca să-i vestească sărbătorile ce cad în acea lună, special în Ianuarie, cam când se serbă la începutul erei creștine și Crăciunul. Cu această părere se unește și profesorul Sextil Pușcariu (3).

4. Față cu aceste etimologizări savante sunt cari susțin că cea mai adevărată deducțiune etimologică a cuvântului *Crăciun* este din bulgărescul *Kračunŭ*, atât din punctul de vedere semantic cât și din cel fonetic; iar etimologia numelui bulgăresc, deja citat, este din verbul bulgăresc: *Kračŭ sŭ* = a face pași, a merge; deci vorba *Kračunŭ* corăspunde latinescului *adventus*, venirea, sosirea (Domnului).

Dar să vedem ce ne spun colindele și legenda poporană?

b) În colindele dela Crăciun sărbătoarea se personifică. Tradiția colindelor ne prezintă Crăciunul ca pe un *boier mare, boier bătrân, domnul bun*, care mănâncă cu Dumnezeu și cu sfinții la masă. El e *Moș-Crăciun*.

Bună seara, Moș Crăciun,
Dă-mi sălaș după cuptor.....

se roagă Preacurata fecioară; dar Crăciun nu-i prea milos, o refuză și o îndrumă la ieslea vitelor. În casă n'are loc pentru alți oaspeți, pentru că așteaptă colindătorii; iar aceștia sunt *feții lui Crăciun, oaspeți buni*, cu dâșii vine și Dumnezeu, *veseli, buni, colindători, ospecioii lui Crăciun*. Astfel S. Vergură naște pe fiul sfânt în ieslele boilor din staulul lui Crăciun, seara în zi de Joi. Așa ne spune o colindă din Ceanul deș. (Câmpie), că Fecioara Maria:

Tot umblă din casă'n casă,
Și nimeni nu vrea s'o lasă,

(1) *Literalblatt*, VII, 154.

(2) În *Convorb. liter.* (XXXVII, 670—2).

(3) *Etymol. Worterbuch der rumän. Sprache*, nr. 407.

Până *Joi de cătră seară*
 Intr'o poiată (1) se aşezară,
 Acolo, pe fân uscat,
 Şi-a născut Mare-Impărat.

Aşa spune şi tradiţia poporană, cum mi-a împărtăşit elevul Laur Radu din Uifalău (l. Aiud), după spusa Mariei Ciumbrudean, tot de acolo.

Sărbătoarea Crăciunului este personificată în colinde şi nume i s'a dat după al persoanei legendare. *Bucatele puse pe masă* sunt în-suş Crăciunul. Intr'o urare zic colindătorii :

Că nu intrară bine'n casă,
 Şi *Crăciun eră pe masă*
 C'un *purcel fript* lângă el.

Pare indispensabil purcelul, ca să facă sărbătorile vesele. Aşa eră şi'n «Saturnaliile» Romanilor. Cfr. Epigr. lui Martial : «Iste tibi *bona faciet Saturnalia porcus*». (VI.XI.).

Pe cum în timpul domniei lui Saturn curgea lapte şi miere, astfel *Crăciunul este dătătorul tuturor bunătăţilor*. Intr'o colindă (din Ighiu) aşa grăeşte Domnul cătră Sfântul Ion :

Măi Ioane, Sântioane,
 Ian iea-ţi tu *toiagul* (2) tău
 Şi te sue sus, mai sus,
 Şi iea *mana stupilor*;
 Şi te scobori mai în jos,
 Şi iea *roada viilor*
 Şi le adă *toate 'ncoace*,
 Să le dăm la acest domn bun,
 C'*aşa-i legea* (3) *la Crăciun*.

B. Obiceiuri de Crăciun.

a) *Colindele*. — Intre datinile de Crăciun locul prim îl ţine modul cum învaţă tinerii colindele, textul şi melodia lor.

Patruzeci de zile se pregăteşte creştinul «cu post şi cu rugăciuni, cu mai multe 'nchinăciuni», ca să poată primi cu vrednicie pe oaspele ceresc. Tinerimea, ea tot veselă ; ea şi în post îşi află petrecerea, dar o petrecere demnă, pioasă : învaţă colinde, cu cari să

(1) = Staul, grajd.

(2) = Băţul.

(3) Obiceiul.

întâmpine pe Christos pe pământ. În scopul acesta, junii se aduna seara la o «gazdă». Acolo un fecior mai isteț, poate și un barbat, care știe mai bine colindele, recitează din memorie textul, «vorbele» colindelor, cum le-a învățat și el dela altul și acesta iarăș dela altul, și cum s'a păstrat această moștenire, rămasă din moși și strămoși. Unul cântă înainte și ceilalți după el, până le învață. Această școală de repetiție se ține în fiecare an. Cu cât drag umbla feciorii la această școală! Ei știu că fac aceea ce au făcut și parinții lor: o datorință de pietate. Au și ei ambiția lor. Le-ar fi «rușine de lume» să uite colindele, cari le-au auzit în copilărie răsunând sub fereștile caselor și la uși. Ar fi o dovadă de slăbiciune și decadență pentru juni, ca ei să nu colinde la Crăciun, cum au colindat înaintașii lor, «Așa ne-am pomenit și așa-i legea din batrâni», își zic ei. Cum ar fi Crăciun fără colinde? Ar fi păcat. Cel ce le-ar părăsi, ar fi un Iudă, sau orice alta, numai nu Rumân, creștin adevărat. Așa-i convingerea poporului român, care se leagă morțiș de cultul extern, de ceremonii. Acestea, înainte de toate, și făcute după un tipic tradițional, «cum ne-am pomenit!»

De multeori merge greu învățătura, pentru că textul este așa de vechiu, cât în unele locuri nu-l mai înțeleg. Atunci zic vorbe neînțelese, ca odinioară Salii lui Marte, când cântau al lor «carmen saliare». Cuvintele neînțelese ușor se pocesc într-o atâta, cât numai cu greu sau de loc nu se pot recunoaște. De schimbat totuș nu schimbă nimic în text. Chiar prin vechimea lor colindele au un aer de sfințenie misterioasă. De aceea orice schimbare în colinde ar fi identică cu o profanare. Doamne apără!

Așa învață junii a colinda. Colindatul junilor urmează așa:

Pân la miezul nopții feciorii însoțiți de lăutari, ori de flurași, petrec la «gazda» lor. După miezul nopții pornesc la colindat sub conducerea unui *vătav*, care cere permisiunea gazdelor ca să colinde «feciorii satului». Toți le dau voie să colinde la fereastă, ba unde-s fete la casă, îi primesc și în casă, unde cântă colinda, apoi învârt puțin fata la joc. Mulțumesc, urează, și se duc mai departe pe rând. Inceputul îl fac dela popa, cu a cărui binecuvântare pleacă la *birăul* satului (primarul) și la alți oameni mai de cinste. În comunele mari feciorii se împart în mai multe cete. Primarul desemnează părțile satului pentru fiecare ceată, ca să nu se întâmple dezordine. Cetele de colindători se împart apoi în câte două grupe. Astfel cântă alternând, schimbându-se cu rândul, așa că grupul I îi începe și cântă

o păreche de versuri, ori numai un vers și refrenul (invocația), iar grupul al 2-lea continuă repețind mai întâiu versul din urmă și mai adăugând unul. Așa urmează până la capăt. Strofa ultimă, sau ultimele 2 versuri le cântă la olaltă ambe grupele.

Colindele feciorilor sunt religioase în partea cea mai mare. Dar știu feciorii și colinde de cele *lumești* (balade ș. a.) ori *sociale* (ode, madrigale ș. a.) și le cântă potrivit după împrejurările gazdei la care colindă și după starea lui socială. Au colindă anumită pentru popa, pentru primarul, vătavul, ș. a. m. d. De asemenea au colinde potrivite pentru gazda unde este fecior «junișan», «junel», pentru gazda «cu față de măritat», cu «fecior de înșurat, ori cu copil de botezat». Tot după aceste împrejurări sociale și familiare potrivește «vornicul» și «mulțămita» sau urarea.

Copiii învață colindele seara pe lângă vatră din spusa părinților, cum învață rugăciunile în poala mamei. Colindele copiilor sunt religioase. Uneori părinții sau bătrânii fac haz spunându-le *parodia* :

Colindiță cu codiță,
Leaga baba de porțiță,
Și-o bate cu maiu,
Sa-i crepe rânza,
Sa manânce copii brânza.

Ori drept urare :

Dă-mi covrigu, că mi-i frigiu,
Dă-mi colacu, că mi-i dragu!

Copiii de școală, cei mai deștepți și cu darul cântării, învațau mai nainte vreme dela dascălul bătran, ori dela diacul troparul zilei : «Nașterea ta Christoase»... Aceștia colindau în *seara de Ajun cu icoana Nașterii*, umblând doi cu doi. Pe alocurea se obișnuiește și acum.

b) *Lăturenii*. — Este obiceiul feciorilor de a merge *lăturenii*, oaspeți, la joc în satele învecinate. Cu junii de acolo încheie un fel de „hospitium“, legătură de ospitalitate, pe timpul cât țin sărbătorile Crăciunului vesel. Iată procedura junilor din comuna Gledin, cott. Bistr.-Năsăud (1) :

În prima săptămână din postul Crăciunului feciorii se împart în două grupe, numite *beri* (bere) (2). Fiecare grupă își caută un

(1) După împartășirile elevului meu Alex. Harșan, la anul 1909.

(2) Spun bătrânii că *până la 1848 Românii din părțile locului* în apropierea sărbătorilor Crăciunului mai la toate casele *fierbeau bere* din bucate și la petrecerile obișnuite numai de aceea beau. Acum s'a părăsit acea industrie poporană.

bărbat *jucăuș mare*. La casa acestuia se adună aproape în fiecare seară și învață a colindă. Semn de adunare se dă cu *lucinul* (corn de bou). In acele întruniri se sfătuiesc și hotărăsc, în care sat să meargă spre *a se tocni lăturenii*. In scopul acesta aleg o deputațiune de 5—6 inși, feciori cari merg în satul care s'a hotărât. Acolo trag la *gazda* feciorilor din acea comună. Acesta-i primește și-i omeneste cu de ale mâncării; beutură își cumpără feciorii pe banii lor. După ce se ospătează, fac *tocmeala*, ca în sărbătorile Crăciunului să meargă „lăturenii” unii la alții. De cumvâ pe feciorii din acel sat i-au tocmit alții, își caută norocul în altă parte, într'una din cele 12 comune învecinate, căci în celelalte nu au obiceiul acesta. Dacă s'a făcut tocmeala de lăturenii, feciorii din satul acela invita și fetele și joaca la olaltă în casa gazdei, până'n zori de zi, când oaspeții se departă. După câteva zile *lăturenii* tocmiți întorc vizita: merg la ceia cu cari s'au tocmit lăturenii și acolo asemenea ospătează și joaca o noapte întreagă.

In seara de Ajunul Crăciunului feciorii se adună la gazdă și-și aleg *tisturile* (magh.= oficialii) adevă: 2 vătăfi, 2 colceri și 2 căprari (caporali). Vătafii, după gazdă, sunt conducătorii feciorilor; colcerii veghiază peste beutura de lipsă în timpul ospățului; căprarii poartă grijă de colaci.

După ce și-au ales „tisturile”, amândouă „berile” (însoțirile feciorilor) merg mai întâiu la primarul satului. Aceasta, cu comitetul comunal, le împarte casele la cari au să umble la colindat grupele de colindători. Nu este iertat *a-și colindă casele unul altuia*. Colindatul îl încep amândoua însoțirile dela casa primarului, de acolo merg la preutul. Apoi se despart „berile” și merg pe la casele desemnate de primărie. Dela fiecare casă capătă câte un colac mare, care nu-i iertat a l lua în posesiune, până nu-l *alduesc* (ureaza „mulțumita colacului” v. la urări). Dacă nu gată cu colindatul *până în zori de zi*, continuă în ziua de Crăciun după înserat. După ce au terminat, merg la gazda, unde-i așteapta fetele și lăutarii, și joacă cu toții până târziu.

A douazi de Craciun toți feciorii din „bere”, îmbracați sărbătorește, se adună încă înainte de amiază la casa gazdei. Acesta împreună cu „tisturile” purtând pe umeri în „baltage” câte un colac mare, între chiuituri vesele și între cântările lăutarilor pleacă la satul prietenilor cu cari făcură tocmeala în post. Când sunt aproape de acea comună, dau semnalul cu bucinul. Prietenii li ies întră întâm-

pinare cu muzicanți și cu beutură. Unde se 'ntâlnesc, se oaspătă mai întâiu bine, apoi pleacă mai departe. Ajunși în sat, merg la gazda. Aici mai întâiu gazda feciorilor sosiți, apoi tisturile își predau colacii cari i-au adus în băltage punând în ei câte 10—15 *taleri de argint* pentru colegii lor. La predarea colacilor tisturile fac cunoștința unii cu alții. Se prezintă unul altuia cu cuvintele: *unde se află soful meu vătavul* (1)—*colcerul*,— *căprarul*, *să se facă cu voie bună la puțină cinste*; *cinstea-i mică, puținică, ți-a mări Dumnezeu norocul*. Prin această formulă se întărește legătura făcută între ei. Predarea colacilor și a banilor de argint este un fel de cauțiune depusă în mâna colegilor și la întoarcere acasă o primesc înapoi dela colegi.

După împlinirea acestor formalități se începe ospățul vesel. După ospăț ies afară *în liber* și încep jocul, care ține până seara. Atunci oaspeții se împart în două părți și merg la vătavii berii din acel sat. Aici se oaspătă vătavii pe cheltueala lor (a vătavilor) și continuă jocul toată noaptea.

A treia zi încep jocul de dimineață, îndată după prânz (dejun). De ale mâncării se îngrijesc feciorii din însoțire, iar cortel (sălaş) peste noapte au oaspeții la prietinii lor.

A patra zi după prânz mai joacă vreo două ore, apoi oaspeții lăturenii se întorc acasă, însoțiți de prietenii lor între chiuituri vesele și cu multă voie bună. Fiecare «lătorean» își mai *alege* și *câte-o fată*, care asemenea îl însoțește până la un anumit loc.

Toată petrecerea și ceremonia ospetei lăturenii se repetă, când vin «pe ospăț» prietenii unde au fost lăturenii. Și aceștia vin deja a 4-a zi. Se oaspătă până la a 6-a zi, atunci se întorc la vetrele părintești și cu aceste s'a terminat lăturenia.

În satele unde sunt două beri, se întocmesc așa că una merge ca lăturenii în comuna anumită, iar una rămâne acasă, ca în continuu să fie joc în sat și să țină neîntrerupt din ziua a două până într'a șasea.

Spesele ospetelor cu lăturenii se repartizează pe feciorii însoțirii din bere, însă așa că vătavii și ceilalți oficiali plătesc ceva mai mult.

În ziua de Anul-Nou, după ieșirea din biserică, feciorii se adună din nou la gazdă, unde-și platesc cota repartizată. Dacă le-au mai

(1) Par'că auzim formula romană: „Ubi tu Gajus“.

rămas din colacii adunați cu colindatul în Ajun, aceia îi împărțesc în schimbul speselor.

După acestea toți feciorii însoțiți de lăutari se duc la primarul satului, ca să-i *dea înapoi colacul* ce l-au primit dela dânsul (1). Se reîntorc apoi la casa gazdei, unde joacă până seara. Astfel cu ziua de Anul-nou s'au terminat și petrecherile obișnuite în sărbători.

În aceste datini inteligenții români din părțile locului văd evoluțiunea petrecherilor romane cu joc, la cari au luat parte și Sabinii cu fetele lor. La toată întâmplarea ospetele dela Crăciun, cari sunt în uzul general la Români, sunt o *evoluare a Saturnalelor*. (Despre acestea vezi At. M. Măriencescu în «Familia», 1874, pag. 475).

Petrecherile aici descrise aiurea se fac fără lăturenii, însoțirea feciorilor are numirea de *bute*, la care contribuie deja de toamna o anumită cantitate de must. După ce au pierit viile și unde n'au fost și nu sunt vii contribuiesc feciorii și cumpără vin, vinars, și petrecerea urmează cu joc câte 4 zile.

Când invită feciorii fetele la joc, invitarea o fac după anumite formule, și anume pe la Cugir *doi feciori* chemători cu *ploște pline de vin* zic așa: *întâiu cuvântul lui Dumnezeu! A doua: se roagă feciorii satului, oaspeții Crăciunului, să faceți bine să lăsați, că am auzit că aveți o fată frumoasă, la o petrecanie frumoasă, să vă placă și dumneavoastră!* Fetele toate duc cinste câte un *colac* frumos împodobit cu mere, aluate ș. a., care de aceea se numește *măr*.

Observ că a merge *lăturenii* la joc în satul vecin este obicei în multe părți ale țerii, chiar și în cursul anului Dumineca și în sărbători, fie vara, fie în alt anotimp. Feciorii *unguri* de pe *Târnava mică* încă au obiceiul de a merge lăturenii la joc în comuna învecinată.

În satele unde junii se însoțesc la *bere*, băieții feciorași își petrec aproape la fel cu junii, dar sub supraveghierea părinților. Și ei se constituiesc în *beri* și își aleg oficiali, ca și junii, dar nu merg lăturenii, ci joacă *turca* (2). Despre turcă și jocul ei au scris: G. Dem. Teodorescu, «Încercări critice asupra unor credințe, datine și moravuri ale poporului român», București 1874, pag. 24—28;

(1) Colacul primit dela popa încă îl înapoiază, în ziua de Crăciun, când un vătav îl duce la biserică, înfigând în el 40 fileri.

(2) În jurul Albei-Iuliei, pe Secaș ș. a. se zice *furcă*, iar prin ț. Hațeg *cerb*.

Măngiuca S., op. cit. pag. 39—40; Tibolt Schmidt, în «Transilvania», an. XLII, No. II, pag. 135—146, cu ilustrațiuni. Adaug obiceiul din Cugir, că în ziua de Anul nou turcașii umblă cu turca prin sat întrebând în glumă, cine s'ar află s'o ierneze, și fiindcă nu se află nime, o *pușcă* în mijlocul drumului. O pun apoi pe-o scară și o târesc în casă, unde-o desfac și o strică (Comunic. d-l Nicolae Muntean, st.).

Observare :

E credința poporană, că pe acela *care joacă turca*, îl *părăsește îngerul păzitor șase săptămâni*, și în vremea aceea feciorul acela e în stăpânirea diavolului. De aceea nu se prea îmbie jucători.

c) *Petrecerea copiilor*. În dimineața Ajunului (24 Dec.) copiii, de 6—10 ani, se scoală des de dimineață, iau străițile (trăistile) mari în spate și umblă de-a lungul stradelor strigând în gura mare la porțile creștinilor: co-lă-cei ! Dela fiecare casă iese cineva și le dă câte un colăcel (Gledin și jur).

În Munții apuseni (Abrud, Bistra, Câmpeni, Sohodol, Boița) și prin țara Hațegului în dimineața Ajunului umblă copiii cu *pițără* (pron. *ptyițăra*). Ei își fac niște bâte ghilăite (în rândeă) pe cari le numesc *colinde*. Bătele sunt pline de aschii albe din rândeă. Pleacă în cete de câte 15, 20, 30 inși. Când intră în casă, zic: «Bun ajunul lui Crăciun» ! Când ies: «Noi ieșim, D-zeu intră» ! (Bistra, Câmpeni); prin Sohodol, când vin la ușă, zic: *Dă-ne-veți a pițără* ? Când ies: «Noi ieșim»... Copiii capătă bănuți și colăcei (Aur. Gligor, din Bistra, student). Prin Boița umblă pițărăii din casă în casă. Când intră în curte, strigă: «Bună dimineața lui Crăciun ! *mniața, mniața* lui Crăciun.

Dați-mi și mie un *boț* (colăcel),
Să fie vaca cu vițel,
Purceaua cu purcel
Și cățeaua cu căței !

La Hațeg pițărăii (pizărăii) copii, femei, bărbați, când intră în curte strigă: «Aici, aici !...» După primirea darurilor: «rod în grâu, rod în grâu !!» Const. Muntean, st. Cu «Sorcova» umblă pe la Zernești și Brașov. Influență din România,

De nu capătă daruri, strigă :

Bureți pe păreți,
Tot nevoi să-aveți ;

Bureți pe păreți,
Bișoi (1) în coteț!

Obiceiul pițărăilor, în alăturare cu Saturnalele Romanilor, le-a descris d-l At. M. Măriencescu în «Familia», 1874.

La țară (Campie, Murăș, Târnave) nu umblă copiii cu «pițăra», numai se adună dimineața în ajunul Crăciunului într'un deal din capul satului. De acolo pleacă toți la olaltă vestind Nașterea Domnului. Oamenii îi așteaptă pe la porți, dându-le câte un colăcel. (Lupu, lângă Blaj). Aceasta-i petrecerea copiilor. *Bărbații și bătrânii* încă-și au petrecerea lor : Incepând din ziua de Crăciun, pân' la Anul-Nou, la fiecare casă se pregătesc mâncările cele mai alese. Bărbații, ori-când le place, invită la casa lor «pe ospăț», adecă la ospătat. Invitățile se fac mai ales când ies din biserică, sau când stau în jurul jocului. Nașul își invită finii, părinții pe fii, verii unii pe alții. (Gledin).

d) *Petrecerea bătrânilor*. — In ziua a II-a de Crăciun pornesc doi *bătrâni din comitet* (reprezentanța) și umblă pe la toată casa. Dela fiecare gazdă capătă colac și carne de porc (mușchi). Toate darurile adunate la un loc le vând și banii îi varsă în lada (cassa) bisericii. Seara fac o *cină comună* din colacii căpătați și din carnea de porc ce au rezervat. Adună comitetul și se ospăță. Așa se începeau și Saturnalele cu cină comună, dată în fața templului lui Saturnus. In legătură cu acest obicei de a se ospăta, înseamnă că și *Săcuii* serbează tot cu mese întinse și mâncări trei zile, începând din seara Ajunului. *Sârbii* din Timiș își caută câte un oaspe *bărbat*, care *două* zile să petreacă la ei mâncând și bând cât poate. A treia zi îl duc acasă, însoțindu-l cu muzică și cu multă veselie (Hegyî Ödön în *Tolnai Világlapja*, 1911, No. 52, pag. 3229).

e) *Butucul Crăciunului*. Colindatul ține toată noaptea :

Că ne vin colindători
 De cu seară până'n zori,

zice colinda. După miez-noapte umblă feciori a colindă. Astfel oamenii adulți nici nu se mai culcă, ci pun de cu seara un *butuc* mare pe foc (unde mai sunt cuptoare vechi). Lângă acele stau povestind și ascultând colindele. Bătrânii se îngrijesc ca în seara de Crăciun să nu se gate fânul din ieslea vitelor, nici să nu se stingă focul în vatră. Obiceiul de a arde butucul Crăciunului se află doară și

(1) *Bișoiu* = porc gras, gâscă grasă.

la Francezi sub numirea *calendeau, chalendal*, cum citează Mangiuca după Grimm (*Deutsch. Mytholog.* Berlin 1875, I. 521—2.) Dintre popoarele din patrie îl aflăm la Sârbii din Bácska, cari ard butucul (budnjak) în timpul cinii și a prânzului în trei zile după olaltă. A treia zi apoi copilul cel mai tânăr din familie îl trânteste de uștior. Câte scânteii sar din rămășița de butuc, atâția pui vor scoate galițele în anul viitor (Hegyi Ödön, *l. cit.*)

f) *Alte obiceiuri. Paie pe jos*, pe fața casei, aștern oamenii în multe locuri în părțile ardelen, cât și în Ungaria (Toracul M.) întru amintirea că Isus Christos s'a născut pe paie în ieslea vitelor. Datina aceasta o aflăm și la poporul maghiar (Hegyi Ödön, *l. cit.* m. s. pag. 3227).

Colindatul, sau mai bine uratul cu *plugușorul* și cu *buhaiul* este în uz și prin Ardeal, d. e. pe Câmpie, în Chiciud (1), și Cott. Albei inf. (2). Urările de aici însă rămân cu mult înapoia celor culese din România de prof. Păsculescu și publicate de Acad. Rom. București 1910, pag. 19—36. *Vasilca* pe la noi nu-i în uz. Descrierea plugușorului și buhaiului, cum și a Vasilcăi a se vedea în «Incerări critice» de G. Dem. Teodrescu și în «Sărbătorile poporului cu obiceiurile, credințele etc. de C. Rădulescu-Codin și D. Mihalache, edit. Academ. Rom. București 1909, pag. 13—14. Aceste obiceiuri se raportă la viața agricolă. Prin ele se urează roadă în câmpuri și ne aduc aminte de *carmen fratrum arvalium*.

Pe alocurea, sub Munții apuseni, este obiceiul de a colinda și în seara de «Bobotează». Ceremonia se face ocolind grădinile cu mult svon de clopoșele, cu strigăte și vuiete. Pomii se leagă cu legături de paie. Acest obicei își are fundamentul în *Opalia*.

Datina *romană* descrisă în notița descoperită de Du-Fresne de a umblă mascați la casele oamenilor în noaptea de Anul Nou, își află expresiunea în obiceiul ce există pe alocurea (Târnăvi, Arieș (Luna), Mureș, d. e. în Tâmpăhaza, I. Aiud) și în ziua de azi :

În *Luna* (Arieș) a 4-a zi de Crăciun se maschează feciorii și umblă prin sat făcând haz și veselie (comunic. Nic. Hada, stud.).

În *Tâmpăhaza* un fecior se deghizează în haine femeiești, altul în costum de Jidan, cu ochelari, cu barbă mare de fuior, al treilea rămâne în portul obișnuit în sat, dar poartă pe umăr o *bătă*, de care

(1) După împărtășirile lui P. Suciu, student.

(2) *Az also fehér v. megye román népe*, 239.

atârnă o legătură de cenușă. Insoțiți de lăutari și de multă lume merg dela poartă la poartă, unde joacă și strigă chiuituri vesele, satirice, ca d. e.;

Du-te 'n casă, tu rânjită,
Că ți-i vatra deslipită.
Du-te și ți-o lipește,
Și apoi hai de te rânjește! (1)

In veselia generală nimeni nu se vatămă prin astfel de *glume licențioase*.

Bucuria slugilor.

In timpul Saturnalelor la Romani încetă deosebirea de clase. Sclavi înșiși *se bucurau de libertate (utere libertate decembris, Horat.)*, stăpânii le serviau la masă. Amintiri simbolice de etatea de aur din timpul domniei lui Saturn. Urmă de acest obicei aflăm în colindele dela Crăciun:

In col. cu Vifleimul la început, este un îndemn la bucurie și veselie generală, că zice:

Acum voi, ortacilor,
Voi diecii bunilor,
Cântați, lăudați și vă bucurați!
Cu gazdele dimpreună
Să ne facem voia bună,
Că ni s'a născut Hristos....
Dați cu toții, de-om cântă (=să cântăm),
Doar gazda colac ne-a da....
Sluga și cu slujnica
Ei acum s'or bucură,
C'au ajuns și Nașterea!

C. Colinda la popoarele conlocuitoare.

Rămâne să cercetăm dacă în obiceiul colindatului suntem influențați de popoarele conlocuitoare, ori întors, dacă noi am avut influență activă asupra lor.

Cu privire la Maghiari, constatăm că ei peste tot n'au colinde. Poporul maghiar nu colindă la Crăciun decât numai în satele cu populațiune amestecată cu Români. In Agristeu (Târn. mică) d. e.

(1) Comunic. de Dumitru Popa, st.

am auzit Maghiari colindând la Crăciunul lor dar, *numai în seara Ajunului* (24 Dec.) și *numai cântece de Vifleim*, așa dar de *caracter religios*. Tot așa și în Blaj-sat.

Colinda și colindatul la Maghiari este un împrumut dela alte popoare, *colindele ungurești. . sunt împrumutarea cea mai nouă*, zice Dr. G. Alexici. (Texte din liter. pop. rom. Budapesta 1899, pag. 288.) Sunt date istorice sigure, că pe la mijlocul secolului al XVI-lea, atât în ținutul de peste Dunăre, cât și mai vârtos în părțile ardeleni, eră în vigoare datina colindatului, care ținea, cum se pare, o săptămână, că zice G. Heltai (pe la 1552) «în Ardeal îndată după ziua Nașterii Domnului nostru Isus Hristos, se începe *marele praznic al diavolului*: săptămâna colindării» (1) «Nici o îndoeală că asupra colindelor maghiare din Ardeal au trebuit să aibă mare influență și colindele noastre» (2).

Au Maghiarii *urări* de Crăciun, cari le *cântă* feciori și fete la fereastă. Și acele urări sunt *numai* de caracter *religios* (3).

Urările obișnuite la *Anul-Nou*, în versuri, sunt tot religioase. Cântă începerea Anului-Nou și doresc ca acela să aducă gazdelor bogăție în vite, păsări, vin, bucate, bani ș. a.

Anul-Nou aduce veselie și bucurie, căci vestește venirea Mesiei. Pe acesta îl roagă în cântece să dea poporului său binecuvântarea sa și darurile: grâu, vin ș. c. a. (4).

Maghiarii au reminiscențe de cultul soarelui d. e. *focurile, cele fac pe dealuri și sar peste ele* în ziua de 24 Iunie, adică în solstițiul de vară; totuș personificarea soarelui ce se întoarce iarăș către noi, «dies natalis solis invicti», prin chipuri de animale, cum avem noi *Brezaia* (turca, cerbul) și *Vasilca*, n'o au nici Maghiarii, nici celelalte popoare din patrie.

Sașii nu colindă la Crăciunul lor. Nu bucuroși primesc pe Românii cari merg să le colinde. Pe la Blaj s'au văzut și auzit uneori colindători feciorași și fete de Sași din satele vecine, dar aceștia au colindat niște cântece de Crăciun din cărțile lor de biserică. Ade-vărate colinde nu au. Nu au nici numirea.

(1) Dr. G. Alexici, op. citat mai sus.

(2) *Acelaș*, t. acolo.

(3) V. *Palócz Népk.* pag. 147. cit. d. Dr. Kis Aron, *Magyar gyermekjáték gyűjtemény*, Budapest 1891. pag. 456.

(4) v. Dr. Kis Aron, op. cit., pag. 441—445.

Colindatul, cât bruma îl au Maghiarii, l-au luat dela Români, ce se vede din faptul că n'au numire proprie pentru colindă și colindat, ci poporul folosește cuvânt românesc : *Kántál* (=cântă, colindă), iar colinda și în scris o numesc tot așa : *Kolinda* = *Karácsonyi ének* = cântec de Crăciun (1).

Dafînele Sașilor la sărbătorile Crăciunului n'au nimic comun cu ale noastre, afară de vergelatul dela Anul-Nou, când varsă plumb topit, și calendarul de ceapă (2). *Irozii* (Craii) se pare că au fost în obiceiul și la Sași, cum apare din opul : *Herodes, Ein deutsches Weihnachtsspiel aus Siebenbürgen*, Hermannstadt 1855, de I. K. Schuller, care la an 1860 a scris apoi un studiu despre Colinda (v. c. m. s.).

În timpul mai nou și scriitorii maghiari au dat atențiune colindelor noastre și obiceiurilor împreunate cu acele. Așa, d. e. în revista „*Ethnographia*“, an. 1901. N-r 5 „az aradmegyei Kolindálás és turka táncoltatás“, de Czárán Gy. (Colindatul și jocul Turcei în comitatul Aradului). Interesant „essay“ a apărut tot acolo (an. 1904) din pana cunoscutului arheolog Király Pál : „*Bethlehemes játék Radnán*“ —care însă n'am putut-o avea la îndemână.

De o *influență pasivă* din partea Maghiarilor și a Sașilor nici vorbă nu poate fi.

De *Slavii de sud* am fost influențați, de sigur, cum dovedește chiar numele sărbătorii „Crăciun“ și unele datini, ca butucul Crăciunului ș. a. Despre colindele Slavilor de sud scrie D-r. Margalits Ede „*Kolindák a Délszlávoknál*“ în aceeaș revistă etnografică, anul. 1900. În schimb însă nu se poate ignora influența romană asupra Slavilor, căci toate numirile slave ale colindei sunt din *Calendae*, cum recunosc marii slaviști Miklosich, Tomaschek și M. Drinov, apoi învățații germani, ca Grimm ș. a.

Poporul nostru prin bunul său simț a îndeplinit procesul de amalgamare a sărbătorilor păgâne solare cu elementele credinței celei nouă venite din Palestina, așa cum în secolul al VI ordină Papa Gregoriu cel Mare (590—604), ca adecă sărbătorile păgâne să se prefacă în creștine. Poporul nostru a ținut ceremoniile și timpul, și a schimbat obiectul cultului. Se știe cât de tare țineau și Românii la cultul extern, la formulele și modalitățile prescrise de

(1) v. *Alsófehérvármegye román népe, néprajzi tanulmány*, pag. 231—239.

(2) Comunicat binevoitor prin D-r R. Huss, profesor, Bistrița.

ceremonial. Aşa tare am ținut la acele și noi Românii. În modul acesta au rămas în vigoare ceremoniile religioase din cultul soarelui obișnuite la Anul nou (ce se sărbătorește în ultima săptămână a lui Decembrie). Colindele noastre sunt perpetuarea acelor ceremonii și datini. Nu le-am împrumutat de la alte popoare, ci sunt originale și proprii ale noastre, așa cât, ce privește colinda, am putea potrivi cuvintele lui Quintilian (despre satiră): *colinda quidem tota nostra est*.

COLINDE

A. Religioase:

Nașterea. Botezul Domnului, Dumnezeu pe pământ. Patima și moartea lui Iisus. Învierea și Înălțarea. Raiul. Petru în raiu. Sfinții. Varie.

I. Seara de ajun.

Asta-i seara de Ajun,
Mâne-i ziua de Crăciun,
Când Dumnezeu s'a născut
Și pământul l-a făcut.
5. Sus ceriul l-a ridicat,
În patru stâlpi l-a răzimat,
Patru stâlpi tot de argint;
Mai frumos l-a 'mpodobit
Tot cu stele mărunțele,
10. Mai pe sus cu mai mărele:
Soarele cu razele,
Luna cu luminele.
Întâia rază ce răzește?

Săcădate.

Sus la vârful munților
15. La crucile brazilor;
A doua rază ce răzește?
Jos la șes, la holde verzi;
A treia rază ce răzește?
În casă la cest om bun.
20. Om bun, să te veselești,
Pe noi să ne dăruiești
C'un colac de grâu curat,
Cu vin roșu străcurat,
Cu doi galbeni românești.
Gazdo, să te veselești!

Oct. Sumea, student.

II. Sara lui Ajun.

(Variantă.)

Azi îi sara lui Ajun,
Domnului Doamne!
Mâine-i ziua de Crăciun,
Când Dumnezeu s'a născut
5. Și pământul l-a făcut,
Sus ceriul l-a ridicat,

Patru stâlpi l-a răzimat,
Patru stâlpi tot de argint;
Mai frumos l-a 'mpodobit:
10. Tot cu stele mărunțele,
Mai pe sus cu mai mărele:
Soarele cu razele,

- Luna cu luminele.
 Antăia rază unde-mi rază?
 15. Sus la vârful munților,
 La crucile brazilor!
 A doua rază unde-mi rază?
 Jos la șes, la holde verzi!
 A treia rază unde-mi rază?
 20. În casă la cest om bun!
 Om bun să te veselești,

- Pe noi să ne dăruiești:
 C-un colac de grâu curat,
 Cu vin roșu străcurat:
 25. Cu doi galbeni românești,
 Gazdă, să te veselești!
 Și de acum, până'n vecie,
 Dumnii-Voastre bucurie
 Și nouă de veselie.
 30. Amin Doamne, slavă Ție!

Urmează dialogul:

- Oh, iubiții mei creștini,
 Ce-am auzit în vecini?
 Că nu *tunarăm*(1) bine'n'casă
 Și Crăciun eră pe masă,
 5. C'un purcel fript lângă el;
 Noi bine că ne-am cerut,
 Gazda nu s'o priceput.
 Al 2-le: Feri, frate, în lături
 Să-ți spun și io a'mele sfaturi:
 • 10. Io știu puțină carte,

- Nu minciuni, ca tine, frate;
 Ne bat cu ușile'n spate,
 Împreună cu tine, frate!
 1-ul: Eu bine văd și cred,
 15. Că mi-i frig, de abia te văd,
 Dar să stee punga gata,
 Să ne dee gazda plata;
 Și să mergem mai în jos,
 Că ne-șteaptă bucurios.

III. Sara din ea(sta) sară.

- Sara din ea sară,
 Sara lui Ajun,
 Noaptea lui Crăciun,
 Sfânt fiu s'a născut
 5. Dintr'o Maică sfântă.
 Doi îngeri din ceriu
 Pruncul l-au cerut:
 «Dă-ni-l, Maică, nouă,
 Ca să-l botezăm,
 10. Să-l încreștinăm!»

Spinu (Târn. mică.)

- Maica li l-a dat
 Și l-au botezat
 La râul Iordan
 Prin sfântul Ioan.
 15. Scump nume i-au pus:
 Hiristos Isus,
 Ca să 'mpărătească
 Și să stăpânească
 Ceriul și pământul
 20. Și pe noi de-a rândul.

Silv. Simonetti, student.

(1) = Intrarăm.

IV. Ce sară-i?

- Ce sară-i această sară?
 Sara-i mare-alui Ajun,
 Mâne-i ziua lui Crăciun,
 De-a născut și Fiul-sfânt,
 5. Fiul-sfânt pe acest pământ
 Mitutel, înfășătel;
 Fașa-i verde, de mătăasă,
 Scuticel de bumbăcel,
 Cârpe-s albe de fuior,
 10. Legănèl de pălînèl.
 Ploaia caldă de mi-l scaldă;
 Neaua ninge, nu-l atinge;
 Vânt tragăna, de-l leagănă,
Tri zânioare(1) mi-l apleaca.
 15. Dacă Domnul sfânt nașteă,
 Mare lucru ce-mi făceă?
 Face ceriul și pământul.
 Face ceriul 'n două zile
 Și pământu 'n alte două.
 20. Intinse ceriul pe pământ,
 Cum l-întinse, nu ajunse;
 Tare Domnul se 'ntristă,
 Mâna stângă scutură,

Călanul mic.

- Tri inele jos pică,
 25. Tri îngeri le ridică;
 Tri îngeri cu tri *biciuri* (2),
 La tri cornuri de pamânt,
 Tot trasnesc și tot plesnesc,
 Sa ridice munții crunți.
 30. Munții crunți își ridică,
 Văi adânci își rămâneă.
 Intinse ceriu-a doua oară,
 Cum l'întinse bin' s'ajunse.
 Domnul tar' se bucură
 35. Și ceriul mi-l dăruia
 Tot cu lună cu lumină
 Și soarele cu razale,
 Și cu stele-și mărunțele,
 C'o stea mai mare'ntre ele.
 40. Din aceea se vedeă,
 De pământul dăruia
 Tot cu frunza și cu iarbă
 Și cu vița vinului,
 Și cu roada grâului,
 45. Cu izvoare curgătoare,
 Pe pământ is mergătoare.

Nic. Georgescu, stud.

V. Sara de arjun.

- Asta-i sara de *arjun*,
 De arjunu⁷ lui Crăciun.
 De când Domnul s'a născut
 In ieslele boilor,
 5. Din grădèle, luminele

- Din *pociunchi* (3) flacâi (4).
 [aprinsă.
 Față albă de mătăasă.
 Maica fiul și-l luara
 Și se duse, cât se duse,

(1) = *Zâne*.

(2) I. d. *bice*.

(3) *Pociumbi, stâlpișori*.

(4) *Făclii*.

10. Și s'a dat a hodinî,
La umbra de plopui verde.
Plopul umbră nu-i țineă,
Maica rău se odihniă,
Pe plopul și-l blăstemă:
15 «Să fii, ploape, blăstemat
De mine, de fiul meu,
Și de domnul Dumnezeu.
Bată vântul, ori nu bată
Frunza ta să se tot bată!»
20, Maica fiul și-l luară

Șonfalău.

- Și se duse, cât se duse,
Și s'a dat a odihni
La umbra de tisă verde.
Tisa umbră că-i țineă,
25. Maica bini se hodineă,
Pe tisă o *alduiă* (1):
«Să fii, tisă, alduită,
De mine de fiul meu,
Și de Domnul Dumnezeu,
30. Bată, vântul, ori nu bată
Frunza ta să nu se bată».

I. Copăcianu.

VI. Sara mare.

- Mare-i sara de-astă sară,
Domn din ceriu!
Că s'a născut fiul sfânt,
Mitutel, înfășățel;
Fașa-i dalbă de mătăasă,
5. Scutecel de *dujănel* (2),
Căpșoară de *păioară* (3).
Ploaia caldă de fui-l scaldă;
Neaua ninge, de mi-l unge;
Vântul bate, de-l adoarme.
10. Trec *tri zâne* și-l d'apleacă.
Cea maică Sfântă-Mărie
Fiu'n brațe și-a luat,
Sus la munte și-a plecat.
Când fu 'n poala muntelui,
15. Fiu din graiu așa-a grăit:
«Maico, maico, draguț'
[maico,
Pune jos și hodinește
Și te uită jos la țară,

Voila (Făgăraș.)

- De vezi, maico, ce-i ve-
[dea-ră?]
Ea mai bini l-o d'ascultat,
20. Puse jos și-o hodinit,
Jos la țară și-o privit
Și nimica n'o văzut,
Numai aburi de pământ;
N'au fost aburi din pământ,
25. C'au fost oastea lui Irod,
Lui Irodu d'împărat,
Foarte rău s'a supărat,
Mulți coconi mici s'au tăiat,
Patruspre[ze]ce mii de prunci
20. De doi ani în jos mai mici.
Tot în sus i-au asvârlit
Și 'n săbii i-au sprijinit,
Ca să 'ntâmpale Dumnezeu;
Dumnezeu nu s'a 'ntâmpalat,
35. C'a fost voia Tatălui
Și mai mare a sfântului.

Dictată de Eva Gabor.

(1) *Binecuvântă.*

(2), Catifea, purpură.

(3) Văl subțire.

VII. Sara Născutului.

Ce sară e astă-sară?
 Domnului Doamne!
 Da i sara *născutului* (1),
 Că s'a născut un fiu sfânt,
 5. Fiul sfânt pe acest pământ.
 În iesle de boi născu
 Cel ce toate le făcu,
 Pe paiele grâului,
 Pe flori dalbe-a fânului,
 10. Ce pari is prejur de iesle?
 Sunt în pari făclii aprinse.
 Ce nuiete-s pintre pari?
 Mogoș.

Sunt nuietele argințele,
 Fiul sfânt în fășițele,
 15. Scutecaș de bumbăcaș,
 Legănaș de pălținaș.
 Trage-un vânt în deal senin,
 Leagă fiul cu chilin.
 Ploaie caldă
 20. Fiul scaldă,
 Neaua ninge,
 Fiul plânge,
 Să fiți, gazde, sănătoși
 Și'ncă, gazde, veseloși!
 Vas. Trifa.

VIII. Ziua lui Ajun.

Azi e ziua lui Ajun,
 Dai Domnului Doamne (2),
 Și mâne-i sfântul Crăciun,
 De-a cină și de a sta,
 5. De-a cină și-a se rugă,
 De-a rugă și pe tin' Doamne,
 Lângă rugă și lumină
 Lungă, groasă, vederoasă
 De *ververi* (3) și-ajunge'n
 [ceriu,
 10. Cu razele peste ceriu.
 Păroșeni.

Da'o rază unde rază?
 Rază'n vârful munților.
 A doua rază unde rază?
 Rază'n crucea brazilor.
 15. D'a tria rază unde rază?
 Rază'n poarta acestui domn.
 Unde raza se răză,
 Poarta'n două despică,
 Ca să *tune* (4) junii buni,
 20. Junii buni colindători.

Nic. Todoran, student.

IX. Colinda la ușe afară (noaptea).

Scoală, scoală, gazdă bună,
 Florile dalbe...
 Că nu-i vremea de durmit,

Că-i vremea de 'mpodobit,
 Că buni oaspeți că vă vin,
 5. Oaspeți buni colindători

(1) Nașterii.

(2) După fiecare vers.

(3) N'am putut afla însemnarea acestui cuvânt. Bănuiesc că ar fi dela *Vâl-vori*, (vâlvoare) prin pronunță forțată, în grația rimei. A. V.

(4) = *Intre*.

Și cu dânșii Dumnezeu !
 Dumnezeu e mititel,
 Mititel, înfășățel :
 Fașă d'albă de mătăasă
 10. Și scutec de *dușnic* (1),
Felegioară (2) de *puioară* (3),
 Mâna-i dreaptă cruce-aduce

Gledin.

Și cea stângă busuioc :
 Busuiocul fetelor,
 15. Trandafir nevestelor,
 Grâu revarsă peste masă (4),
 Să iasă răul din casă ;
 Sănătatea lasă'n casă,
 Bogăția *prejur casă* !

A. Harșan, student.

X. Colinda ziua la ușa.

Noi umblăm și colindăm
 Pe la uși de mari boieri,
 Și boierii nu-s acasă,

Că-s în codri de-a vânăre ;
 5. Vânează pe Dumnezeu
 Dumnezeu e mititel,
 Mititel înfășățel — și con-

tinuă ca cea de noaptea, apoi deschid ușa și salută astfel :

«Bună vremea, bună vremea, jupâne gazdă ! Mulțămim drag Domnului, c'am putut postî postul Crăciunului cu Dumniavoastră dimpreună !

Observare : Colinzile nr. IX—X din *Gledin* (Bistrița-Năsăud) le cântă numai *feciorii satului*, cari după ce sfârșesc cu colinda alduiesc (urează) astfel :

Tot să te faci cu voia bună, jupâne gazdă, *pe-o* (5) mândră colindă, pe cum și-o putut aduce feciorașii noștri aminte. Tot ce-or fi greșit, fă bine și iartă, ca o gazdă a noastră înțeleaptă, că abiă te vor greși *răurile* (6) peste an.

XI. Dimineața de Crăciun.

Dimineața de Crăciun
 Născutu-mi-a un domn tinăr,
 Domn tinăr ca Dumnezeu,

Tinerel și *frăgețel* (7)
 5. Și mi-și face-un scuticel,
 Scuticel de bumbăcel,

(1) = *Purpură*.

(2) = Deminutiv din : *feregea*, mantă.

(3) = *Văl subțire de fachiol*.

(4) E Obiceiu să verse grâu peste masa gazdei.

(5) = Pentru.

(6) = Relele.

(7) = *Fraged*, deminut.

- Fașe* dalbă de mătasă,
Negrior (1) de păltior.
 Vântul tragă-nă,
 10. De mi-l leagă-nă,
 Și mi-și plouă ploaie caldă,
 Ploaie caldă de mi-l scaldă,
 Și mi-și ninge, de mi-l
 [d'unge.
 Vânt leagă-nul trăgă-nă,
 15. Domnul tare că crește-nă,
 Lucru mare că-mi făcē :

Cib.

- Făcū ceriul și pământul.
 Făcū ceriu 'n două zile,
 Și pământu 'n noua zile.
 20. *Tinse* ceriul pe pământ,
 Cumu-l tinse, nu-l cuprinse.
 Domnul tare se 'ntristă
 Și din graiu așă grăiā :
 Oi ! Harhanghel Mihailă,
 25. Bagă mâna 'n buzunar
 Și mi-și scoate-un biciu
 [de foc !

(necompletată.)

Ar. Costea, student.

XII. Scoală, gazdă bună.

- Sus te scoală, gazdă bună,
 De scoală și slujnicile,
 Să măture curțile
 Cu vârful coșitelor,
 5. Cu călcâiul cismelor,
 Și gunoiul sus să-l iēe,
 Inpoala *sugnei* (2) eleiverde !
 Ia te scoală, gazdă bună,
 De scoală și slugile,
 10. Să 'ntindă plugurile,
 Să arăm, să sămă-năm,
 Grâu roșu să răvăr-săm.
 Am arat și-am sămănat,

Uroiul săcuesc.

- Grâu roșu am răvăr-sat.
 15. La capul pământului
 Este-o rece fântâniță
 De Dumnezeu *d'oblicită* (3).
 Dumnezeu s'a scoborît,
 Apa rece a beut,
 20. Măr de aur a mâncat,
 Roadă 'n grâe și-a lăsat,
 Roadă 'n grâe până 'n brâe,
 Și 'n săcări până 'n brățări,
 Și 'n ovese cât de dese,
 25. Și 'n alace cum s'or face !

P. Bălaș.

XIII. De sculare.

- Și te scoală, cest domn
 [bun,
 Leru-mi da, Leru-mi da !

- Scoală și pe feții tăi,
 Feții tăi și fetele.

(1) Probabil: *legănior*.(2) *Sugnă* și *sucnă* = fustă.

(3) Observată, aflată.

5. Fete mari lumini s'aprendă,
Feciori mari porți să
[deschidă,
Să pornească plugurile,
La arat, la sămănat;

- Să răstoarne rozor galben.
10. Facă-mi feții și-o fântână,
Să scoboare Dumnezeu
Cu lumini și cu prescuri
Și cu dalbe 'nchinăciuni.

Șpring.

Nic. Popa, scrisă de Em. Colbazi, student.

XIV. Sculați, mari boieri.

- Sculați, sculați, mari boieri,
Florile dalbe,
De vedeți lumină 'n ceriu,
Cum răsare, ca și-un soare;
5. Dar nu-i soare răsărit,
Că-i chilie de argint,
Chilie întunecoasă,
Pe din lontru-i cu mătasă.
10. In chilia de argint
Nouă popi, nouă dieci
Și pe atâța patrierci (1).

- Strigă popa ăl mai mare:
«Ieși, măi diece, afară,
15. De dă 'n toacă de trei ori
Și clăptește (2) clopot mic!»
Colo, col' spre răsărit
Este-un măr mândru 'nflorit,
Da la umbra mărului
20. E fiuța Domnului,
Scoli, fiuță de 'mpărat,
Că de când ai adurmit,
Florile s'au veștezit
Otrava te-o otrăvit!

M.-Decea.

Em. Pop.

XV. Sculați, boieri.

(Variantă.)

- Sculați, sculați, boieri mari,
Sculați voi, Români plugari,
Vă sculați și slugile,
Să 'ntindă plugurile,
5. Să mergem la sămănat;
Să arăm, să sămănam,
Brazda neagră să 'nturnăm.
In capul pământului
Este o rece fântâniță.

10. Da Dumnezeu ca și-un sfânt
S'a coborît pe pământ,
Apă rece a beut
Măru roșu a mâncat,
La grăe roadă le-a dat.
15. Tot prin grâu, până'n brâu,
Pin săcări pân'susuori,
Pin ovese, cel'mai dese,
Pin alace,—acum se face.

Orășia de Mur.

Liv. Anghel, student.

(1) = Patriarhi.

(2) = Clătin, clătesc, mișc abia.

XVI. Sculați, sculați.

- Sculați, sculați, mari boieri,
 Că nu-i vremea de-a dormi,
 Că-i vremea de-a 'mpodobî;
 Că nici noi n'am mai durmit
5. De-a sară, de-alaltă sară,
 Din sara Ajunului
 Spre ziua Crăciunului,
 Și-am plecat la colindat
 Și pe Domnul l-am aflat.
10. Veni doamna cestor curți
 Și din graiu așa grăi:
 «Ce stați, cete de feciori,

- Prea de noapte-ați mîne-
 / *cat* (1),
 Că nici domnul nu-i sculat,
15. Că el, de s'a *pomeni* (2),
 El frumos v'a dăruî:
 C'un colac de grâu curat,
 Cu *ferdela* (3) măsurat,
 C'un pahar de vin curat,
20. Cu feria măsurat.
 Ia, săriți în cea grădină
 Și vă luați flori în mână
 Și veniți tot răurînd
 Și pe Domnul lăudând !»

Cugir.

Ion Munteanu.

XVII. He, Crăciune.

- He, Crăciune, he, stăpâne.
 Asta-i sara lui Crăciun,
 Lui Crăciun, boieriu bătrân.
 Mână sluga cea mai mare
5. Să dè la boi de mâncare;
 Vint-a'n casă,
 Spus-a'n masă:
 «He, Crăciune, he stăpâne,
 Nu mă pot apropia
10. De mugitul boilor,
 De svonul albinelor !»
 Mână sluga cea mai mică,
 Ca să vadă
 Și să creadă.

15. Vint-a'n casă,
 Spus-a'n masă:
 «Crăciuneasă, *stăpâneasă*,
 În coarnele la doi boi
 Ardu-mi doi luceferei;
20. Dar nu-s doi luceferei,
 Că-s doi frățiori de-ai miei;
 Și'nainte, la zăbrele
 Ardu-mi două luminele;
 Dar nu-s două luminele,
25. Că-s două surori de-a' mele !
 Hei, Crăciune, hei stăpâne,
 De tri ani și jumătate
 Te-am slujit în dreptate !»

Ciufud (I. Blaj).

Q. A. Viciu, student.

(1) = Ați pornit.

(2) = *Deșteptă*.(3) = *Baniță*.

XVIII. Dimineața lui Crăciun.

- Bună-i draga dimineață,
Domnului Doamne,
Dimineața lui Crăciun,
Lui Crăciun celui bătrân !
5. Cel d'om pe-afară se primblă,
Dintr'o curte'n altă curte.
Când fu la a treia curte,
Văzù Domnul scoborînd
Tot pe scări de luminări,
10. Pe scară dalbă de ceară.
Curse'n casă
Spuse'n masă :
«Fii veselă, jupâneasă,
Că ne vine-un Domn la
[casă !]»
15. Cuvântul nu fu sfârșit,
Domnul din ceriu a sosit.
«Bunu-i prânzul, jupâ-
[neasă !]»
«Dacă-i bun, hai, să-l prân-
[zim !]»
- «N'am venit ca să prânzesc,
20. Nice ca să odihnesc,
C'am venit ca să întreb
De cel jig (1) de dușulnic (2)
Ce stă'n culme necroit.
Nu-i săbău (3), să-l săbă-
[easă (4),
25. Nici foarfeci ca să-l cro-
[ească !]»
«Ba, de-acele sunt de toate.
Știi, Doamne, când mi le-ai
[dat ?
Când mai mic m'ai botezat,
Mai mare m'ai cununat.
30. Rare-ori la zile mari,
La sfintele dumineci,
La dalbele biserici,
Tot cu sfinte prescurile
Și cu dalbe luminele !»
35. Să fiți, gazde sănătoși,
Și încă, gazde, veseloși !

Mogoș.

Vas. Trifa.

XIX. Zori albe.

- Zori albe s'au revărsat
(bis),
Cocoș galbin ș'a cântat ;
După zori ziuă se face,
După zi soare răsare,
5. Răsăi, soare, cu tri rază !
Intăia rază ce rază-re ?
Sus în naltul ceriului,
De-a direapta Tatălui.
- A doua rază ce rază-re ?
10. Jos în șesul câmpului,
In coarnele plugului,
In spicele grâului.
A treia rază ce rază-re ?
Sus în vârful munților
15. La sălașul sterpelor,
In staulul mioarelor,

(1) = Vig = val.

(2) = Porfiră purpură, califedă.

(3) = Croitor.

(4) = Croească.

In mijlocul mieilor,
In coadele strungilor.
Gazdo, să te veselești
20. Și la mulți ani să trăești,

Să trăești, să dobândești
Tot binele ce-l dorești,
Și binele cel mai mare,
Care sfârșit nu mai are !

Observare. Această colindă se cântă în ziua de Crăciun dimineața în zori de zi.

Comunic.

E. Dobrota. —

XX. Azi e ziua de Crăciun.

Azi e ziua de Crăciun,
Domnului domn din ceriu !
De când Domnul s'a născut
Și pământul l-a făcut
Și ceriul l-a ridicat
2. Pe tri stâlpii de d'argint
Și frumos l-a 'mpodobit
Tot cu stele mărunțele
Și cu luna cu lumina,
Soarele cu razele.

10. Rază-mi, Doamne, unde-și
[rază,
Rază-'n cruce de fereastă,
Intră Dumnezeu în casă,
După masă grâu răvarsă,
Să fii, gazdă, sănătoasă,
15. Să ne primești bucuroasă
C'un colac de grâu curat,
C'o ferie de vinars !

Mărgineni (Făgăraș).

Eut. Pandrea.

XXI. Vestea minunată.

O, ce veste minunată
In Vifleim ni s'arată :
C'a născut din Duhul sfânt
Vergura curată ! (bis).
5. Că la Vifleim Maria
Săvârșind călătoria,
Intr'un mic sălaș,
Lâng'acel oraș,
A născut pe Hristos.
10. Pe fiul cel din vecie,
Ce l-a trimes Tatăl mie,
Să se nască și să crească
Să ne mântuească.

Păstorii văzură'n zare
15. Din ceriu o lumină mare,
Ei îi flueră, îngerii cântă,
Cu toții se bucură.
După o stea luminoasă,
Dintre altele aleasă,
20. Trei crai după ea mergeau,
Daruri aduceau.
Veniți și noi credincioșii,
Să cântăm cu cuviosii
Și în genunchi să cădem
25. Lui să-i-ne închinăm !

Năsăud.

Ștef. Dămian.

XXII. Mesia sosit în lume.

Azi în lume ne-a sosit
Mesia cel prea dorit,
Din fecioară s'a născut
Și cu lapte-a fost crescut;

Săliște.

5. În scutece înfășat
Și în brațe-a fost purtat;
În chip de om a venit
Și pe noi ne-a mântuit.

Comunic. de *Const. Popa*, student.

XXIII. Patru păstori.

Patru păstori se 'ntâlniră
Lilioară trandafir!
Și așa se sfătuiră:
«Haidați fraților, să mer-
[gem,
5. Flori frumoase să culegem
Și să facem cunună,
Cunună tot cu viță,

Surduc.

Și s'o ducem lui Hristos
Să ne fie de folos;
10. Că Hristos n'a vrut să nască
În *palută* (1) împărătească,
Ci 'n ieslea dobitocească,
Ca pe om să-l mântuească
Din robia strămoșască!»

Al. Peștean.

XXIV. Cunună lui Hristos.

(Variantă la: „Patru păstori“.)

Haidați, fraților, să mergem,
Raza soarelui, sora soa-
[relui!
Pe est' *rături* (2) veseloase,
Să culegem flori frumoase,
5. Să 'mpletim și noi cunună,

Jară.

Și noi cu a noastră mână,
S'o trimetem la Hristos
În orașul cel frumos,
Unde Hristos locuiește
10. Și pe toți ne stăpânește.

Mih. Pop, clasa II, B.

XXV. Nașterea Domnului.

Coborît-a, coborît,
Florile dalbe,
Tri îngeri pe-acest pământ,
La păstori a *săluit* (3),

5. Păstoriul da a'ntrebă
De fecioara Maria.
Tot umblă din casă'n casă
Și nime nu vrea s'o lasă;

(1) = *Palat*.

(2) = *Lunci*.

(3) = *A tras în gazdă*.

Până Joi, de către sară,
10. 'Ntr'o *poiată* (1) se aşezară,
Acolo pe fân uscat,

Ceanul deşert.

Mulţămită :

Puică neagră bagă'n sac,
Scoală, gazdă, dă colac ;
Că colac de nu ni-i da,

(Ceanul deş. Aceeaş).

Şi-a născut mare împărat.
Da, zo, nume cum i-au pus ?
Pusu-i-au «Domnul de sus».

Marişca Pătean.

La fereastră nu ți-om sta,
5. Că ni-i scurtă *bondiţa* (2)
Şi mă tem c'om îngheţă.

XXVI. Naşterea din fecioară.

De cându-i ceriul
Şi cu pământul
N'a născut din fată,
Să fie curată ;
5. Numai Precista
Făcù aceasta :
Născù pe Hristos

Crăciunelul de sus. (Târnava m.).

Lumii de folos.
Trei crai dela răsărit
10. In Viflaim au venit
Cu daruri gătite,
Lui Hristos numite.
Darul cel de-atuncia
Să fie pe-aicia !

I. Pop, student.

XXVII. La chilie de tămâie.

La chilie de tămâie,
Şade-mi sor' Sântă-Mărie
Cu soru-sa Solomie.
Sor' din graiu da şi-o grăit :
5. — Soro, soro Solomie,
Ce lucru poate să fie,
De bărbat nu mi-am d'avuţ,
Şi târhoasă (3) m'am găsit?
— Nu gândi, soro, nimica,
10. Că-i naşte pe Dumnezeu !

Preumblă 'n jos, preum-
[blă 'n sus,
Se luară, se duseră,
Sub dumbrava plopilor.
Se puse să hodinească ;
15. Nu se putu hodini
De *juhătul* (4) frunzelor.
Ea din greu i-o blestemat :
— Plopi-mi, plopi-mi, dragi
[de plopi,

(1) = *Staul, grajd.*

(2) = *Cojocel.*

(3) = *Grea, îngreacă.*

(4) = *Vuietul, freametul.*

Victu, Colinde din Ardeal.

8

- Frunza voastră stare n'aibă, | In ieslele boiler,
20. Până calea nu mi-ți trece ! Se puse să hodinească.
Se luară, se duseră Boii 'ncep a pufăi,
D'în *turiștea* (1) oilor. Ea mai bini se hodinî,
Se puse să hodinească ; 35. Și-a născut pe Dumnezeu.
Nu se putu hodini Mititel înfășițel,
25. De *rumegul* (2) oilor. Scuticel de *dorjănel* (3),
Ea din greu le-o blestemat : Pânzători de flori de măr,
— Oi-mi, oi-mi, dragi de Fașa-i dalbă de mătăsaș.
[oi-mi, 40. Din grădile flori creșteă,
Gura voastră stare n'aibă, Din pociumbi făclii ardeă.
Până calea nu mi-ți trece ! Noi d'umblăm și-o colindăm,
30. Se luară se duseră Frumos gazdii i-o 'nchinăm !
- Agristeu. Ioan Viciu, cantor.

Agrişteu.

Ioan Viciu, cantor.

XXVIII. Luceafăr galbin.

- Aler, luceafăr galbin,
Ho-Leru-leo, sfânt Doamne-
leo, (4)
Ce te 'nvârți și ce te 'ntorci
Ca 'n chipu lui Dumnezeu ?
5. Nu-mi ești fiu lui Dumnezeu !
Da mi-s nepoțelul tau,
Da-mi fă bine, atâta bine,
De te abate pe la mine,
Să facem o cununică,
10. Cununică din flori sfinte.
Să umblăm, să 'ncunjurăm
Da de Domnu să ne-aflăm.
Și-am umblat și-am cunjurat
- Și de Domnul am d'aflat
15. În iesle de boi culcat,
Mititel, înfașețel,
Scuticel de bumbăcel,
Fașe (5) dalbă de mătasa.
Unde Domnul se nașteă,
20. Pe sub boi roua cadeă,
Pintre boi *flăcăl* (6) ardeă
Și din coarne luminăle,
Lumină lumea cu ele.
Gazdo, să te veselești,
25. Și la mulți ani să trăești.
Vă cântăm, vă colindam,
Vouă, gazdo, v'o 'nchinăm !

Tilişca.

Martin Bratu.

(1) Se zice și *tuliste*, locul unde pasc oile; v. al meu, *Glosar*, *tuliște*.

(2) — Rumeġatul.

(3) Din arh. *urșinic* = catifea, purpură. În alte colinde găsim: *dujanel*, neînțelegând vorba, au pocit-o.

(4) După fiecare vers.

(5) = Pânză de înfașat.

(6) = *Făclii*.

XXIX. Zori. (1)

Zori-mi, zori,
 Dalbe surori,
 De ce nu zoriți
 Mai de dimineață,
 5. Poate nu puteți,
 Ca 'n ielea dimineții;
 Bouțarul de jos.

Poate n'auziși
 On cocoșdei(=decei) *gai* (2)
 Din mijloc de raiu ?
 10. Că el mi se 'ntoarce
 Ca puiu 'n ghioace
 De jelea lu Moise...
 Comunic. *Câmpian*, student.

XXX. Zori de zori.

Fă-te vesel, domnu-i bun,
 Că vă vinu junii buni,
 Junii buni colindători,
 D'*uspăcioii* lui Crăciun,
 5. Lui Crăciun ălui bătrân,
 Da-leo *dânsu* (3) 'ncă-i cuei,
 Dale' dânsu-i îmbracat
 In veșmântu-i mohorît
 Lungu-i, lat prejur pământ.,
 10. Pe la poale-i *polărit*,
 Pe de margini mărgărit;
 Imprejur de mânecăle
 Luce stele mărunțele;
 Intre doi umeri d'ai lui
 15. Luce-mi doi luceferei;
 Da din față și din dos,
 Da din față ce-i mai luce?
 Luce soare cu razale;
 Dar din dosu ce-i mai luce?
 20. Luce-i luna cu lumina.
 Cest domn bun așa grăiă :

Veniți voi, junii buni,
Veniți lin, mai cătelin, (4)
 Ca soarele prin senin,
 25. Și săriți în cea grădină,
 Că'n grădină-i și-o stupină,
 Și 'n stupină-i o fântâna,
 Da 'n fântâna-i apa lină.
 Apă 'n vedre veți lua,
 30. Rupe-un fir de trandafir
 Și-un *stropsor* (5) de busuioc
 Și-mi viniți voi, junii buni,
 Rourând și *prăurând*, (6)
 Ca vara mai greu plouând.
 35. Că mi-s sfinții adurmiți
 Și sfinții s'or deșteptă,
 Porțile vor descuiă;
 Jupănese mese-o'-ntinde,
 Fete mari făclii o[r]-aprinde,
 40. Gazda 'n casa ne-a primî,
 Cu bun dar ne-a dăruî:
 Cu colac de grâu curat

(1) = Samană mai mult a bocet.

(2) = *Negru*.

(3) = *Crăciun*.

(4) = Incet; se zice în popor: *cătelin*; de aici catelin!

(5) = *Puțin, un strop*.

(6) = *Prouând*, din *plour*.

C'o spată de *goghinat* (1),
C'o ferie *rasă* (2) 'n masă,

Cetea.

45. Și cu taler unguresc,
Frumos daru-i boieresc !

Cornel Dărămuș, st.

XXXI. Fă-te vesel.

(Variantă la «zori de zori».)

- Fă-te vesel, domnu bun,
Domnului bun !
Că ne vin da'junii buni,
Junii buni, colindători,
D'*uspăciorii* (3) lui Crăciun,
5. Lui Crăciun ălui bătrân,
In veștmântu mohorît,
Lung-mi-i, largul în pământ.
Pe la poale-i *polijit*, (4)
Pe de margini mărgărit,
10. Jur prejur de mânecel
Lucesc stele mărunțele ;
Intre doi umeri ai lui
Lucesc doi *luceferui* (5),
Dar din față și din dos,
15. Dar din față ce-mi luciară ?
Lucià soare cu căldură.
Dar 'din dos ce mai lucià ?
Lucià luna cu lumina.
Junii buni așa grăià-ră :
20. — Și-am venit noi, junii buni,
Junii buni, colindători,
Noaptea pe la cântători,

- Și-am venit noic *âtilin* (6)
Ca soarele p'în senin ! »
25. Cești domni buni așa
[grăiră :
Domnului bun !
—Ia, săriți în cea grădină,
Că'n grădină-i și-o stupină,
In stupină și-o fântână,
In fântână-i apă lină.
30. Apă'n vedre veți lua,
Rupe-un fir de trandafir
Și-un *străpșor* (7) de busuioc
Și veniți voi lin mai lin,
Rând în rând să *ploae în*
[rând (8)
35. Ca vara mai greu ploând,
Că mi-s sfinții adurmiți
Și sfinții s'or deșteptare.
Sfinții porți ne vor deschide,
Jupâne mese-'or întinde,
40. Fete mari făclii aprinde,
Gazda 'n casă ne-a primì,
Cu bun dar ne-a dărul :

(1) — *Goduc, purcel*.

(2) = Plină, ca banița plină rasă.

(3) *Uspăciorii* = oaspeții.

(4) Poate *polărit* (v. col. precedentă.)

(5) = demin. din *luceafăr*.

(6) = Lin, ușor, încet.

(7) = *Stâlpișor*, prin metateză și rotacizm.

(8) Doară : prourând (?)

C'un colac de grâu curat,
C'o spată de *godinat* (1)
45. C'o *ferie* (2) rasă 'n masă

Cetea.

Și cu doi tri d'arginței.
Rămâi, gazdă, sănătoasă.
Cu colinda veseloașă !

I. Frâncu, student.

XXXII. Vesel, domn bun!

Vesel, vesel, domnu bun,
Domnul, da D-lui Doamne(3) !
Cum să nu ne veselim,
Când și nouă că ne vin
5 Veseli, buni colindători?
Dar cu dânșii cine vine?

M. Decea.

Vine-un drag de Dumnezeu
Să-și mărite, să-și însoare
Mai departe
Prin *olate* (4)
6. Mai aproape prin vecini,
Prin vecinii buni creștini.

Em. Pop, student.

XXXIII. Zori frumoase.

Doamne, Isuse Hristoase,
Domnului Domnu !
Tu ești nouă zori frumoase.
Dela ceriu te-ai pogorît,
Dela Tatăl ai venit.
5. Dumnezeu, Tatăl ceresc,
Poștă sfântă a trimes
Pe Arhanghel Mihail
La o sfântă *fecioriță* (5),
10. Sfânt lăcaș *i-a fost gătită*,
Pe' cum a *fost prorocită* (6)

Poșaga de sus. (T.-Arieș.)

Cei proroci mai de demult
Pentru tine, Moș Adame,
Rabdă Domnu cuie 'n palme.
15. Pentru-a noastră mântuire
Rabdă Domnul răstignire.
Că ne-a scos 'dela pieire
Și ne-a dus la mântuire.
Și de-acum până 'n vecie
20. Mila Domnului să fie,
Tuturor de bucurie
Și nouă de veselie.

G. Boldea, student.

(1) = *Godac*, *purcel*.

(2) *Ferie* = *vadră*.

(3) După fiecare vers.

(4) *Olată*, pl. *olate* și *olaturî*, se zice și *olete* (v. al meu *Glosar*, sub voc.) vorbă învechită, o găsim în *Cronica* lui Șincai — toate edificiile din jurul casei.

(5) Ca Românii istrieni: *fecioriț*, *fecioriță* — copilul, copiliță.

(6) = *Prorociseră*.

XXXIV. Mândru-i ceriul!

De când Domnul s'a nă-
[scut
Și pământul s'a făcut,
Și ceriul s'a ridicat
Pe patru stâlpi de d'argint,
5. Mândru-i ceriu 'mpodobit
Tot cu stele mărunțele
Și cu luna pintre ele.

În mijlocul ceriului
Scrișă-i mâna Domnului ;
10. În cea dreaptă și-o găleată.
Da 'n găleată ce mai este?
Busuiocul fetelor,
Trandafir nevestelor,
Măru roșu junilor,
15. Și crucea bătrânilor !

Refren : după fiecare vers : «Domnului Doamne-o !»

Blaj.

Colect. A. V.

XXXV. Măr și păr.

La cea măsuță rotundă,
Cu țințe galbini bătută
Este-un măr
Și este-un păr,
5. Face mere roșioare
Cu frunzuțe *rumegioare* (1).
Nu știu, cin' s'a 'ncumetat,
De merele le-a mâncat
Și frunza o-a rumegat.
10. La trupina mărului
Este-un pat albuț de brad,
Da în pat cine-i culcat?
Da, zău, Domnul tinerel,
Tinerel și 'nfășățel,
15. În fașe dalbe de mătasă
Dela doamna preuteasă,
Cu *cicie* (2) de bumbac,
Cu tri pene'n comănac,
Cu tri pene din tri țări,

20. Din tri țări dela tri domni :
Una-i raza soarelui,
Una-i spicul grâului
Și-una-i floarea *jinului* (3).
Strigă popa cel bătrân
25. La diacul cel mai mic :
— Ie-și afară, mai diece !
El afară și-a ieșit,
Clopotul l-a ținănit
De *târnaț* (4) l-a răzămat,
30. 'N casă bună veste-a dat :
Că vă vin colindători,
Noaptea, pe la cântători.
— Treceți, voi juni, și ședeți!
— Noi n'am venit să ședem,
35. C'am venit c'am auzit,
Că s'a născut Domnul
[sfânt !

Filpiș. mic.

Ion Dredeșan, student.

(1) = *Cam rumene*.

(2) = *Chichie* (tichie) = *șapcă, căciulă*.

(3) Pronunță vulg. = vinului.

(4) = Balcon, *pridvor*.

XXXVI. Scară de argint.

De când Domnul s'a născut
 Și pământul l-a făcut,
 Ceriu'n sus l-a ridicat
 Și bine l-a răzămat
 5. Cu tri *stâlpuri* de argint
 Și frumos l-o 'mpodobit:
 Tot cu stele mărunțele
 Și cu luna cu lumina,

Ciunga.

Soarele cu razele.
 10. Soare, soare unde raza?
 Raza'n vârful muntelui,
 La crucile bradului.
 Este-o scară de argint,
 Se coboară Domnul sfânt;
 15. Se coboară-arareori
 La sfintele sărbători.

Ios. Bogdan, student.

XXXVII. Mâne la prânz.

Când o fi mâne la prânz,
 Așteptam pe Dumnezeu,
 Să-l prânzim, să-l ospătăm
 Și pe Domnul să-l petrecem
 5. Pan' la poarta raiului,

Refren: Domnului Doamne!

Sâncel, [I. Blaj].

Pân' la poala cerului,
 Unde-s pomii înfloriți,
 Pică toamna de rodiți,
 De rodiți, de grămădiți.

G. Boldea.

XXXVIII. În șesul cel frumos.

Colo'n josu, mai în jos,
 Florile dalbe!
 Colo'n șesul cel frumos
 Este-o dalbă mănăstire
 5. Cualtare
 Sus pe mare.
 Slujba sfântă
 Cine-o cântă?
 Cânt-o, cântă

Ciunga.

10. Maica-sfântă
 Și cu nouă popi bătrâni
 Și cu nouă *iconari*.
 Iconariul cel mai mic
 El în toacă și-a bătut
 15. De cu sară'n vecernie,
 Miez de noapte *itru* (1) sfânt,
 Și de prânz în liturghie!
 Zori de zi evanghelie!

Jos. Nicoară, student.

(1) = *măneatul*, *utrenia*, slav. *utro* = dimineață.

XXXIX. Blestem și binecuvântare.

- Pleacă Maica Domnului,
Domnului Doamne,
Să mi-și nască fiul sfânt,
Fiul sfânt pe acest pământ,
Sub creangă de plop-și
[verde.
5. — Ploape, ploape, nalte
[ploape,
Ian apleacă-ți *cloambe* (1),
Să mi-ți nască fiul sfânt,
Fiul sfânt pe acest pământ!
Plopul, dacă-mi d'auziă,
10. Tot mai tare fâlfăiă,
Maica prinde a-l blestemă:
— Fire-ai, ploape, blestemat
De mine, de Dumnezeu,
Mai tare de fiul meu;
15. Bată vântul, ori nu bată,
Frunza ta să se tot sbată!
Munci grele mi-o d'ajun-
[geă
Și se da-ră, și-mi plecă-ră
Pe acest plaiu, picior de raiu.
20. Când fu la mijloc de plaiu,
La grajdurile cailor,
Grăi Maica Precesta
Din paiele grâului,
Din florile fânului
25. Stați voi, cai, de a roa-
[derea,
Să mi-ți nască fiul sfânt,
Fiul sfânt pe acest pământ!
Caii dacă-mi d'auziau,
Mai tare îmi *ronțăiau* (2)
30. Maica-sfântă-i blestemă
- Și din graiu așa grăiă:
— Fire-ați voi, cai, bleste-
[mați,
De mine, de dumnezeu,
Mai tare de fiul meu;
35. Și voi, cai, să n'aveți saț
Numa'n noaptea de Ispas,
Și-atuncia numai un ceas!
Munci grele mi-o d'ajun-
[geă,
Și se dară și plecară
40. P'acest plaiu, picior de raiu,
Când fu la mijloc de plaiu,
Sub creanga de tisă verde,
Maica sfântă se opriă,
Cătră tisă-așa grăiă:
45. — Tisă, tisă, creangă verde,
Ian apleacă-ți *cloambe*,
Să mi-ți nască fiul-sfânt,
Fiul-sfânt pe acest pământ!
Tisa, dacă-mi d'auziă,
50. Cloambe mi le-aplecă,
Maica prinde-a se rugă:
— Fire-ai tisă, alduită
Și în veci blagoslovită
De mine, de Dumnezeu,
55. Mai tare de fiul meu!
Munci grele mi-o d'ajun-
[geă
Și se dare și-mi plecare
P'acest plaiu, picior de raiu,
La grajdurile boilor.
60. Grăi Maica Precesta
Din paiele grâului,
Din florile fânului:

(1) = *Crengile*.(2) = *Rodeau, ronțăiau*.

— *Stați voi, boi, de-a roa-*
[derea,

Să mi-ți nască fiul-sfânt,
 65. Fiul sfânt pe acest pământ !

Boii, dacă-o auziă,
 Cu rumegatul stăteă,
 Jos la iesle se plecară
 Și suflară de ajutoră ;
 70. Și-aburiră, de 'ncălziră,

Ț. Hațeg. .Cântată de *Dan Hica*, scrisa de *Marian Hica*, student.

Maica-sfântă-i alduiă (1)
 Și din graiu așa grăiă :
 — Fire-ați voi, boi, alduiți
 Și în veci blagosloviți,
 75. De mine, de Dumnezeu,
 Mai tare de fiul meu.
 Și voi, boi, să aveți saț,
 De trei ori pe zi mâncări
 Și de doua adăpări !

XL. Blăstemul Maicei Domnului.

Primblă-mi-se, Doame,
[primblă

D'aleo, maica Domnului
 C'un fiu micutel în brață,
 Cu cosița despletită,

5. Peste fiu mic slobozită.
 Maica-mi dede a plecă
 Cam pe plaiu, picior de raiu.
 Puse jos să 'hodinească
 Sub tufa de plopui verde.

10. Plopui verde, dacă-o vede,
 Cu cleambe-le-o sbiciuiă,
 Umbră bună nu-i făceă.

Maica-mi dede-a blăstămă :
 — Fire-ai plopui blăstămat

15. De mine, de fiul meu
 Și de dragul Dumnezeu.
 Bată vântul, fie *cet*, (2)
 Frunza ta 'n loc să nu stee !

Maica-mi dede-a *pustini* (3)

20. Cam pe plaiu, picior de raiu ;

Clopotiva, ț. (Hațeg.)

Da când ea că-mi ajungeă
 La mijlocul plaiului,
 La fântâna raiului,
 Puse jos, să hodineasca
 25 Sub tufa de tisă verde.
 Tisa verde, dacă-o vede,
 Cu cloambe-le-o cuprindeă,
 Umbră bună că-i făceă.
 Maica-mi dede-a aldui :
 30. — Fire-ai, tisă, alduită
 De mine, de fiul meu,
 Și de dragul Dumnezeu :
 Fie vară, fie iarnă
 Frunza ta verde sa stè !

35. Maica-mi dede d'a plecă
 Cam pe plaiu, picior de raiu.
 Dacă ea că-și ajungeă
 La vârvuțu plaiului,
 Găsi fiul botezat

40. Tot de Ion Sântionu
 Și de Pavel Apostolu.

A. Ionaș.

(1) Alduia = binecuvântă.

(2) — *Liniște*

(3) *Pribegi*.

(Variantă.)

Cu păr galben despletit
15. La teiu verde înfrunzit.
Maica-sfântă așa-a grăit :
— Stai tu, teiu, de hobonit,
Să se nască fiul sfânt !
Teiu-a stat de hobonit
20. Și s'a născut fiul sfânt
Maica-sfântă așa-a grăit :
— Fireai tu, teiu, fericit,
De mine și de Dumnezeu,
Mai tare de fiul meu :
25. Să se facă cruci din tine
La toate bisericile
Să se'nchine noroadale !

Șofron Moldovan. Comunicat de Emil Precup, student.

Scoborît-a, scoborît,
Florile dalbe,
Maica-sfântă pe pământ,
Ca să nască fiul-sfânt.
Se luară, se duseră
5. Chiar în curtea lui Crăciun.
— Cesă mă fac eu, Crăciune,
Grele munci că m'au ajuns !
— Du-te 'n ieslea cailor !
Se luară, se duseră
10. Tocma 'n ieslea cailor.
— Stați voi, cai, *de-a roa-*
[derea !]
Cai n'o stat de-a roaderea,
Maica-sfântă-i blăstămă :
— Fire-ați voi, cai, blăstămați,

15. De mine, de Dumnezeu
 Și de cel fiuț al meu.
 Voi să nu vă săturați,
 Numa'n ziua de Ispas,
 Și-atuncia numai un cias !

20. Se luară, se duseră
 Iar 'n curtea lui Crăciun :
 — Ce să mă fac eu, Crăciune,
 Grele munci, că m'au ajuns !
 — Du-te'n ieslea boilor !

25. Se luară, se duseră
 Tocma'n ieslea boilor :
 — Stați voi, boi, de-a ru-
 [megă !
 Boii-au stat de a rumegă,
 Maica-sfântă atunci nășteă,

(1) = *Legănat*.

30. Boii suflă de 'ncălziă.
Maica-sfântă-i alduiă :
— Fire-ați voi, boi, alduiți,
Și în veci blagosloviți
De mine, de Dumnezeu,
35. Și de ăst' fiuț al meu.
Cu voi să se folosască,

Ibănești.

- Cu voi să se hărănească
Toți Rumânii, toți creștini.
Și pe voi să vă sloboază
40 'N toată ziua la amiază,
Să vă rupeți colți de iarbă,
Să vă udați buzele,
Buzele cu apele !

D. Fărcaș, student.

XLIII. Maica Sfântă.

(Variantă.)

- Cam spre ziua de Crăciun
Maica-sfântă se ducea,
Plaiu de munte-o 'ndireptă
La iesclia (1) cailor.
5. Maica-sfântă așa ziceă :
— Stați voi, cai, de-a sdron-
[țănî (2)
Pân s'a naște fiul-sfânt,
Fiul-sfânt pe acest pământ !
Cai de samă nu-și băgă,
10. Maica-sfântă-i blăstămă :
— Fire-ați voi, cai, blăstă-
[mați
De mine, de fiul sfânt,
Car' s'a născut pe pământ !
Și voi, cai, să n'aveți saț,
15. Numa-'n ziua de Ispas,
Și-atuncia numa un cias !
Maica-sfântă se ducea,
Plaiu de munte-o 'ndireptă
La iesclia boilor.
20. Maica sfântă așa ziceă :
— Stați voi, boi, de a ru-
[megă,

- Pân s'o naște fiul sfânt,
Fiul-sfânt pe acest pământ !
Boi de samă că-și băgă,
25. Maica-sfântă-i alduiă :
— Fire-ați voi, boi, alduiți
De mine, de fiul sfânt,
Car' s'a născut pe pământ:
Toată ziua să arați
30. Nemâncați, neadăpați !
Maica-sfântă se ducea,
Plaiu de munte o 'ndireptă,
La umbruța plopului.
Maica-sfântă așa ziceă :
35. — Stăi tu, ploape, de-a te
[bate,
Pân' se naște fiul-sfânt,
Fiul-sfânt pe-acest pământ !
Plop de samă nu-și băgă,
Maica-sfântă-l blăstemă :
40. — Tu, ploape, să te tot bați
Și de boare și de soare,
Mai mult noaptea pe ră-
[coare !

(1) = Ieslea.

(2) = Ronțăi.

Maica-sfântă se duceă,
 Plaiu de munte-o 'ndireptă,
 45. La umbra de tisă verde.
 Maica-sfântă-așă ziceă :
 — Stăi tu, tisă, de a clăți !
 Tisa 'n samă că-și băgă,

Cetea.

Maica-sfântă-o alduiă :
 50. — Fire-ai, tisă, alduită,
 Și în veci blagoslovită,
 De mini și de fiul sfânt,
 Car' s'a născut pe pământ !

Corn. Dămuș, stud.

XLIV. Maica luminată.

Colo 'n dealu, după dealu,
 Este-o dalbă mănăstire ;
 În mănăstire cine șede ?
 Șede maica luminată,
 5. C'un fiuț micuț în brațe.
 Fiul plânge, nu mai tace,
 Maica numai ști ce-a face.
 Maică-sa din graiu grăiă :
 — Taci, fiule, nu mai plânge,
 10. Că eu, maică, că ți-oiu da
 Două mere, două pere,
 Să te joci în raiu cu ele !
 Nici cu-aceea nu tăceă.
 Maică-sa din graiu grăiă :
 15. — Taci, fiule, nu mai plânge,
 Că ție maica ți-a da,

Ragla, Bistrița-Năsăud.

Tot cheile raiului.
 Și raiul l-ii descuiă,
 Pe Dumnezeu l-ii vedeă,
 20. Mitutel și 'nfășățel
 Cu fașe dalbă de mătășă,
 Legănuț de pălinuț !
 Nici cu-aceea nu tăceă ;
 Maică-sa din graiu grăiă :
 25. — Taci, fiule, nu mai plânge,
 Că pe tin' te-or răstigni
 Păgânii de Jidovii.
 Dar și noi i-om răstigni
 La capetul judecii (1),
 C'acolo și noi vom fi
 La capetul judecii.

G. Morariu.

XLV. Maica cu fiu 'n brațe.

Luă maica fiu 'n brațe
 Și-l duse, cât îl duse,
 Puse jos să hodinească
 Sub tufă de plop și verde,
 5. Plopu-i mare,
 D'umbră n'are
 Că-s florile-a mărului !

Maica sfântă-l blăstămă-re :
 — Firea-i tu, plop, blăstămat
 10. De mine, de Dumnezeu,
 Mai tare de fiul meu !
 Luă maica fiu 'n brațe
 Și îl duse cât îl duse ;
 Puse jos să hodinească,

(1) = Vech. rom. *județ, judecată*.

A. V.

XLVI. O chilie de anglie (2).

- De sbieretu' mieilor.
— Fire-ați blăstamate, oi,
Cază lăna de pe voi,
Mieluții de lângă voi !
20. Și s'a luat și s'a dus,
Către Viflaim în sus,
La tuluștea cailor.
Și s'a pus să hodinească,
Pe Domnul cel sfânt să-l
[nască.
25. N'a putut să hodinească,
Nici pe Domnul sfânt
[să-l nască,
De rosura cailor.
— Fire-ați voi, cai, blăste-
[mați,
Voi să nu vă săturați,
30. Nice ziua, nici noaptea

(1) = Fericià (?)

(2) În unele variante găsim : *chilie de tămâie*.

(3) = *Turîstea*.

Până'n ziua de Ispas,
 Și atunci numai un ceas !
 Și s'a luat și s'a dus
 Către Viflaim în sus
 35. La ieslea dobitocească,

Pe Domnul cel sfânt
 [să-l nască.
 Și s'a pus și-a hodinit,
 Pe Domnul-sfânt l-a născut.
 Din grădile luminële,
 40. Din pocumbi făclii ardea-le !

Spătac (Blaj).

Grg. Zdrengea, comunic. de I. Velicea.

XLVII. Dumnezeu cu oile.

Pe coasta cu florile,
 Doamneleo, Domnului bun !
 Dumnezeu cu oile.
 Dumnezeu a fluerat,
 5. Oile și-a adunat.
 Luatu-s'a, dusu-s'a,
 La turiștea oilor
 Și s'a dat de a odihnî;
 Nu s'a putut odihnî
 10. De rosura oilor,
 De sbieratul mieilor.
 El din graiu le-a blăstămat :
 — Fire-ați voi, oi, blăstă-
 [mate,
 Să pierdeți lână de pe voi
 15. Și mieluții de sub oi !
 Luatu-s'a, dusu-s'a
 La turiștea cailor
 Și s'a dat de-a odihnî.
 Nu s'a putut odihnî
 20. De rosura cailor.
 El din graiu i-a blăstămat :

— Fire-ați voi, cai, blăstă-
 [mați,
 Să nu vă mai săturați,
 Până'n noaptea de Ispas,
 25. Și-atuncia numai un cias !
 Luatu-s'a, dusu-s'a,
 La ieslele boilor
 Și s'a dat a odihnî
 Și s'a putut odihnî.
 30. Dacă ziuă s'a făcut
 Fiul-sfânt că s'a născut :
 Din pocumbi, făclii aprinse ;
 Din grădele, luminele,
 Boii i-a blagoslovit :
 35. — Fire-ați, boi, blagosloviți !
 Ziua când veți fi la jug,
 Când plugariu va prânzi,
 Voi încă îi hodini ;
 Când plugariu o amieză,
 40. Voi îi sta'n loc și-ți mîncă ;
 Plugariul, dacă-a cină,
 Băta'n mîna va lua,
 La pășune v'a mîna !

Șoroștin.

I. Bian.

XLVIII. Sub d'umbrele mărului.

Sub d'umbrele mărului
 Sede Maica Domnului
 C'un fiuț micuț în brață.

Fiul plînge și nu'nceată,
 5. Maica Sfîntă, Preacurată,
 În poală și l-a luat, }

- Sus pe plaiu că și-a plecat.
Când pe plaiu că se prindea,
Maica plop verde-și vedeà,
10. Și la plop că s'abăteà,
Puse jos și odihnià.
Plopul umbră nu-și dedea;
Maica greu mi-l blăstămà :
— Fire-ai, ploape, părăsit
15. De mini și de fiul sfânt,
Până-i fi pe-acest pământ,
Bată vântul, ori nu bată,
Frunza ta să se tot bată !
Fiul plânge și nu 'nceată,
20. Maica Sfântă, Preacurată,
În poală și l-a luat
Și pe plaiu că a plecat.
Când pe plaiu că se prindea,
Maica păr verde vedeà
25. Și la păr că s'abăteà,
Puse jos și odihnià;
Părul umbră nu-și dedea,
Maica greu îl blăstănià :
— Să fii, pere-o, părăsit

30. De mini și de fiul sfânt,
Până-i fi pe acest pământ,
Bată vântul, ori nu bată,
Frunza ta să se tot bată !
Fiul plânge și nu 'nceată,
35. Maica Sfântă, Preacurată
În poală și l-a luat
Și pe plaiu că și-a plecat.
Când pe plaiu că se prindea,
Maica viță își vedeà
40. Și la viță s'abăteà,
Puse jos și hodinià,
Viță verde umbră-și dete,
Maica bine-o d'alduià :
— Să fii, viță, d'alduită
45. Și în veci blagoslovită
De mini și de fiul sfânt,
Până-i fi pe acest pământ !
Să dai, viță, feria
Si strugurele copu
50. Și urechița (1) felea (2).
Și boboana sfărtariu (3) !

Spring.

Nic. Străjean, comunic. de Em. Colbazi.

XLIX. Din aintea raiului.

- Dinaintea raiului
Primblă-și Maica Domnului
Cu mintia-i de argint,
Care razămă 'n pământ
5. Și de-aici mi se luà
Pe cel plaiu, picior de raiu,
Când fu plaiul jumătate,
Puse jos să odihnească.
Maica-mi rupse de-mi grăi :

10. — Pleacă-ți, ploape, cleom-
[bele,
De să-mi nască fiul sfânt,
Fiul sfânt pe-acest pământ !
Plopul samă nu-mi băgà,
Cleoambe nu-și aplecà,
15. Fiul-sfânt nu se nășteà,
Maica greu mi-l blăstemà :

(1) = *Aripa* de strugure.

(2) = Jumătate de «*cop*».

(3) = Pătrar ($\frac{1}{4}$).

- Fire-ai, ploape, blăstămat
De mine, de-o maică sfântă :
Bată vântu, fie-și *ceată*, (1)
20. Frunza ta să se tot bată.
 Și de-aici mi se ducea,
 Pe cel plaiu, picior ~~de~~ raiu.
 Când fu 'n vârful plaiului,
 Puse jos să odihnească
25. Sub umbra de tisă verde.
 Maica-mi rupse de grăise :
 — Pleacă-ți, tisă, cleoambele,
 De să-mi nască fiul-sfânt,
 Fiul sfânt pe acest pământ !
30. Tisa bine-o ascultă
 Și cleoambele le plecă,
 Fiul-sfânt încă-mi nășteă.

Ț. Hațeg.

- Maica bine-o alduiă :
— Fire-ai, tisă, alduită
35. Și în veci blagoslovită,
 De mine, de Dumnezeu,
 Mai tare de fiul său :
 Fie iarnă, fie vară,
 Frunza ta verde să stè !
40. Trei-izvoare-mi izvoreă :
 Un izvor de *lapte dulce*,
 Un izvor de *vinuț roșu*
 Și altul de *mirul sfânt* ;
 Cel de lapte-l aplecă,
45. Cel de vin mi-l boteză,
 Cel de mir mi-l miruiă,
 Fiul-sfânt încă-mi creșteă.
 Și-o 'nchinăm cu sănătate !

Ion Medrea, student.

L. In poarta raiului.

- Sus în poarta raiului,
Șade-mi Maica Domnului
C'un fiuț micuț în brață,
Dar fiuțul nu mai tace.
5. — Taci, fiule,
 Taci, dragule,
 Că m'oiu duce,

Sebeș.

- Ți-oiu aduce,
Două mere,
10. Două pere,
 Toate patru aurèle,
 Cu cheița dela raiu,
 Să te faci mai mare craiu !

Achim Arsu, comunic. I. Dâmboiu.

LI. La vârful munților.

Sus la vârful munților,
 Florile d'albe,
Este-o baie bălăioară,
Da'n baie cine ședeă ?
Maica sfântă Precesta

5. Cu fiuțu lângă ea.
 Fiuțu tare plângeă,
 Maica-sfântă-l mângăia :
 — Taci, fiuță, nu mai plânge,
 Că ție maica ți-a da

(1) *Ceată* = vreme liniștită, liniște, cfr. *cet*, încet.

10. Două mere argințele,
Să te joci, fiuț, cu ele!
Fiuțu așa zicea:
— Nu plâng, maică, de aceea.
Uită-te, măicuță, 'n jos,
15. De vezi fauri făurind,
Mie piroane făcând!
Și fiuțu tot plângea,
Maica-sfântă-l mângăia :

Blaj.

- Taci, fiuță, nu mai plânge,
20. Că ție mama ți-a da
Două mere aurele,
Să te joci, fiuț, cu ele!
Fiuțu, așa zicea:
— Nu plâng, maică, de aceea.
25. Uită-te, măicuță, 'n sus,
De vezi *bărdași* (1) bărdind
Și mie cruce făcând!

Corn. Bocan, comunic. Ion Duma.

LII. Pe fețele munților.

- Pe fețele munților,
Linu-i vântul, vântule lin de
[vară!
Este-o dalbă mănăstire.
In mănăstire cine cântă?
5. Cântă nouă popi bătrâni
Și cu nouă diecei.
Slujba sfântă cine-o ascultă?
D'ascultă-o Maica sfântă.

Lupu.

- Stă pe-o piatră răzămată
10. C'un fiuț micuț în brață.
Fiu 'ncepe de-a *crânci* (2),
Maica sfântă a-l opaci:
— Taci, fiule, nu crânci,
Că maica ție ți-a da
15. Două mere,
Două pere,
Două țițe dalbe-a mele!

Nic. Benchea, student.

LIII. La cea piatră.

- La cea piatră răsturnată,
Hojda Lerui, flori
[de măr! (3)
Sede Maica 'ngenunchiată
C'un fiuț micuț în brațe.
Fiul plânge, stare n'are,
5. Maica sfântă-l mângăia-re:
— Taci, fiule, nu mai plânge,
Că ție maica ți-a da:

- Două mere, două pere,
Două țițe dalbe-a' mele.
10. Cu merele te i jucă,
Țițele te-i desfată!
Fiul plânge, stare n'are.
— Taci, fiule, nu mai plânge,
Că ție maica ți-a da:
15. Și cheile raiului
Și șuștariul de botez

(1) = Dulgheri.

(2) = *Scânci*.

(3) După fiecare vers.

Și scaunul de județ.	Și peste an tot voioasă ;
Cu cheile-i descuiă,	Firea-i, gazdă, sănătos
Cu șușteriu-i boteză,	Și peste an tot voios.
20. Din scaun îi judecă !	Voie buna și-o <i>colindă</i> (1)
Firea-i, gazdă, sănătoasă	Și-un cârnaț legat de grindă !
- Blaj. Colect. A. Ivin.

Observațiune. Această colindă, mult variată, în Pusta-Camaraș (Câmpie) să începe așa :

Pe marginea Dunării
Este-o piatră răsturnată...

apoi continuă cu puține schimbări, dar după versul 11, variaza astfel :

Nici cu Țele nu tăceă,	Măturice de argint,
Maica-sfântă-l alduia :	Să mățuri tu ceriul sfânt,
— Taci, fiule, taci, dragule,	Ceriul sfânt de negurê,
Că ție maica ți-a da-re :	Pământul de <i>tine</i> (2) grele.

Comunic. I. Pop, student.

LIV. La cea piatră.

(Varianta.)

La cea piatră răsturnată,	Fiul plânge, stare n'are,
Ziorel de zi !	Maică-sa din graiu grăia-re :
Șede maica'ngenuchiată,	— Taci, fiule, nu mai plânge,
C'un fiuț micuț în brațe.	15. Că maica ție ți-a da :
Fiul plânge, se scâncește ;	Și cheile raiului
5. Maica sfânta-l opăcește,	Și șușteriu de botez
— Taci, fiule, nu mai plânge,	Și scaunul de județ.
Că maica ție ți-a da	Cu cheile-i descuiă
Doua mere, două pere,	20. Și pe Domnul li-i vedeă ;
Două țițe dealbe-a'mele ;	Din scaun îi judecă,
10. Cu merele te-i jucă,	Din șușteriu îi boteză !
Țițele te-i răsăță !	

Scrisă de *Petru Herța*, student.

(1) = Colacul sau covrigul ce se da după colind.

(2) pl. din tină = noroiu.

LV. Fiu din piatră.

Este-o piatră *lecovată*, (1)
 Leru-i, Doamne !
 Şede Maica 'ngenunchiată,
 Să nască *fiul din piatră*.
 5. Fiu din piatră s'a născut,

Matura'n mâna i-a pus,
 Sa măture pamântul ;
 Pământul de gozurèle,
 Şi *cerul de negurele* (2).

(Şomfalău Târn. m.).

Zenovia Copăcian.

LVI. Este o piatră mărmurată.

Colo josu, mai în josu,
 Este-o piatră mărmurată,
 Maica sfântă-i razămată,
 C'un fiuţ micuţ în braţa ;
 5. Fiul plânge, stare n'are,
 Maică-sa din graiu graiă-re ;
 — Taci, fiule, taci, dragule,
 Că ție maica ți-a da-re :
 Două mere, două pere,

10. Doua țițe dalbe-a mele,
 Și scaunul de județ
 Și ciubăru de botez !
 Ba, zo, mie nu-mi trebuie,
 Nici ciubaru de botezu,
 15. Nici scaunu de județu.
Fur' (3) cheile raiului,
 Să descuiu raiul meu,
 Sa vedem pe Dumnezeu !

Refren : *Zuărel de zi*, după fiecare vers.

Silvaşul-rom.

G. Boldea.

LVII. Maica sfântă cu pruncul.

Colo josu, mai în jos,
 Ziuarel de ziua ! (4)
 Colo'n şesul cel frumos,
 Este-o masa de matasa,
 Dar la ~~masă~~ cine şede ?

5. Şede, şede Maica sfântă
 C'un fiuţ micuţ în braţă.
 Fiul plânge, stare n'are,
 Maica-sa hodina n'are,
 Ea din graiu aşă-i graiă-re :

(1) Intr'o variantă (ce urmează) se zice : «piatră *marmurată*». Mi se pare că aceasta explica vorba neînţeleasă «lecovată», care în vreo limba veche va fi însemnat piatră, cum avem d. e. *sada-gura*=gura-gura Cfr. şi leuca *petra*.

(2) *Negurele*, diminutiv din *negură* ; înţelesul versului final ar fi : sa dea lumina. De fapt este imposibil a nu întrevedea în aceasta colinda un res din cultul lui Mithras=Sol invictus, ce se sărbă, după datina Fenicienilor, la 25 Dec. «Mithras se numeşte *cel ce s'a născut din stânca, din puştera adâncă*». S. Justin Mart. în dial. c. Triphon, 70 : «Deo invicto Mithrae et *petrae* genetrici».

Cit. după Dr. At. M. Marienescu, *Cultul păgân*, edit. Acad. Rom., pag. 250.

(3) = Numai.

(4) Se repetează după fiecare vers.

10. — Taci, fiule, taci, dragule,
Că ție maica ți-a da-re
Două mere, două pere,
Două țițe dalbe-a mele;
Cu țițele te-i răsfață,

Blaj,

15. Și perele li-i mîncă !
Și scaunul de județu
Și găleata de botezu;
Din scaun îi judecă,
Din galeată-i boteză !

Q. A. Vicin, student.

LVIII. La o masă de mătasă.

- La o masă de mătasă,
Ziorel de ziuă
(după fiecare vers)
Sede-mi maica 'ngenunchiată
C'un fiuț micuț în brață;
5. Fiul plînge, stare n'are.
— Taci, fiule, nu mai plînge,
Că ție maica ți-a da,

Sâncel.

- Două mere, două pere,
Și țițele dalbe-a'mele,
10. Și cheile raiului,
Și *șușteriul* (1) de botez,
Și scaunul de județ;
Cu cheile-i descuiă,
Cu susteriu-i boteză,
15. Din scaun îi judeca !

I. Barbat.

LIX. Doi luceferi.

- Răsărit au, răsărit
Doi luceferi gălbiori.
Nu-s luceferi gălbiori,
Că-i o dalbă mănăstire
5. Cu păreții de tămâie,
Cu podu de sfântă ceară,
Cu ușa de sfântă rugă.
Sfânta rugă cine-o cântă?
Nouă popi, nouă dieci
10. Și pe-atâta patrierci.
Sfânta slujbă cine-o-ascultă?
Dar ascultă Maica sfântă
Cu fiuț micuț în brață.
Fiul plînge, stare n'are,
15. Maică-sa din graiu grăiă-re :
— Taci, fiule, nu mai plînge,

- Că ție maica ți-a da :
Șuștariul dela botez
Și cârja dela județ
20. Și cheile raiului.
In toarta șuștariului
Scrișă-i floarea raiului ;
Pe buza șuștariului
Scrișă-i vița vinului
25. Și 'n fundul șuștariului
Doi porumbi și-o porum-
[biță,
Tot ascultă toaca 'n ceriu,
Toaca 'n ceriu și slujba 'n
[rai.
Și ție maica ți-a da
30. Și cheile raiului,

(1) *Șuștariu.*

- Și raiul vei descuiă,
Ce-i vedeă ti-i minună :
Trupuri dalbe, înflorite,
De Dumnezeu dăruite
35. Și de popă spovedite.
Ti-i țipă și pân la iad ;

Panade.

- Numa-odată-i genunchiă,
Iadu ți s'a descuiă ;
Ce-i vedeă, ti-i minună :
40. Trupuri negre putrezite,
De popă nespovedite,
De Dumnezeu părăsite !

Vict. Săbăduș, st.

LX. Mănăstire cu nouă altare.

- Mănăstire cu nouă altare,
Cu ușile 'n jos pe mare,
Cu razele către soare.
La altariul cel mai mare
5. Slujba sfântă cine-o cântă ?
Cânt'o-un zău și-un Dum-
[nezeu.
Dar de-ascultat cine-o as-
[cultă ?
Dar ascultă Maica sfântă
C'un fiuț micuț pe brață.
10. Fiul plângeă, nu-mi tăceă,
Maica sfântă-l mângăiă :
— Tacio-mi, fiuț, tacio-mi
dragă,
Ca io ție că ți-oiu da,
Două mere, două pere,
15. Să te joci, fiuț, cu ele !

București (Zarand.)

- Fiul plângeă, nu tăceă,
Maica sfântă-l mângăiă :
— Tacio-mi, fiuț, tacio-mi,
[dragă,
Ca io ție că ți-oiu da
20. Două țițe dalbe-a mele,
Să te joci, fiuț, cu ele !
Fiul plângeă, nu-mi tăceă,
Maica sfântă-l mângăiă :
— Tacio-mi, fiuț, tacio-mi,
[dragă,
25. Că io ție că ți-oiu da
Cheițele raiului,
C'alea ți-au fost date ție,
Din dalba copilărie !
Și-o 'nchinăm cu sănătate
30. Pe la toți și pe la toate !

I. Fugăță, student.

LXI. Poala Ceriului.

- Poala ceriului,
Poarta raiului !
De primblă-se primblă
Cea Sfântă-Mărie,
5. Cu pașul pășii,
Flori sfinte rupeă
Și 'n mâni le prindeă

- Și 'n braț le puneă.
Și cele din brață
10. Frumos d'înfloriă.
Și ea s'a uitat
Sus spre răsărit
Și ea și-a văzut
O rază-mi de soare.

15. — Tu rază-mi de soare,
 Tu ești d'umblătoare
 Și ești văzătoare!
 Dă de știre 'n ceriu,
 În ceriu la îngerî,
 20. Că din mine s'a naște,
 Din maică curată
 Ficuț fără tată!
 Și el și-o luat
 În mâna cea stângă

M.-Decea.

25. Da crucea cea sfântă,
 Și 'n mâna dreaptă
 Suștariu de botez
 Și s'o botezat;
 Bun nume și-a pus,
 30. Dulcele «Isus»,
 Domnul ceriului
 Și-al pământului.
 Și noi ne 'nchinăm
 Dalbă-i sănătate!

Em. Pop.

LXII. Sub roșu de răsărit.

- Sub roșu de răsărit,
 Domnului bun,
 Este-un măr dulce 'nflorit.
 Sub umbră mărului
 Șade-mi, Doamne, Maica
 [sfântă
 5. C'un fiuț micuț în brațe,
 Cu cosița despletită,
 Jos pe fiu-e slobozită.
 Dar de lucru ce lucrează?
 Tot de botez se gătează (1).
 10. Dar' nănaș pe cine chiamă?
 Pe Ionu Sântion,
 Nănașul lui Dumnezeu.
 Da, zău, nume cum i-or
 [pune?
 Tot Isuse Hiristoase,
 15. C'alea-s nume mai frumoase,
 Din toată lumea alese.
 Fiul, dacă-l botezară,

- În mari legi că mi-l băgară:
 În legea lui Dumnezeu,
 20. Să crească da fiu-său.
 Fiul din brațe-a sburat
 Peste-o mare,
 Peste-o zare,
 La cea mănăstire mare.
 25. În mijloc de mănăstire
 Este-o masă dalbă 'ntinsă;
 Imprejur, Doamne, de masă
 Sunt tot jițuri de mătăsă,
 Dară 'n jițuri eine șade?
 30. Șade-mi, doamne, fiul sfânt,
 Cu arcuțul încordat,
 Sus spre ceriu îi ridicat,
 Ca el ceriul să-l răstoarne.
 Din ceriu tare mi-l rugară
 35. Prea-sfântă Dumineca-re:
 — Fiu ceriul nu-l răsturnă,
 Că mai sunt și credincioși,

(1) Prin analogie î. l. d. se gătește.

Credincioși lui Dumnezeu
 Și tuturor zilelor,
 40. Mai vârtos Vinerilor !

Blaj.

Și noi iară ni-o 'nchinăm
 Tot în dalbă-i sănătate.

Q. A. Viciu, student.

LXIII. In deal la Rusalim.

Sus în deal de Rusalim
 (bis)
 Ho Lerui, Doamne,
 După-o tufă de mălin
 Joacă o fiară foarte mândră,
 5. Da de mândră-i arginție ;
 Nime 'n lume nu și-o știe,
 Numa' sora soarelui.
 Cum o vede, intră 'n casă,
 Intră 'n casă, spuse 'n masă :
 10. — Ciuda-i mare, ce văzui !
 Soare arcu-și întindea,
 Intr'acolo se ducea
 Linu, lin prin cest *mălin*, (1)

Sebeș.

Incet, încet prin brădet.
 15. Sub tufă de tisă verde
 Intinse arcu s'o săgete ;
 Ea *pripiră* (2) și grăește :
 — Stăi, soare, nu sagetă,
 Că nu-i cine-ți pare ție,
 20. Că-i, Doamne, Sfânta-Mărie !
 Și-am venit și am d'oblicit,
 Că s'a născut fiul sfânt,
 Și am venit să-l botezăm,
 Nume mare să-i punem :
 25. Doamne, Domnul ceriului
 Doamne și al pământului !
 Doamne al nost, al tuturor !

Mat. Pop, comunic. I. Dimboiu.

LXIV. -O fiară mândră.

Sus în deal de Rusalim,
 După-o tufă de mălin,
 Joacă, joacă-o fiară mândră,
 Corinde, Doamne, corinde !
 5. Nime 'n lume nu și-o vede,
 Numa Ion d'arcaș mare ;
 Păși prin casă, scrisă masă,
 Pân' la curtea cu *harcu*, (3),

Corinde, Doamne, corinde !
 10. Luă harcu de-a stânga
 Și săgeata de-a dreapta ;
 Luă 'ncet prin cest făget,
 Luă lin prin cest pelin
 Și d'a *leşu* (4) se dădură,
 15. Corinde, Doamne, corinde !
 Sub tufa de tisă verde,

(1) *Mălin* și *melin*=liliac (Prunus padus.)

(2) *Pripește*, *grăbește*.

(3) = *Arcul*.

(4) = *Pândă*.

- Trase harcu să sâgete ;
 Fiara grăbi de-a grăi :
 — Mă Ioane, d'arcaș mare,
 20. Da nu da de mă strică !
 Io nu-s fiară ce-ți pare ție,
 Corinde, Doamne, corinde !
 Că-s doamna Sântă-Mărie.
 Și Dumnezeu m'a lăsat
 25. Să fiu fiara codrilor
 Nouă ani și nouă zile
 Și pe-atâte săptămâne.

Brad.

- Dacă-acele plini-le-oiu,
 Jos la țară duce-m'oiu,
 30. Corinde, Doamne, corinde !
 Chiei în mână luă-mi-oiu,
 Biserica descuiă-mi-oiu,
 Slujbă mândră face-mi-oiu.
 Slujba mândră cine-o as-
 [cultă ?
 35. Ascultă-o Maica sfântă,
 Corinde, Doamne, corinde !

I. German., student.

LXV. Ion Sântion.

- Sculați, sculați, mari boieri,
 De vă sculați fetele,
 Să măture curțile,
 Să aștearnă mesele,
 5. Să umple păharăle !
 Că boierii-s duși de-acasă,
 Da s'o dus în codrii verzi,
 În codrii verzi de-a vânare.
 Și vânară până'n sară,

Șilea m.

10. Prinse-un puiu de *libi-*
[cioară. (1)
 Scos-au harcu să-l săgete.
 El din graiu așa-a grăit :
 — Pe mini nu mă săgetă,
 Că io-s Ion Sântion
 15. Nănașu lui Dumnezeu.
 Că pe mine m'a trimes,
 Să cunun și să botez !

comunic. T. Hurghiș, student.

LXI. Vânători de-ai lui Pilat.

- Coborât-au coborât,
 Corinde-mi, Doamne,
 [corinde-mi !
 Vânători de alui Pilat
 Cu ogarii pe pământ
 Și cu șoimii sus în vânt.
 5. Și vânară, cât vânară,
 Zi de vară până'n sară,

- Și când fu mai lângă sară,
 Au vânat un vultur sur.
 Vultur sur din graiu grăia :
 10. — Vânători de a lui Pilat,
 Nu grăbiți spre moartea
 [mea,
 Că voi nu știți cine-s eu,
 Că io-s Ion Sântion

(1) = *Lebejoară* — din lebedă.

- Nănașu lui Dumnezeu.
 15. Și mă duc, c'am auzit,
 Că s'a născut Fiul sfânt.
 Și mă duc ca să-l botez;
 Da nu mă pot apropia

Teiuș.

- De fumul tămâilor,
 20. De-adunarea sfinților,
 De sborul albinelor,
 De mirosul florilor!

Ion Beșcheri, student.

LXVII. Se primblă cea S-Mărie.

- Poala ceriului,
 Poarta raiului,
 De primblă-se, primblă
 Cea Sântă-Mărie.
 5. Cum pașul pășiă,
 Flori sfinte rupeă
 Și 'n mâni le prindeă
 Și 'n braț le puneă.
 Și ea s'a uitat
 10. Sus spre răsărit
 Și Ea și-o văzut
 D'oi rază-mi de soare:
 — Tu, rază-mi de soare,
 Tu ești umblătoare,
 15. Dă de știre 'n ceriu,
 In ceriu la îngeri,

Decea.

- Că din mini s'a naște,
 Din maică curată
 Ficuț (1) fără tată;
 20. Și el și-o luat
 In mâna cea stângă
 Crucea sa cea sfântă,
 Și 'n mâna cea dreaptă
 Șustariu de botez.
 25. Și el s'a botezat,
 Bun nume și-a pus:
 Sânt Hristos Isus,
 Domnul ceriului
 Și-al pământului.
 30. Și noi ne 'nchinăm,
 Dalbei sănătate.

Mih. Ștef, student.

LXVIII. Poarta ceriului.

- Poarta ceriului,
 Corindeo, corindeo!
 Gura raiului,
 De primblă-se, primblă,
 Pe de-asupra ei
 5. Vineți porumbei
 Din aripi plesnind,

- Din gură grăind:
 — Bucură-te, maică,
 Că din tin' va naște
 10. Un fiu fără tată
 Și făr' de păcate!
 Nu s'a bucurat,
 Mai rău s'a 'ntristat.

(1) = Ficuț.

- Câți sfinți c'o chemat,
 15. Toți că și-au venit;
 Numai n'a venit
 Ion Sântion.
 Când Ion sosià,
Ficuțu nășteà
 20. Și el l-a luat
 Pe palmele lui,
 Dulci brațele lui,
 Și el mi l-a dus
 La râul de vin,
 25. De și-l-a scăldat.
 Decî l-a luat
 Pe palmele lui,
 Dulci brațele lui,
 Și el și l-a dus

Soroștin.

30. La râul de lapte,
 De și l-aplecat.
 Decî l-a luat
 Pe palmele lui,
 Dulci brațele lui.
 35. Și el și l-a dus
 La râul de mir,
 De l-a botezat
 Și l-a creștinat,
 Nume că i-a dat :
 40. Domnul ceriului
 Și-al pământului.
 El să stăpânească
 Ceriul și pământul
 Și pe noi de-a rândul !

I. Bian, student.

LXIX. Măr dalior.

- Jos în prundul mării dalbe
 Este-un maru *d'alior*. (1)
 Nu știu la măr ce s'a 'nvățat,
 Nu știu leu-i,
 5. Nu știu smeu-i;
 Câte mîncă,
 Câte strică,
 Câte pe mare le-aruncă,
 Și frunza o rumegară,
 10. Jos pe mare-o aruncară.
 Toader, Toader *harcaș* (2)
 Jmare

Cicudiu (Câmp.).

- Intinse arcul să-l săgete.
 — Pe mini nu mi-i săgetă,
 Că eu nu-s leu,
 15. Nice smeu,
 Că io-s Ion Sântion
 Nănașul lui Dumnezeu.
 Io-s de Dumnezeu trimes,
 Să fac văi și să fac șes,
 20. Și din văi izvoară reci !
 Cine din izvoară bea,
 Tot pe Domnul pomenià.

Mih. Moldovan.

(1) = *Alior*.

(2) = *Arcaș*.

LXX. Se scoboară Domnul sfânt.

Hei Linu-i, Linu-i Leru-i
 Lin!
 De când Domnul s'a născut
 Și pământul l-a făcut,
 Hoi Linu-i . . .
 Și ceriul l-a ridicat
 5. In trei stâlpi l-a răzinat,
 Hoi Linu-i. . .
 Și frumos l-a 'mpodobit
 Tot cu stele mărunțele,
 Hoi Linu-i. . .
 Cu Iuceferi printre ele

Ciuguzel

Și cu luna cu lumina,
 10. Soarele cu razele.
 Dar soarele unde rază?
 Rază 'n vârful munților,
 La fântâna sfinților.
 Este-o scara de argint,
 15. Se scoboară Domnul sfânt,
 Domnul sfânt pe acest pă-
 [mânt.
 Se scoboară-arareori:
 La sfintele sărbători.

Silv. Man, student.

LXXI. De s'a pogorît.

De s'a pogorît, Doamne leo,
 De s'a pogorît
 Pe scară de ceară, Doamne
 leo,
 Pe scară de ceară
 5. Cu tri sfinți a lui, Doamne leo,
 Cu tri sfinți a lui
 Și-unul l-a mânat, Doamne
 leo,
 Și-unul l-a mânat,
 Că lor să li-și gate, Doamne
 [leo,
 10. Că lor să-li-și gate
 Cină și hodină, Doamne leo,
 Cină și hodină
 Și-o bute de vin, Doamne leo,
 Și o bute de vin
 15. Care l-a lucrat, Doamne leo,
 Care l-a lucrat
 Cu boi bourei, Doamne leo,
 Cu boi bourei,
 Că-s mai curăței, Doamne leo,

20. Că-s mai curăței.
 Și unul l-au mânat, Doamne
 leo,
 Și unul l-au mânat,
 Că lor să li-și gate, Doamne
 leo,
 Că lor să li-și gate
 25. Cină și hodină, Doamne leo,
 Cină și hodină
 Și-un colac de grâu, Doamne
 leo,
 Și-un colac de grâu,
 Care l-a lucrat, Doamne leo,
 30. Care l-a lucrat
 Cu junci tinerei, Doamne leo,
 Cu junci tinerei,
 Că-s mai subțirei, Doamne
 leo,
 Că-s mai subțirei.
 35. Și unul l-au mânat, Doamne
 leo,
 Și unul l-au mânat

Că lor să li-ș gate, Doamne
leo,
Că lor să li-și gate
Cină și hodină, Doamne leo,
40. Cină și hodină
Și-un miel sugărel, Doamne
leo,
Și-un miel sugărel,
Care el și-a supt, Doamne
leo,

Măhaci.

Care el și-a supt
54. Nouă săptămâni, Doamne leo,
Nouă săptămâni
La nouă mumâni, Doamne
leo,
La nouă mumâni,
Nouă primăveri, Doamne leo,
50. Nouă primăveri
La nouă miuări, Doamne leo,
La nouă miuări !

Susana Pop.

LXXII. Purces-o..

Purces-o, purces-o
Domnul cu Sân-Petru
Ler oi, Ler oi, Doamne, (1)
Pe cale, pe vale,
5. Pe drumul cel mare.
Și ei se luau
Pe cale 'nainte
Și ei se uitau
De lături de cale
10. Și ei mi-și vedeau
Tri-iși luminële
La tri sălășele.
Și ei s'abăteau,
Sălaș de cereau.
15. *Povoraș* (?) mai mare
Sălaș nu le dare.
Și-apoi mi-și porniau
Pe cale 'nainte
Și ei se uitau
20. De lături de cale
Și ei mi-și vedeau
Tri-iși luminële

La tri sălășele.
Și ei s'abăteau,
25. Sălaș de cereau.
Povoraș de mijloc
Sălaș nu le da.
Și-apoi mi-și porniau
Pe cale 'nainte,
30. Și ei se uitau
De lături de cale,
Și ei mi-și vedeau
Tri-iși luminële
La tri sălășele.
35. Și ei s'abăteau,
Sălaș de cereau.
Povoraș mai mic
Sălașul li-l da,
Cina li-o găta :
40. Berbecuț băluț,
Mândru-i *ocăruț* (2),
Cu lănuța creață,
Cu cornițe 'ntoarse.
Patul li-l făcă :

(1) Repetat tot după al 2-lea vers.

(2) = *Cu pete negre pe bot*, încolo tot alb.

<p>45. Trestie mărunță,
Iederă 'nflorită.
Și-apoi se culcau, —
Si-apoi se sculau
Des de dimineată.</p> <p>50. Și ei se spălau
Pe față, pe brață,
Pe dalba-i peliță.
Si-apoi mi-și porniau
Pe cale 'nainte.</p> <p>55. Povoraș mai mic
Oile-și porniă
Și el se uită
'Napoi peste oi
Și el mi-și vedeă</p> | <p>60. Berbecuți băluți
Mândri <i>ocăruți</i> (1),
Cu lănuță creață,
Creața mărgăreață (2),</p> <p>65. Cu corniță 'ntoarsă,
Auruț îmi varsă.
El din graiu grăiă :
— <i>Ferică</i> (3) mi de noi,
Cine-a <i>mas</i> (4) la noi
Noapte-i astă noapte,</p> <p>70. Că pe cât le-am dat,
Mai mult ne-a lăsat :
Sănătate 'n noi,
Sănătate 'n oi.</p> |
|--|--|

Obs. Tot la al 3-lea vers refrenul :

Ler oi, Ler oi, Doamne !

Teiuș.

I. Beșcheri, student.

LXXIII. Domnul pe pământ.

<p>Scoborît-a, scoborît
Dumnezeu pe-acest pământ,
Tot să vadă
Și să creadă</p> <p>5. Ce fac domnii cu iobagii
Și bogații cu săracii.
Se luară, se duseră
Prin oraș, prin Făgăraș
La curtea bogatului.</p> <p>10. — Gata-i prânzu, bogat
[mare?
— Prânzu-i gata, nu-i de voi,
De niște boieri ca noi!
Se luară, se duseră</p> | <p>Prin oraș, prin Făgăraș</p> <p>15. La curtea săracului.
— Gata-i prânzu, sărac
[mare?
— Prânzu-i gata din puțin,
Poftim aici să-l prânzim ;
De nu ne-om fi săturat,</p> <p>20. Merg în sat la 'mprumutat !
— Sui, Petre, pe ștângul
[mieu,
De vezi, Petre, ce-i vedeă ?
— Văd casa bogatului
In mijlocul iadului,</p> <p>25. Bate 'n para focului.</p> |
|--|---|

(1) = Diminut. din *oacăr*, *oacără* v.m.s.

(2) = Ca *mărgăritarul*.

(3) *Ferică-mi* = ferice.

(4) = Poposit peste noapte.

— Sui, Petre, pe dreptul meu,
De vezi, Petre, ce-i vedeà ?
— Văd casa săracului

In mijlocul raiului,
30. Bate 'n raza soarelui !

comunic. *Roman Pop*, elev cl. III.

LXXIV Domnul pe pământ.

(Variantă.)

Coborît-a, coborît,
Coborît-a Domn din ceriu
Pe-o scară dalbă de ceară.
Sfântul soare răsăriă,
5. Sfânta ceară se topiă.
Dumnezeu şi soţul său
Se luară şi plecară
Peste vii, peste moşii,
La mijlocul satului,
10. La casa bogatului.
Acolo, dacă ajungiă,
Dumnezeu din graiu grăiă :
— Bună sara, muncitori !
— Mulţam vouă, cerşitori !
15. — Gata-i cina s'o cinam?
— Cina-i gata pentru noi,
Că-s mai mare domn ca voi !
Dumnezeu cu soţul său
Se luară şi-mi plecară
20. Peste vii, peste moşii,
La capătul satului,
La casa săracului.
Acolo, dacă ajungeà,
Dumnezeu din graiu grăiă :
25. — Bună sara, muncitori !
— Mulţam vouă, călători !
— Gata-i cina, s'o cinăm?
— Cina-i gata, cam puţină ;
Hai cu toţi, s'o cinăm
30. Dacă nu ne-om sătură,
Bunu-i Domnul, mi-o mai da !
Cib.

Dumnezeu cu soţu său
Se luară şi plecară
Pe dunguţa iadului,
35. La casa bogatului.
Acolò, dacă ajungeà,
Dumnezeu din graiu grăiă :
— Uită, Petre, 'n stânga mea,
Spune-mi mie, ce-i vedeà !
40. — Ce văzui, măspăimântai :
Văd casa bogatului
Chiar sub talpa iadului,
In cuţite ascuţite !
Dumnezeu cu soţul său
45. Se luară şi plecară
Pe dunguţa raiului,
La casa săracului.
Acolo, dacă ajungeà,
Dumnezeu din graiu grăiă :
50. — Uite, Petre, în dreapta
[mea,
Spune-mi mie ce-i vedeà !
— Ce văzuî mă 'mbucurai !
Văd casa săracului
D'in mijlocul raiului
55. Stând cu mesele întinse
Şi tot cu mâncări cuprinse !
Dumnezeu cu soţul său
Se luară şi sburară,
Sus la ceriu se ridicară.
60. O cântăm şi-o colindăm
Şi la gazdă i-o 'nchinăm !
Aron Costea, student.

LXXV. Piatră șolovată.

- Piatră, piatră *șolovată* (1)
 Lerului Doamne,
 Șede-o maică 'ngenunchiată,
 Ca să nască fiu din piatră.
 5. Fiu din piatră s'a născut,
 Mătura 'n mână i-au pus,
 Ca să măture pământul,
 Pământul de gozurèle,
 Și ceriul de negurèle.
 10. — Haida, Petre, haida, dragă,
 Haida la cel cap de sat,—
 Nimerim la om bogat:
 — Bună seara, om bogat!
 — Mulțumim, calicilor!
 15. — Gata-i cina, s'o cinăm ?

Sebeș.

Veron. Bălan, comunic. Ion Dimboiu.

LXXVI. Căborît-a Dumnezeu.

- Căborît-a, căborît,
 Căborît-a Dumnezeu
 La mijlocul satului,
 La casa bogatului;
 5. Bogatul la prânz eră.
 — Bunu-i prânzul, om bo-
 gat?
 — Bunu-i, numai nu-i de voi,
 Că-i de domni mari, ca
 și noi!
 Dumnezeu s'a supărat
 10. Și de-acolea s'a luat
 Pân'n capul satului,
 La casa săracului.

- Cina-i gata, nu-i de voi,
 Că-i de oameni ca și noi!
 — Haida, Petre, haide dragă,
 Haida la cel cap de sat,—
 20. Nimerim la om sarac:
 — Bună sara, om sărac:
 Gata-i cină, s'o cinăm?
 — Cina gata, n'o avem,
Batăr (2) de-om împrumută,
 25. Noi de cină tot v'om da!
 Da casa bogatului
 Arde 'n para focului,
 Iar casa săracului
 Joacă 'n spuma laptelui.

- Săracul la prânz eră;
 — Bunu-i prânzul, om sărac!
 15. — Bunu-i, numai puținel,
 Dăm cu toții *p'ingă* (3) el;
 Că de nu ne-om sătură,
 Dumnezeu mai mult
 [ni-a da!]

- Dumnezeu s'a bucurat
 20. Și de-acolo s'a luat.
 Se luară, se duseră,
 Pân' la tufa de măr dulce.
 — Șezi tu, Petre, 'n *drep-*
tul (4) mieu,

(1) *Șolovată*, probabil că înseamnă *mărmurată*, cum găsim în col. LV.
 «Este o piatră mărmurată». De fapt, ungurescul *sala*=turmalină, o specie
 de piatră cu fier.

(2) = *și dacă*.

(3) = *Pe lângă*.

(4) La dreapta mea.

- De vezi, Petre, ce-i vedeà !
 25. — Vai, Doamne, ce văzui eu,
 Ce văzui, întinerii :
 Da casa săracului
 Tocma 'n fruntea raiului,
 La scaunul Domnului !
 30. — Și sui, Petre, 'n stângul
 [mieu (1)]

Ciunga.

- De vezi, Petre, ce-i vedeà !
 — Vai, Doamne, ce-am vă-
 [zut eu,
 Ce văzui, îmbătrânii :
 Da casa bogatului,
 35. Tocma 'n fundul iadului,
 In văpaia focului !

Jos. Bogdan, student.

LXXVII. Scoborît-a Dumnezeu.
 (Variantă.)

- Scoborît-a scoborît,
 Scoborît-a Dumnezeu
 La mijlocul satului,
 La casa bogatului.
 5. — Bună cina, bogat mare !
 — Bună cina, nu-i de voi,
 Că-i de boieri mari, ca noi !
 Dumnezeu s'a supărat
 Sara bună și-a luat.
 10. Se luară,
 Se duseră,
 Până 'n capu satului
 La casa săracului.
 — Bună cina, sărac mare !
 15. — Bună cina, nu-i de unde !
 Mers-a 'n sat la 'mpru-
 [mutat,
 Pe Dumnezeu l-a cinat,

Șonfalău.

- Dumnezeu l-a cuvântat,
 Sara bună și-a luat.
 Se luară, se duseră
 20. Păn' la ușa raiului,
 — Dă, te suie, Petre, suie
 Pe cest umăr drept al meu,
 De vezi, Petre, ce-i vedeà !
 25. — Văz casa săracului
 — La mijlocul raiului,
 Cum stă în slava Tatălui ;
 Cum crește și mugurește,
 Dumnezeu i-o dăruiește !
 30. — Dă, te suie, Petre, suie
 Pe cest umăr stâng al mieu,
 De vezi, Petre, ce-i vedeà !
 — Văz casa bogatului
 La mijlocul iadului,
 35. Arde 'n para focului !

Zenovi Copăcean.

LXXVIII. Domnul bun.

- Cesta-i Domnul bun,
 Doamne leo !
 Bun gând și-o gândiț,

- Când el și-a făcut
 Casa lângă drum,
 5. Masa-i peste drum.

(1) Pe umărul stâng.

- Câți drumari treceă,
Pe toți îi prânziă.
Când fu mai 'napoi
Și ș'or nimerit
10. Negri cerșitori,
D'alghi-și (1) vânători
Și lor le-a *belit* (2)
Boul bourel,
Și le-a mai belit
15. Mielul sugărel,
Și s'or d'ospătat
Tri zile deplin.
Și'napoi s'o 'ntors
20. Și și-o mai găsit

Boziaș (Târn. mică).

- Boul bourel
La iesle zăcând,
Frumos rumegând.
Și și-o mai găsit
Mielul sugărel
25. La oaie sugând,
Cu coada bătând.
Și-apoi și-o văzut,
Că nu-ș cerșitori,
Că-i domn Dumnezeu
30. Cu Pătru-Sânpetru.
Noi o colindăm,
Gazdii i-o 'nchinăm.

I. Duma, student.

LXXIX. Tri mese a lui Hristos.

- Colo jos, mai din jos
Sunt tri mese-a lui Hristos.
Dar la masă cine șede?
Șede Domnul Dumnezeu.
5. Da doife corn de masă?
Șade Petru Sânt Sân-Petru.
Da triile corn de masă?
Șede Ion Sântion.
Da patrulea corn de masă?
10. Șede gazda cest domn bun
Și închină c'un păhar,
C'un păhar galbin de aur;
Da 'n fundul păharului
Scrișă-i vița vinului;
15. Da'n coasta păharului
Scrișă-i floarea raiului;
Da'n toarta păharului,
Scrișu-i spicul grâului.

- Domnu rupse din *grăită*(3):
20. — Dalelei, jupâne gazdă,
Vinde-mi mie-acest păhar!
Ori mi-l vinde, ori mi-l
[schimbă!
— Fii-ți, Doamne, iertătoriu,
Nici nu-l vând, nici nu-
schimb,
25. Că mi-i dat dela nănașu;
Mai de mic m'a botezat,
Mai mare m'a cununat,
Și tot mie mi l-a dat!
Doamne, Doamne, drăguț
[Doamne,
30. Fă-mi și mie loc în raiu!
Domnu rușă de-mi
[grăipsă:
— Nu-mi purtă de-acele griji!

(1) D'alghi-și=d'albi-și.

(2) = A *tăiat*.

(3) = *Grai*.

Viciu, Colinde din Ardeal.

Când 'or fi acele vremi,
Eu la tini trimete-voiu
35. Vreo doi-tri îngeri de-ai
[mei
Și pe tin' luă-te-vor,
Sus în ceriu aduce-te-or;
Sus în cer, printre d'îngeri,

Șoroștin.

Jos în raiu te-or slobozi.
40. Unde-i loc de a hodinî.
Să te, domn bun, veselești,
Și-o 'nchinăm cu sănătate!
Refren: după fiecare vers:
Leru-leo Leru-i Doamneo!

I. Bian, student.

LXXX. Tri mese a lu Hristos.

Colo josu, mai în josu,
Leru-leo, Leru-i Doamneo!
Sunt tri mese a lu Hristos;
Da la masă cine șede?
5. Leru-leo, Leru-i Doamneo,
Șede Domnul Dumnezeu;
L'al doilea corn de masă
Șede Petru Sfânt Sân-Petru,
D'al triile corn de masă
10. Șede Ion Sfânt-Ion.
D'al patrulea corn de masă
Șede gazda, cest dom bun,
Și închină c'un păhar,
Cu păhar galbin de aur;
15. In fundul păharului

Șoroștin.

Scrisă-i vița vinului.
Da 'n coasta păharului
Scrisă-i floarea raiului;
In toarta păharului
20. Scris-îi firul grâului.
— D'alele, jupâne gazdă,
Vinde-mi mie acest păhar!
O mi-l vinde, o mi-lschimbă.
— Fii-mi, Doamne, iertător!
25. Nici nu-l vându,
Nici nu-l schimbu,
Că mi-i dar d'ea nașu.
De micuț m'a botezat,
Mai mare m'a cununat,
30. Și-atunci mie mi l-a dat!

I. Bian.

LXXXI. Maica supărată.

Colo sus, Doamne, mai sus,
Florile dalbe,
Sub cea cruce minunată
Șede maica supărată.
Trec trei sfinți și mi-o d'în-
[treabă:
5. — Ce ești, maică, supărată?
— Aio! Doamne, cum
[n'aș fi,

Când Hristos născând în
[lume
Mai mare punându-i nume,
Cocoși negri au cântat,
10. Iuda 'n talpe s'a sculat
Și din gură a cuvântat:
— Voi, păgânilor de viță,
Dați-mi trizeci de arginți
Să vi-l dau, să-l restigniți!

15. Restegnește-l tu, Pilate,
Că la tine se vin toate, .
Că de nu-l vei restigni,
Nouă 'mpărat nu ni-i fi!
Nici cuvântul nu-l răs-
[puse,
20. Pe Hristos pe cruce-l puse,

Mogoș.

- Sfânt sânge și apă curse.
Ceriul s'a îngreunat,
Pământ s'a cutremurat,
Luna 'n sânge s'a 'nchegat.
25. Să fiți, gazde, sănătoși
Și 'ncă, gazde, veseloși!

Vas. Trifa, student.

LXXXII. Umblă maica după fiu.

- Umblă maica după fiu
Tot plângând și întrebând:
— N'ați văzut pe fiul sfânt?
— Ba, noi, poate, l-am
[văzut
5. Numai nu l-am cunoscut!
— A cunoaște l-ați putut:
Că pe fața fiului
Scrișă-i raza soarelui,

Densuș.

- Și în frunte luna plină
10. Străluciă ca o lumină!
— Maică, dacă-i fiu așa,
Noi slabă veste ți-om da,
Că-i la poarta lui Pilat,
Răstignit pe lemn de brad!
15. Maica plânge și se
[nfrânge,
Inima-i înoată 'n sânge.

Val. Paveloniu, student.

LXXXIII. Tri colindători.

- Tri colindători
Tri colindători,
Dai Domnului Domn!
Pe la toată casa,
5. Pe la toată casa,
Dai Domnului Domn!
Ei s'o nimerit,
Ei s'o nimerit,
Dai Domnului Domn!
10. La Sântă-Mărie
La Sântă-Mărie,
Dai Domnului Domn!
Pe ei i-o 'ntrebat,
Pe ei i-o 'ntrebat,
15. Dai Domnului Domn!
Tri colindători,

- Tri colindători,
Dai Domnului Domn!
N'ați văst fiul meu?
20. N'ați văst fiul meu?
Dai Domnului Domn!
— Poate l-am văzutu,
— Poate l-am văzutu,
Dai Domnului Domn!
25. Nu l-am cunoscutu,
Nu l-am cunoscutu,
Dai Domnului Domn!
— Lesne-i de a-l cunoaște,
— Lesne-i de a-l cunoaște,
30. Dai Domnului Domn!
Fețioara lu',
Fețioara lu',

- Dai Domnului Domn !
 Spuma laptelui,
 35. Spuma laptelui,
 Dai Domnului Domn !
 Puşculiţa lui,
 Puşculiţa lui,
 Dai Domnului Domn !
 40. *Durdu-i* (1) cerului,
 Durdu-i cerului,
 Dai Domnului Domn !
 Săbiuţa lui,
 Săbiuţa lui,
 45. Dai Domnului Domn !
 Fulger cerului,
 Fulger cerului,
 Dai Domnului Domn !

Agrişteu.

- Ba, noi l-am văzutu,
 50. — Ba, noi l-am văzutu,
 Dai Domnului Domn !
 'N poarta lui Pilatu,
 'N poarta lui Pilatu,
 Dai Domnului Domn !
 55. Pe cruce de brad,
 Pe cruce de brad,
 Dai Domnului Domn !
 Dar' în tălpi şi 'n pălmi,
 Dar' în tălpi şi 'n pălmi,
 Dai Domnului Domn !
 Cuie i-o bătutu,
 Cuie i-o bătutu
 Dai Domnului Domn !

Benedict Viciu, notar.

LXXXIV. Cată maica.

- Cată maica după fiu,
 Sora soarelui,
 Raza soarelui,
 Tot plângând şi d'întrebând,
 5. Sora soarelui,
 Raza soarelui,
 — N'aţi văzut voi fiul meu ?
 — Da noi şi de l-am văzut,

Teiuş.

10. Da noi nu l-am cunoscut.
 — Ala-i lesne de a-l cunoaşte,
 Că la el în frunte-i scris
 Soarele cu razăle,
 Sfânta lună cu lumină !
 5. — Dar aşă noi l-am văzut
 În curţile lui Pilat,
 Restignit pe lemn de brad. —

St. Pop, student.

LXXXV. Cam pe lângă mare.

- Cam pe lângă mare (bis)
 Pe drumul cel mare,
Suluri (2) de voinici

- Cu cai *potcoviţi*.
 5. Mama lui Ion
 Şi-alui Sântion

(1) = *Durduitul* = tunetul.

(2) = Stoluri.

- Stară* (1) și 'ntrebară :
 — N'ați văzut, văzut,
 Pe unde-ați trecut
 10. Drag fiuț al meu ?
 — Poate l-am văzut,
 Nu l-am cunoscut !
 — Voi l-ați cunoscut :
 15. Chivăreaua lui

Câmpie.

- Trasă-i prin săgeată ?
 Cam pe ochi plecată ;
 Fețișoara lui
 Spuma laptelui,
 20. Ochișorii lui
 Două mure negre
 Dintr'un ruguț verde.

I. Sâmpălean, student.

LXXXVI. Pe lângă lună.

- Sus în ceriu, pe lângă lună,
 Florile dalbe,
 Este-o dalbă de lumină,
 Da, zo, ahaia nu-i lumină,
 Că-i o dalbă mănăstire.
 5. In mănăstire cine șede ?
 Șed doi popi și doi dieci
 Și vreo patru *patrie[r]ci*.

Luna (Arieș).

- Patriarcul cel mai mare
 Iese seara'n preumblare,
 10. Bate toaca de trei ori,
 Și clopotu 'n trei stâmpări,
 C'o intrat jidovii 'n țară
 Să prindă pe Hristos iară,
 Să-l ducă la restignire
 15. Pentru a noastră mântuire.

Elie Mazere, student.

LXXXVII. Vestea rea.

- Umblă maica după fiu,
 Raza soarelui,
 Tot plângând și întrebând :
 — N'ați văzut pe fiul meu ?
 5. — Poate că noi l-am văzut,
 Dară nu l-am cunoscut !
 — Dacă cumva l-ați văzut,
 A-l cunoaște l-ați putut,
 Că pe fața fiului
 10. Scrisă-i raza soarelui,

Surduc,

- Și pe frunte lună plină,
 Lună plină cu lumină ;
 Iară pe-ai lui umerei
 Strălucesc lueferei !
 15. — Maică, dacă e așa,
 Noi îți dăm o veste rea :
 Că-i la curtea lui Pilat,
 Restignit pe lemn de brad !
 Maica plânge și se'nfrânge,
 20. Inima-i înroată 'n sânge.

Al. Peștean, student.

(1) = *Stătu(ră)*.

LXXXVIII. La piatra răsturnată.

- Colo 'n josu, mai în jos,
 Este-o piatră răsturnată,
 Dar la piatră cine şede ?
 Şede-mi Maica Preacurată.
5. Mergu-mi sfinţii şi mi-o
 ['ntreabă
 — Ce stai, maică, supărată?
 — Cum să nustau supărată:
 Trei cocoşi negri-au cântat,
 7. Iuda 'n talpe s'a sculat,
 10. Pe Hristos el l-a vândut.

Crăciunelul de sus.

- Jidovii l-au răstignit,
 Pe cruce de brad l-au pus,
 Cu suliţa l-au străpuns;
 Pe cruce albă de brad.
15. Soarele s'a 'ntunecat,
 Stelele 'ncepură-a plânge,
 Că se varsă-atâta sânge,
 Luna 'n sânge s'a 'mbrăcat,
 Munţii s'au cutremurat,
 20. Pietrile s'au despicat,
 Apele s'au tulburat !

Jon Vălean.

LXXXIX. O cruce de măr dulce.

- Colo'n josu, mai în jos,
 Domnilor şi-a 'noştri domni!
 Este o cruce de măr dulce,
 Lângă cruce cine şede ?
5. Maica Sfântă răzămată
 C'un fiuţ micuţ în braţă.

Ibăneşti.

- Fiu'n braţă i-a 'murit
 Şi din gură aşă-a grăit :
 — Măturiţa raiului, —
10. De cu ea vei mătură,
 Fiuţu ţi s'a sculă !

Dum. Fărcaş student.

XC. Că soare răsare ?

- Ce soare răsare
 Mai de dimineaţă
 Intr'un corn de casă,
 La mijloc de masă
5. Şade Dumnezeu,
 Şade şi priveşte
 Şi din graiu grăeşte :
 — Ioane, Ioane,
 Iea ploscă din cuiu
10. Şi-un colac de grâu
 Şi-l leagă la brâu,
 Şi noi să ieşim

- Cam la Rusalim,
 Şi noi să vedem
15. Grâne nêrodite,
 Săcări ne'nflorite.
 Şi noi ne-om d'abate
 De laturi de drum,
 La lină fântână,
20. Jos că om şedeà,
 Apă rece-om bea.
 Si 'n jurul fântânii
 Crescut-o, născut-o
 Un paltin galbin :

25. Sus frunza mărunță,
Jos umbra rotundă.
La umbră ședeă
Domnul Dumnezeu.
Șade și privește
30. Și din graiu grăește:
— Ce mă ispitiți?
Că voi bine știți,
Bine ca și mine,
Că noi să ieșim
35. Cam la Rusalim;
La lină fântână
Jos că vom ședeă,
Apă rece-om bea,
Și vom hodini;
40. Dar ne-or d'oblici
Câinii de Jidovi.
Toți căși-o scăpat
Pe mine m'au prins
Și pe min' m'au dus
45. În poarta lui Pilat
Și m'au răstignit
Pe cruce de brad.
Și unde că-mi băteă
Cuie de oțel
50. Prin palmele mele,
Prin palme, prin talpe,
Tare le băteă,

Blaj.

- Sângele-'mi curgeă,
Pe pământ cădeă.
55. Și io nu-l lăsăm
Așa pieitoriu,
Și io mi-l *veliām* (1),
Vița vinului;
Și unde mă 'ncingeă
60. C'un brâu de măceș,
Tare mă strângeă,
Carnea-mi c'o frângeă,
Pe pământ cădeă,
Și eu mi-o veleam
65. Spicul grâului;
Și unde că-mi puneă
Cunună de spini,
Pe cap mi-o puneă,
Tare-o apăsă,
70. Chica-mi reteză,
Pe pământ pică,
Și io n'or lăsăm
Așa pieitoare,
Și eu mi-o veleam
75. Mir botezământ.
Creștinii-or alergă
De s'or boteză
Și s'or creștină!
Și noi ne-o 'nchinăm
80. La sfinții părinții.

I. Covaciu, student.

XCI. Vinderea lui Isus.

Pe Hristos cin' l-a *gătat*?(2)
Leru Lerului Doamne,
Iuda 'n casă i-a intrat,
Iuda, lăcomos de bani,

5. L-a vândut la-alui dușmani.
— Dați-mi 30 de d'arginți,
Să vi-l dau, să-l răstigniți!
Hristos, dacă-a auzit,

(1) Simplul verbului *înveli* [?].(2) = *Dat gata, răpus*.

- A fugit de s'a ascuns
 10. În grădină sub un pom;
 Și s'a dus de l-a adus
 Pân' la casa lui Pilat.
 Acolò dacă-au ajuns,
 Ei sfatu l-au sfătuit,
 15. Pe Hristos l-au răstignit:
 Pe cruce de brad l-au pus,
 Cu sulița l-au străpuns,
 Sângele părau a curs;

Ciunga.

- Ingerii o 'nceput a plânge,
 20. Că se varsă-atâta sânge;
 Sângele nevinovat
 E păcat că s'a vărsat.
 Luna 'n sânge s'a 'mbrăcat,
 Soarele s'a 'ntunecat,
 25. Munții s'au cutremurat,
 Apele s'au turburat,
 Pietrile s'au despicat,
 Iuda 'n patru a crăpat.

Ios. Bogdan, student.

XCII. Zori dalbe surori.

- Zori, zori, zori dalbe su-
 rori,
 Nu grăbiți cu zorile,
 Dumnezeu cu oile,
 Pe fânețe jidovești.
 5. Nime 'n lume nu-l vedeă,
 Numa' o fată de Jidov:
 — Sculați, Jidovi, nu dor-
 [miți,
 Că voi nici nu bănuți,

Cacova.

- Cum vă pasc fânețele
 10. Și vă beau izvoarele!
 Fata *tulai!* (1) a strigat,
 Jidovii s'au adunat
 Tot cu furci și cu topoare,
 Pe Dumnezeu să-l omoare.
 15. Dar D-zeu, ca și-un sfânt,
 A trimes ploaie și vânt
 Și-o ceață pân' în pământ,
 Pe Jidovi i-a potopit.

Ștef. Oniga student.

XCIII. Zori.

(Variantă.)

- Zori, zori, zori,
 Dalbe surori!
 Nu *păziți* (2) cu zorile,
 Ca câmpu cu florile;
 Dumnezeu cu oile
 5. Pe fânețe jidovești;
 Nime 'n lume nu-l văzù,

- Făr' o fată de Jidov,
 Ea cofa în mână-a luat
 Și la apă-a alergat,
 10. Față albă a spălat
 Și 'napoi că s'a 'nturnat,
 Acasă cum a sosit,
 Ea din graiu așa-a grăit:

(1) = Tulai = tolvaj magh. = hoții!) exclamație de alarmă.

(2) = *Grăbiți*, Se zice și reflexiv: mă păzesc = grădesc.

- Nu vedeți, Jidovilor,
15. Nu vedeți voi, orbilor,
Cum vă pasc fânățele
Și vă beu izvoarele?
Jidovii au alergat

Ciufud (Blaj.)

- Cu securi și cu topoare.
20. Pe Dumnezeu să-l omoare;
Dumnezeu, ca mare sfânt,
A trimes ploaie și vânt,
Pe Jidovi i-a potopit.

Vasile Morarin, student.

XCIV. Trei cocoși.

- Trei cocoși mândru-au
[cântat,
Zori de ziuă 'n răvărsat.
Iuda din somn s'a sculat,
Pe Cristos l-a înșelat,
5. Și la Jidovi l-a vândut
Cu treizeci de bani de-
[argint.
Jidovii rău l-au legat
Pe-o cruce albă de brad.
— Hai, Pilate, răstignește-l,
10. Că de nu li-i răstigni,
Nouă 'mpărat nu ne-i fi!
Hai, Pilate, restignește-l!
— Ba, io nu l-oiu restigni,
Că 'n el păcat n'am aflat

Blaj,

15. Și-i sânge nevinovat!
— Hai, Pilate, răstignește-l!
— Ba, io nu l-oiu răs-
[tigni!
— Nouă 'mpărat nu ne-fi!
Dar Pilat s'a supărat
20. Și răstignirii l-a dat.
Sângele pe stâlp a curs
Din ranele lui Isus;
Cu sulia l-au străpuns,
Pământ s'a cutremurat,
Stelele au lăcrămat,
Luna 'n sânge s'a 'mbrăcat,
Soarele s'a 'ntunecat,
Lumea toată s'a întristat!

D. Scurtu.

XCv. Dalbă mănăstire.

- Colo jos pe prundul mării
Este-o dalbă mănăstire
Cu păreții de tămâie.
In mănăstire cine șade?
5. Șapte popi, șapte dieci
Și pe-atâția patrierci.
Diecelul cel mai mare
Mândru clopot clătină-re,

- Mare oaste se-adună-re:
10. Inaintea *oștiei* merg
Tri meșteri, tot meșterind
Cruce de brad ei făcând,
Să puie pe fiul sfânt.
Inapoia *oștiei* (1).
Merg trei fauri făurind,
Cuie de oțel făcând,

(1) Genetiv *arhaic* dela oaste.

Sângele şuroiu curgea.
Maica sfântă şi sosită ;
Cu păharul de argint
Sângele l-a sprijinit,
Să fie de miruit,
Cât om trăie pe pământ.

G. Morariu.

Pe Domnul Isusu
 Și ei mi l-au adus
 La curtea lui Pilat,
 30. De l-a răstignit
 Pe-o cruce de brad.
 Și unde-i bătea
 Prin tălpi și prin pălmi,
 Cuie se-ajungea,
 35. Sângele pornia
 Și-unde jos cură,
 Roș vin se făcea,
 Lumea se-adună,
 De se ospătă ;
 40. Și unde-l încingea
 Pe sfânt trupul lui
 Cu-un brâu de măceș,
 Pe unde ajungea,
 Carnea-i culegea,
 45. Și-unde jos cădea
 Roș grâu se făcea ;
 Lumea se strângea,
 Bine se hrănia.
 Și unde-i puneă
 50. Pe sfânt capul lui
 Cunună de spini,
 De răi măracini,
 Când se apăsă,
 Sudoarea cură,

55. Și unde jos pică,
Sfânt mir se făcea,
Lumea s'adună

Șoroștin.

De se boteză
Și se 'ncreștină.

I. Bian, student.

XCVII. Jos, pe mare 'n jos.

(Colinda Înălțării.)

Colo jos, pe mare 'n jos,
Domnu, dai, Domnului
[Doamne !

Vine-o neagră corabie
Încărcată, 'mpovărată

5. Tot de câinii de Jidovi,
Aducând pe Dumnezeu
Incuiat în stan de piatră.
Colo sus, pe mare 'n sus
Vine o dalbă corabie

Băgău.

10. Încărcată, 'mpovorată
Tot de sfinți și de îngeri.
Când de stan s'aproiat,
Stan în patru a crepat,
Domnu la ceriu s'a 'nălțat !

15. S'a 'nălțat Domnul la ceriu
Printre sfinți, printre îngeri,
Sus la poarta raiului
De-a dreapta Tatălui.

T. Feledean, comunic. Vct. Crișan.

XCVIII. Creștinii.

La cea mănăstire mare,
Ho, Leru-i, d'ai, Doamne !
Scrisu-i mare lucru tare(bis),
Scrise-mi-s nouă altare.

5. In altare

Jos pe mare

Slujba sfântă

Cine-o cântă ?

Cânt-o nouă popi bătrâni

10. Și cu nouă diecei.

Grăi popa cel bătrân

Cut.

Către-un diecel mai mic :-
— Dă în toacă de tri-ori
Și 'n clopot în tri stâmpări,
Să răsaie soarele
Pe toate hotarăle ;
Să răsaie, să sclicească,
Pe Jidovi să-i potopească.
Să rămâie *creștinii*,
Că mai cred la Dumnezeu
Cu lumini și cu prescuri
Și cu dalbe 'nchinăciuni !

I. ~~Feledean~~ Silco, student.

XCIX. Haida frate.

- Haida, frate, haida, dragă,
Să facem casă de piatră,
Ca moartea să nu răsbătă.
Că din casă luminoasă,
5. Duce 'n groapa 'ntunecoasă.
Dar' acolo cini cetește ?
Maica-sfântă Preacurată,
C'un fiuț micuț în brață.
Fiuțu 'ncepe-a scânci :
10. Maica-sfântă a-l opăci :

Craifalău (Târnava mică.)

— Taci, fiuțule, nu plânge,
Că s'au sculat păgânii
Să omoare creștinii !
— Dă-mi, măicuțo, cheile,
Să descuiu odăile,
Să-mi ieu măturicea 'n
[mână,
Să mătur cu ea pământul,
Pământul de gunoiere
Și ceriul de negurèle !

Liv. Mureșan, student.

C. Corăbiile.

- Colo'n susu, mai în susu,
Hoi Leroi Ler Doamne !
Vine-o neagră corabie
Incărcată 'npovărată,
5. Tot de Jidovi de cei răi,
Dumnezeu încă 'ntre ei.
Tot îl bat și-l chinuesc
Și pe cruce-l răstignesc,
Tot pe crucea bradului ;
10. Pun cunună 'n capul lui
Din *clengile* (1) spinului.
Colo jos, pe mare 'n jos
Vine o dalbă corabie
Incărcată, 'mpovărată
15. Tot de sfinți de cei mai
[sfinți,
Și de negri călugări.

Chinceș.

- Ferice de cei postelnici
Cari-mi postesc posturile
Și-mi ajună ajunurile :
20. Posturile le postesc
Lăturghii încă cinstesc ;
Lăturghii și părăstase,
Cum se duc de veseloase
Inaintea Domnului
25. Ca firuțu grâului.
O, vai de cei nepostelnici,
Care postul nu-l postesc,
Lăturghii că nu cinstesc,
Lăturghii și părăstase,
30. Cum se duc de obidoase
Inaintea Domnului
Ca și pleava grâului
Dinaintea vântului.

G. Florea, comunic. de Aron Ignat, st.

(1) = *Crengile*.

Spătac.

Petru din graiu îmi grăia :

20. — Spune, Doamnă, adevărat,
Că destul te-am întreat
Cându-i *coada veacului*,
Sfârșitul pământului,
Concenirea (1) grăului ?

25. Grăi Domnul Dumnezeu :
— Lasă, Petre, că-ți-oiu
[spune,
Semne pe ceriu îți voi pune ;
Și iacă, Petre, ți-oiu spune :
Când a da fecioru 'n tată,

30. Fata mare 'n maică-sa-re,
Finu-so 'n nănașu-so,
Fină-sa 'n nănașa,
Atunci îi coada veacului,
Sfârșitul pământului.

35. Luna se va 'ntunecă,
'Stelele toate-or pică,
Soarele s'a 'mbracă 'n sânge!
Ingerii-or începe-a plânge.

Aur Aron, student.

CII. Vânătorii lui Crăciun.

Umblă, d'umblă, ce mi-și
umblă ?
Vânătorii lui Crăciun
Lerui Doamne !
Zi de vară, până 'n sară,
5. Și nimica nu vânară,
Lerui Doamne !
Cându-i colea cătră sară,
Da vânară-un puiu de Iudă,
Lerui Doamne !

Da-l tot bat și mi-l întreabă :
— Spune, spune, puiu de
[Iudă,
10. Cându-i *coada veacului*,
Sfârșitul pământului ?
Vine mama puiului :
— Ce-mi tot bateți puiul
mieu ?
— Da-l batem și-l întrebăm :
15. Cându-i *coada veacului*,

(1) = Sfârșitul.

Sfârșitul pământului?
— Când a da fecioru 'n tată,
Fata mare 'n maică-sa-re,

Ciuguzel.

Finu-so în nașu-so,
20. Fină-sa în nașă-sa,
Atunci se găta lumea !

Eman. Irimie, student.

CIII. Sfârșitul lumii.

O, tu Doamne, bine știi,
Cându-i sfârșitul lumii,
In patru cornuri de lume
Vii și morții să se-adune !
5. Să se-adune 'n Vifleim,
Unde-a fost Adam dintâiu,
Pe la puntea raiului,

Alămor.

Că-i ca firul paiului,
Ca firul crepat în patru,
10. Acolo să vezi păcatul !
Omul care-i păcătos,
Cade de pe punte jos,
Cade pe un stan de piatră,
Nu mai vede lumea 'ndată.

Eug. Pușcaș, student.

CIV. Năvodașii.

Pe marginea mării (bis),
Lin vântule, lin vântule lin
[de vară !
Mergu-mi nouă năvodași
Impletind la năvod verde.
Impletiră, nu-l gătiră,
5. Pe cea mare-l aruncară
Și nimica nu aflare ;
Făr' un puiu de Iudișoară,
Tot îl bat și mi-l întreabă :
— Cându-i coada veacului,
10. Sfârșitul vileagului ? (1)
Vine maica puiului

Din picioare scăparând
Și din gură foc țipând :
— Ce voi bateti fiul mieu ?
15. Că el îi mic, nu ști spune ;
Cându-i coada veacului,
Sfârșitul vileagului ;
Dar io vouă spune-voiu,
Când îi coada veacului,
20. Sfârșitul vileagului :
Când a da ficior în tată,
Fată mare'n maică-sa-re ;
Finu-so'n nănașu-so,
Fină-sa în nașă-sa !

Comunic. At. Trif, student.

CV. Nouă năvodași.

Colo josu, mai în josu,
Colo'n șesul cel frumos,
Suntu-mi 9 năvodași,

Impletesc năvoade verzi,
Impleți Luni și'mpleți Marți,
Impleți Miercuri toată ziua ;

(2) = *Lumii.*

- Cându-i Joi în prânzul mare,
 Năvoadele le gătară
 Și pe mare le-aruncară,
 10. Dar nimica nu-mi vânără,
 Le-aruncară a doua oară
 Și nimica nu-mi vânără.
 Le-aruncară a treia oară
 Și-mi vânără un puiu de Iudă.
 15. Uite'n sus și uite'n jos,
 Uite'n sus spre răsărit,
 Uite'n jos către sfințit,

Ciunga.

- Mare Iuda* 1) s'a ivit.
 — Ce-mi bateți voi fiul meu,
 20. C'ala-i mic, nu vă ști spune,
 Dar eu vouă spune-v'oiu,
 Cându-i coada veacului,
 Sfârșitul pământului :
 Când s'or pârl frați cu frații,
 25. Ficiorii cu tătânii,
 Fetele cu maicile ;
 C'or fi vii pe toate văi
 Și-or fi morți pe toate gropi !

Ios. Bogdan, stud.

CVI. Nouă Năvodari.

- Colo'n josu, mai în josu
 Sunt doi codri negri mari,
 Hoi Leroi, hoi da Leroi !
 Și cu nouă năvodari,
 5. Impletesc înăvodesc.
 Le'mpletiră, le gătiră,
 Jos pe mare le-aruncară,
 Și nimica nu vânără.
 Le-aruncară-a doua oară,
 10. Și nimica nu vânără ;
 Le-aruncară-a treia oară,
 Și vânără un puiu de Iudă.
 Și tinerii mi-l băteau,
 Bătrânii mi-l ispitiau :
 15. Spune, spune, puiu de Iudă,
 Cându-i coada veacului,

- Sfârșitul pământului ?
 Vini mama puiului
 Din picioare scăpărând
 20. Și din gură foc țipând :
 — Ce bateți voi puiu mieu,
 Că e *Iud* (2) și e *bolund* (3)
 Și-i tinăr nepriceput.
 Că ior vouă spune-v'oiu,
 25. Cându-i coada veacului,
 Sfârșitul pământului :
 Când a da ficioru 'n tata
 Și *ficuța* în maicuța
 Și *finuțu* 'n nănăsuțu
 30. Și *finuța* 'n nănăsuța, —
 Atunci îi coada veacului,
 Sfârșitul pământului !

Observ. refrenul se repetă tot la al 2-lea vers.

Vorbele: *ficuța*, *finuțu*, *finuța* se rostesc cu *ci*=fi: *ci-cuța*, *cinuțu*, *cinuța*.—

Țeiuș.

Ion Beșcheri.

(1) Iuda cel mare, tatăl puiului.

(2) = *Prostuț, simplu*.

(3) = *Nebun, prost*.

CVII. De n'ar fi greșit Adam.

<p>De n'ar fi greșit Adam,
 În păcate nu eram;
 Da Adam, dacă-a greșit,
 În păcate ne-am trezit.</p> <p>5. Rupse Domnu de-a grăi:
 — Mergi, Adame, dela mine,
 Că n'ai făcut nici un bine!
 — O, Doamne, pentru-o
 Igreșeală,</p> <p>Șonfalău.</p> | <p>Mă scoseși din raiu afară.</p> <p>10. Bucuros, Doamne, aș ieși,
 Dar nu mă pot despărți
 De mirosul florilor,
 De svonul albinelor,
 De para făcliilor,</p> <p>15. De fumul tămâelor!</p> |
|--|--|

I. Copăcean, student.

CVIII. Scaun de județ.

<p>Colo 'n susu, mai în susu,
 Sus în poarta ceriului,
 De-a dreapta Tatălui,
 Este-un scaun de județ.</p> <p>5. Dar' în scaun cine șede?
 Șede moș-de-moș Adam,
 Cam pe cârjă răzămat,
 De-l judecă Dumnezeu:
 — Știi tu, Adame, ori nu știi:</p> | <p>10. Măru-'n gură l-ai sfărmat,
 Rău trupu s'a 'nveninat!
 El de-aici s'a luat
 Pe marginea raiului...
 Dacă 'n raiu nu mă 'ndu-
 [rai,</p> <p>15. Că io 'n tine-am <i>conținut</i> (1)
 Ca albina 'ntr'un oprit!</p> |
|--|---|

Craifalău.

Un fecior—scrisă de Liv. Mureșan, student.

<p>O variantă începe așa:
 Domnului mieu!
 Sus în poarta ceriului,
 De-a dreapta Tatălui,
 Jilțuri <i>scrise</i> (2),</p> <p>5. Mese 'ntinse;
 Da în jilțuri cine șede?
 Șede Adam, moș bătrân,
 De l judecă Dumnezeu:
 — Știi, Adame, ce ți-am spus,</p> | <p>10. Când în raiu slobod te-am
 pus:
 Nimica nu ți-am oprit,
 Numai pomul raiului,
 Din ăla să nu mănânci?
 Ieși afară-acum din raiu!</p> <p>15. — Ieșire-aș și nu mă 'ndur,
 De dulceața raiului, etc.</p> |
|---|---|

Orășia-Mureș.

Liviu Anghel.

(1) Am avut bine ca într'un conținut (oprit); asemănarea* dela vitele duse la pășune în *conținut*. Ca albina care are flori destule într'un «oprit».

(2) Frumoase «ca scrise», sau «zugrăvite».

CIX. Judecata lui Adam.

- A cui sunt aceste curți,
Aste curți, aste *păluți* (1),
Așa nalte, minunate,
De Domnul sfânt laudate ?
5. In mijlocul curților
Este-o masă de mătăasă,
Spre desfătare aleasă.
Da la masă cine șede ?
Șede moșu nost' Adam
10. In cârjă răzămat,
De Dumnezeu judecat
Pentru greul său păcat.
In al doile corn de masă
Șede-mi Ion Sântion,
15. Nănașul lui Dumnezeu,
In al 3-le corn de masă

- Șede-mi Petru, sfânt Sân-
[Petru.
Da 'n al 4-le corn de masă
Șede gazda, cest om bun,
20. C'un păhar galbin de aur.
In fundul păharului
Scrisă-i raza soarelui;
In toarta păharului
Scrisu-i spicul grâului;
25. In buza păharului
Scrisă-i floarea vinului;
Și acest păhar frumos
Il cinstește lui Hristos,
Care-acuma s'a născut
30. Din veci fără început.

Copand.

Val. Șandru, student.

CX. Raiule, grădină dulce.

- Raiule, grădină dulce,
Dela tin' nu m'aș mai duce,
De mirosul florilor,
De *bojul* albinelor,
5. De fumul tămâielor,
De para *flăcăielor*! (2)
Grăi Domnul cu mânia:
— Du-te, Adame, dela mine,
Că te-ai scăpat de cel bine.
10. Meri din raiul cel frumos,
Pe pământu 'ntunecos!
Lasă raiul cu dulceață,

- Du-te pe pământ cu ceați!
— Oh! Iovă, poamă amară,
15. Să ieșim din raiu afară!
Oh, vai, șerpe din pustie,
Ce-mi făcuși acuma mie?!
Fire-ai, șerpe, *arghisit*:
Unde te-or găsi durmind,
20. Capul să-ți fie sdrobot;
Și pe mine să mă 'ngroape
La părăul *Geanului*,
Apa Iordanului.

Ciunga.

Jos. Bogdan.

(1) *păluți*=palute, *palate*.

(2) = făcliiilor.

10. Loc în raiu nu ți-ai gătit,
Tot *birău* (1) sătesc ai fost,
Și *porția* (2)-ai scos prea
[gros;
Dumnezeu că te-a văzut,
Loc în raiu nu ți-a făcut !
15. Petrea'n raiu s'a *răduit* (3)
Bucinând și trâmbișând.
Nime'n lume nu-l aude,
Numa' dulce maică-sa.
Maică sa din graiu grăiă :
20. — Petre, Petre, sfânt Sănpetre,
Du și mine'n raiu cu tine !
— Bucuros, maică, te-aș duce,
Dar' cât în lume ți-ai trăit,
Loc în raiu nu ți-ai gătit :

25. Tot lucrul ți l-ai lucrat
Cu săracele din sat,
Și plata nu li-o ai dat,
Făr' *zăpsițele* (4) din sâte
Și-ai zis, maică, că-s plătite,
30. Și *poinile* (5) de sub ciur,
Și-ai zis, maică, că-i destul,
Dumnezeu, că te-a văzut,
Loc în raiu nu ți-a făcut !
Raiule, grădină dulce,
35. Dela tin' nu m'aș mai duce,
De-*aninosul* (6) florilor,
De fumul tămâielor,
De glasul păserilor,
De *gersu* (7) îngerilor !

Ghirișul rom.

A. Blaga.

CXIV. Sub poalele ceriului.

- Sub poalele ceriului
De șede, Doamne, mai șede,
Șede-mi Petrusfânt Sănpetru.
Vine tatăl lui Petru :
5. — Petre, Petre, fiul meu,
Fă-mi și mie loc în raiu !
— Loc în raiu cu mine ai ;
Cât ai trăit pe pământ,
Loc în raiu că ți-ai gătit !
10. Vine mama lui Petru :
— Petre, Petre, fiul meu,
Fă-mi și mie loc în raiu !

- Loc în raiu cu mine ai ;
Cât ai trăit pe pământ
15. Loc în raiu că ți-ai gătit !
Vine fratele lui Petru :
— Petre, Petre, frate al-mieu,
Fă-mi și mie loc în raiu !
— Loc în raiu cu mine n'ai ;
20. Cât ai trăit pe pământ,
Loc în raiu nu ți-ai gătit.
C'ai fost tot *birău*
[domnesc, (8)
Pe săraci i-ai sărăcit,

(1) = *primar*.

(2) = *darea*.

(3) = *rădit*, v. m. s.

(4) = *zăsite*.

(5) = *coadele*, gozurile ce cad din ciur.

(6) = *mirosul*.

(7) = *glasul*, *versul*.

(8) = *epistat de moșie domnească*.

CXVI. Sus în poarta raiului.

Sus în poarta raiului,
De-a dreapta Tatălui
Şede-mi *Iovic* (1) răzămat
Pe nouă scânduri de brad.

5. Vine tata lui Iovic,
Mai departe 'ngenunchind,
Mai de aproape *se rugând* :
— Măi, Iovic, *fiu* (2) tatii,
Fă-mi şi mie loc în raiu !

10. — Loc în raiu
Tu, tată, n'ai,
Că pân' ai fost pe pământ,
Tot (3) *birău* la sat ai fost,
Pe săraci tare i-ai tras (4),

15. Pe bogat
Tu l-ai lăsat !
Vine mama lui Iovic,
Mai departe 'ngenunchind,
Mai de aproape *se rugând* :

20. — Măi, Iovic, *fiu* mamei,
Fă-mi şi mie loc în raiu !
— Loc în raiu
Tu, mamă, n'ai,
Cisteiu-rom.

Că pân' ai fost pe pământ,
25. Tot crişmăriţă *mi* (5)-ai fost
Şi la bogaţi că le-ai dat
Tot vin roşu pipărat,
Iar la săraci că le-ai dat
Vin cu apă amestecat !

30. Vine-un frate a lui Iovic,
Mai departe, etc., (ca mai sus)
— Loc în raiu
Tu, frate, n'ai,
Că pân' ai fost pe pământ,

35. Tot cu bâta 'ndrum ai stat,
Ce ai găsît,
Ai omorît !
Vine sora lui Iovic
...[ca mai sus]
— Loc în raiu

40. Tu, soro, n'ai,
Că pân' ai fost pe pământ,
Tot . . vă şi da mi-ai fost,
Garduri multe sărit-ai,
Locu'n raiu pierdutu-l-ai !

Nic. Marcu, preut.

CXVII. Sus în poarta raiului.

(Varianta celei precedente.)

Sus în poarta raiului,
De-a dreapta Tatălui,

Şade *Jovis* (6) răzămat
Pe nouă scânduri de brad.

(1) Diminutiv din *Iovu*, ca din Nonu, Nonic ş. a. Intr-o variantă din Tâmpăhaza găsim numele *Iovis*, ambele aceste se dau lui S. Petru.

(2) In pronunţa locală : *şiu*.

(3) In pronunţa locală : *tăt*.

(4) Se zice *a-l trage* (bani) = *a-l pedepsi în bani, a-i stoarce bani*.

(5) Dativ etic.

(6) In col. precedentă din Cisteiul român se zice *Jovic*. Care-i textul original, — n'am putut afla.

5. Vine tatăl lui Iovis,
De departe 'ngenunchind,
Și de aproape rugând :
— Iovis, Iovis, dragu tatii,
Fă-mi și mie loc în raiu !
10. — Loc în raiu
Tu, tată, n'ai,
Căci cât ai fost pe pământ,
Tot birău sătesc ai fost,
Pe săraci i-ai necăjit,
15. Pe *gazde*(2) i-ai bogăjit,
Și iadul că l-ai găsit !
Vine mama lui Iovis,
De departe 'ngenunchind,
Și de aproape rugând :
20. — Iovis, Iovis, dragu mamii,
Fă-i și mamii loc în raiu !
— Loc în raiu
Tu, mamă, n'ai,

Tâmpăhaza (Aiud).

- Căci, cât ai fost pe pământ,
25. Cu săracii ți-ai lucrat,
Tărăță numai le-ai dat,
Și iadu că l-ai aflat !
Vine sora lui Iovis :
— Iovis, Iovis, frate-mieu,
30. Fă-mi și mie loc în raiu !
— Loc în raiu
Tu, soro, n'ai,
Căci cât ai fost pe pământ,
Nouă fete-ai otrăvit
35. Și iadu l-ai dobândit !
Vine frate lui Iovis :
— Iovis, Iovis, frate-mieu,
Fă-mi și mie loc în raiu !
— Loc în raiu
40. Tu, frate, ai,
Căci cât ai fost pe pământ,
Cu toți bine te-ai avut !

Laurian Maior, student.

CVIII. Iuda 'n raiu.

- Sub ceriu-și de răsărit,
Domnului Doamne,
Frumoasă masă e 'ntinsă ;
Dar la masă cine șede ?
5. Șede-mi Domnul Dumnezeu
Tot cu sfinți în jurul său.
Și de lume ei vorbiau,
De Sân-Petru pomeniau.
Nici cuvântul nu-l gătară,
10. Sân-Petru se arătară.
Cu paharul i-a întins,
Însă Petru n'a primit,
Că el a fost necăjit.
Dumnezeu din graiu grăi :

15. —Ce ești, Petre, necăjit ?
Și Sân-Petru răspunde :
— Doamne, Dumnezeu
[mieu,
Am scăpat de-am adurmit,
Iuda cheia mi-a furat
20. Și în raiu că s'a băgat,
Multe lucruri și-a luat :
Luă luna cu lumina,
Soarele cu razăle,
Scaunul de 'mpărăție
25. Și bățul de viteză !
Dumnezeu din graiu grăia :

(2) = bogați, avuți.

A. Ionaș.

CXIX. Iuda 'n raiu.

(Variantă.)

N. Lazar.

CXX. Iuda 'n raiu.

(Variantă din Sâncel I. Blaj.)

5. Nimeri Petru Sân-Petru.
— Haî, Petre, cu noi la prânz!
— N'am *vînt*, Doamne, să
prânzesc.

C'am *vint* să mă jăluesc,
Că mi-o *tunat* Iuda 'n raiu;
10. Ce-o fost bun, tot a luat,
Ce-o fost rău, tot o lăsat !
— Nu te, Petre, supără,

Că oi u lua biciu 'ntr'o mână
Și-oiu trăsni și-oiu fulgeră,
15. Iuda 'n raiu ș'o spăimântă,
Ce-o fi bun, tot o lăsa,
Ce-o fi rău, tot va luă !

Scrisă de G. Boldea.

CXXI. Iuda 'n raiu.

(Variantă de pe Târn.-mare.)

Sus la vița vinului,
La floarea smochinului,
Un (1) prânzește Dumnezo,
Dumnezo cu soțu-so,
Nimerește sfântu Petru
Cu cal alb, tot asudat.
Nu-i asudat de sudori,
Da mi-i 'mpodobit cu flori,
Tot cu flori și cu *ghiori* (2).
El din graiu că mi-și grăiă :
-- Bun prânz, Doamne, pe la
[prânz !
— Haida, Petre, să-l
[prânzim !
— Numai, Doamne-ți
[mulțămim (3),
Că io n'am *vint* (4) să
prânzesc,

Că io-am *vint* să tânguesc :
Iuda 'n raiu că a tunat,
Ce-a fost bun, tot a luat :
C'o luat luna cu mână, (5)
Soarele cu razele !
— Petre, nu te spăimântă,
Că ți-oiu da un biciu de foc,
Să *pognești* (6) cam la mijloc,
Că Iuda s'a spăimântă,
Ce-o luat, tot va lăsa !
Și noi umblăm și colindăm,
Frumos gazdii i-o închinăm,
I-o închinăm cu sănătate.
Că și gazda ne-a cinsti
C'un colac de grâu curat,
C'o pecie de porc gras,
Și c'o gură de vinars.—

Frâua Târn.-mar e.

Scrisă din gura unui plugar de I. Dopp, student.

(1) = *unde*.

(2) = *viori*, viorele.

(3) = *mulțumesc*, cum se aude în uzul vulgar, *passim*.

(4) = *venit*; formă obișnuită la poporul fără carte.

(5) v. s. z. cu *lumina*.

(6) Vulgar l. d. pocnești.

10. Domnul le strângea
 Și le d'împărția
 M. Decea.

La frați, la nepoți,
 Pe la noi, la toți.
Em. Pop.

CXXXIV. Ferice-om de el.

- Ferice-om de el-om,
 Că l-ai fericit
 Și l-ai dăruit
 C'o casă, c'o masă.
 La mijloc de masă
 5. Măru-i răsărit,
 Frumos d'înflorit
 Cu flori de d'argint,
 Merele de d'aur.
 10. Și-un vânt a bățut,
 Craifalău (Târn. mică.)

- Merele-au căzut,
 Dumnezeu a venit
 Din graiu și-a grăit :
 — Cin' te-a dăruit?
 15. — Drag Domnul Hristos,
 Că și-o mânecat
 Pe grele 'ntunereci
 La sfinte bisereci,
 Tot cu luminële
 20. Și cu prescurële !
Liv. Mureșan, student.

CXXXV. Ferecan de el.

- Ferecan de el !
 Că bine l-o ferecat
 Și bun loc i-a dat :
 La mijloc de raiu
 5. La masă galbină.
 Imprejur de masă
Jințuri (1) de mătăasă ;
 Deasupra pe masă
 Un măr mărgărit
 10. Vânăț d'înflorit,
 Boarea când boriă,
 Măru-mi clătină,
 Merele-mi pică.
 Boieriu le-adună,
 15. Bioeriu se 'ntrebă :
 — Da tu ce ți-ai dat,
 De ți-ai d'apucat ?
 — Da io că mi-am dat,
 De mi-am d'apucat,
 Sebeș.

20. Plug vânăț cu boi,
 Plugari amândoi !
 — Da tu ce ți-ai dat,
 De ți-ai d'apucat ?
 — Da io că mi-am dat
 25. De mi-am d'apucat
 O turmă de oi,
 Ciobanii-amândoi !
 — Da tu ce ți-ai dat,
 De ți-ai d'apucat ?
 30. — Da' io că mi-am dat,
 De mi-am d'apucat,
 La sfinte dumineci,
 La albe bisereci,
 Tot cu luminële
 35. Și cu prescurële
 Și cu rugăciuni
 Și cu 'nchinăciuni !

P. Maniu.

(1) I. d. *jilțuri* = jețuri.

XXXVI. Domnul bun.

I. Când intră feciorii în casă.

Cesta-i Domnul bun,
Doamne-le-o !
Cesta-i Domnul bunu,
Bun gând și-o gândit,
De el și-o făcut,
Del și-o făcutu
Casa lângă drum,
Masa peste drum,
Masa peste drum ;
Câți flămânzi îmi trec,
Pe toți îi satură,
Pe toți îi satură ;
Câți sătoși îmi trec,
Pe toți îi d'adapă,
Pe toți îi d'adapă ;

Agrișteu, (Târn. mică.)

Câți golași îmi trec,
Pe toți îi îmbracă,
Pe toți îi îmbracă.
Cesta-i Domnul bun.
Rugăciuni rugat (1),
Rugăciuni rugat,
Dumnezeu i-a dat
Locul sfânt în raiu,
Doamne-le-o !
Locul sfânt în raiu
Tot la mese 'ntinsă,
La lumini aprinsă,
La lumini aprinsă.
Cesta-i Domnul bun !

Comunic, de *Benedict Viciu*.

O variantă, tot de acolo, continuă așa :

La mijloc de masă
Pom și-o răsărit,
Vânăț și-o 'nflorit.
Floarea-i de argintu,
Merele-s de aur ;
D'unde când trăgea

Boarea raiului,
Pom se legănă,
Merele-mi pică,
Masa 'mpodobită,
Raiu se veseliă.

Comunic. de *Ion Viciu*, cantor.

II. Când ies feciorii din casă.

Pe noi ne-o lăsat
Cea Sântă-Mărie
Troapa lui Iordan (2).

Tu soață (soțule) *vărtăgă* (3),
Scoala-te 'n picioare,
De le mulțumește

(1) În grația ritmului s'a elidat reflexivul și verb. auxiliar (s'a.)

(2) De a se întoarce,—cum s'a întors Iordanul—ca să iasă.

(3) Necunoscut. Înțelege pe primul colindător, conducătorul.

De (1) un colac de grâu,
De-o cupă de vinu !
Crucea (2) ni se 'ntoarsă,

Pe uşă ne scoasă.
Tu, gazdă frumoasă,
Rămâi sănătoasă !

Agrişteu.

Comunic. de Ion Viciu, cantor.

CXXVII. Cest d'om bun.

Fericean de elu,
De cest d'om bun,
Cum l-ai *fericiat*,
Drag Domnu i-ai dat
5. Casa 'n locu bun :
D'în mijloc de raiu,
Unde-s mese 'ntinse,
Făclii dalbe-aprinse.
Sus pe masă 'mi sta
10. Un măr mărgărint
Cu flori de d'argint,
Cu meră (3) de auru.

Despre raiu din sus
Bura-mi d'abură,
15. Măruls *găcină* (4),
Merele-mi pică,
Cest domn le stringeă,
Bine le puneă.
Că el bine ştiă,
20. Că ei şi-or veni
Feşii lui Crăciun,
Şi el că li-a da
La ficele lui
Şi la fii lui.

Clopotiva (Haşeg).

A. Ionaş.

CXXVIII. Om bun.

(Variantă.)

Gazda, cest om bun,
Doamne leo,
Bun gând şi-o gândit,
Casă şi-a zidit,
5. Pomi a răsădit,
Masa lângă drum.
Câţi drumari treceă
Şi se abăteă,
Toţi îi hărăniă ;

10. Câţi goli îi veniă,
Toţi îi îmbracă ;
Câţi desculţi veniă,
Toţi îi încălţă.
La mijloc de masă
15. Un pom d'aurit,
Frumos înflorit.
Din sus despre raiu
O boare băteă,

(1) = pentru.

(2) = alţi zic : *troapa*, în înţelesul de *semnul*, *steagul* sau *crucea*.

(3) Pe alocuria d. e. şi pe la Urişiu, Gurghiu, se pronunţă meră l. d. meră.

(4) = *Sgâfăiă* = *scutură*.

Tot în măr lovià ;
 20. Merele cădeà,
 Gazda le strângeà,

Orășia de Mureș.

În sân le băgà,
 La săraci le da,
 Pomeană-și făceà !

Liv. Anghel.

CXXIX. Domn bun.

Domn bun, ce te-ai bucurat,
 Florile dalbe,
 Mare masă-ai încărcat
 Și în sus și mai în jos,
 5. Cu *păstură* (1) de matasă
 Și pe ea mâncare-aleasă ;
 Sus pe masă, vas cu vin,
 Lângă el paharul plin ;
 Pe masă colac de grâu.

Orășia de Mureș.

10. Pintru cine te-ai gătat,
 De nu te pui la cinat :
 Ori ai fii de botezat,
 Sau feciori de însurat?
 — Eu n'am fii de botezat,
 15. Nici ficii de cununat ;
 Eu aștept pe Dumnezeu,
 Dumnezeu cu soful său,
 Să-mi petrec cina cu ei !

Liv. Anghel.

CXXX. Domnul bun.

Cesta-i domnul bun,
 Boierul bătrân,
 Bun gând și-a gândit,
 De prânz și-a gătit,
 5. La prânz a chemat
 Tot vecini bătrâni
 Și îngeri din ceriu.
 Toți că și-au venit.
Sfânta Duminecă
 10. Că ea n'a știut,

Spring.

Da și-o d'oblicit,
 Frumos s'a gătit
 Și că s'a luat
 Pe-o dalbă de cale,
 15. Pe-o rază de soare,
 Până și-o d'ajuns
 La lină fântână,
 Unde iarba-i crează,
 În patru se 'mpletește,
 20. Verde putrezește.

Ion Săliștean, scrisă de Em. Colbazi.

CXXXI. Cel boier bogat.

Cel boier bogat,
 Domnului, domn,
 Pe cum s'a rugat

Dumnezeu i-a dat :
 Masa 'ngălbioară,
 5. Galbină de ceară ;

(1) *Păstură* = merindare ; aici : față de masă.

- Pomu răsărit
Cu clenge de-argint.
Vântu trăgână,
Merele pică,
10. Gazda le-adună
Și le trimetea

Silvașul rom.

- Pe feciori de craiu
La Dumnezo 'n raiu.
Facă-și pominële
15. Pe la suflețele
Cât de puținële.

G. Boldea, student.

CXXXII. Umblăm a colindă.

- Noi umblăm a colindă,
Oi, că dragu-mi-i !
Noi umblăm a colindă,
Oi, că mi-i și drag,
5. Dintr'o casă 'ntr'altă casă ;
Gazda noastră nu-i acasă,
Că-i în codru de-a vână.
De vânat, ce mi-a vână ?
Mi-a vână un puiu de Iudă !
10. După el, car' l-om mânà ?

Cetea.

- Mere-om doi dintre noi,
L-om aduce sus pe sus ;
Sus pe sus, pe lângă lună,
C'o mână fiind de lună,
15. C'una împletind cununa ;
Da cununa a cui a fi ?
Fi-va, fi-va a gazdii !
Și te, gazdă, veselește,
Că colindă nu mai este !

Corn. Dărămuș.

CXXXIII. Sfânta Duminecă.

- Cesta-i domnul bun,
Doame-leo !
Boieriul bătrănu
Bun gând și-a gândit,
De prânz și-a gătit,
5. La prânz și-a chemat.
Câți că și-a chemat,
Toți că și-au vinit ;
Numa' n'a vinit
Sfânta Duminecă,
10. Dalba beserică.
Dacă-o d'oblicit,
Pe-o cale-o pornit,
Pe-o dalbă de cale,
Pe-o rază de soare.

15. La mijloc de cale
Ea în loc și-a stat,
In lături s'a uitat
Și ea și-o văzut
O lină fântână.
20. La lina fântână
Cele trei flori sfinte,
Din raiu răsărite :
Ele se pâriă
Și se-adeveria
Care-ar fi mai mare ?
Dumnezeu știind
Și pe-aici trecând,
Le zise grăind :
— Dragi florile mele,

30. Ce vă voi pârîți
 Și v'adeveriți
 Care-ați fi mai mare,
 Că voi mie-mi sunteti
 Una ca și d'alta !

35. Floarea grâului
 Ea și-o cuvântat :
 — Ba, eu sunt mai mare,
 Că de n'aș fi eu,
 N'ar fi saț în casă,

40. Nici colac pe masă !
 Floarea mirului

Lupu (Blaj).

Ea și-o cuvântat :
 — Ba, io sunt mai mare,
 Că de n'aș fi eu,
 45. N'ar fi botezare.
 Nici 'ncreștinare !
 Floarea vinului
 Ea și-o cuvântat :
 — Ba, eu sunt mai mare,
 50. Că de n'aș fi eu,
 N'ar fi veselie,
 Nice bucurie. !

Nic. Benchea, student.

CXXXIV. Sân-Nicoară.

Gazda, cest domn bun,
 Bun gând și-o gândit.
 De prânz și-a gătit
 La prânz și-a chemat
 5. Tot oameni bătrâni,
 Vecini de cei buni,
 Toți boieri din sat.
 Câți că și-o chemat,
 Toți că și o venit,
 10. Numa' n'o sosit
 Sfântu *Sânicoară* (1).
 Lucru că și-o-avut
 Jos pe câmpii seci

Silvașul rom.

Făcând fântâni reci :
 Șaizeci creștinești,
 Cinzeci păgânești.
 Celea păgânești
 Bine le-o brodit
 De le-o izvorit ;
 Cele creștinești
 Marea le-a trecut
 De le-o podobit.
 Și noi o 'nchinăm
 Dalbă-i sănătate
 La jupânu gazdă !

I. Boldea.

CXXXV «Sfânta Simicoară»=S. Nicolae.

Deschide-mi, deschide-mi,
 Iai Domnului Doamne,
 De (2) noi să-ți *luntrăm* (3)

Și să-ți colindăm !
 Cesta-i domnul bun,
 5. Boieriul bătrân,

(1) *S. Nicolae.*

(2) = *ca*

(3) = *intrăm în lăuntru.*

- Bun gând și-o gândit,
 Bun prânz și-o gătit.
 Da la prânzul lui
 Și la masa lui
10. Pe cini mi-o chemat?
 Tot din ceriu, din ceriu,
 Toți sfinții din ceriu.
 Pe câți mi-o chemat,
 Toți că și-or venit,
15. Numa n'o venit
Sânta Simicoară (1).
 Șezând, așteptând
 Cu prânzul pe masă,
 Cu sfinții d'în casă,
20. El tot așteptă
 Pân' la *prânzul mare*.
 Dacă el vedeă,
 Că ea nu veniă,
 El că mi se luă
25. Pe o *rare-cărare* (2)
 Pe o rază de soare,

Clopoliva (Hațeg).

- Până'n drumul mare.
 Pe drum ce-mi vedeă?
 Mică o negurice
30. Bătând *pulberice* (3)
 Și el tot *cureă* (4)
 Pân' o ajungeă;
 Din gură-mi grăiă:
 — Sfântă Simicoară,
35. De ce n'ai venit
 Când ți-am poruncit?
 — De ce n'am venit?
 De ce n'am putut,
 Că eu că mi-am fost
40. La brudar pe brud,
 La brudari pe mare,
 Lor că s'o 'necat
 Nouă *coroboale* (5),
 Nouă și cu două,
45. Cari se roagă nouă
 Cu čupa 'nchină,
 Din *țipău* (6) tăiă,

A. Ionaș.

CCXXXVI. Boieriul din sat.

- Boieriul din sat
 Bun gând și-a gândit:
 La prânz și-a chemat
 Toți boieri din sat.
5. Dintâiu și-a chemat
 Sfântul Sânicoară (7).

- Ce te-ai zăbovit,
 De mi te-ai gândit?
 — La vadul de mare
10. Eu mi-am înecat
 Nouă *corăbèle* (8).
 Dintr' acele nouă

(1) = *Sfântul Niculae*.

(2) = *cărare*, cfr. *laur—bălaur*, etc.

(3) = *praf*, diminutiv din *pulbere*.

(4) = *fugiă*, *alergă*.

(5) = *corăbioare*.

(6) = *pânișoară*.

(7) = Sf. Nicolae.

(8) = *corăbioare*.

Viciu, Colinde din Ardeal.

E. Zugrav, student.

G. Boldea.

www.dacoromanica.ro

- Imprejur de mese
 10. *Jițuri* (1) îs direse,
 Cruciș peste mese
 Sunt trei floricele,
 Tri mohorițele.
 Ele se mustră :
 15. Care sunt mai mari?
 Drag Domnuț din ceriu
 Șade, le privește
 Și din graiu grăește.
 Floarea grâului
 20. Chiar bine grăia
 Și s'adeveria :
 — Lângă Dumnezeu
 Sunt mai mare eu,
 Că unde nu-s eu,
 25. Nu-s colaci pe masă,
 Nici un saț în casă !
 Floarea vinului
 Chiar bine grăia
 Și s'adeveria :
 30. — Lângă Dumnezeu
 Sunt mai mare eu,
 Că unde nu-s eu,
 Nici o veselie,
 Nici o bucurie !
 35. Floarea mirului
 Chiar bine grăia
 Și s'adeveria ;
 — Lângă Dumnezeu

Cetea.

- Sunt mai mare eu,
 40. Că unde nu-s eu,
 Nici o creștinare
 Nici o botezare !
 Drag Domnuț din ceriu
 Șade, le privește
 45. Chiar bine grăește :
 — Voi tri floricele,
 Tri mohorițele,
Ce vă voi muștrati,
 Că, zău, voi tustrele,
 50. Că sunteți a mele.
 Floarea grâului
 Chiar bine grăia,
 Că-i *peștița* (2) mea.
 Floarea vinului
 55. Chiar bine grăia
 Și s'adeveria :
 E sângele meu
 Și a toată lumea.
 Floarea mirului
 60. Chiar bine grăia
 Și s'adeveria :
 E botezul meu
 Și a toată lumea.
 Și ei se boteză
 65. Din păgâni creștini.
 Oameni de cei buni.
 Dalba-i sănătate !

V. Oțoiu.

CXXXIX. Ce soare răsare.

Ce soare răsare mai de
 [dimineață,

D'ai Domnului, Doamne !
 Mai de dimineață

(1) = *jețuri*.(2) = *carnea, trupul*.

- Ici la ceasta casă (rep.).
5. *Jilțuri* (1) de mătăasă.
Deasupra pe masă
Sunt tri floricele (rep.),
Tri *mohoricële* (2).
Floarea mirului
10. Și-alui Dumnezeu
Șede și privește,
Da chiar le grăește :
— Tăceți, flori, tăceți,
Surorile mele,
15. Nu vă tot muștrați
Și v'adevărați,
Că unde nu-s eu,
— Nici o botezare (rep.),
Nici o 'ncreștinare.
20. Floarea grâului
Și-alui Dumnezeu
Șede și-mi privește,
Da chiar le grăește :
— Tăceți, flori, tăceți,
25. Surorile mele,

Cugir.

- Nu vă tot muștrați
Și v'adevărați,
Că unde nu-s eu,
Nici o cină 'n casă (rep.),
30. Nici-un prânz în masă!
Floarea vinului
Și-a lui Dumnezeu
D'ai Domnului, Doamne,
Șede și-mi privește
35. Da chiar le grăește :
— Tăceți, flori, tăceți,
Surorile mele,
D'ai Domnului Doamne,
Nu vă tot muștrați
40. Și v'adevărați,
Că unde nu-s eu,
Nici o bucurie,
Nici o veselie !
Și vă veseliți
45. Domnilor, boieri,
Că noi c'o 'nchinăm.
Dalbă-i sănătate !

Nic. Munteanu, st.

CXL. Trei floricele.

- La masa rotundă
Doamne leo,
Sunt trei floricele,
Ele se muștrau
5. Și s'adeveriau
Una pe alta
Care sunt mai mari?
Floarea mirului
Ea așa zicea :
10. — Că eu sunt mai mare,

- Că eu când rodesc,
Țări îmi miruesc !
Floarea vinului
Ea așa zicea :
15. — Că eu sunt mai mare,
Că eu când rodesc,
Țări înveselesc.
Floarea grâului
Ea așa zicea :
20. — Ba, eu sunt mai mare,

(1) = jeț. Vorba *jilț* este răspândită prin țară, d. e. și pe Târnave.

(2) = cam mohorite.

Că eu când rodesc,
Țări îmi hărănesc.
Din mini fac prinoasă,
Orășia Mur.

Lăturghii frumoase,
Iară fără mine
Nu *slujește* (1) nime!
Liv. Anghel.

CXLI. Trei flori.

Ce soare-mi răsare,
Mai vârtos răsare
Des de dimineață,
Bumnește (2) 'n fereastă?
5. 'N fereastră bumniă,
Masa gălbiniă.
La un corn de masă
D'oi, șede-și mai șede
Floarea grâului.
10. L'al doilea cornu
D'oi, șede-și mai șede
Floarea vinului.
L'al 3-le cornu
D'oi, șede-și mai șede
15. *Floarea mirului.*
Floarea grâului
Rupse (3) și răspunse:
— Că-s mai bună eu,
De voi de-amândouă;
20. Că de n'aș fi eu,
Nice nu ar fi
Nici colac în casă,
Nici pită pe masă!
Floarea vinului
25. Rupse și răspunse:
— Că-s mai bună eu,
De voi de-amândouă;
Că de n'aș fi eu,
Nice nu ar fi
Călanul mic.

30. Nici o veselie,
Nici o bucurie!
Floarea mirului
Rupse și răspunse:
— Ba-s mai bună eu,
35. De voi de-amândouă;
Că eu de n'aș fi,
Nice nu ar fi
Nici o botezare,
Nici o creștinare.
40. De-asupra pe masă
Șezău (4) de mătasă,
De-asupra 'n șezău
Dragul Dumnezeu
Șede și privește,
45. Din gură grăește:
— Ceste tri flori sfiinte
Dela raiu venite,
Ce vă voi pârîți
Și v'adeveriți?
50. Că voi mie-mi sunteți
Una ca și alta:
Floarea grâului
Pelicioara mea;
Floarea vinului
55. Drag sângele meu;
Floarea mirului
Sudorile mele!

N. Georgescu.

(1) La altar.

(2) = *bate, lovește*, izbește.

(3) = *prinse a grâi*.

(4) = jilț = jeț (fotoliu).

CXLII. Trei flori.

(Variantă.)

- La o masă de mătăasă, Le-
[ru-i Doamne (1),
Mese 'ntinse, jițuri scrise.
La 'ntăile corn de masă
Șede-mi, Doamne, cine-mi
[șede ?
5. Șede bunul Dumnezeu.
L'al doile corn de masă
Șede-mi, Doamne, cine șede?
Șede Ion-Sântion,
Nănașu lui Dumnezo.
10. L'al triile corn de masă
Șede, Doamne, cine șede ?
Șede Petru *Sânt Sîn-Petru*.
L'al patrulea corn de masă
Șede-mi, Doamne, cine șede ?
15. Șede-și jupănu gazdă,
Tot închină c'un păhar,
C'un păhar mare de dar.
Da'n fundul păharului
Scrisă-i floarea vinului;
20. Da'n toarta păharului
Scrisă-i floarea grâului,
Da'n buza păharului

- Scrisă-i floarea mirului.
Tot se scaldă(2) și se întreabă
25. De mărire, ce-i mai mare ?
Strigă floarea vinului
Din fundul păharului :
— De mărire io-s mai mare,
Că io, Doamne, când rodesc,
30. Țara, lumea-o 'nveselesc.
Tot se scaldă și se întreabă
De mărire, ce-i mai mare ?
Strigă floarea grâului
Din toarta păharului :
35. — De mărire io-s mai mare,
Că io, Doamne, când rodesc,
Țara, lumea-o hărănesc.
Tot se scaldă și se întreabă,
De mărire ce-i mai mare ?
40. Strigă floarea mirului
Din buza păharului :
— De mărire io-s mai maré,
Că io, Doamne, când rodesc,
Țara, lumea-o miruesc !
45. Sus la ceriu să le 'nalțăm,
Jos la gazde le închinăm !

Uifalău (Mureș),

D. Gherman, st.

CXLIII. Noi umblăm la colindat.

Noi umblăm la colindat (3)
Dintr'o casă 'ntr'altă casă,
Doamna noastră nu-i acasă,
Că-i în vârful muntelui,

5. Să facă scară de ceară,
Să se scoboare la țară
Cu secerea su-suoară,
Să secere la săcară

(1) După fiecare vers.

(2) Cele trei flori.

(3) După fiecare vers: *Hoi linu, linu leri-i linu.*

Și la grâu de primăvară,
10. Să ne facă colăcei,
Să colindăm pentru ei;

Silvașul rôm.

Să ne facă prescurèle,
Să colindăm pentru ele.

G. Boldea.

CXLIV. Mândră stea.

Despre dalbul răsărit (1)
Mândră stea mi s'a ivit;
Da nu-și merge, cum se
[merge,
Că-și merge într'altă parte,
5. Intr'altă parte pe departe,
Tot prin câinii de străini
Și prin negri de creștini,
Pân' la poarta ceriului.
Nimeri la cest d'om bun.
10. Cest d'om bun sălaş i-a dat,
Da de cină ce i-a dat ?
Datu-i-a bou bourel;
Da de beut ce i-a dat ?
Datu-i-a mielul sugărel;
15. Așternutul ce i-a dat ?
Datu-i-a covoru de mătăasă;
Coperișul ce i-a dat ?
Datu-i *vidra* (2) ne'nflorită.
Dacă ziua s'a făcut,
20. Cest d'om bun l-a petrecut
Tot prin câinii de străini
Și prin negri de creștini,

Șoroștin.

Pân' la poarta ceriului,
Și 'ndărăpt s'a d'înturnat
25. Si în grajd că s'o băgat,
Peste boi că s'o uitat.
Văzu bouel bourel
Tot la iesle rumegând,
Mai frumos de cum a fost;
30. In poiată și-o *tunat* (3),
Peste oi că s'o uitat,
Văzu mielul sugărel
Tot la mamă-sa sugând,
Mai frumos de cum și-a fost.
35. Și în casă și-o *tunat*,
Peste masă s'a uitat,
Văzu covor de mătăasă
Mai frumos de cum și-a fost;
Peste *culme* (4) s'a uitat,
40. Văzu *vidră înflorită*
Mai frumos de cum și-a fost!
Fii veselă, jupăneasă,
Că pe cin' ai sălășluit
Mai frumos te-a dăruit,
45. Mai frumos de cum ți-ai fost !

I. Bian.

(1) Refren: *Doamne leo, Domnului bun.* după fiecare vers.

(2) O plantă de apă.

(3) *Intrat.*

(4) Culmea cu haine.

CXLV. Se scoboară Dumnezeu.

Se scoboară Dumnezeu,
 Mărul lui Dalion,
 Pe scară dalbă de ceară
 Și pe *cuie* (1) de tămâie,
 5. Și pe praguri de *toiaguri* (2),
 Pe fânețe jidovești.
 Jidovii l-au doblicit
 Și 'nainte i-au ieșit,
 Și-l prinseră și-l legară

Ciunga.

10. Pe la mâni cu *pletosèle* (3),
 Pe la genunchi cu curèle.
 — Du-te, maică, du-te, dragă,
 Du-te, maică 'n târg în raiu
 Și-mi cumpără măturèle,
 15. Că am să mătur cu ele :
 Pământul de gozurèle,
 Și ceriul de negurèle !

Jos. Bogdan, st.

CXLVI. Ia scoală.

— Ia scoală, ia' scoală
 Cest d'om bun din scaun,
 Că ți-o poruncit
 Drag Domnul din ceriu,
 5. De tu să te duci
 Pân' la Dumnezeu !
 — De dus eu m'oiu duce,
 Da nu mă pot duce,
 Că lui Dumnezeu
 10. Multe-i trebuesc ;
 Că-i mai trebuește
 Grâu de nouă ani,
 Să fie lucrat
 Și neblăstămat !
 15. — Ia scoală, ia scoală
 Cest d'om bun din scaun,
 Că ți-o poruncit
 Drag Domnul din ceriu,
 De tu să te duci
 20. Pân' la Dumnezeu !

— De dus eu m'oiu duce,
 Dar nu mă pot duce,
 Că lui Dumnezeu
 Că-i mai trebuește :
 25. Vin de nouă ani,
 Să fie lucrat
 Și neblăstămat !
 — Ia scoală, ia scoală
 Cest d'om bun din scaun,
 30. Că ți-o poruncit
 Drag Domnul din ceriu,
 De tu să te duci
 Pân' la Dumnezeu !
 — De dus eu m'oiu duce,
 35. Dar nu mă pot duce,
 Că lui Dumnezeu
 Că-i mai trebuește :
 O cupă de vin
 Și-un ți pău de grâu.
 40. Din ți pău de grâu

(1) *Fușteii* dela scară.(2) *Lumini* de ceară galbenă.(3) Doară diminut. din *pleată*, păr împletit [?], ori funii împletite în mai multe plete.

Să ne sămănăm
 Roada câmpului,
Meana (1) grâului;
 Din cupa de vin

45. Să ne slobozim
 Pe est' câmpuri seci,
 Tot izvoare reci.

Clopotiva.

A. Ionaș.

CXLVII. La poarta ceriului.

Sus la poarta ceriului
 Este-un scaun de mătasă,
 Dar pe acela cine șade?
 Șade-mi Domnul Dumnezeu,

5. În brațe cu Fiul său;
 Iar la mâna de-a stânga
 Șade-mi Maria-Vergura,
 Cu Fiul alături.

Borș (I. Turda).

Jul. Mureșan, comunic. de *En. Hochman*.

CXLVIII. O, Isuse!

O, Isuse Hristoase,
 Tri stele-s prea luminoase:
 Una râde, una plânge,
 Una floricele strânge,
 5. Floricele gălbînle,

Să 'mpene (2) raiul cu ele.
 Raiule, grădină dulce,
 Dela tin' nu m'aș mai duce
 De mirosul florilor,
 10. De *șbonul* (3) albinelor

M. Decea.

Em. Pop, st.

CXLIX. Făclia dalbă.

Sub roșu de răsărit,
 Florile dalbe!
 Subt o tufă de molid,
 Joacă-mi d'o făclie dalbă.
 Așa joacă de frumos,
 5. Intr'un *feșnic* (4) luminos,
 Nime'n lume n'o vedea-re
 Fără sora soarelui;

Ea se 'ntoarnă cam voioasă,
 Cătră frate așa zise:
 10.—Soare,soare,domnu-șimare,
 Nu știi tu ce-am văzut eu:
 Sub roșu de răsărit
 Joacă d'o făclie dalbă;
 D'asă joacă de frumos
 15. Intr'un feșnic luminos!

(1) = *mana*, roada.

(2) = *să umplă*.

(3) = *șvonul*.

(4) = *luminar*, sfetnic.

- Soare, dacă-și d'auziă,
Mândră rază sloboziă,
Cet (1) încet că se luă,
Cet, încet prin cel nucet,
20. Linu, lin prin cel melin.
Și cum mergea el așa,
De feșnic s'apropiă,
Scoase arcu să-l săgete;
Da feșnicu din graiu grăiă :

Obreja.

25. — Soare, soare, domnu-și
[mare,
Nu grăbi cu moartea mea,
Că io nu-s joc de făclie,
Așa cum îți pare ție,
Că io joc de bucurie,
30. Că s'a născut fiul-sfânt,
Fiul-sfânt pe-acest pământ !

Sim Mărginean, student.

CL. Cocoș galbin.

- Cocoș galbin și-a cântat,
Florile-mi dalbe (2),
Jos la mare s'a lăsat,
Apă 'n arepi și-a luat,
Sus la ceriu s'a ridicat,
5. Ca să facă un *feredeu* (3),
Să se scalde Dumnezeu,
Dumnezeu și soțul său (4).
Tot se scaldă și se 'ntreabă :
— Ce-i mai bun pe-acest pă-
[mânt ?

Luna (Arieș).

10. Nu-i mai bun ca plugul bun,
Că răstoarnă brazda neagră,
Și pe brazdă grâu răsare,
Ce la paiu îi trestios,
Și la spic îi luminos !
15. Nu-i mai bun ca omul bun,
Că se 'scoală 'n dimineață
Și el se spală pe față
Și *mere* la biserică
Cu *flăcât* și cu lumini,
20. Și mai multe rugăciuni !

Nic. Hada, student.

CLL. Mănăstire cu 9 altare.

- Face Domnul, ce mai face,
Face Domnu-o mănăstire,
Nouă șoapre, nouă-altare,
Nouă popi, nouă dieci
5. Și pe atâta patrierci.
Grăi cel preot bătrân

- Către cel diac mai mic :
— Mai curând și mai de grabă
Tu pân' afară să ieși,
10. Clopot galbin să-mi clătești,
Să meargă răsunetul
Patru cornuri de pământ,

(1) = *lin*.

(2) Se repetă după fiecare vers.

(3) Magh. = *baie*, scaldă.

(4) = S. Petru.

Să-l audă norodul,
Să vie la sfânta rugă,
15. Zori de zi în lăturghie,
Chinceș.

Și sara la vecernie,
Miez denoapte 'n utrenie !

Nic. Ignat, st.

CLII. Mare-i vorbă și adunare.

Sus la poarta raiului,
Hai Leru-mi, da Leru-mi
[Doanneo ! (1)
Mare-i vorba de adunare
De săteni,
5. De poporeni,
De negri-și călugărași ;
Tot vorbesc și-o gomonesc
Și pe Sfântul pomenesc :
De unde este și cum este,
10. 'N ce margini de pământ
[este, (2)
De judecă sufletele
Cele bune, cele rele,
Vai de ei de nepostelnici,
Cari nu-și postesc posturile,
15. Nu-și ajună ajunurile (3).
Agrîșteu.

Ei măhniții că vor merge
Dinaintea Sfântului
Ca pleaua păringului
Înaintea vântului !
20. Ferice de cei postelnici,
Care-mi postesc posturile
Și-mi dajună-ajunurile
Și mi-și țin duminicile !
Ei voioși că mi s'or duce
25. Înaintea Sfântului
Ca grăunțul grâului.
Noi umblăm
Și-o colindăm,
Frumos gazdei i-o 'nchinăm,
30. Ca să fie sănătoasă
Cu dalba-i de jupâneasă !

Benedict Viciu, notar.

CLIII. Bradul și teiul.

Colo'n jos, Doamne, mai
[jos,
Este-o masă de mătăasă :
Da la masă cine șede ?
Maica sfântă, de cetește,
5. Și pe domnul pomeneste.
Da 'n doile corn de masă ?

Se muștră teiul cu bradul :
— Măi, teiule, frate-mi ești,
Cu mine ce te sfădești ?
10. Că eu sunt un lemn de brad,
La toți oamenii li-s drag.
Meșterii mă târguesc,

(1) Se repetă după fiecare vers.

(2) O variantă :

Ce lucru poate să fie,
Ce margini de mpărăție.

(3) Aceeaș variantă : Nu mi-și țin duminicile.

Din mine fac șindila,
De-acoper biserica,
Că de n'ar fi șindila,
În biserică ar plouă,
25. Aurul ți l-ar spălă.

Voila (Olt).

Și-ar fi vai de cîntea ta!
Asta-i bradul cel stufos,
Asta-i domnul cel frumos;
Asta-i tufa cea stufoasă,
30. Asta-i doamna cea frumoasă.

A. Șerban, st.

B) Sociale.

Balade de voinicie, Legende solare, Mituri, Tradițiuni, Romanțe, Madrigale.
Varie.

I. Soare răsărit.

Soare-mi pare că răsare,
Soarele Domnului nostru,
Da di ce și-o răsărit?
Soarele Domnului nostru,
5. Da di ce sunt mese'nținse?
Soarele Domnului nostru,
Dar la mese cine șede?...
Ședu-mi, zău, boierii țării,
Boierii Țării Moldovii;
10. Vin pe masă cin' le meșce(1)?
Meșce muma lui Ion;

Soroștin.

Meșce-le, grăește-le:
— Beți, boieri, și lăcuți(2),
Și rugați pe D-zeu,
15. De să-mi crească Ion mare,
Să-l văd cu junii junind(3),
Cisme negre încălțând,
Grele arme încingând,
Pe bun cal încălecând,
20. Mândră oaste d'infrângând;
Cum frâng junii fetele,
De le ieau inelele.

I. Bian, st.

II. Brad înalt și Stan de piatră.

Țipă-un voinic dintr'un
[munte
C'un cal negru-i pintenog,
Sub sulică brad înalt,
Sub stan viță. Brad înalt:
— Cini cu mine se va bate?
Țipă altul, dintr'alt munte,

C'un cal albu-i pintenog
Sub sulică brad înalt,
Sub stan viță. — Stan de
[piatră:
10. — Eu cu tine mă voi bate.
Ei dădură, se bătură
Zi de vară pân sub sară,

(1) = mestecă.

(2) = trăiți bine.

(3) = trăind vieață de june.

- Când erà mai lângă sară,
Caii jos îngenunchiară,
15. Sulițele se *frângară*(1)
Și ei încă se 'ntrebară,
Care din cini s'a născut?
Rude-aproape s'au găsit;

Șoroștin.

- Rude-aproape, frățiori;
20. Dar anume cum îi chiamă?
Da N. și cu N.
Ei să fie sănătoși
Și'n sărbători veseloși(2).

I. Bian, st.

III. Colinda cătanei.

- Ferica de elu,
Dai Domnului Doamne!
De fiu de nășteà,
'Ntrò lună creșteà;
5. Când luna împlinià,
Armele'ncingeà,
Că pe el îl ceru
Tri de tri laturi;
Unul că mi-l cere,
10. *Tifraș* (3) Unguraș;
Altul că mi-l cere:
Înășel (4) lui Craiu;
Altul că mi l cere:
Fecior de 'mpărat.
15. Când taica îl da,
Maica nu mi-l da;
Când maica mi-l da,
Taica nu mi-l da.
La vremea de-apoi
20. Da-l-or amândoi.
Când taica-l încălță,
Maica-l învăță:
— Fiule, fiule, ficioru maicii,

- Dacă tu t'ei duce,
25. În cele țări străine,
În cele limbi păgâne,
Ceia domni mai mari
— Tu prinde-i tătâni;
Cele doamne mari,
30. Prinde-le mumâni:
Cei ficiori de domni,
Prinde-i frățiori,
Celi fete de domni
Prinde-le surori!
35. Dragă maica lui,
Că de jalea lui
Și de *bănat*(5) mare
Ce foc să se facă,
Doru să-i mai treacă.
40. Ea că se făcea
Neagră negureà
În lunca Oltului,
În vatra Motrului,
Doară-și va vedeà
45. Drag fiuțul ei,
Sau cu cai la apă,

(1) = *frânseră*.

(*) După fiecare vers refrenul: *Hoi Leru-mi, dai Leru-mi, Doamne*.

(3) = *chitit*.

(4) = *fecior în casă*.

(5) = supărare, întristare, părere de rău.

- Sau ca să și-i pască,
 Și ea nu-și vedeă
 Drag fiuțul ei,
 50. Nici cu cai la apă,
 Nici ca să-i mai pască.
 Ea de jelea lui
 Și de *bănat* mare
 Ce foc să se facă?
 55. Ea că se făcea
 Neagră negurea
 În lunca Jiului
 În vadul Diului,
 Doară și-o vedeă
 60. Drag fiuțul ei:
 Sau cu cai la apă,
 Sau ca să-i mai pască;

Romos (Orăștie).

- Dar ea nu-și vedeă -
 Drag fiuțul ei,
 65. Nici cu cai la apă,
 Nici ca să-i mai pască!
 Ea de jelea lui
 Și de bănat mare
 Ea că se făcea
 70. Pasere măiastră
 La domni în fereastră.
 Și ea se uită
 În casă pe zăbreă
 Și ea mi-și vedeă
 75. Drag fiuțul ei
 La masă șezând,
 Cărți dalbe scriind,
 În lume trimetând.

frații Ordean.

IV. Stoluri de voinici.

- Mergu-mi mici, mai mici
 Stoluri de voinici,
 Cu cai *pogănici* (1)
 Nainte le sta
 5. Și mi-i întrebă
 Muma lui Ion
 Și-alui Sântion:
 — N'ați văzut, văzut,
 Pe unde ati trecut,
 10. Doi fiuți ai noștri?
 — Noi de i-am văzut,
 Nu i-am cunoscut!
 — Lesne-i de a-i cunoaște:
 Fiul cel mai mic

Ciuguzel.

15. Cu inel de argint;
 Fiul cel mai mare
 Cu inel din soare.
 Chivăreaua lui
 Spuma laptelui,
 20. Tăiată 'n săgeată,
 Cam pe ochi plecată.
 — Ba noi i-am văzut
 În curtea lui Crăciun
 Biserici sfînșind,
 25. Apostoli cetind;
 Mai mari cunună,
 Mai mici boteză!

Em. Irimie.

(1) = *pogani*, ad. avani, neastâmpărați.

v. Născut-a, crescut-a.

- Născut-a, crescut-a
 Fiu mic făr' de tată,
 Din maică curată.
 'Ntr'o lună nășteă,
 5. 'Ntr'o lună creșteă.
 Și el se duceă,
 Slugă se băgă,
 Arme-șicumpără.
 Dragă maica lui
 10. Ce fu să se facă,
 Ca de dor să-i treacă ?
 Ea că se făcă
 Iedere 'nbubită (1),
 Iedere 'nflorită.
 15. Câți cociși (2) treceă,
 Caii-și adăpă,
 Iedere-și rupeă,

Cib.

- În *tivere* (3)-și puneă.
 Dragă maica lui
 20. Ce fu să se facă,
 Ca de dor să-i treacă ?
 Ea că se făcă
 Mică-i păsăreă.
 Și ea că-mi sbură,
 25. Pin pomii lui craiu,
 În fereastă la craiu,
 Și ea că-mi vedeă
 Drag fiuțul ei
 La masă șezând,
 30. Cu craiu petrecând,
 Păharul umpleă,
 La craiu-'nchină.
 Și te-onveselește (4)
 Voinicaș de arme.

Aron Costea, student.

.vi. Ion bun voinic.

- Dară Ion bun voinic,
 El bun cal că mi-și d'aveă.
 De ținut cu ce-l țineă ?
 Cu grâu roșu vânturat,
 5. Cu *ferdela* (5) măsurat.
 De adăpat cu ce-l adăpă?
 Cu vin roșu străcurat,
 Cu feria măsurat.
 Cum l-adapă, îngrajd îl bagă

10. Și nu-i place cum se 'ntoarce.
 Și-l ținū, cât îl ținū,
 Din ajun până în Crăciun,
 Până 'n zi de Bobotează
 Și îl strigă vânzătoriu.
 15. — Și-ai, mă vinde, doamne,
 [vinde,
 Numa-mi cere prețul meu :
 Nouă cară cu săcară,

(1) Scriitorul colindei, Ar. Costea, din Cib, afirmă că așa se pronunță pe la ei: edere nu iederă; «*nbubită*» = împupită.

(2) = *vizitiu*, surugiu.

(3) = chivere.

(4) S'a scris fidel cum a rostit colindătorul cântând l. d. și te 'nveselește.

(5) = banița.

Când cu Turcii ne-am bătut
Ne-am bătut și ne-au bătut
25. Și'n mare ne-au aruncat,
Și nimic nu ți-ai udat,
Far' un corn de chepeneag
Si-am suflat și l-am uscat!

Vas. Idm.

•

Sus la vârfuri nalte,
20. La livezi mai verzi,
La izvoare reci.
Vin fete de Greci,
Și tu să-ți d'alegi
Fata Grecului
25. Cea mai mitutică,
Cea mai frumușică ;
Dinainte în chică
Fir de *ruminică* (1) ;
Dinapoi în brâu
30. Spicuțel de grâu ;
Dinainte 'n față
Fir de iarbă creață !
Și te veselește,
Junelu tinerelu,
35. Că noi ți-o 'nehinăm
Dalbăi sănătate !

Comunic, *Toma Vapit*, student.

2

Creșcut-o, născut-o
5. Verde-un vișinior,
Galbăn păltinior.

Vicin, Colinde din Ardeal.

- Sus frunza-i mărunță,
 Jos umbra-i rotundă;
 Da sub frunza lui
 10. Și la d'umbra lui
 Cine se d'umbrește
 Și se hodinește?
 Văsiu tinerel,
 Voinic gingășel.
 15. Pe drum îmi treceă
Toții (1) cu negoțu.
 Mai vârtos treceă
 Nălțatu 'mpărat;
 Pe drum îmi treceă
 20. Din gură-mi grăiă :
 — Văsiu tinerel,
 Voinic gingășel,
 Tu când ti-i însură,
 Eu te-oiu cunună.
 25. Văsiu tinerelu
 Din gură-mi grăiă :
 — Nălțate 'mpărate,
 Fii mai iertătoriu
 Și *cuvântătoriu* (2);

Clopotiva.

30. Eu de însurat
 Că mi-s însurat
 Și mi-s cununat.
 Tu, când mi-i vedeă
 Jupâneasa mea
 35. 'N zori de dimineață
 În rochiță creață,
 Iar în murg de sară
 'N *sumnă* pestricioară.
 Nălțatul'mpăratu
 40. Din gură grăiă :
 — Dacă-i treaba așa,
 Hai, noi să schimbăm
 [jupânesele,
 Că eu ți-oiu mai da
 Cară cu comoară,
 45. Buți cu bani mărunți;
 La nouă cumnați
 Nouă cai gătați,
 La nouă surori
 Nouă cingători,
 50. La nouă cumnate
 Nouă *potilate* (3).

Andr. Ionaș.

x. Junii buni.

- Ce te, gazdo, veselești,
 [Junii buni!
 De masa-ți împodobești?
 Peste masă grâu răvarsă
 Și pe masă vadra rasă.
 5. De veți fi voi junii buni,
 Junii buni colindători,

- Mi-aș alege doi din voi,
 Doi din voi, cei dinapoi.
 Și-or sări în cea grădină,
 10. În cea grădină 'n stupină,
 Și 'n stupină-i și-o fântână,
 În fântână apă lină.
 Rupe-un fir de *calafir* (4).

(1) = *Tăuți* (Tăut) = *Slovac*.

(2) = *să-i de cuvânt*.

(3) = *învelitoare de cap* la femei.

(4) = *calonfir* = *calapăr*.

Și-o *știblă* (1) de busuioc
 15. Și-ți muiă-o în fântână
 Și veți *mere* rourând,
 Peste mari boieri stropind,
 Mari boieri s'or pomeni

Și pe voi v'or dăruî
 20. C'un colac de grâu curat,
 Cu vin roșu străcurat,
 Cu doi galbeni românești.
 Gazdo, să te veselești!

Săcădate. *Ana și Safta Roman*; comunic. Oct. Sumea, student.

X. Pârșovan Ioan.

Umblă Pârșovan Ioan
 Pin pădure de scumpie,
 Cu fluer mare ferecat,
 Stă pe băță răzămat :
 5. — Ptriu, ptriu, ptriu,
 [oile mele,
 Că de când nu v'am
 [ptru-ptruit,
 Eu tot bine c'am albit!
 Grăi oaia bălăoaia :
 — Domnul nost, stăpânul
 nost',
 10. Nu ne lăsa la focu (2),
 Ci ne iarnă 'n astă iarnă

Lupșa,

Și ne scoate 'n primăvară,
 Pân' ieșim la câmp afară,
 C'apoi noi te-om dăruî
 15. La Paștile luminate
Ghioabele (3) pline de
 [lapte;
 La Ispas un vraf de caș;
 La Sângiorz un miel frumos,
 La Sfântă Măria-mare
 20. Un balmoș mare'n căldare,
 Cojoc bun, până 'n pământ,
 Cujma sură toată țiră,
 Cujma creață toată
 [sdranță (4).

Comunic. P. Săbău.

XI. Trei jocuri.

Colosus, Doamne, maisus,
 Florile dalbe,
 Aude-se, ce se aude,
 Sunt tri jocuri în tri locuri.
 Da 'n tot jocul cine joacă ?
 5. Joacă Ion, fecior bun.
 Peana dalba-i flutură,

Pinteni galbeni sbârână
 Și din gură cuvântă :
 — Ho, ho, ho, murguful meu,
 10. Rabdă-te tu nemâncat,
 Nemâncat, neadăpat,
 Cum mă rabd eu ne'nsurat!
 Că eu de m'oiu însură,

(1) = *crenguță*, cotor, *mănuchi*.

(2) = *nu ne părăsi*.

(3) = *putinele*.

(4) = *trențe*.

- Bună doamnă țȋoiu luà,
 15. Doamnă țȋe, gazdă mie.
 Și pe tine te-o țȋneà :
 Cu grăjduțul măturat,
 Cu apă rece adăpat ;
 Și pe mine m'o țȋneà

Mogoș.

20. Cu colac de grâu curat,
 Cu pătuțu 'mperinat !
 Și Ion să crească mare,
 Că-l cântăm și-l colindăm,
 În mila Domnului îl dăm !

Vas. Trifa, student.

XII. Vânătorii.

- D'oi, *ceruța-mi cerii* (1),
 Dai Ler,
 Negri-și vânători
 Ei mi-și d'oblică,
 La iest vârf de munte
 5. Sunt fiere mărunte,
 Suntu-și mii și sute.
 Ciuta cea mai mare,
 Ea că mi-și d'aveà-re
 Cerbu-i *stretior*,
 10. Gura-i păltior ;

Brad.

- Ea din graiu grăià :
 — *Eblen* (2), fiu cu mine
 Colo jos, mai jos,
 La livezi-mi verzi,
 15. La țarini întregi,
 Ca noi să ne dăm
 Mană câmpilor,
 Roadă holdelor !
 Noi s'o veselim,
 20. Dalbăi sănătate,
 La gazde, la toate !

Romul Rimbaș, student.

XIII. Negri-și vânători.

- De roagă-se, roagă
 D'oi la Dumnezeu,
 Da-Lerui Doamne !
 Negri-și vânători,
 5. Să-i sloboază jos,
 Pe poale în jos,
 Jos cu negura.
 Ei și-au d'oblicit (bis)
 Aici la D-voastră,
 10. C'aveți livezi verzi,

- În mijloc de livezi
 Cerbu-i *stretior* (3),
 Gura-i păltior.
 În coarnele lui
 15. Cunună de flori ;
 Pe șalele lui
 Arme voinicești ;
 Pe spatele lui
 Masă (4) de mătasă,
 20. D'îndoită'n șasă.

(1) *Fieruța fierii*. (?) .

(2) = *blem*, vino.

(3) = *tretior* (?)

(4) = *măsăriță*, față de masă.

- De l-am putea prinde,
Cununa-am lua-o,
D'în dar cui vom da-o?
Da noi că i-om da o
25. Tot la fata gazdei.
De l-am putea prinde,
Armele le-om lua;
D'în dar cui le-om da?
Tot noi că le-om da
30. Feciorului gazdei!

Sebeș.

- De l-am putea prinde,
Masa am lua-o;
D'în dar cui vom da-o!
Da noi că om da-o
35. Jupânesei gazdei!
De l-am putea prinde
Cerbul cu totul
D'în dar cui l-om da?
Tot noi că l-om da
40. Jupânului gazdă!

Romul Dimboiu, comunic. I. Dimboiu.

XIV. Negri-și vânători.

(Variantă.)

- De roagă-se* (1), roagă
Negri-și vânători
La jupânul gazdă,
De (2) pe ei să-i lase
5. D'în braniștea lui,
Ei și-o *d'obricit* (3)
D'o droaie de ciute.
Dară printre ciute
Cerbu-i *tătrior*, (4),
10. Gura-i *pătrior* (5),
Coarne *ciugărele* (6).
Pe grumazii lui
Băierel (7) de bani,
Pe spatele lui
15. Covor roșior,
Pe șalele lui

Agrișteu.

- Brâu lat ferecat.
Dar noi și-om vână
Covor roșior;
20. Dar noi cui l-om da?
Da-l-om cestui gazdă.
Dar noi și-om vână
Brâu lat ferecat,
Dar noi cui l-om da?
25. Da-l-om *ficior* (8) gazdii;
Da noi și-om vână
Băierel de bani,
Da noi cui l-om da?
Da-l-om fetii gazdii,
30. Cântând, colindând,
Gazdii *i-o 'nchinând*. (9)

Ioan Viciu, cantor.

(1) Azi se obișnuiește supinul: de *rugat*.

(2) = ca, pentru ca.

(3) = au observat, l. d. *doblicit*, *oblicit*.(4) = schimbare din *tretior* = în anul al 3-lea.(5) Doară: începe anul al 4-le [?]. Intr'altele: *pătrior*.(6) N'am putut afla explicarea; de nu cumva e din magh. *sugâr*, *sudar* = subțirel, svelt.

(7) = baieră, colan, cordea, legătură.

(8) = feciorului.

(9) = închinându-i-o.

Mai bine ar sta
În cuiu la Dumneata ;

Păhar închinat
Tot spre sănătate !

Scrisă de frații *Ordean* din Romos.

XVII. Doi frați.

- Fericean* de el,
De cest domnu bun,
Cum l-ai *fericiat*,
Doi fii mici i-ai dat ;
5. La oi i-a mânat,
Oile să-mi pască,
Lin prin chiar sânin,
Pin verde pelin.
Strunga le eră
10. Cel cercuț de lună ;
Focul le eră
Cea rază de soare.
Frate cel mai mare
La foc se culcă-re.
15. Frate cel mai mic
La foc imi ședeă,
’N fluera-mi trăgeă,
Din gură-mi grăia :
— Scoală, frate, scoală,

20. La noi *și-or venit* (1)
Lotri, să ne fure
Cea oaie mioară,
Cu lănița creață,
Dă’n d’argint, în ghiață ! (2)
25. — Lasă, frate, lasă,
Eu, când m’oiu sculă,
Jos i-oiu depărtă !
La livezui verzi
Vin fete de Greci
30. Și tu ți-i d’alege
Fata Grecului
Cea mai micuceă,
Cea mai frumoșeă :
Dinainte’n viță
- 3a. Fir de *romăniță* (3),
Dinapoi în păr
Fir de *calapăr* (4) !

Clopotiva (Hațeg).

A. Ionaș.

XVIII. Văsălie.

- Văsălie, bun bărbat,
Ler Doamne leo !
Tună’n grajdii ferecat,
Scoate murgul înșelat,
5. Înșelat, bine gătat
Și pornește la vânat

- Pe coastele Lotrului,
Pe luncile Jiului.
Și vânară, cât vânară,
10. Zi de vară până’n sară.
Când fuse mai lângă sară,
A vânat o ciută-lină.

(1) = au venit.

(2) = cu lăna albă ca argintul și străvezie ca ghiața.

(3) = *mușățel*.

(4) = *calonfir*.

- Ciuta dede jos de vad,
El *o tăia* (1) fără vad.
15. Se 'ntâlni cu mari boieri;
Mari boieri îl întrebară:
— Văsălie, bun bărbat,
Ce ți-i murgul asudat,
Șoimii-s vineți feșteliți,
20. Ogari dalbi is obosiți!
Văsălie, bun bărbat,
El așa d'o cuvântat:
— Că mă, voi, da ispititi,
C'am vânat o ciută-lină:
25. Ciuta dede jos de vad,
Eu *o tăiaiu* (2) fără vad,
De-aia-i murgul asudat,
Șoimii-s vineți feșteliți,
Ogari dalbi is obosiți!
30. Strigă fata Giurgiuleancă:
— Nu-l credeți voi, mari bo-
[ieri,

Teiuș.

- Că-are o dragă ibovnică
Și-i cale de nouă zile,
El o calcă 'n două zile.
35. De aia-i murgul asudat,
Șoimii-s vineți, feșteliți,
Ogari dalbi-s obosiți.
Văsălie, bun bărbat,
El așa d'o cuvântat:
40. — Taci tu, fată Giurgiu-
[leancă
Din vârful Giurgiului,
Că de m'oiu suî la tine,
Zo că nu-i păți-o bine.
Eu cosița ți-oiu tăia-o,
45. Sus în vârful ți-oiu ridică-o,
De ți-or bate-o vânturile
Ca pe ficiori gândurile,
Când li-i vremea de 'nsurat,
La fete de măritat!

I. Beșcheri, spusă de tată-so.

XIX. Trei feciori.

- Ferice de cest domn bun
Că mi-și are tri feciori.
P'âl mai mare cum și-l
[chiamă?
Dar îl chiamă *Umblă-lin*,
5. Vii-mi păzește,
Grâu pândeste.
Mijlocelul cum și-l chiamă?
Da și-l chiamă *Micșunel*;
Micșunelu oi păzește,
10. Oi păzește, miei pândeste.
Pe cel mai mic cum și-l
[chiamă?

- Da și-l chiamă *Grangurel*(3).
Grangurel caii-mi păzește!
15. Cai păzește, potcovește.
Poruncit-a Dumnezeu,
Dumnezeu în sfatul său,
La ficiorul d'Umblă-lin
Să trimeată buți cu vin,
Buți cu vin, cară cu grâu.
20. Poruncit-a Dumnezeu,
Dumnezeu în sfatul său,
La ficioru Micșunel,
Să trimeată berbeci grași,
Berbeci grași și miei sugaci.

(1) = apucă s. taie fuga.

(2) V. m. s.

(3) Diminut. din gangur.

25. Poruncit-a Dumnezeu,
Dumnezeu în sfatul său,
La ficioru Grangurel,
Micăsasa.

Să trimeată cai hrăniți,
Cai, hrăniți și potcoviți.

Marian Cosma.

XX. În grădina soarelui.

- Țolo josu, mai în josu,
 În grădina soarelui,
 Joacă-un june calul bun;
 Da nu-l joacă, cum să-l joace,
5. Că-l întoarce curcubeu
 În chipul lui Dumnezeu.
 Nime 'n lume nu-l vedeă,
 Făr o dalbă 'mpărăteasă
 Pe-o *jebruică* (1) din
 fereastră.
10. Curse'n casă,
 Spuse 'n masă,
 Spuse 'n masă la 'mpăratu:
 Ciudă (2) taică, ciudă dragă,
 Ciudă taică, ce văzui:
15. Colo 'n josu
 Mai în josu,
 În grădina soarelui,
 Joacă-un june calul bun;
 Dar' nu-l joacă, cum să-l
 [joace,
20. Că-l întoarce curcubeu
 În chipul lui Dumnezeu!
 Călanul mic.

- Împărat, dacă-auziă,
 Curse 'n grajdul ferecat,
 Scoase murgul înșelat,
25. Înșelat, bine 'nfrânat
 Cu frâne cu ciocoței,
 Cu podoabe toate noi.
 Saltă ici, saltă coleă,
30. Pân' pe june-l ajungeă:
 — E bun jocu, *junelaș*? (3)
 — Dacă-i bun, hai, să-l ju-
 [căm!
 — N'am vint, ca să-l jucăm,
 C'am vint caii să-i schim-
 băm!
 — Ba, 'mpărate, m'ii iertă,
35. Că eu calul n'oiu schimbă!
 Că-al tău e murgu mai mare
 Și-i stă bine sub om mare;
 Al meu e murgu mai mic
 Și-i stă bine sub voinic!
40. Și te june, veselește,
 C'o 'nchinăm cu sănătate!

N. Georgescu.

XXI. Doi voinici.

 Pe cea luncă mândră 'n jos,
 Domnului Doamneo! (4)
 Grele neguri s'au *slobost* (5);

 Dar prin neguri cini se
 primblă?
5. Da Todică cu Costică

(1) = *zăbreă*.

(2) = *minune*!

(3) Diminutiv din june.

(4) După fiecare vers.

(5) = *slobozit*, lăsat.

Pe cai negri 'mpodobiți;
Da nu-s podobiți cu flori
Șpring.

Dictată de *Florea Marcu*, scrisă de *Em. Colbazi*, st.

XXII. Trei pene.

Pare soare, când răsare,
Lerunda Leru-i Doamne,
Da nu-i soare răsărit,
Că-i Ion împodobit
5. Cu trei *pene* (1) 'n comănac :

Iclod.

Una-i peana crinului,
Una-i a bujorului
Ce pun fetele 'n cosițe
Și ficiorii 'n *chiveriță* (2).

V. Barna, st.

XXIII. A vână.

Nimerim la cest domn bun,
Forile dalbe de măr,
Da'cest domn bun că nu-i a-
[cașă,
Că-i în codru a vână.
5. După el *cine* (3) om mână,
Merem (4) doi dintre noi,
Cari-om fi cu cioareci noi;
L-om aduce sus, pe sus,
Sus, pe sus, pe lângă lună,

Bistra.

10. C'o mână ținând de lună,
Cu una 'mpletind cunună.
Dar' cununa cui om da-o ?
Da i-om da-o găzdei nouă,
Că bine ne-a dăruî :

15. La Ispas
C'un bulz de caș;
La Crăciun
C'un purcel bun.

Sept. Simu, st.

XXIV. Pe sub meri și pe sub peri.

Dinaintea cestei curți,
Hoi Lerui, mărului!
Crescutu-mi-o, 'nfloritu-mi-o
Vreo doi meri și vreo doi
[peri.
5. Pe sub meri și pe sub peri
Primblă-mi-se o copilă;
Se tot primblă și se roagă :
Șoroștin.

— Pomii, pomișorii miei,
Plecați-vă ramurile,
10. Să-mi culeg vreo două flori !
Și să-mi fac o cununiță !
Dar anume cum o chiamă ?
. . . , fată dalbă,
Să și-o poarte sănătoasă
15. Fi 'n sărbători veseloasă !

I. Bian, student.

(1) *Pene* = vrăste, buchete.

(2) *Cujmă*.

(3) = pe cine?

(4) Vulgar mergem.

xxv. Scoli tu, fică.

La umbruța pomului,
 Haia Ler și flori de măr!
 Scrisu-i patul domnului;
 Dar în pat cine-i culcat?
 5. Da o fică de 'mpărat.
 Scoli tu, fică, nu dormi,

Sâncel (Blaj).

Că nu-i vremea de-a dormi,
 Că-i vremea de-a 'mpodobî,
 Pe la uși
 10. Cu flori de ruji,
 La ferești
 Cu flori domnești.

Vas. Corbean, st.

xxvi. Fica mamei.

Are maica numa' o fică!
 Fică, Leru, fică!
 Fica rupse de-a grăi:
 — Ce-mi-i, maică, acest bo-
 [rit (1),
 5. Bate vântul viforît?
 Maică-sa din graiu grăia:
 — Fica mea și draga mea,
 De cu sară bate-afară,
 'N miez de noapte la fereastă,
 10. 'N zori de ziuă întră 'n casă!
 Fica rupse de a grăi:
 — Ce mi-i, maică, acest bo-
 [rit?
 Bate vântul viforît?
 Maică-sa din graiu grăia:
 15. — Fica mea și draga mea,
 Nu e vântul viforît,
 Că aceia-s cuscri tăi,
 Vin la min'te cer pe tine
 Și mai cer, fică, cu tine,
 20. Că cer plug vânat de boi,
 Fică, cu plugariu cu tot;
 Și mai cer, fică, cu tinc,

Că cer ciurde mari de vaci,
 Fică, cu ciurdariu cu tot;
 25. Și mai cer, fică, cu tine,
 Că cer *stave* (2) mari de cai,
 Fică, cu stăvari cu tot!
 Și mai cer, fică, cu tine,
 Că cer turme mari de oi,
 30. Fică, cu cioban cu tot!
 Fică-sa din graiu grăia:
 — Lasă, maică, lasă, dragă,
 C'or veni *nedeiele* (3),
 Nedeiele cu jocurile
 35. Și eu frumos schimbă-m'oiu
 Și la joc io duce-m'oiu,
 Nu m'oiu pune lângă el,
 Că m'oiu pune drept cu el;
 Și el bine uită-s'o,
 40. La statul meu, *făcutul* (4)
 [mieu,
 Și din plug vânat de boi,
 Lăsă-vor numai cu doi;
 Și din ciurde mari de vaci,
 Lăsă-vor pe două vaci;
 45. Și din stave mari de cai,

(1) Boare(?)

(2) = *erghelii*.

(3) *Sărbători, petreceri de vară*.

(4) = *făptură, talie*.

Numai murgul să i-l dai ;
Și din turme mari de oi,

Lăsă-vor pe zece oi !

Romos (Orăștie).

Frații Ordean.

XXVII. Pe luncile soarelui.

- Pe luncile soarelui,
Flori vinețioare de măr !
Grele ploi plouatu-mi-au,
Luncile s'au noroit,
5. Prin noroiu flori au ieșit ;
Fete flori au d'oblicit
Și la ele dusu-s'or.
Tot aleg
Și îmi culeg,
10. Numai Stanca, ochii-și negri,
Tot alege
Și culege,
Și de loc nu mai alege.
Feciori fete-au d'oblicit
15. Și la ele dusu-s'or,
Le tot prind și le slobod ;
Numai Stanca, d'ochi-și ne-
[gri,

- Cum o prind, n'o mai slobod.
Și o tot saltă și-o întreabă :
20. — Stancă, Stancă, d'ochi-ți
[negri,
Ce ți-s ochii d'argintați
Și sprâncene d'aurite ?
Stanca din graiu îmi grăia :
— De aceea's ochii-argintați
25. Și sprâncenele-aurite :
Am tri frați
Și-s cam bogați :
Unul spală aurul,
Al ăluia-i galbinul :
30. Unul bate argintul,
Al ălula-i talerul ;
Unul umblă cu plugul,
Al ăluia-i colacul !

Romos (Orăștie).

Frații Ordean.

XXVIII. Voinicul de asară.

- După lună, după soare,
Este-o dalbă de chilie ;
Da'n chilie cine șede ?
Da... ța, fată dalbă.
5. Tot coase și chindisește
La guleru tată-său,
La năframa frate-său ;
La gulere bărbătești,
La *năframe* voinicești.
10. — Tu... ța, fată dalbă,
Coase-mi și mie-o năframă ;

- Că ți-oiu da oi și ți-oiu da
[boi,
Ți-oiu da buți cu bani
[mărunți !
— Ba, zău, mie nu-mi trebuie
15. Nice oi și nice boi,
Făr' de voinicul cel de-a-
[sară,
Ce sta 'n poartă răzimat,
Cu păr galbin rătezat,
Cu paloșu ferecat !

Blaj.

D. Scurtu. stud. lic.

XXIX. Dinaintea cestor curți (1).

<p>I. Dinaintea cestor curți,
Flori dalbe de măr !</p> <p>II. Dinaintea cestor curți
Este o masă de mătăasă,
5. Flori dalbe de măr !</p> <p>I. Este-o masă de mătăasă ;
După masă cine-mi șede ?
Flori dalbe de măr !</p> <p>II. După masă cine-mi șede ?</p> <p>10. Șede-mi (N. N.) fată dalbă,
Flori dalbe de măr !</p> <p>I. Șede-mi (N. N.) fată dalbă,
Da de lucru ce lucrează ?
Florile dalbe demăr !</p> <p>15. II. Da de lucru ce-și lu-
[crează ?
Guleraș tătâne său,
Florile dalbe demăr !</p> <p>I. Guleraș tătâne-său
Și năframă frate(lui) său.</p> <p>20. Florile dalbe demăr !</p> <p>II. Și năframă frate-său.
Da zău, dânsei ce i-om da ?
Florile dalbe de măr !</p> <p>I. Da'zău, dânsei ce i-om da ?</p> | <p>25. Da-i-om buți cu bani mărunți!
Florile dalbe de măr !</p> <p>II. Da-i-om buți cu bani mărunți,
Da-i-om cară cu comoară,
Florile dalbe de măr !</p> <p>30. I. Da-i-om cară cu comoară,
Da, zău, dânsei nu-i trebuie,
Florile dalbe de măr !</p> <p>II. Da, zău, dânsei nu-i trebuie
Nice buți. cu bani mărunți,
35. Florile dalbe de măr !</p> <p>I. Nice buți cu bani mărunți
Nice cară cu comoară,
Florile dalbe de măr !</p> <p>II. Nice cară cu comoară,</p> <p>40. Numa' cel voinic de-asăară,
Forile dalbe de măr !</p> <p>I. Numa cel voinic de asară !
Că-i cu părul retezat,
Florile dalbe de măr ?</p> <p>45. II. Că-i cu părul rătezat,
Voinic ca el nu-i în sat.
Florile dalbe de măr !</p> <p>I-II. Voinic ca el nu-i în sat !</p> |
|---|--|

Iclod.

Victor Barna, student.

XXX. Ana prin grădină.

<p>Pleacă-și d'Ana prin gră-
[dină,
Cunună de vinețele ! (2)
Prin grădină la fântînă,
Cu cismele tropotind,</p> | <p>5. Cu rochița vânt trăgând,
Mâneci largi boare făcând,
Cercei galbeni sbârnăind ;
Cu mâinile ca rujile,
Cu botele ca florile.</p> |
|---|--|

(1) Obs. Se cântă în două grupe, I—II.

(2) Repet. după fiecare vers.

10. La fântână a sosit,
 Apă 'n botă și-a luat:
 Și 'n botiță și 'n vedriță,
 Și 'ndărăpt s'a înturnat,
 Cu tri juni s'a 'ntâmpinat,
 15. Cu tri juni ca tri peuni,
 Ruja-i arde în cosiță,
 Apa-i joacă în vedriță.
 Unu-i ceru măr din sân,
 Unu-i ceru inelușu,
 20. D'altu-i ceru cununița.
 Al c'a cerut măr din sân
 Ea din greu l-a blăstămat,

- Și din gură-a cuvântat:
 -- Putrezire-ai ca dânsu,
 25. Ca dânsu, ca măr roșu!
 Al c'a cerut inelușu:
 -- Petrece-te-ai prin dânsu,
 Prin dânsu ca degetu!
 Al c-a cerut cununița,
 30. Ea din greu îl blăstămă:
 -- Cunună-te-ai cu dânsa,
 Cu dânsa, cu doamnă-sa!
 Fii tu (N.N.) sănătoasă,
 Cum ești dalbă și frumoasă,
 35. Să dai *husoșu*(1) bucuroasă!

Săcădate.

Comunic. Oct. Sumea, student, dela Ana și Safta Roman.

XXXI. Mărie prin grădină.

- Pleacă -mi Mărie prin
 [grădină,
 Ficioriță d'ochesiță (2),
 La dalba-i bisericuță.
 Ea văzû o rujulită,
 5. Tinse mâna ca s'o rupă,
 Ruja grăind îi grăise:
 Nu mă rupe, Măriuță,
 Da' mă lasă 'n tri dumineci,
 Că mai frumoasă m'oiu face,
 10. Și mi-i rupe și m'ii pune

- Dinainte 'n cununiță!
 De nu ți-oiu fi drăguliță,
 M'ii aruncă pe uliță,
 Și m'or călcă mari drumari,
 15. Mari drumari cu mai bunicai,
 Iară junii cu călțunii,
 Fete mari cu salbe tari,
 Bătrânele cu *sucnele* (3),
 Babele cu labele!
 20. Iar Mărie cea frumoasă,
 Ea să fie sănătoasă!

Coroiu.

Jos. Comes, student.

XXXII. Grădina cu florile.

Grădina cu florile,
 Sunt-mi flori de toate flori,
 Da ca una nu-i nici una,

- Ca Mărie, fată bună!
 5. Da pe tin, Mărie, hăi,
 Cine mi te-a 'mpodobit

(1) = *sfaț* = *ban de argint*.

(2) Repet. după fiecare vers.

(3) = fuste groase.

Aşa mândru şi gătit,
Cu argint până 'n pământ
Şi cu aur până 'n brâu?
10. Doi părinţi, cari te-au băiat,
Lapte dulce te-o scăldat,
Flori de măr te-o 'nfăşurat,
Să fii dragă pruncilor,

Ca otava juncilor,
Cachiperiul (piper) Grecilor,
15. Ca sarea berbecilor,
Vin roşu boierilor,
Măr roşu copiilor,
Ca tămâia popilor !

Şpring.

Mărie Mătieş, comun. Em. Colbazi.

XXXIII. Cunună finului.

• Grădina cu florile,
[Leru-i Doamne !
Printre flori cine se primblă?
Primblă-şi Ană cu Mărie ;
Tot alerg şi îşi culeg
5. Din vinete, mohorîte,
Din *alghioare* (1), roşioare,
Ca să facă-o cununioară,
Să-şi cunune un finişor.
Finu-i mare, daru-i mare ;

10. Dar cu ce l-om dăruire ?
Dăru-i l-om cu doi boi,
Cu doi boi, mai multe oi !
Finu-i mic şi daru-i mic,
Dar cu ce l-om dăru-i ?
15. Dăru-i l-om cu doi junci,
Cu doi junci cu coarne lungi !
Fie-şi Ana sănătoasă
Şi Măria cea frumoasă !

Coroiu (Târn. mică.)

Jos. Comes, student.

XXXIV. Ferice de-un boieriu.

Ferice, ferice !
De cine-i ferice ?
De un boieriu bătrân.
Că el că-mi-şi d'are
5. Fică mândră tăre ;
De frumoasă 'n lume
Ea soaţă nu are,
Numa sfântu soare.
Dalb păcurărelu
10. Că el şi-o cerut-o.
După el n'a mere (merge),

Că-are oi prea multe,
Câtă frunză 'n munte,
Şi ei i se ăreşte
15. Untul alegând
Şi oi ciobănind.
D'un voinic *ţifraş* (2),
Ţifraş d'Unguraş,
Că el mi-o cerut-o ;
20. După el n'a mere,
C'are' vii prea multe,
Câte frunze 'n munte (3)

(1) — *albioare*.

(2) = Țanțos, mândru.

(3) = codru.

Și i se urește
Vinul crșimărind,

Spătac.

25. Bani numărând. .

Aur. Aron, student.

XXXV. Fica frumoasă.

(Variantă la «Ferice de-un boieriu».)

- Dalbă jupâneasă,
Cea fică frumoasă,
De frumoasă tare,
Soață 'n lume n'are;
5. Ba ea că-și mai are:
Sora soarelui
Și-a pământului.
Că pe ea mi-o cere
Mulți din multe părți
10. Și ea așa-mi zice,
Că ea nu s'a duce,
Că pe ea mi-o cere
Dalbul păcurariu.
Și ea așa-mi zice,
15. Că ea nu s'a duce,
Că ei i-i urît
Sara, dimineața

- În strungă bătând,
Oi multe mulgând.
20. Și pe ea mi-o cere
Ficior de 'mpărat,
Că-i mai bun bărbat.
Și ea așa-mi zice,
Că-acolo se duce,
25. Că ei că i-i drag
Sara, dimineața
Hinteie (1) *chichind* (2),
În târguri mari mergând.
Da 'n târg ce și-o luă?
30. Haine de mătăasă
Ca l'o 'mpărăteasă,
Iar la împărat
Un *bât* (3) ferecat.

Auzită în Hob. Uricani (Jiu), dela *Ion Șerban, băneș, comunic. G. Fireza, st.*

XXXVI. Corinda fetei.

- Fică mândră de 'mpărat,
Dimineată te-ai sculat
Și pe cap te-ai pieptănat
Și mândru mi te gătia,
5. Mai mândru te împletiai
D'în cosiță 'n șasă viță,
Din șase 'n douăsprăzece,
Dacă așa mi te gătași,
Cofa 'n mână d'apucași

10. Și la mare alergași,
Apă 'n cofă d'apucași,
Și 'napoi te înturnași
Și te 'ntâlnești cu d'un june.
June măr roșu-apucă,
15. Dar fica din graiu grăia:
— Dă-mi tu, june, mărul
[roșu,

(1) = *trăsuri*, calește.

(2) = *chili* = *găli frumos, împodobit*.

(3) = băț.

- Că dacă nu mi-l-ii da,
Eu din greu te-oiu blăs-
[tămă,
Putrezească-ți d'inima,
20. Ca măr roșu d'aista !
Da-înainte cum mergea,
Cum alt june se 'ntâlnia.
June d'inelu-apucă
Și fica din graiu grăia :
25. — Da dă-mi, june, d'inelu,
Că dacă nu mi l-ii da,
Io din greu te-oiu blăstămă,
Până-ce t'-ii covrigă,
Lugașul de sus (Bihor).

- Ca d'inelul d'aista !
30. Da înainte cum mergea,
C'un alt june se 'ntâlnia.
June apucă cununa,
Și fica din graiu grăia :
— Da dă-mi, june, cununa,
35. Cunună-te-ai cu dânsa,
Cu dânsa, cu doamnă-sa !
Și-ai fi, fică, veseloasă,
Să plătești corinda noastră,
Cu tri sute de florinți
40. Și p'atâția bani mărunți.

XXXVII. Colinda la fată mare.

- Nimerii la cest om bun,
Că-i cu casa lângă drum
Și mi-și d'are-o fată mare
Și mi-o cer la poartă mare.
5. Ce mai cer pe lângă dânsa ?
Ceru-mi cinzeci de berbeci,
Toți berbecii dela *Beciu*(1),
Cu coarnele răsucite

- Și cu aur poleite.
10. Tot mai cer pe lângă dânsa :
Ceru-mi cinzeci de mioare
Primăvara *fătătoare* (2).
Și mai cer pe lângă dânsa :
Ceru-mi pe murgu din grajd
15. D'inșelat și d'infrânat,
Cum-i bun de 'ncălecat.

Ț. Olt.

Eug. Crișan.

XXXVIII. Colinda unicei fete.

- De roagă-se, roagă
Dalba fecioriță
Dalba de (N. N.)
S'o învrednicească
5. Jos la drum de țară,
Unde se *petrec* (3),
Greci neguțători.

- Câți Greci că trecură,
Peana mi-i văzură ;
10. Dar un Grec bogat
'Napoï s'a uitat,
Șatra-a luminat ;
Jur în jur de șatră
Țifră(4)-mi comănac :

(1) = *Viena*.

(2) Cari au să fete.

(3) = *trec*.

(4) = *pestriț, împodobit*.

15. Că, zău, că mi-o ieau,
Că, zău, că n'o ieau !
Dalba fecioriță
Dalba de (N. N.)
Fie-mi sănătoasă,
20. Fie veseloasă

Gledin.

- P'o mândră colindă,
Dela Domnul p'o izbândă.
I-o 'nchinăm de sănătate,
Că-i mai bună decât toate.
25. Dela noi, dela vreo doi,
Mai vârtos dela Hristos !

Al. Harșan, student.

XXXIX. Colinda fetei frumoase.

- Ție, Ano, ți-o făcut,
Ler, Ano, leo !
Cine ție ți-a făcut
Stat (1) înalt ca de voinic,
5. Fața dalbă și frumoasă,
Ochii negri mângăioși
Pe din sus cu firuri trase,
Unde-i Ana cea frumoasă?

Tilișca.

- Ea să fie sănătoasă,
10. O cântăm și-o colindrăm,
Vouă, Ano, v'o 'nchinăm.
Să fiți, Ano, sănătoasă ;
Unde-i Ana cea frumoză ?
Ea să fie sănătoasă !
15. Și părinții să trăească,
Ca să și-o căsătorească.

Martin Bratu.

XL. O murgă priponită.

- Colo'n grădina cea mică,
Hai Linu-i Lin, Leru-i Lin !
Este o murgă priponită.
Strigă fata de împărat :
5. — Cine 'n lume s'ar află,
Să-mi preumbe murguța,
Trei sute de zloți i-aș da !

- Vine micu *grămăticu* (2)
Cu pintenii zurăind,
Cu peana de-argint clătind.
Sare'n vânt, sare'n pământ,
Sare'n coama murgului,
Sare 'n mare de trei ori.

Spusă de *Ar Ciungan.*

XLI. Fica gazdei.

- Da, zo, fica gazdei, Rume-
[nele ochi-și negri !
Dimineața s'a sculat
Și pe față s'a spălat

- Și pe cap s'a pieptenat,
5. La fântână-a alergat,
Cofe 'n mâni a-apucat.
Dar fântâna-i tulburată,

(1) = statură

(2) *Grămătic* = scriitor.

De voinici încunjurată;
Unu-apucă inelu;
10. — Dă-mi, voinice, inelu,
Ruginire-ai, ca dânsu,

Gr. Cristur.

Unu-apucă măr din sân;
— Dă-mi, voinice, măruțu,
Putrezire-ai, ca dânsu!

Nic. Racovițan, student.

XLII Susana, fată dalbă.

Pe cel șes, pe cel luncet,
Legănel de castan verde,
Dar în leagăn cine șede?
Da Susana, fată dalbă,
5. Ea nu șede și să-și tacă,
Că ea-și trage-un firicel
Și-și începe-un cântecel:
Cântecu-'mpăratului.
Impărăteasa-o d'auziă
10. Și din gură-așa grăiă:

Iclod.

— Tu, Susano, fată dalbă,
Ce cânti tu așa frumos
Cântecu-'mpăratului,
Că 'mpăratul nu-i acasă,
15. Că-i în codru la vânat
Și-e vremea de 'nturnat
Și-ii drumul cam pe aci
Și pe tine te-a auzi
Și pe mine m'o urî
20. Și pe tine te-a 'ndrăgî!

I. Barna, st.

XLIII. Doi meri adăliori.

Florile, flori dalbe-s de
[măr! (1)
Ia, ieșiți voi, de vedeți,
Cum răsaru-și doi ișori. (?)
Da nu-s aceia doi ișori,
5. Că-s doi meri adăliori. (?)
Da la d'umbră cestor meri
Cine-și, Doamne, că-și mai
[șede?
Șede asta-i fată dalbă;
Da de lucru ce lucrează?
10. Tot învârstă (2) la cunună;
Cât învârstă, nu-i de-ajuns.
Ea se roagă mărulei,

Cib.

Mărulei și soarelui (?),
Să-și aplece vârvurile,
15. Vârvurile și stălpurile (3),
Să-și rupă niște mlădiță,
Să-mi vârste (4) o cunună,
Cununa de cununie,
Astăzi, mâne, ziua-mi vine.
20. Ziua mea Dumineca,
C'avem fii de-a boteză,
Fete mari de-a mărită;
Prea departe nu le-om da,
Făr' prin străini și vecini;
25. Pe la oameni de cei buni!

A. Costea, student.

(1) După fiecare vers.

(2) = *implețește*.

(3) = *crengile*.

(4) = *impletească*.

XLIV. Feciorița (1).

- Fecioriță-mi d'ochesiță,
Ce ți-i fața rumenită,
Cu-ochisorii d'auriți
5. Și sprâncene
D'argintene? (2)
— Am tri frați
Din doi bărbați
Și toți trisunt buni bărbați:
Unu frate aur face,
10. Unu frate shinteiază,
Unu frate d'argint face,
Mai pe sus cu firu-i tras.

București (Zarand).

- Io am fost mică *zăbrăluică*(3),
Focu 'n față mi-a sărit
15. Și fața mi-a rumenit!
— Că de-ai fi tu fată bună,
Ți-ai mută pașii nainte
Cu cheiță la lădiță,
Să ne scoți câte-o groșiță!
20. Bagă mâna până 'n cot
Și ne scoate câte-un zlot.
Fii, fată, cu voia bună,
Că ți-am spus câte-o miciună.

comunic. I. Fugăță, st.

XLV. Strat de busuioc.

Colo susu mai din susu,
Hai Leroi Ler Doamne!
Este-un strat de busuioc
Cu cărare pe mijloc
Da' cărarea cine-o face?
Face-o, face-o boul sur,
Cu copite potcovite,
Cu coarnele 'ntr'aurite.
Dar' în coarne cemi-și poartă?
Poartă-un leagăn de mătășă.

Broșteni.

10. Da'n leagăn cine-i culcat?
Ana fată de 'mpărat.
— Scoală, Ano, nu dormi,
Că doar' de-asăară ți-a fi!
Că de când ai adurmit,
15. Florile te-au năpădit
Și pe gură și pe nas,
Și pe dalbu-ți de obraz,
Și prin sân ți s'au băgat,
Scoală, fată de 'mpărat!

Nic. Secășan, st.

XLVI. Strat de busuioc.

(Variantă.)

Colo susu, mai în susu,
Leru-mi da, Leru-mi
[doamne!

- Este-un strat de busuioc,
Cu cărarea prin mijloc.
5. Da cărarea cine-o face?

(1) Se colindă numai unde este fată mare la casă.

(2) = *argintii*.(3) *Zablae* = încă nu fată mare.

- Da o face boul sur,
 Cu copite de d'aur,
 Cu coarnele de d'argint;
 Da în coarne ce mi-și poartă?
 10. Poartă-un leagăn de mătasă;
 Da în leagăn cine șede?
 Da... fată dalbă,
 Tot coase și chindisește
 La năfrămi împărătești,
 15. La gulere bărbătești.

Băgău.

- Tu... fată dalbă,
 Coase-mi și mie-o năfrămă,
 Că ți-oiu da buți
 Cu bani mărunți,
 20. Ți-oiu da cară
 Cu comoară
 Și voinicul cel de asară,
 Ce stă 'n poartă răzămat,
 Cu păr galbin rătezat!

Ștef. Roșian, st.

XLXII. Un strat de busuioc.

- Colo'n josu,
 Mai în josu
 Este-un strat dn busuioc
 Cu cărare pin mijloc;
 5. Da' cărarea cine-o face?
 Da o face boul sur,
 Cu copite potcovite,
 Cu coarnele'aurite.
 Da, zo, 'n coarne ce d'își
 [poartă?
 10. Poartă un leagăn de mătasă.
 Da în leagăn cine șede?
 Da Măria, fată dalbă.
 Tot coase și *chindisește* (1)
 La năfrămi împărătești,
 15. La gulere voinicești.
 — Tu Mărie, fată dalbă,
 Coase-mi și mi-o năframă,

Silvaș.-rom.

- Că-ți dau buți
 Cu bani mărunți
 Și-ți dau cară
 Cu *comoară*!
 — Da, zo, mie
 Nu-mi trebue,
 Nice cară cu comoară
 25. Nice buți cu bani mărunți,
 Nici mioare-mi ochișoară,
 Făr pe voinicul de-asară,
 Că stă 'n poartă răzemat.
 In vârful *cocianului* (2)
 Cleanga măgheranului,
 In mijloc,
 Pară de foc,
 Pe margine busuioc.
 Refren: «Ristos Domnului
 [nostru].

G. Boldea, student.

(1) *Brodează*.

(2) Poate: *ciacăului*, (chiverii)?

XLVIII. Printre meri și printre peri.

- Florileon dalbe !
 Printre meri și printre peri
 Primblă-mi-se mari boieri,
 Mari boieri cu caii buni,
 Să-și caute vinurile,
 5. Vinurile-de vinoase
 Și fetele de frumoase.
 Nu-și găsiă fată să-i placă,
 Făr' pe Ana, fată dalbă.

- Ia-ți tu, Ană, bota 'n mână
 10. Și te cară la fântână,
 La fântâna ai de piatră,
 Unde cură apă 'ndată,
 La fântână, la *cunună*, (1)
 Unde cură apă bună ;
 15. La fântână la *lincet*,
 Unde cură apa 'ncet !

Spring.

Maria Matieș, comunic. Em. Colbazi, st.

XLIX. Pe dealul cu stânjinii.

- Pe dealul cu *stânjinii* (2),
 Doru m'a ajuns !
 Doi mândri plugărei,
 Lumea mea !
 5. C'o mână plugul țineă,
 Doru m'a ajuns !
 Cu una flori culegeă,
 Lumea mea.
 Cununiță le'mpletîă,
 10. Doru m'a ajuns !
 La vale le trimeteă,
 Lumea mea !
 Da ficuța cestei gazde,

- Doru m'a ajuns !
 15. Să se gate'n sărbători,
 Lumea mea !
 Doar' i-or veni pețitori,
 Doru m'a ajuns.
 Când florile s'au uscat,
 20. Lumea mea !
 Pețitorii i-au *picat* (3),
 Doru m'a ajuns !
 Florile s'au veștejit,
 Lumea mea !
 25. Pețitorii i-au venit,
 Doru m'a ajuns !

Filpiș.

I. Dredetșan, st.

L. V'o doi meri și v'o doi peri.

- V'o doi meri și v'o doi peri,
 Florile dalbe, lemn de măr !
 Și printre ei vișinei ;

- Dar printre ei cin' se plimblă ?
 5. Se primblă Sfânta Mărie.
 Se tot primblă și se roagă :

(1) = *comună*, sat.(2) = planta *Iris germanica*.(3) = au nimerit, *au sosit*.

- Pomi-și, pomișorii miei,
Plecați-vă vârfurile,
Să v'ajung cu *timpurile* (1),
10. Că-s mai mici de-a'ncreștină
Și mai mari de-a mărită !

M. Sâncraiu.

- Dar la cei maricele-'om da?
— Le-om da oi și le-om da boi!
— Dar la cei mici ce le-om da?
15. — Le om da miele ochișele,
Le-om da buți cu bani mărunți.

Dictată de *Pavel Raț*.

LI. Marea Mare.

- Vine marea cât de mare,
Măr d'aur ! (2)
Dar de mare margini n'are ;
Margini bat în vârf de
munți,
5. Stropii sar în nourei.
Dar de mare ce-și aduce ?
Aduce brazi încetinați
Cu molizi alăturați.
Printre brazi, printre molizi,
10. Noată 'noată un bou-și ne-
[gru.
Da 'ntre coarne ce mi-și
poartă ?
Poartă un leagăn de mătășă.
Dar în leagăn cine șede ?

- Da Măriuța d'ochi-și negri.
15. Ea șade și chindisește
La gulere voinicești,
La prapori împărătești.
Și-mi cântă d'un cântecel,
Jelnicel și frumușel.
20. Nime 'n lume n'o-auziă
Numa' d'împărăteasa ;
Ea aude și-mi răspunde :
— Ho, ho, ho, Măriuțo, ho !
Nu mai cântă-așa frumos,
25. Că 'mpăratu-i la vânat
Și-i aproape de'nturnat,
Și pe tine te-o-auzi
Și pe tin' te va 'ndrăgi
Și pe min' mă va urî !

Scrisă de *Aur. Bulicrea*, st.

LII. Vine marea. (Variantă.)

- Vine marea cât de mare,
Ler, d'Ano !
Dară marea ce mi-și duce ?
Duce spini și măracini
5. Și brazii din rădăcini.
Sus în crucea bradului
Este-un leagăn de mătășă ;

- Dar în leagăn cine șede ?
Șede N., fată dalbă.
10. Ea coase și chindisește
La altițe femeiești,
La steaguri împărătești,
La gulere voinicești.
— (Ană, Ană) fată bună,

(1) Doar cu *tâmpilele* (?) capului.

(2) Se repetă după fiecare vers.

15. Ană să se veselească,
O cunună să gătească,

Ț. Olt.

Pe masă să o trântască
Și la mulți ani să trăească !

Ion Olariu, st.

LIII. Colinda lui Ion.

- Ion și-a d'avut,
Dai Domnului Doamne,
Tri ibovnicele :
Pe una o chemară
5. Dalbă Mureșană.
Pe una o chemară
Romana-i *Romană* (1),
Pe una o chemară
Neagră Târnăveană.
10. Dalba Mureșană
Ea și-o poruncit
La Ion să viie
La oile lui,
C'o prins a fătă
15. Berbecuți băluți,
Miele ochișele ;
Și vin vulturei
Și duc mielușei.
Și vin făr' de ei.
20. Romana Romană

Ciunga.

- Ea și-o poruncit
La Ion să viie
La holdele lui,
Că s'o prins a coace,
25. Și vin păsărèle
Și duc spicurèle.
Vine corbu negru,
Duce spicu 'ntregu.
Neagra Târnăveană
30. Ea și-o poruncit
La Ion, să viie
La viile lui,
Că s'o prins a coace
Și vin păsărèle
35. Și duc *bomborèle* (2) :
Și vin grăurei
Și duc strugurei ;
Vine coarba neagră,
Duce vița 'ntreagă.

Jos. Bogdan.

LIV. Ion bun bărbat.

- Ion bun bărbat,
El s'a lăudat,
Că el că mi-și are
Trei ibovnicile,
5. Ca trei floricele.

- Una cum se chiamă?
Romana-i *Romană* ;
Alta cum se chiamă?
Alba-i Mureșană ;
10. Alta cum și-o chiamă ?

(1) Din numele bărbătesc *Roman*, ce și azi este în uz [cunosc țărani cu acest nume], s'a făcut femininul *Romana*, ca Ion, Ioana, Oana, Todor, Todoră, Sandu, Sanda, etc.

(2) *Boane, boabe.*

Neagra-i Târnoveană.

Ea și-o *poruncit* : (1)

Vie Ion, vie,

Vie de un'să vie,

15. Că oile lui

Prins-au a fătă,

Și vin vâlturei

Și ieau mielusei

Și se duc cu ei !

20. Alba-i Mureșană

Ea și-o poruncit :

Vie Ion, vie,

De unde-i, să vie,

Că holdele lui

25, Prins-au a se coace,

Și vin păsărele

Și ieau spicurèle

Și se duc cu ele

Și vin fără ele !

30, Romana-i Romană

Ea și-o poruncit :

Vie Ion, vie,

De unde-i, să vie,

Că viile lui

35. Prins-au a se coace.

Și vin *vâlturei*

Și ieau strugurei

Și se duc cu ei ;

Vine mierla neagră

40. Și ia vița 'ntreagă

Și vine și lupu

Și ia și butucu !

Bistra.

Sept. Simu, student.

LV. Calul lui Ion.

Băgă-și Ioncalu 'n grajd

Și-l ținū, cât și-l ținū :

Din ajun, până 'n Crăciun ;

Scoate calul să și-l joace,

5. Doamne leo, Domnului bun !

Sărî ici, sărî cipcea,

Sărî 'n curtea soarelui ;

Nu-i plăcū cum și-l jucă,

Iară'n grajd că mi-l băgă

10. Și-l ținū, cât îl ținū,

Până în zi de Bobotează.

Când fu zi de Bobotează,

Scoate calul să și-l joace.

Sărî ici, sărî cipcea,

15. Sărî 'n curtea soarelui ;

Nu-i plăcū cum îi jucă ;

Vânzător și l-o făcut.

— De vinde-mă, doamneo,

[vinde,

Numa, prețu să mi-l cei ;

20. Ceru-i buți cu bani mărunți

Ci-încă cară cu comoară.

Di-ți adă, doamne, aminte :

Când cu Turcii ne-am bătut,

Ne-am bătut și ne-au bătut,

25. *Bulzu* mării ne-o 'mbulzit,

Mulți voinici s'o prăpădit,

Mulți voinici cu mulți cai

[murgi.

Numai eu m'am poticnit

Pe un *sulbuc* mare de pește

(1) *A trimes vorbă.*

30. Și pe tine te-am stropit
Pe cornul *dalăchiei*(1),

Șoroștin.

- Pe *tureacul* (2) cismii,
Și pe teaca săbii.

I. Biam.

LVr. Lupta voinicului cu leul.

- Sus la vița vinului, junelui
[bun !
La umbra gutâiului
Șede-un voinic, odihnește
Și calul și-l potcovoște.
5. Maică-sa la el privește
Și în lacrimi jăluește
Și din graiu așa grăiește :
— Ce gând, june, ți-ai gândit
Doar ți-i gând de cătănit,
10. Ori dor de căsătorit?
El din graiu așa-i grăia :
— Maică, măiculeana mea,
Nu mi-i gând de cătănit,
Nice de căsătorit ;
15. Dar mă duc, că-am auzit,
Că sus, în vârful muntelui,
La poalele bradului,
Este-un leu, un câne rău ;
Eu mă duc, maică, la el !
20. Bine vorba nu sfârșia,
Și pe drum că se luă,
Păn' în vârful muntelui,
La poalele bradului.
Leul, dacă mi-l vedeă,
25. El din graiu așa-i grăia :
— Ce-ai venit, voinicule?
Ți-ai smintit cărările,

Romos, Orăștie.

- Ori ți-ai urît zilele ?
Voinicul din graiu grăia,
30. Cătră leu așa zicea :
— N'am smintit cărările,
Nici n'am urît zilele,
Ci-am venit, că-am auzit,
Că ești leu, un câne rău ;
35. Să ne-alegem de viteji :
În luptă să ne luptăm,
O 'n săbii să ne tăiem,
O 'n pușcă șă ne 'mpușcăm !
Se luară, se luptară
40. Zi de vară, până 'n sară ;
Când fu soare la sfințit,
Puse voinic pe leu jos ;
Leul din graiu îi grăia
Și cătră june zicea :
45. — Nu grăbi să-mi iei vieața,
Ci mă leagă 'n curea neagră
Și mă scoate jos la țară,
Jos la țară 'n târgul mare,
Pe ulița Grecilor,
50. De-ți fă fală fraților
Și cinste părinților,
C'ai prins leu nevătămat,
Nici de sabie tăiat,
Nici de pușcă împușcat,
55. Numai în luptă luptat !

Frații Ordean.

(1) = *dulămăi*.

(2) *Cărămbul*.

LVII. Lupta voinicului cu leul.
(Variantă.)

- Pe sub vița vinului, ju-
[nelui bun,
La umbra gutăiului,
Un voinic calu-și gătiă,
Și-l gătiă și-l potcoviă
5. Cu potcoave de aramă,
Cu cuie de sârmă 'ntoarsă;
Nime 'n lume nu-l vedeă,
Fără (1) dragă maica lui,
Pe-o zăbreă de-abiă-l zăriă,
10. De lacrimi de-abiă-l vedeă.
Ea din graiu așa grăiă:
— Lio, Lio, dragu maicii,
Ce calul așa-l gătești,
Il gătești și-l potcovești
15. Cu potcoave de aramă,
Cu cuie de sârmă 'ntoarsă;
Ori ai pus gând de 'nsurat,
' Ori ai gând de prăpădit?
— N'am pus gând de însurat,
20. Nici gândul de prăpădit!
Nici vorba n'a isprăvit,

- El pe cal a 'ncălecat,
Sus la munte-a alergat,
S'aducă leul legat,
25. Ne'mpușcat, nesăgetat,
Numai viu, nevătămat.
Găsi leul adormit;
Stat-o 'n loc, s'a socotit:
Săgetă-l-va, ori pușcă-l-va?
30. Și calul a rânchezat,
Și leul s'a deșteptat.
Ei în luptă s'au luptat.
Zi de vară, pân' sub sară.
Când eră mai lângă sară,
35. Lațu 'n cap că i-l țipară (2)
Și-a scoborît jos la țară,
Cine 'n lume îl vedeă,
Cu mirare își zicea:
— O, ce maică l-a băiat,
40. De-aduce leul legat,
Ne 'mpușcat, nesăgetat,
Numai viu, nevătămat!

Șoroștin,

I. Bian.

LVIII. Lupta junelui cu leul.

- Poruncit-a împăratul,
[Domnului Doamne,
Cine 'n lume s'a d'aflare
S'aducă pe leu legat,
Leu legat nevătămat?
5. Nime 'n lume nu s'aflare,
Numai Petru, bun junelu.

- Petru dacă-mi auziă-re,
Tună 'n grajdul ferecat,
Scoate murgul d'înșelat,
10. D'înșelat, bine gătat,
D'închingat cu două chingi.
Pe murguț încălecă-re,
Incepe murgul de a săltă-re

(1) = *numai*.

(2) = *aruncă*.

- Saltă-mi ici, saltă-mi coleare,
 15. Saltă-'n vârful munților.
 Subt un spine d'înflorit
 Găsi leul d'adurmit,
 D'adurmit, *nepomenit* (1).
 Petru din graiu îmi grăiare :
 20. — Scoală, leu, fratele mieu,
 Și-ori în puști să ne pușcăm,
 O 'n săbii să ne tăiem !
 Leul din graiu îmi grăiare:
 — Nici în puști nu ne pușcăm,
 25. Nici în săbii ne tăiem,
 Dar' în luptă să ne luăm,
 Că lupta e mai direaptă
 Și-i de Dumnezeu lăsată !
 Și-mi luptară-ozi de vară,
 30. Când fu în *cea*(2) cap de sară,
 Aduse leu pe Petru ;
 Cum l'aduse, jos mi-l puse.

T. Hațeg.

- Și luptară-a doua-oară.
 Când fu în cea cap de sară,
 35. D'aduse Petru pe leu ;
 Cum l-aduse, jos mi-l puse,
 Mi-l legă, nu-l vătămă,
 Peste (3) murg încălecă.
 Câți pe Petru mi-il vedea,
 40. Toți pe Petru-mi fericeare :
 — Ferice de tine, Petre,
 Ce măicuță ți-ai d'avut,
 Te-a scădat, te-a aplecat,
 C'o mână ți-ai dat,
 45. C'un picior te-a legănat.
 Împărat ție ți-a da-re
 Din cetate-a tria parte
 Și din țară jumătate !
 Și-o 'nchinăm cu sănă-
 [tate.

Comunic. de Ben. Suciu.

LIX. Lupta junelui cu leul.

(Variantă.)

- Sub ceru-și de răsărit,
 [Junelu bun !
 Mândru-i pomu' d'înflorit !
 Sub poalele pomului
 Sede-un june hodinește
 5. Și murgu-și potcovește
 Cu potcoave de *molotru* (4),
 Cu cunie (cuie) de sârmă
 [întoarsă,
 Ce la drumu-s ghimpu-
 [roase.

- Până june potcoviă,
 10. Maică-sa la el veniă,
 Și din gură așa grăiă :
 — Ce rînd, june, d'ăst rînd
 De tu murgu-și potcovești
 Cu potcoave de molotru,
 15. Cu cunie de sârmă 'ntoarsă,
 Ce la drumu-s ghimpu-
 [roase ?
 June din gură grăiă :
 — Maica mea, *bolundă*(5) ești

(1) = *netrezit, nedeșteptat*.

(2) Acord. cu sară.

(3) = *pe*.

(4) = *melilothus*, chimin.

(5) = *simplă*, proastă.

- Mare ești, puțin pricepi,
 20. De nu mi te *nădăiești* (1),
 Dă eu mi-am *îndoblicit* (2)
 Peste vârful munților.
 Prin crucile brazilor,
 In *toriștea* (3) sterpelor
 25. Este un leu, îi câne rău,
 Duce-m'oiu, d'aduce-l-oiu !
 Până june cuvântă,
 El pe murg și 'ncălecă.
 Saltă ici, saltă coleă,
 30. Peste vârful munților,
 Pin crucile brazilor,
 In *toriștea* sterpelor.
 Găsì leul adurmit,
 D'adurmit, *nepomenit* (4).
 35. Până june se gândia,
 Leu din somn se *pomenia* (5)
 Și din graiu așa-mi grăia :
 — Cerând, june, de-ăsta rând,
 De la mine ți-ai venit ;
 40. Că la mine n'o venit
 Om mirean de pe pământ !
 Sau în puști să ne'mpușcăm,
 Sau în săbi să ne tăiem,
 Sau în lupte să ne luăm !
 45. — Ba în lupte, că-s mai
 [drepte !

Clopotiva (Hațeg).

- Se luptară-o zi de vară ;
 Când își fu în murg de sară,
 D'aduse june pe leu.
 Cum l'aduse,
 50. Jos mi-l puse ;
 Băgă mâna'n buzunariu,
 Scoase o sfoară de mătăasă,
 Impletită în cinci, în șasă,
 Și'n grumazi că mi i-o trase
 55. Și-apucă pe plaiu în vale.
 Cine 'n lume mi-l vedeă,
 Toți pe el mi-l fericeă :
 — Fericean de tine, june,
 De tine, de maică-ta,
 60. C'a scădat și-o înfășiat !
 Că-i aduci un leu legat,
 Leu legat, nevătămat !
 Leu din gură și-mi grăia :
 — D'alele, stăpânul meu,
 65. Slăbește-mă din curele,
 Că la drum nu mai pot mere !
 Pe june mintea-l trăgea,
 Din curele-l mai slăbiă.
 Leu din gură așa grăia :
 70. — Rămâi june, sănătos,
 Că eu la mână ți-am fost,
 Tu stăpân de mini n'ai fost !

A. Ionaș.

LX. Junelul.

Strigă'n lume, strigă'n țară,
 Le *junelu-i* tinerel ! (6)

Cine s'a putea d'*afloară* (7)
 Să ne-aducă-un leu legat,

(1) = *pricepi*, *bagi samă*.

(2) = *observat*.

(3) = locul unde se dă mâncare la oi.

(4) = *nedeșteptat*, nu trezit.

(5) = *se treziă, se deșteptă*.

(6) După fiecare vers.

(7) Pronunță ca *Istro-Românii* pe *a* tonic ca *oa*, deci *află-re*.

5. Leu legat, nevătămat?
Nime 'n lume nu s'află,
Numa-un junel ne'nsurat,
Curse (1) 'n grajdul ferecat,
Scoase murgul înșelat,
10. Înșelat, bine gătat
Cu podoabe toate nouă.
Maică-sa așa-i grăiă :
— Ce ți-i gândul, *junelaș*?
D'o (2) ți-i gând de cătănie,
15. D'o ți-i gând pe 'nsură-
[ciune?
 Și junelu-așa-i grăiă :
 — D'aleu, dragă maica mea,
 Nici una nu-i de-acelea,
 Mie vestea m(i)a venit,
20. Să mă duc la oi, la munte,
 Că toate le mânc'-u' (3) leu,
 Leu, leu îi căne rău!
 Sus pe murg încălecă
 Și la munte se luă;
25. Sus la munții Glajului,
 Pe sub poala bradului,
 Vede urma leului.
 Tot pe urmă se luă,
 Se luă și se ducea,
30. Până pe leu mi-l d'află.
 Sub un spin mândru 'nflorit,
 Aici leu sta-adurmit,
 Florile l'or năpădit.
 Junel sta și se gândiă :
35. Da pușcă-l oi, da tăiă-l-oiu?
 Până junel se gândiă,
 Și leul se deșteptă

Brad.

- Și din grăiu așa grăiă :
 — Ce-ai cătat, junel, pe-aicia?
40. O' zile d'urîtu-ți-ai,
 O' moarte voitu-ți-ai? !
 — *Nici* (4) zile n'am d'urît,
 Nici moarte n'am voit,
 Ci-am venit ca-un bun vecin,
45. Să mă lupt, leu, cu tin !
 Se luară, se luptară
 Zi de vară, până 'n sară.
 Când îi Joi de cătră sară,
 De luptă iar' s'apucară,
50. Și luptă leu pe junel,
 Și luptă și mi-l purtă.
 Dede leu a se 'nmuiă
 Și junel se 'mbărbătă :
 Cum îl prinse, jos mi-l puse;
55. Sgarda 'n cap că i-o ți-pă
 Și-așa bine mi-l strângea !
 Sus pe murg încălecă,
 Jos la țară coboră.
 Cătă lume că-l vedeă,
60. Toată lumea-l *ferecă* (5),
 Ferecă pe maică-sa,
 Că ce fiu ea și-a scăldat,
 De ne-aduce-un leu legat,
 Leu legat nevătămat,
65. Nici p'on loc nu-i pușcat,
 Numa d'în luptă luptat !
 Și fii vesel, *junelaș*,
 Ca la Paști, ca la Crăciun,
 Ca la sfinte dumineci,
70. Ca la dalbe bisereci.

Comunic. Rom. Rimbas, student.

(1) = *alergă*.(2) O = *ori*(3) = l. d. *un*.(4) Pronunță cu *i* întreg, două silabe: *ni-ci*.(5) = *ferticiă* = *felicită*.

LXI. Leu 'n curte.

Până-i Ion la vânat, Hai
 Lerui Doamne,
 Leu 'n curte și-a tunat.
 — Hoi le-leu, un câne rău,
 N'ai văzut un fiu al meu?
 5. — Ba, io, zău, ți l-am văzut,
 Că-i în codru la vânat!
 Și-a vânat, cât a vânat,
 Zi de vară pân' sub sară.
 Când a fost mai lângă sară,
 10. Și-a vânat o mândră fiară.
 Fiară lui din graiu grăiă :

Broșteni.

— Eu nu sunt cine gândești,
 Că sunt Ion-Sântion,
 Trimes dela Dumnezeu,
 15. Să mai măsur pământul,
 Pământul cu umbletul
 Și ceriul cu stânjinul.
 Unde-a fi pământ mai mult,
 Să fac deal și să fac vale;
 20. Să fac coaste oilor
 Și luncile boilor,
 Văi adânci, izvoare reci!

Nic. Secășan, st.

LXII. Colo jos.

Colo jos,
 Mai în ios,
 Hoi leru-i Doamne,
 Este o turmă de oi dalbe.
 5. Oile cine le paște?
 Da le paște sfântul soare
 Cu soru-sa cea mai mare;
 Soru-sa din graiu grăiă-re:
 — Frate, fratișoru meu,

Silvașul rom.

10. Hai să 'nturnăm oile,
 Că grei nuori s'au ridicat !..
 — D'aceia nu-s nuorii grei,
 Că-ăia-s pețitorii tăi.
 Vin la mini, te cer pe tini;
 15. Ceru-mi turma jumătate,
 Eu le-oiu da a 3-a parte;
 Ceru-mi car cu 6 boi,
 Eule voiu da numa' doi!

G. Boldea, st.

LXIII. Sus la Țariglat (1).

Colo sus la Țariglat
 Este-un fecior de 'mpărat
 Tot în lance răzămat,
 Cere-o fată de craiu mare:
 5. — Hai tu, soră, după mine,

C'am tri cai ca și tri crai;
 Unu-i roșu ca focu,
 Unu-i negru ca corbu,
 Unu-i *sur* ca porumbul (2),
 10. — Atunci, frate, ți-oiu vini,

(1) Țarigrad = Constantinopol.

(2) *Pistriț ca porumbelul.*

- Când tu mie-mi vei aduce
Sfântu soare nănaș mare,
Și lunuța nănășuță,
Luceferii ficiorii
15. Și stelele fetele !
S'o luat pe luncă 'n sus
Și pe toate le-au adus.
Și s'o dus în cununie.
20. Icoanele-a suspină ;
Și icoana Precestii
Din fundul bisericii :
— Lasă, las', popă sârbesc,
Că și Dumnezeu te-a bate,
25. Să cununi *un sor* (1) cu'n
[frate ?

Silvaș rom.

I. Boldea, st.

LXIV. Sora Salomie.

- La poartă la Țarigrad
Este-un ficior de 'mpărat,
Tot în lanț până 'n genunchi
Și 'n curèle până 'n șele,
5. Cu tri cai dela tri crai :
Unu-i roșu ca focu,
Unu-i negru ca corbu,
Unu-i sur ca porumbu.
El pe soru-sa 'ntâlniă,
10. Către dînsa-așă grăiă :
— Soră, soră Salomie,
Pune cartea 'n vanghelie,
Țipă-ți cărja pe chilie,
Hai cu min' la cununie !
15. — Ba io, frate, nu m'oiu duce,
Până tu, frate, mi-îi face
Pod de-aramă peste vamă,
Pod de argint peste pământ !
Nici din loc nu se clătiă,
20. Pân' acèle le făcă
Și din gură-așă grăiă :
— Soro, soro Salomie,
Pune cartea 'n vanghelie,
- Hai cu min' la cununie !
25. — Ba io, frate, nu m'oiu duce ;
Până când nu mi-îi aduce :
Sfântul soare nănaș mare,
Sfânta lună mare nună,
Stelele fetele,
30. Luceferii feciorii
Și *fușteii* (2) starostele.
Nici din locnuse clătiă,
Pân' acele le făcă.
Și de mână se luară
35. Și 'n biserică înțără,
Toți sfinții se aplecară,
Icoanele lăcrămară ;
Dar icoana Precestii
Din fundul bisericii
40. Tot plângea și lăcrămă
Și din gură cuvântă :
— Alelei, popo Ignate,
Popo, nu-i cu direptate,
Să cununi soră cu frate.
45. Și la Dumnezeu e vamă,
Unde dai sufletu 'n samă !

Calanul mic.

N. Georgescu, st.

(1) = o soră.

(2) Fușteii, o constelațiune.

LXV. Un frate și o soră.

- Colea jos, pe-un șes frumos,
Grea turmă de oi îmi paște.
Da la oi cine păzește?
Da un frate și o soră!
5. Grăi sora cătră frate:
— Frate, frățioru-mieu,
Mulge-ți două, slobozi nouă,
Și te uiți la răsărit,
Ce nuori grei ni-s'au ivit!
10. El din graiu așa grăia:
— Soră, sorioara mea,
Da, zeu, ăia nu-s nuori grei,
Dă-ăia-s pețitorii tăi;
Vin la min', te cer pe tine,

Blaj.

15. Și cer murgul de sub mine;
Cer cinci sute de oi șute
Și o sută de berbeci,
Să te duci, soră, cu ei!
Ea din graiu așa grăia:
20. — Eu atuncia că m'oiu duce,
Când ei mie mi-or aduce
Sfântul soare nănaș mare,
Sfânta lună nună bună,
Și stelele fetele,
25. Și luceferii feciorii,
Și tot haine de anglie
Din creștet până 'n călcăie!

D. Scurtu, st.

LXVI. Sor și frate.

(Variantă.)

- Sunt trei cai dela trei crai,
Hoi, Leru-i, Doamne!
D'unu-i roșu ca focul,
D'unu-i sur ca *porumbul* (1),
5. D'unu-i negru ca corbul.
Hoi, Leru-i, Doamne!
D'în poartă la Țeligrad
Este-un fecior de 'mpărat,
Cu păr galbin rătezat;
10. Multă carte o d'învățat
Cu alui soră d'îngă el.
El din graiu că și-o grăit:
— Soră, soră Salomie,
Hai cu mine 'n cununie!

15. — Ba io, frate, n'oiu venire,
Păn tu, frate, nu-i chemă
Sfântul soare nănaș mare,
Da și luna nănașă,
Găinușa (2) *socăciță* (3),
20. Ba *fușteii* (4) starostei,
Luceferii feciorii
Și stelele fetele!
Hoi Leru-i, Doamne!
Nice vorba n'a sfârșit
5. Și el toate le-a 'mplinit,
Și din gură așa-a vorbit:
— Soră, soră Salomie,
Hai cu mine 'n cununie!

(1) = *porumbelul*.(2) = *constelația*.(3) = *bucătăreasă*.(4) = *constelație*.

- Ba io, frate, n'oiu veni-re,
 30. Păn' tu, frate, nu mi-ii face
 Pod de-aramă peste vamă,
 Pod de-argint peste pământ !
 Bine vorba n'o sfârșit
 Și el toate le-a 'mplinit,
 35. Și de mână o-a luat
 Și 'n biserică-a întrat,
 Icoanele-au lăcrămat.

Girișul rom.

- Da icoana Preceștii
 Din fundul bisericii
 40. Suspină și lăcrămă
 Și din gură cuvântă :
 — Alele, popă bătrân....
 Da nu vezi tu, popă, 'n carte,
 De cununi tu sor cu frate,
 45. Că și Dumnezeu te-a bate,
 Când străine sunt *bogate*(1) !

Aur. Blaga, student.

LXVII. Sor și frățior.

- Colo josu, mai în jos, flo-
 - [rile dalbe (2)
 Pe cel rât verde frumos
 Pascu-mi-se, adapă-mi-se
 O turmă mare de oi.
 5. De păzit cin' le păziă?
 Dar 'un sor și-un frățior.
 Dar' pe nume cum îi chiamă?
 Da Maria cu Ion.
 Ei de păzit le păziau,
 10. Cătră strungă le strângeau.
 Soru-sa din graiu grăia :
 — Frate, frățiorul mieu,
 Mulge două, slobozi nouă,
 Că grei nori de ploaie vin !

Micășasa.

15. — Soră, sorioara mea,
 Că nu-s nori de ploaie grea,
 C'ăia-s pețitorii tăi;
 Vin la mini, te cer pe tini,
 Și cer mult pe lângă tine :
 20. Cer 500 de oi șute
 Și pe-atâte oi cornute
 Și 70 de berbeci
 Și-un pluguț *plăhit* (3) de boi
 Și murguțul cel din grajd,
 25. Înșelat și înfrânat,
 Cum e hun de 'ncălecat !
 — Acela, frate, mi se cade
 Cam de fala fraților,
 De cinstea părinților !

Isidor Raica, st.

LXVIII. Un sor c'un frățior.

- Colo 'n josu, mai în josu,
 Colo 'n râtul cel frumos,
 [Leru-i Doamne !

- Paște-o turmă de oi dalbe.
 Da la turmă cine d'umblă?
 5. D'umblă-un sor cu-un frățior

(1) = *multe*.

(2) După fiecare vers.

(3) = plăviu, plăvan.

- Grăi soră cătră frate :
 — Dă, frate, cu bâta 'n oi,
 Că vin nuori de ploaie grei !
 Fratele din graiu grăiă :
 10. — Nu te, soro, spăimântă,
 Că nu-s nuori de ploaie grei,
 Că-ăia-s peșitorii tăi !
 Vin la mini, te cer pe tini
 Și cer multe p'ingă tine,
 15. Și-mi cer sute de oi șute
 Și ceru-mi zeci de berbeci ;

Uioara.

- Ceru-și mii de miorële,
 De care-s mai ochșële !
 Soru-sa din graiu grăiă :
 20. — Nu te, frate, spăimântă,
 Că nu mă pun lângă el,
 Că m'oiu pune drept el
 Fața dalbă (cât) ce-o vede...
 Uită sute de oi șute,
 25. Uită-mi zeci de berbeci,
 Uită-mi mii de miorële,
 De care-s mai ochșële !

Baciu, student.

LXIX. Două stele.

- Colo jos, în prundurële,
 Răsărit-au două stele ;
 Ba, zo, acele că nu-s stele,
 Că mi-s două surorële.
 5. Una râde, una plânge.
Ai ce râde (1), mese-întinde,
 Ai ce plânge, mese strânge.
 D'ai ce râde-așă ziceă :
 — Taci, tu dragă sora-mea,
 10. C'am auzit *d'el* (2) tata,
 Că pe noi, soro, ne-a *da* (3) :

Desmir (Câmpie).

- Pe una la răsărit,
 Unde-i grâul cel rodit ;
 Pe una la *scăpătat* (4),
 15. Unde-i grâul cel curat.
 — Noi, soro, atunci ne-om
 [vedea,
 Când o face plopul pere
 Și răchita vișinële,
Mâtâșorul (5) mere dulci,
 20. Să ducem, soro, la prunci !

Al. Pop. st.

LXX. Două stele.

(Variantă.)

Colo 'n josu mai în jos
 Răsărit-au două stele,
 Două stele luminoase.

- Dar nu-s stele luminoase,
 5. Că-s două surori frumoase ;
 Una râde, una plânge,

(1) „*Ai ce râde*” = *aceea care râde*.

(2) = *dela*.

(3) = *mărită*.

(4) = Apus, Vest.

(5) = *salcia*.

Ai ce râde așa zice :
 —Taci tu, soră, nu mai plânge,
 Că și nouă ne-or veni,
 10. Ne-or veni de ne-or peți;
 Peți-ne-or doi diecei
 Și ne-om duce după ei.

Pe mine, soro, m'or duce
 Colo 'n sus la răsărit,
 15. Unde-i locul mai vestit;
 Și pe tine, soro, te-or duce,
 Colo'n jos la Bălgărad,
 Unde-i locul mai bogat !

Cântată de o femeie din Petroșeni. Scrisă de *Jos. Comes*, student.

LXXI. Două stele.

(Variantă.)

Colo 'n jos pe prundurèle,
 Florile dalbe,
 Răsăriră două stele;
 Nu-s stele ca stelele,
 5. Că-s ca două surorèle :
 Una râde, una plânge.
 Cea ce râde,
 Focu-aprinde;
 Cea ce plânge,
 10. Focu stânge.
 Grăi una cătră alta :
 — Da tu, soro, de ce plângi?

— Da io, soro, cum n'aș
 [plânge,
 C'am auzit pe tata
 15. *Gomoninu*-și (1) cu mama,
 Că pe noi să ne despartă :
 Una 'n sus, cătră Apus;
 Una 'n jos spre Răsărit.
 Noi atunci să ne 'ntâlnim,
 20. Cânds'o 'ntâlni deal cu deal,
 Când a crește jugul mugur,
 Și tânjala frunză verde;
 Nici atunci nu-i nădejde !

Cetea.

Corn. Dărămuș.

LXXII. Două surori.

Colo'n sus, pe prundurèle,
 Răsărit-au două stele;
 Da, zău, cele că nu-s stele,
 Că-s două surori de-a mele,
 5. Una plânge, una râde,
 Ceai ce râde, așa zice :
 —Taci tu soro, nu mai plânge,

Că noi de mână ne-om duce,
 Una'n sus la Răsărit,
 10. Una 'n jos cătră Sfințit;
 Și-atunci, soro, ne-om întâlni,
 Când a face plopul pere
 Și răchita vișinèle,
 Să mâncăm, soro, din ele !

Ragla, Bistr.-Năs.

G. Morariu, st.

(1) = *șoptindu-și*.

LXXIII. Doi frați.

- Colo 'n dealu de cel dealu
Răsăritu-mi-o doi sori.
Da nu-s doi sori,
Că-s doi frățiori,
5. Vin dela domnie,
Se duc la 'mpărăție.
Dar ei nu vin cum se vine:
Cai din guri mușcându-se,
Frățiori jucându-se.
10. Grăi frate către frate:
— Noi acolò duce-ne-om,
Caii scumpi luă-ni-i-or,

Câmpie, Ardeal.

- În grajd de piatră băgă-
[ni-i-or;
De mâncare ce le-or da?
15. Da grâu roșu vânturat,
Cu *feldera* (1) măsurat!
Dar de beut ce li-or da?
Da vin roșu străcurat,
Cu *feria* (2) măsurat!
20. Da, zeu, nouă ce ni-or da?
Un colac de grâu curat
Și o ferie rasă 'n masă!
Rămâi, gazdă, sănătoasă.

A. V.

LXXIV. Mirelu-i tinerel.

- Cel mirelu-i *tănărel*,
Dai Ler!
Mirel murgu și-l gătiă,
Să mi-și plece de-a vână
Sus în munții Nistrului,
5. În pământul Turcului,
La fetele Grecului.
Grăi-și fata din *polată*: (3)
— Unde, mirel, ți-ai d'um-
[blat,
De ți-i murgu-așă asudat?
10. Și mirel dingraiu grăia:
— Taci, fată, nu *măniă* (4),
Că dacă m'-ii măniă,

Brad.

- Murgu'n pinteni strânge-
[l-oiu,
Sus, la tine, sări-oiu,
15. Cosița tăiă-ți-oiu,
Sus în turnuri pune-oiu,
Să ți-o bată vânturile,
Ca pe mirel gândurile!
Sărbători după Crăciun,
20. Atunci îi vremea de 'nșurat
Și fete de măritat.
Da'nsură m'oiu;
Da lăsă m'oiu?
Și fii veselă, fecioară,
25. Cu vreo dalbă de colindă!

Romul Rimbaș, student.

(1) = banița.

(2) = vâdra

(3) = palat

(4) Fără pronumele *mă*.

LXXV. **Gazda nu-i acasă,**

Noi umblăm la colindat
 Dintr'o casă 'n altă casă,
 Gazda noastră nu-i acasă,
 Că-i în vârful muntelui,
 5. Să reteze stupii lui,
 Să facă scară de ceară,
 Să scoboare 'n jos la țară,
 Cu secerea sub suoară,
 Să secere la săcară
 10. Și la grâu de primăvară.

Sibiu.

Să facă pita rotundă
 Și colacica să ne-ajungă;
 Să bage la slugă 'n glugă,
 Să-l mâne cu vacile
 15. Pe coasta cu fragile;
 Să-l mâne cu oile
 Pe coasta cu florile;
 Să-l mâne cu vițeii
 Pe coasta cu dedețeii.

Oct. Simtion, stud.

LXXVI. **Umblăm colindând.**

Noi umblăm tot colindând
 Și pe Domnul lăudând,
 Noid'umblăm din casă'n casă,
 Gazda noastră nu-i acasă,
 5. Că-i în vârful muntelui,
 Să *urzască* (1) stupii lui,
 Să facă scară de ceară,

Cacova, (Aiud).

Să coboare'n jos la țară
 Cu secerea su-suoară,
 10. Să secere la săcară
 Și la grâu de primăvară,
 Tot în paiu ca trestia
 Și'n *grăunț* ca mazărea.

Stef Oniga, student.

Obs. Intr'o variantă din Spini (Târn. mică,) vers. 6 sună așa: Să iè ceara stupului; iar într'alta găsim acelaș vers: Să râteze stupii lui. In textul reținut de noi vorba *urzască* poate însemna: să le facă ursita = *ucidă*. In Lexic. Bud. aflăm *ursesc*, constituio, destino, decerno; végezni, rendelni, etc.

LXXII. **Colinda popii.**

Colo'n josu, mai în jos,
 Linu-i Linu, Leru-i Linu!
 Colo'n șesul cel frumos
 Joacă un luciu luceafăr,

5. Da nu-i luciu luceafăr,
 Că-i o sfântă dalbă *rugă* (1),
 Dar' în rugă cini se roagă?
 Roagă nouă popi de țară

(1) = *oratoriu, loc de rugă*.

- Și cu nouă *egumei* (1)
 10. Și cu nouă diecei
 Și cu nouă preuți sfinți.
 Dar diacu cel mai mic
 Lasă cartea d'a cetire
 Și din rugă că ieșiră.
 15. Dând în toacă 'ntăia oară;
 Când a 'ntors a treia oară,
 Ochii-și negri ridicară,
 Cată 'n sus și cată 'n jos,
 Cată 'n sus spre răsărit,
 20. Văzù luna și soarele
 Și doi galbeni *lucefer* (2);
 Dar diacu cel mai mare
 El în rugă se'nturnară:
 — *Ciudă*(3)mare, ce-am văzut!
 25. Văzui luna și soarele
 Și doi galbeni *lucefer*!
 — Alei, Iudă ne'nțeleaptă,
 Mare ești, puțin pricepi;

Gledin.

- Că nu-i luna, nici soarele,
 30. Nici doi galbeni *lucefer*,
 Că sunt doi *storcuți*(?) din
 [ceriu,
 Și cu doi fiuți de-ai lor,
 Cari vin la sfânta rugă,
 S'asculte vecernia,
 35. Mieze de noapte-*itroasele*(4),
 În zori de ziuă slujbe grele.
 Dare-ar domnul Dumnezeu,
 Ca și domnul de părinte
 El să-mi fie sănătos,
 40. Sănătos și veselos
 Pe d'o mândră de colindă
 Dela Domnul pe-o izbândă.
 I-o 'nchinăm de sănătate,
 Că-i mai bună decât toate,
 45. Dela noi, dela vreo doi,
 Mai vârtos dela Hristos!

Al. Harșan, student.

LXXVII. Colinda primarului.

- Dar a cui-is este curți,
 Linu-i, Linu, Leru-i Linu!(5)
 Așă nalte minunate?
 De departe-s holburate,
 5. De d'aproape-s poleite,
 Pe din lontru-s zugrăvite
 Tot de *frâie* și de *șăi* (6).
 Dară Domnul Dumnezeu

- Și cu jupânul birău,
 10. Șed în poartă răzimați
 Intr'un băț albuț de brad.
 Da și stând și *gomonind* (7)
 Ochi-și negri ridicând,
 Cată 'n sus și cată 'n jos,
 15. Cată 'n sus spre răsărit,
 Văzù stol de *porumbăși* (8)

(1) = *egumeni*.

(2) Plur. dela *luceafăr*.

(3) = *minune*.

(4) = *utrenia*, s. *mănecalul*.

(5) După fiecare vers.

(6) = *frâne* și *șele*.

(7) = *povestind încet, șoptind*.

(8) = *porumbei*.

- Mestecați cu gangurași,
 La picioare roșioare,
 La-unghișoare rotunjoare,
 20. Și tot din unghile lor
 Pică-pică spic de grâu
 Sub tufa de iarbă nalbă,
 Să se facă *lăcrăzău*, (1)
Lăcrăzău și feredeu, (2)
 25. Să se scalde Dumnezeu
 Și cu jupânul birău.
 Ei se scaldă și se 'ntreabă :
 — Ce-i mai bun pe acest
 [pământ?
 — Nu-i mai bun ca boul
 [bun,
 30. Că muncește zi de vară,
 Zi de vară până 'n sară,
 Neadăpat și nemâncat !
 Ei se scaldă și se 'ntreabă :
 — Ce-i mai bun pe-acest
 [pământ?

35. Nu-i mai bun ca calul bun,
 Că mi-și duce cap de om ;
 El mi-și pune el mi-și scoate.
 Eise scaldă și se 'ntreabă :
 — Ce-i mai bun pe acest
 [pământ?
 40. Nu-i mai bun ca omul bun !
 Că bine ne-o omenit,
 Omenească-l Dumnezeu
 Cu darul sfinții Sale !
 Dare-ar bunul Dumnezeu,
 45. Ca și jupânul birău
 El să-mi fie sănătos,
 Sănătos și veselos,
 Pe d'o mândră de colindă,
 Dela Domnul p'o izbândă.
 50. I-o 'nchinăm de sănătate,
 Că-i mai bună decât toate,
 Dela noi dela vreo doi,
 Mai vârtos dela Hristos !

Gledin.

Al. Harșan.

LXXIX. Colinda gazdei.
 (la care învață feciorii a colindă.)

- Sub umbra de lemn de
 [teiu,
 Flori din toate flori ! (3)
 Măndre mese sunt întinse,
 P'ângă mese sunt scaune ;
 5. Dar la masă cine șede?
 Șede Domnul Dumnezeu.
 Da l'al doile corn de masă?
 Șede Petru, sfânt Sân-Petru.
 L'al treilea corn da masă?

10. Șede Ion-Sântion,
 Nănașul lui Dumnezeu.
 L'al patrulea corn de masă?
 Șede da jupânul gazdă,
 Da de lucru ce-și lucrează?
 15. El-închină cu-un păhar
 Și păharu-i gălbior,
 Gălbioru-i, că-i de flori.
 Da'n gura păharului
 Scrisă-i raza soarelui ;

(1) = *loc de ospățare*, (maghiarism).(2) = *baie, scaldă* (magh.)

(3) După fiecare vers.

<p>20. Da'n toarta păharului
 Scrisu-i spicul grâului;
 Da'n fundul păharului
 Scrisă-i poama vinului.
 Dar ei bând și <i>gomonind</i> (1)</p> <p>25. Și ochi negri ridicând,
 Cată 'n sus și cată 'n jos,
 Cată 'n sus spre răsărit,
 Văzù sluga cea 'ncrezută
 Viind tare ca vântu,</p> <p>30. Și sosiră ca gându.
 Cum sosiră-așă grăiră:
 — Bun prânzul la d-voastră!
 — Dacă-i bun, haida la el!
 — Că n'am venit d'a prânzire,</p> <p>35. C'am venit a jăluire:
 Iuda 'n raiu că și-a intrat,
 Tare raiul l-a prădat.
 — Dar anume ce-a luat?
 — Da şuștariul de botez</p> | <p>40. Și scaunul de județ!
 — Nu gândi, slugă, nimica,
 <i>Na</i> (2) tunu și fulgeru;
 Că cu tunu tu-i tună,
 Cu fulgeru-i fulgeră,</p> <p>45. Iuda 'n raiu s'a spăimântă,
 Toate jos că le-a lăsa:
 Și şuștariul de botez
 Și scaunul de județ!
 Dare-ar Domnul Dumne-
 [zeu,</p> <p>50. Ca și jupânul de gazdă,
 El să-mi fie sănătos,
 Sănătos și veselos.
 P'o d'o mândră de colindă,
 Dela Domnul pe-o izbândă!</p> <p>55. I-o 'nchinăm de sănătate,
 Că-i mai bună decât toate.
 Dela noi, dela vreo doi,
 Mai vartos dela Hristos!</p> |
|--|---|

Gledin.

Al. Harșan, student.

LXXX, La, gazda feciorilor.

(După ce ies din biserică.)

<p>Ieni (3) răsari, soare!
 In toate laturile,
 Dai Domnului Doamne!
 In toate laturile,</p> <p>5. In toate vadurile!
 Soare răsăriă,
 Fereasta loviă,
 Casa 'ngălbiniă,
 Masa d'auriă;</p> <p>10. Jur prejur de masă</p> | <p>Jițuri de mătasă.
 Și 'ntr'un corn de masă
 Cine că mai șede?
 De șezut mai șede</p> <p>15. Floarea grâului;
 In al 2-le corn
 Cine că mai șede?
 De șezut mai șede
 Floarea vinului;</p> <p>20. In al 3-le corn</p> |
|---|---|

(1) = *veselind și povestind*.(2) = *ține*.(3) = *ia!* interj.

- Cine că mai şede?
De şezut mai şede
Floarea mirului;
La-al 4-le corn
25. Cine că mai şede?
De şezut mai şede
Dragul Dumnezeu.
Şed şi se privesc
Şi se-adeveresc.
30. Floarea grâului:
— Ba-s mai mare eu,
De voi de-amândouă;
Că unde nu-s eu,
Saţ în casă nu-i,
35. Copii nu se cresc!
Floarea vinului:
— Ba-s mai mare eu,
De voi de-amândouă.
Că unde nu-s eu,
40. Veselie nu-i,
Ospăţ nu se face!
Floarea mirului:

- Ba-s mai mare eu,
De voi de-amândouă,
45. Că unde nu-s eu,
Cununie nu-i,
Botez nu se face!
Dragul Dumnezeu
Şede şi priveşte
50. Şi chiar le grăieşte:
— Voi, trei floricele,
Trei mohoricăle,
Ce vă tot pâriţi
Şi v'adeveriţi?
55. Că voi toate trele,
Una ca şi alta:
Floarea grâului
Dragu saţ al meu;
Floarea vinului
60. Drag sângele meu;
Floarea mirului
Sudoreaua mea!
Şi te veseleşte
Ler, jupâne gazdă!

Romos (Orăstie).

fraţii Ordean.

LXXXI. Colinda vătavului (feciorilor).

- Țipă marea n' gura mare,
Vătav de mare! (1)
Cine 'n lume s'ar d'aflare,
S'o 'nnoate în ceea parte?
5. Nime 'n lume nu s'aflare
Fără (N. N.) bun viteaz.
Dimineța s'a sculat,
S'o *lăut* (2), s'o .pieptănat,
Deștiri la *comelci* (3) o dat:

10. — Comelci, comelci, dragi
[comelci!
Gătați-mi voi murgul meu,
Cel de dar dela nănaș!
Și-un comelciu frâu-i puse,
Al doile șaua-i puse,
15. Al treile nainte-l duse.
Iar (N. N.) e bun viteaz:
In suliță se răzămară

(1) După fiecare vers.

(2) = *spălat*.

(3) = servitori.

- Și pe murg se aruncară.
Murgul prinde a sărire.
20. Sări 'n vânt, sări 'n pământ
Sări 'n țermure de mare
Și nimica nu-mi d'udare,
Făr un corn de căpeneag
Și-o *sfercușă* (1) de *paloșă*,
25. Că murgul se poticniră
De *domnuțul* (?) peștelui;
Că nu-i mândru, cum să fie,
Că-i cu solzii de d'auru

Gledin.

- Și cu ochii de taleru.
30. Iar (N. N.) e bun viteaz,
C'o sărit și-o înnotat.
El să-mi fie sănătos,
Sănătos și veselos
Pe d'o mândră de colindă,
35. Dela Dōmnul p'o izbândă!
I-o 'nchinăm de sănătate,
Că-i mai bună decât toate,
Dela noi, dela vreo doi,
Mai vartos dela Hristos!

Al. Harșan.

LXXXII. Colinda unde este fecior și fată.

- Vine marea cât de mare,
Linu-i, Linu, Leru-i linu(2),
Da de mare margini n'are;
Marginile bat luncile
5. Și stropii stropesc nuorii.
Da'n *ageșturi* (3) ce-mi
[aduce?
Brazi înalți, încetinați,
Cu molizi alăturați.
Printre brazi, printre molizi
10. Noată, noată boul sur,
Cu copite 'ntraurite
Și cu coarne 'ntrargințite,
Da'ntre coarne ce-mi
[aduce?
Este-un leagăn acățat
15. Cu frâi roșii răsucite,
Cu *cănaci* (4) până'n pământ.

- Da'n leagăn cine-i culcat?
(N. N.) mort de beat,
Mort de beat, mort de be-
[teag(5)
20. Da la capu-i cine șede?
Șede-mi dalba fecioriță
Cu dalba de (N. N.)
Da de lucru ce-mi lu-
[crează?
Ea îmi coase și-mi *ceșește*(6).
25. Ea cosându și ceșând,
Negri-și ochii ridicând,
Cată'n sus și cată'n jos,
Cată'n sus pe mare'n sus,
Văzù nouă sânioare
30. Și cu nouă Greci bogați,
Viind tare ca vântu,
Sosind iute ca gându.

(1) Diminuț. din sfârc=*vârful*.

(2) Se repetă după fiecare vers.

(3) = latin *aggestus*, din ad-gero, aduc; deci. *ceace aduce apa*.

(4) = *ciucuri, canafi*.

(5) = *bolnav*.

(6) = *tivește*.

- Cum sosiră-aşa grăiră :
— Ce ți-i fata ceast' voi-
[nică,
35. Soră-ți-i, ori frate ți-i?
— Nici mi-i soră, nici mi-i
[frate,
Făr' mi-i Voimă vameșă.
Ea din somn de s'a trezi,
Cât de greu va vamu!,
40. Tot de *măji* (1) și de mătăsi
Și de valuri de *gioldan*(2)
Și de *viguri* (3) de postavuri!
Nice vorba nu sfârșiră
Și din somn că se treziră,
45. Și din greu mi-i vămuiră.
Tot de măji și de mătăsi,
Și de valuri de postavuri.
Dar (N. N. feciorul) e bun
[viteaz
Și N. N. (fata) îi fată dalbă.
50. Ei să-și fie sănătoși,
Sănătoși și veseloși.
Pe d'o mândră de colindă,
Dela Domnul p'o izbândă,
Li-o 'nchinăm de sănătate,
55. Că-i mai bună decât toate,
Dela noi, dela vreo doi,
Mai vartos dela Hristos!

Gledin.

Al. Harșan, student.

LXXXIII. Colindă la oricare om din sat.

- Cesta-i Domnul bunu,
Bun gând și-o gânditu,
Tot din tinerețe
Până 'n bătrânețe.
5. Ca el să mi-și facă
Rugă pe pământ.
Și dacă-o gătiră,
'Ntri'nsa și tocmiră :
Nouă *egumei*,
10. Nouă diecei,
Nouă preuți sfinți.
Și el se 'mbrăcară
Intr'un *cafton* (4) dalbu
Lung păn' în pământ,
- 15- Bine mohorît;
In spate și 'n piept
Luna cu soarele,
- Galbini luceferi;
Jur în jur de mâneci
20. Tot sfinte Dumineci,
Jur în jur de poale
Stele mărunțele.
Și el că mi-și merse
Tot la ruga lui
25. Și se închinară
Și se pocloniră
Și din graiu grăiră :
— Voi, slugile mele,
Slugiți-mi cu drept,
30. Pân' io oiui trăire;
Că dacă-oiu murire,
Vouă voiui lasare
Tot sufletul meu
Pe palmile voastre,

(1) = vechi măsuri de pond—100 punți, ca 50 kilogr.

(2) = *giulgiu* (jolgiu).(3) = *valuri*.(4) *caftan*.

35. Dragi brațele voastre;
 Dar voi să-l suiți
 În poala ceriului,
 În poarta raiului,
 Unde se petrec
40. Toate sufletele
 Și drepte și strâmbe.
 Sufletele drepte
 Mergând revărsat,
 Ca grâu vânturat;
45. Sufletele strâmbe

Gledin.

- Merg împrăștiate,
 Ca pleava p'în vânt.
 Dar jupânu gazdă
 Fie sănătos,
50. Fie veselos:
 Po' mândră colindă.
 Și-o 'nchinăm de sănătate,
 Că-i mai bună decât toate,
 Dela noi, dela vreo doi,
55. Mai vârtos dela Hristos!

Al. Harșan, student.

LXXXIV. Ferica-mi.

- Ferica-mi de el,
 De-acest boierel,
 Bin' l-a ferecat
 Și bun loc i-a dat:
5. În mijloc de raiu
 Tot la mese 'ntinse,
 La făclii aprinse.
 Dar de l-ai vedeà,
 Ție ți-ar păreà,
10. Că-i-și sfântul soare,
 Cam prin prânzul mare;
 Dar de ți-ai vedeà
 Dragă doamna lui,
 Ție ți-ar păreà,
15. Că-i-și luna plină,
 Cam pe lângă cină;
 Dar de ți-ai vedeà
 Dragi ficiorii lui,
 Ție ți-ar păreà

20. Peunii *jotați* (1),
 La nuntă-s chemați;
 Dar de ți-ai vedeà
 Dragi fetele lui,
 Ție ți-ar păreà
 Dalbe-și *lebejoare* (2)
 Pe țermuri de mare;
 Dar de ți-ai vedeà
 Dragi *boiți* (3) ai lui,
 Ție ți-ar păreà
30. Cerbu-i *strătlor*,
 Să-mi fie păscuți
 Pin cei *vârși* (4) de munți,
 Prin cei brazi mărunți;
 Dar de ți-ai vedeà
35. Dragi vacile lui,
 Ție ți-ar păreà
 Ciute-s mohorîte,
 La lunci scoborîte,

(1) = *frumos gătați*.

(2) = diminut. din *lebedă*.

(3) = *bouleni*.

(4) = *vârfuri*.

Să-mi fie păscute ;
 40. Dar de ți-ai vedeă
 Dragi oile lui,
 Ție ți-ar păreă
 Să-mi fie păscute

Teiuș.

Prin celi-ierbi înalte,
 45. Nalte, necăcate ;
 Să-mi fie adăpate
 În celi-izvoare calde.

I. Beșcheri, auzită dela tată-său.

LXXXV. Fericu.

Fericu, fericu-i, Doamne,
 De cine-i fericu?
 De-un boieriu bătrân !
 Ce locuț mai este
 5. Mijlocuț de raiu,
 La masă gălbioară,
 Galbină de ceară.
 Jur prejur de masă
 Sunt jițuri frumoasă.
 10. Scrisu-mi-a, mai scris
 Măru-i mărgărit,
 Mândru d'înflorit

București (Zarand).

Cu flori de d'argint ;
 Pîntre flori și mere,
 15. Pe-o gură de raiu
 Boare îmi trăgeă,
 Măru-mi legănă,
 Merele-mi pică,
 Masa-mi *grumură* (1),
 20. Boieriu le-alegeă ;
 Carele-s mai mari,
 Da(2)-le la domni mari ;
 Carele-s mai mici
 Da-le la voinici !

Ion Fugătă.

LXXXVI. Scoală gazdă. (Colindă de *săurit* de pe Olt.)

Scoală, gazdă, nu durmire,
 Că nu-i vremea de-a dormi,
 Că-i vremea de-a 'mpodobî !
 Gazda sus că se sculară,
 5. Mătura 'n mână-și luară,
 Curțile își măturară.
 Când eră la isprăvit,
 Iată, taică, ce-am găsit !

Voila.

Am găsit un fir de d'aur,
 10. Să mi-l duci, taică, la faur,
 Ca să-mi facă-un *băierel* (3).
 Ce va rămâneă din el,
 Să împărțești la săraci,
 Să ne facă parte 'n raiu,
 15. Că și raiu-i luminos,
 Ca și *poala* (4) lui Hristos !

Vict. Șerban, student.

(1) = *îngrămădiă*.

(2) = le dădeă.

(3) Diminut. din *baier*.

(4) Poala hainei.

LXXVII. In jur de masă.

Jur de jur de masă
Covor de mătăsă,
La mijlocul mesii
Măru-i mărgărel.
5. Vână înflorit,
Mere de d'argint;
Vântul clătină,
Merele cădeă,

Ingeri le-adună
10. In raiu le băgă.
— Da tu ce ți-ai dat,
De ți-ai adunat?
— Plug cu șasă boi,
Pogănici (1) sunt doi;
15. Și-o turmă de oi,
Păcurari sunt doi.

Ungurei.

I. Dancu, st-

LXXXVIII. Doi boieri bogați.

Doi boieri bogați,
Domnului Domnu,
Pe cum s'au rugat,
Dumnezeu le-a dat:
5. Masă gălbioară,
Lumină de ceară,
Pomu răsădit,
Cu mere de-argint.
Vântu trăgână,

10. Merele pică;
Ingerii veniau
Și le culegeau,
Și le trimeteau
Pe fată de craiu,
15. Pe poartă de raiu
Sus la sufletele,
Să mănânce și ele
Cât de puținele.

Desmir (Câmpie).

Al. Pop, st-

LXXXIX. Doi boieri bogați.

(Variantă.)

Domnului nostru!
Doi boieri bogați,
De ce s'au rugat
Dumnezeu le-a dat:
5. Masă gălbioară,
Cu lumini de ceară;

Da-n mijlocul mesei
Pom îi răsăriă
Și poame făcă
10. Și în raiu le ducea
Pe la gurițele,
Pe la sufletele!

Spring.

Mărie Mătieș, comunic. de Em. Colbazi, st-

(1) Băiatul care mână boii.

XC. Domnul bun.

Cesta-i domnul bun,
Doamne Leo !
Bun gând și-a gândit;
Pe cum a gândit,
5. Așa-a și făcut :
Casă lângă drum,
Masă peste drum
Și-un pom *răvănat* (1),
De mere 'ncărcat.

10. Câți drumari treceă,
La masă-i puneă;
Vântul trăgână,
Merele pică,
Ingerii veniau
15. Și le culegeau
Și le trimeteau
Pe poartă de raiu
La fete de craiu.

Ceanul deș.

O. Isaic, student.

XCI. Domn bun.

(Variantă.)

Nimerim (2) la cest domn
[bun,
Dar domn bun n'a fost
[acasă,
Fost-a 'n codru a vânare,
După el *cine* (3)-'om mânà-re?

Rupe (4)-om doi dar dintre
[noi.
Care-or fi cu cioareci noi.
Domn bun acasă-a sosit
Și un prânz mare și a gătit.

Refr. «Domnului Domnu» după fiecare vers.

Belioara.

G. Boldea.

XCII. Tatăl cu trei fii.

Fericean de elu,
Domn l-a fericatu
Hai Leromi Doamne,
Domn la fericatu,
5. Trei ficiori i-a datu.
Trei ficiori i-a dat,
Bine i-a învățat.

Unul l-a învățat
Să fie popă 'n sat.
10. Unul l-a 'nvățat
Plugărel de câmp.
Altul l-a 'nvățat
Păcurariu de oi.
Ăl ce l-a 'nvățat

(1) = *răcănat*, (Cistelec) *crăcănos*, *rămurat*.(2) *Sosim*.(3) = *pe cine?*(4) = *despărți*, *detașă*.

15. Să fie popă 'n sat,
El că a venit
Și el s'a ivit
La tăicuțul lui
Și la măicuța lui.
20. Că ei să mi-și vină
Și el să le spună,
Câți pruncuți în sat
El a botezat,
Câte fete mari
25. A dus la altariu.
Câte suflețele
A scos din munci grële.
Cel ce l-a 'nvățat
Plugărel de câmp,
30. El că a venit
Și el s'a ivit
La tăicuțul lui
Și la măicuța lui.
Că ei să mi-și vină
35. Pân' la cea grădină
Și ei să mi-și vadă
Cum mai stau grămadă
Stoguri peste stoguri,
Vrauri (1) peste vrauri,
40. Holde sămănate,
Livezi *câștigate* (2);

- Iar cel de apoi,
Păcurariu de oi,
El că a venit
45. Și el s'a ivit
La tăicuțul lui
Și la măicuța lui.
Că ei să *purceadă* (3)
Și ei să mi-și vadă
50. Câte flori pe munte,
Atâte oi de multe;
Câte-s viorële,
Atâte-s miorële.
Câți-is *anglicei* (4)
55. P'atăța-s berbecëi;
Mii de miorële,
Berbeci printre ele.
Oile-s frumoase
Și foarte lănoase.
60. Is foarte lănoase
Și-s tare lăptoase!
Dar tăicuța lor
Și măicuța lor,
Er s'au veselit
65. Și au mulțămît
Domnului prea bun
Sântului Crăciun.

Răchita (Bănat). Scrisă de *Ion Blidariu*, învățător, la an. 1896, cum dînsul a auzit-o dela tată seu, cu 46 ani, mai înainte în comuna Petroasa.

XCIII. Ce-i mai bun ?

Sus îmi pică,
Jos îmi cade,

Dacă cade, ce se face?
Da se face-un *feredeu* (5),

(1) = vray = *vraf*.

(2) = *grijițe*.

(3) = *să meargă*.

(4) Diminutiv din *anglici*, l. d. *aglici*, din *aglică* = *Primula veris*.

(5) *Feredeau* = baie, scaldă.

Al. *Viciu*, Colinde din Ardeal.

11

Mar. Gh. Pop, comunic. I. Dimboiu, st.

XCIII. Colinda judelui(1).

- Nu mă săgetă,
Nici nu m'alungă,
Că eu ți-oiu luă
25. Cele două coarne,
Cele două rază,
O jupâne jude !
Te-oiu purtă cu caru
Peste munți mărunți,
30. Cu brazii cărunți,
O jupâne jude !
Peste munți mai mari
Și cu brazi mai rari,
O jupâne jude !
35. Unde apa pică,
Pietrele despică,
Unde apa cură,
Nime n'o tulbură,
O jupâne jude !
40. Unde iarba crește,
In patru se'mpletește,
Nime n'o 'ncâlcește,

(1) Jude=primar. Obs. feciorii, când pleacă la colindat, merg întâiu la judele și-i colindă aceasta.

(2) = *stretior* (?).

O jupâne jude !
 Dar cine și-o paște?
 45. Țea ciută vânăță,
 Mama cerbilor,

Ț. Olt.

O jupâne jude !
 Și noi ne'nchinăm
 Dalbă sănătate !

I. Olariu, st.

XCv. Ziori de ziori.

(De zăurit.)

Vai ziori de ziori !
 Ce vă răvărsați,
 Vai ziori de ziori !
 Așa de dimineată (bis),
 5. Vai ziori de ziori !
 Noaptea de astă noapte (bis),
 Vai ziori de ziori !
 Puținsomn *somnai* (1) (bis),
 Vai ziori de ziori.
 10. Frumos vis visai (bis),
 Unde io *erai* (bis),
 In *vârșii* (2) munților (bis),

Voilă (Făgăraș).

Vai ziori de ziori !
 Vinete-s brădete,
 Dalbele făgete,
 15. Fulguleț de d'aur
 Cin' l-o d'apucat
 Și s'a mânecat?
 Gazda, cest domn bun
 Cu lumini în mâni,
 20. Cu prescuri în brațe
 La dalbe dumineci,
 La sfinte biserici.

Dict. de Eva Gabor.

XCvI. V'o doi meri și v'o doi peri.

Dinaintea cestor curți
 Cresc florile mărului !
 Crescutu-mi-o, născutu-mi-o
 V'o doi meri și v'o doi peri,
 5. Cresc florile mărului !
 La vârfuri apropiati,
 La trupini mai depărtați,
 Cresc florile mărului !
 La vârful la v'o doi meri
 10. Este un pat mare'ncheiat,
 Cresc florile mărului !

Cuscânduri dalbe de brad ;
 Dar în pat ce-i așternut?
 Cresc florile mărului !
 15. *Ismă creață* (3), mărgăreață !
 Căpătâiu ce este pus?
 Cresc florile mărului !
 Busuiog și măgheran.
 Dar în pat cine-i culcat?
 20. Cresc florile mărului !
 Este gazda, cest domn bun,
 Cu dragă jupâneasa lui,

(1) = *durmii*.

(2) = *vârfurile*.

(3) = *Mentha crispa*.

XCIX. Sculați boieri.

Sculați boieri, nu *somnați*(1),
 Că nu-i vremea de somnat,
 Că-i vremea de colindat,
 Că cocoșii și-au cântat,
 5. De tri ori până 'n ziuări,
 Cu tri raze (2) în tri lături.
 Intăia rază unde-și rază?
 Rază'n *vârșii* (3) munților,
 Pe poalele brazilor ;

Boian.

10. Și-a doua rază d'unde rază?
 Rază 'n șes
 La grâne verzi ;
 Și-a tria rază unde-mi rază ?
 Rază 'n cruce de fereastă,
 15. La fereastă 'n asta casă.
 Să fii, gazdă, sănătoasă,
 La anul mai veseloasă !

I Scumpu, st.

c. Floare cu trei răzișoare.

Cocoș *gaiu* mi-a cântat,
 Florile-mi dalbe !
 Flori albe s'au revărsat
 Și din flori floare răsare,
 5. Floare cu trei răzișoare.
 Intăia rază ce-mi rază-mă?
 Rază 'n vârful munților,
 Pe poalele brazilor !
 A doua rază ce-mi rază-mă?
 10. Rază 'n cruce de fereastă,
 La fereastă 'n asta casă.
 A treia rază ce-mi rază-mă?
 Rază 'n șes
 La holde verzi,

Tilișca.

15. De le coace, le răscoace.
 Și v'alegeți doi din voi, ,
Macar (4) soții amândoi
 Și plecați la rourat
 Ca vara,
 20. Ca primăvara.
 Câți cu rouă ajunge-s'or,
 Cei bătrâni sfinți-se-vor,
 Cei mai mici mai face-s'or !
 Gazdă, să te veselești,
 25. Și la mulți ani să trăești.
 Că noi umblăm și *colindrăm*,
 Vouă, gazde, v'o închinăm.

Scrisă de *Martin Bratu*.

CI. Colinda păcurariului.

Dalbul păcurariu
 El s'a lăudat,

Că are oi multe,
 Multe și mărunte,

(1) = *durmiți somn*.

(2) Zorile, cu 3 raze în 3 lături.

(3) = *vârfulurile*.(4) = *fie*.

5. Câte flori pe munte ;
 Câte-s floricele,
 Atâte-s miorële ;
 Câți îs *d'aglicei* (1),
 Atâți berbecei !
10. Păcurariu mai mare
 Chiamă oi nainte ;
 Păcurariu mai mic
 Dă 'n oi
 Dinapoi.
15. Păcurariu mai micu
 Din graiu îmi grăiă :
 — Păcurariu mai mare,

- Intoarce oi 'napoi,
 Că nouă ni-a fătăt
20. O mieoară *fiastră* (2)
 Un berbecel oăcheș
 Cu coarnele 'ntoarce,
 In aur *suvoalse* (3),
 Cu *lață* (4) de-argint,
25. Razimă 'n pământ.
 Și te veselești, dalbe pă-
 [curariu,
 Că noi ne 'nchinăm în albă
 [sănătate !

Romos, Hațeg.

Frații Ordean.

CH. Colo jos pe după deal.

- Colo 'n jos pe după deal,
 Florile dalbe,
 Este un biet de păcurariu.
 El cu fluera ziceă,
 5. Oile toate zăceă,
 Numa' o beată de mieuță

- Ședeă 'n coate și 'ngenunche,
 Se rugă la Maica Sfântă,
 Să-o scoată din iarnă 'n vară,
 10. Că ea bine a cinsti-o :
 La Sângiorz c'un miel frumos,
 La Ispas c'un drob de caș.

Cetea.

Corn Dărămuș, st.

CHH. Pe sub deal de pomișori.

- Pe sub deal de pomișori,
 Ler, o Ler; Doamne,
 Mare cârd de oi îmi paște.
 Păcurariu cine le este?
 5. Da, zo, Petru bun voinic.
 Mare vânt că și-o bătut,
 Florile s'au scuturat,
 Oi mai bin' s'au săturat,

- Mare sbier că și-au sbierat,
 10. Dumnezeu s'a îndurat,
 Jos la ele-o scoborît
 Și din graiu așa-a grăit :
 — Petre, Petre bun voinic,
 Ale cui sunt ceste oi?
 15. — Ce mă, Doamne, ispitești,
 D'ale tale și-ale mele :

(1) = *aglici* = *Primula officinalis*.

(2) = *de doi ani*.

(3) *Răsfrânte*.

(4) *Loloț, floț, smoc*.

Eu le pasc și le grijesc,
 Tu le crești și le mulțesteți !
 — Fie, Petre, toate-a tale,
 20. Numai tu mie să-mi dai :
 La Sângeorz

Coroiu.

Un miel frumos ;
 La Ispas
 Un *brunj* (1) de caș,
 25. Să 'mpărțim pe la săraci !

Ios. Comes student

CIV. Ruga mioarei.

(Variantă la CIL.)

Colo'ndealu, după dealu
 Este-un tinăr păcurariu.
 Păcurariu zicea'n *trișcă* (2),
 Oile 'ncepură-a plânge ;
 5. Numai miaua mioreă
 Lui Dumnezeu se rugă,

Ragla (Bistr.-Năsăud.)

Ca s'o scoată'n primăvară,
 Că bună plată-i va da-ră :
 La Ispas
 10. Un bulz de caș,
 La Sângeorz
 Un miel frumos.

G. Morariu, st.

CV. Ruga miuării (miorii).

(Variantă.)

Colo'n dealu, după deal
 Este-un biet de păcurariu
 Tot zicea c'o *fluereă*, (3)
 Toate oile-mi săriă
 5. Numa-o biată de miuară
 Șede'n cote și'n genunchie
 Și se roagă Maicii sfinte,

Poiana (Aiud).

S'o scoată'n primăvară,
 Că ea frumos o va cinsti :
 10. La Sângiorz c'un miel frumos,
 La Ispas c'un *bulz* (4) de caș,
 La Rusăle-o lână mare,
 La Crăciun c'un *suman* (5)
 [bun.

Aur. Deac, st.

CVI. Sus la munte.

Sus la munte, pintre văi
 Sunt opt turmuțe de oi

Și cu opt păcurărei.
 Da pe unul mi-l mână ră

(1) = *bulz* = *bruș*, *codru*.

(2) = *fluer*.

(3) Diminutiv din *fluereă*.

(4) = boț de caș ; cocoloș.

(5) *Suman și sucman* = țundră, ghebă.

<p>5. Să-și întoarcă oile.
Când oile le'ntorcea,
Lui grea <i>lege</i> (1) îi făcea :
O să-l puște, o să-l taie.
— Pe mine nu mă pușcați,
10. Fără capul mi-l luați,
Și pe mine mă'ngropați
In strunguța oilor,
In jocuțul mieilor;
Dragă fluerița mea</p> | <p>85. Ingropați-mi-o 'n pământ
Cu dopuțul cătră vânt.
Când vântul o trăgână,
Toate oile-or jucă.
Câte oi mândre, bălăi,
20. Toate m'or plânge pe văi ;
Câte oi mândre, cornute,
Toate m'or plânge pe
[munte!]</p> |
|---|--|

Ceanul deș.

A. Poruț, st.

CVII. Trei păcurărași.

<p>Tri păcurărași pe munte,
Hoi Leru-mi Doamne !
Cei mai mari is veri primari,
Cel mai mic îi străinel,
5. Ca și-o <i>lună de inel</i> (2).
Toți pe el că mi-l mână,
Să bată oile 'n sat.
Până oile bătea,
Mare lege îi făcea :
10. O să-l puște, o să l taie.
El din graiu așa grăia :
— Pe mine nu mă pușcați,
Fără capul mi-l luați.</p> | <p>Și pe mine mă 'ngropați
15. In staulul mieilor,
In strunguța oilor ;
Pe mine pământ nu puneți,
Făr' scumpă gluguța mea
Și fluera la curea.
20. Când vântul va trăgână,
Fluerița mi-a cântă :
Oi, oi, oi mândre cornute,
Mândrumi-țicântă pe munte!
Oi, oi, oi mândre moțate,
25. Mândru mi-ți cântă pe sate !</p> |
|---|--|

Ciunga.

Ios. Nicoară. st.

CVIII. Trei păcurărei.

(Variantă.)

<p>Trei păcurărei pe munte
Și toți trei mi-s frați de cruce,
Numai unu-i singurel,</p> | <p>Ca și-o <i>lume</i> (3) de inel,
5. Tot pe el că și-l mână,
Oile de le 'nturnă.</p> |
|--|--|

(1) = *judecată*.(2) = *piatra* (scumpă) ce este în inel, se zice *lună*, *passim*.(3) = *piatra din inel*.

Pân' mergeà și pân' vinià,
 Legea lui că i-o făcèa :
 O să-l puște, o să-l taie.
 10. El din graiu așa grăià-re :
 — Pe mini nu mi-ți împușcă,
 Nici capul nu mi-ți tăià,

Bistra.

C'am o glugă cu cureà,
 Fluera-i băgată în ea;
 15. Când vântul va trăgănà,
 Fluera va răsunà,
 Oile s'or înturnà !

Sept. Simu, student.

CIX. Albu-i dealul.

Albu-idealul, dece-i alb?
 Tot de vite și de oi.
 După ele cine-mi umblă?
 Dumblă-mi Petru, făt fru-
 [mos.
 5. El din graiu așa grăià :

Refren : *Vița-i verde și arde*, după fie care vers.
 Vale (Sibiiu).

Scrisă de A. Savu.

CX. La luncile soarelui.

Colojos,
 Mai în jos,
 La luncile soarelui,
 Grele ploi că mi-o plouat,
 5. Vânt cu soare-*osghiciulat*(1)
 Zi devară
 Până 'n sară,
 Până 'n flori că se băgară;
 Rupsei una, rupsei două,

Silvașul rom.

10. Rupsei doamna florilor;
 Doi pe sus că mi-o duceà,
 Doi pe jos că mi-o *ispitià*;
 Ceești, floare, așa frumoasă,
 De ești dragă junilor,
 15. Ca laptele pruncilor,
 Ca vinul boierilor,
 Ca pita săracilor ?

Ion Boldea st.

CXI. Blestem de mamă.

Hai Linu, Linu-i, Leru-mi
 [Linu !
 La marginea drumului,
 Mâncă-un șerpe p'on voinic.

Un drumariu pe drum treceà,
 5. El la șerpe se duceà
 Către șerpe așa ziceà :
 — Lasă, șerpe, pe voinic !

(1) = *sbici*.

- Păzește-ți tu drumul tău,
Că maică-sa mi l-a dat
10. C'un picior l-a legănat,
Cu gura l-a blăstămat:
Mânce-ți șerpii trupul tău,

Asinip.

- Cum mi-ai rupt tu pieptul
[meu;
Mânce-ți șerpi mațele,
15. Cum mi-ai rupt tu brațele,
Chiar în ziua de Rusale,
C'atuncia-i ziua mai mare !

Tul. Gruită, student.

CXII. Sus la drumul mare.

- Sus la drumul mare,
Ler, da Ler, nevastă !
Cam pe lângă cale,
Crescut-o, născut-o
5. Verde-un verzișor,
Galbin păltior.
Și dacă-o slujit
La mari ca la mari
La domni de cei mari,

Băița.

10. Și lui că i-au dat
Murgu de 'nvățat.
Pe murgu 'nvățând,
Virguș (1) aducând,
Virg de dușinic.
15. Și te 'nveselește
Cinstită nevastă
Și-o închinăm cu sănătate !

Colindă din Hărțăgani.

C. Urări.

I. Urarea dela fereastră.

- Astăzi avem o zi mare,
Noi creștinii fiește-care,
Ne veselim prea frumos
De Nașterea lui Hristos,
5. Care a fost mult dorită
Nouă lumii cei(cele) greșită.
Pentru aceea noi umblăm
Și pe Domnul laudăm,
Cu glas mic, copilăresc,
10. Vestind darul cel cresc.
Agrișteu (Târn. mică).

- Poftind la toți sănătate :
Lacei de aproape și departe,
Ca Nașterea lui Hristos
Să vă fie de folos.
15. Și sfântul Anul-Nou
Să-l ajungeți sănătoși,
Sănătoși și veseloși !
Să fii gazdă sănătoasă
Și găzdoia veseloasă !

A. V.

(1) *Virguș* și *virg*, cel dintâiu diminutiv din *vig* (val), magh. vég.

II. Mulțămăita feciorilor.

(Urare în casă.)

După ce au colindat la fereasta preutului, acesta-i sloboade în casă, îi pofteste să șează și-i omeneste. Feciorii șed în jurul mesei, apoi cântă colinda : «Cesta-i Domnul bun, Doamne leo, De el și-a făcut casa lângă drum» ș. c. l. Când termină aceasta, la un semn al «vătavului» toți se ridică cântând :

Scoală-te 'n *cicioare* (1),
De le mulțamește
De-un colac de grâu,
De-o cupă de vinu !

Troapa (2) ni se 'ntoarse,
[toți ies]
Pe ușă ne scoase ;
Tu gazdă frumoasă,
Rămâi sănătoasă !

Agrîșteu (Târn. mică).

A. V.

III. Mulțămăita feciorilor.

(Variantă 1-a).

Vătavul : Acum ai noștri
[frați !

În picioare vă sculați,
Cu urechile ascultați,
Că ne dăruște jupânul-
[gazdă :

5. C'un dar mare,
Mândru tare,
Ca pelița lui Hristos,
Să-l primim toți bucuroș :
C'un colac de grâu curat,

10. Între Sântămării sămănat,
Pe sama noastră gătat.
C'un *șoldu-bold* (3)
Dela jupân gazdă din pod.
Nouă nu ni se pare șoldu-
[bold,

15. Că ni se pare că-i porcul tot.
Dar de-ar fi întreg porcu,
Cu ochii ne-ar vedeă,
Cu urechile ne-ar ascultă,
Cu nasul ne-ar rămă,
20. Cu unghiile ne-ar dărâma,
Cu coada sus la cer ne-ar
[aruncă,
Numa pe min' și pe gazda
[ba !

Iar se 'ntoarce jupănu
[gazdă

De-a sară,
25. De alaltă sară,
Mai vârtos din eastă sară,
C'o comoară crăiască,
Dumnezeu să-l *zilească* (4),

(1) Așa pronunță numai în colinda aceasta; în uzul cotidian zic : *chicioare*.

(2) = *trópos* = comandă.

(3) = *șold*, coapsă, de porc.

(4) = să-l țină multe zile.

- Intru mulți ani să trăească !
 30. De unde Dumnealui *de-*
 seartă (1),
 Cu miea și cu suta să do-
 [bândească.

Dumitra.

- S'ajungă, să ne mai cin-
 stească,
 Intru mulți ani cu pace
 Și cu sănătate
 Să trăească !

Sim. Marcu, student.

IV. Mulțămita feciorilor.

(Varianta II-a.)

- Stați, frați, și-ascultați,
 Că bine s'a priceput jupâ-
 [nul gazdă
 Cu dalba de jupâneasă
 5. Dela luna la săptămâna,
 Mai vârtos de acuma,
 C'a prins 12 boi bourei
 Cu coarnele lungi
 De aici pân' la Turci,
 10. *Hegheșe* (2) pân' la
 [amiaz,
 Cecaie (3) după amiaz.
 Ieșind în câmpul cu florile
 Brazdă neagră a răsturnat,

Decea.

- Grâu cu mâna-a răvărsat,
 15. Dumnezeu de mare mană
 [l-a 'ncărcat !
 Din fir în paiu,
 Din paiu în mănunchiu,
 Din mănunchiu în snop,
 Din snop în claie,
 20. Din claie 'n stog,
 Din stog pe arie
 Mândră și frumoasă.
 Să trăiți Dumnia-voastră !
 (Toți :) Mare mulțam, Mare
 [mulțam !!

Em. Pop, student.

V. Mulțămită.

(*Se cântă după colindă.*)

- Sculați, frați, și nu mai beți,
 Leru-i Doamne !
 Și la gazdă-i mulțămiți,
 Din ce dar ne-a dăruit,

Băgău.

5. Dăruească-l Dumnezeu,
 Sus în poarta raiului,
 De-a direapta Tatălui !

T. Feledean, agricultor.

(1) = *iea, goleşte*.

(2) = *ascuțite*.

(3) = *plecate s. întoarse în afară*.

VI. **Mulțămită.**(Urare după colindă. *Variantă I.*)

Acest praznic luminat
 Noi cu drag l-am așteptat,
 S'auzim îngerii cântând,
 Magii cu steaua călătorind.
 5. Astăzi se vestește
 Și se prăznuește
 Zi veselitoare
 La toți pe sub soare :
 Ingerul sfatului,
 10. Fiul Tatălui
 La noi a venit,
 Și s'a omenit (1)

M. Decea.

Dintr'o fecioriță
 Plină de credință,
 15. Ca să ne sloboază
 Cu strălucită rază
 Din munca cea de tot mare
 La-a raiului desfătare.
 Poftim, să trăiți,
 20. Să vă veseliți,
 Viețuind în bună pace,
 Cum și lui Dumnezeu îi
 [place !]

Sim Stef, student.

VII. **Mulțămită.**(După colindă. *Variantă II.*)

Eu sunt popă săriman,
 Să-mi dèe gazda un ban,
 Să fie gros la dungă
 Și cu sporiu la pungă.
 5. Să-mi dèe vr'o șapte, opt,
 Să-mi umple punga de tot.
 Să merg în târg la Orăștie,

Silvașul rom.

Să-mi cumpăr nădragi de-an-
 [glie.
 Să-i croim pe pulpe,
 10. Să fugim după vulpe ;
 Vulpea îi poamă vicleană,
 Eu sunt ficior de cătană.

Dictată de T. Boldea, plugar.

VIII. **Mulțămită.**

(Urare.)

Astăzi se vestește
 Și se preamărește
 Zi veselitoare
 Lumii pe sub soare.

5. Astăzi s'a născut
 Cel far' de 'nceput.
 Fiul cel frumos,
 La noi a venit

(1) = s'a făcut om.

Și s'a umilit.

10. Dintr'o feciorită
Plină de credință,
Ca să ne sloboază
La strălucită rază,

Din mune- cea tare

15. La raiu în desfătare !
Poftim să trăiți,
Să vă veseliți !

Chimitelnic de Câmp. Dictată de diacul octogenar, 1885, scrisă de A. Viciu.

IX. Urare.

- Această bucurie sufletească
Tot omul bine s'o cunoască,
Că nu poate să târguească (1),
In asta vieată lumească.
5. Acest praznic luminat
Noi cu drag l-am așteptat,
S'auzim îngeri cântând,
Pe copii bucurând,
Vestind la toți voie bună,
10. La tot omul dimpreună :
Dela mic, până la mare,

Pe cum și Dumnii-tale !
Dumnia-voastră, gazde,
[iertăți,

- Samă ra (2) pe noi nu luați,
15. Pentru că facem amintire
Despre nașterea cu mărire !
Darul care ni-li-ți da,
Noi cu drag îl vom lua,
Pe cum Hristos și Maria
20. Aur, smirnă și tămâia.

Rușor.

Ion Bârle, st.

X. Mulțămită.

- Colea peste drum
La acest gazdă bun
Bând și mâncând,
Gazdei mulțămind
5. De dar, de păhar,

De colac frumos,
Crucea (3) ni s'a 'ntors,
Pe ușe ne-a scos.
Tu gazdă frumoasă,

10. Rămâi sănătoasă !

Ciufud (I. Blaj).

Vas. Morariu, st.

XI. Mulțămită.

Rămâi, gazdă, sănătoasă,
Cu colinda veseloasă,

Dela noi dela vreo doi,
Dela doi colindători.

(1) Tâlcuească (?)

(2) = *rea*, pronunță din Munți apus.

(3) = *steagul, comanda*.

5. Câți cărbuni în vatră,
Atâta boi în *poiata* (1);
Câte paseri sburătoare,
Atâtea vaci mulgătoare!
Scobori, cocoș, jos din pod,
10. Lasă acolo al tău norod,
Să te tragem în frigare,
Să te presărăm cu sare!

Poiâna (Arieș).

- Cum stau cioarecii pe pulpe,
Lesne-aș fugi după vulpe;
15. Că vulpea e cam vicleană,
Dar' io-s fecior de cătană (2).
Că la acest praznic mare
Chisăliță (3) cinste n'are,
Numai colac și cârnaț,
20. Că ăla ține bine saț!

Aur. Deac, st.

XII. După colindă.

Slobozi-ne, gazdă, 'n casă,
C'afară plouă de varsă,
In tindă ninge de frige!

Blaj.

- Și noi suntem *ciricuși*,
5. Nu putem umblă desculți!

A. V.

Observare: Insinuarea este hazlie. Vorba: «*ciricuși*» este deformată inadins, din latinescul: clericus, «clericuș», cum se zicea mai demult la clericii seminariști.

XIII. Urare hazlie.

- Bagă mâna,
Scoate punga,
Scoate banii groși cu dunga:
Și pătăcu și *sustacu*, (4)
5. Să-i împărțesc cu ortacu.
Nu gândi, măi frate,
Că io nu știu carte.
Căci când da dascălu în mine,
Mă loviă tot peste vine,
10. Strigam «tulai», vai de mine!

- Grecii cu minciunile
Iși vând stră măturile;
Pe deaproape, pe departe,
Să 'nvățăm puțină carte.
15. Puținică 'nțelepciune,
Să ne facem haine bune:
Șubă cu *șinor* (5)
Ii făcută cu mult dor,
Șubă cu comănac,
20. Iarna-i greu comanacu 'n cap.

(1) = *grajd*.

(2) = *bun de luat în cătane — miliție*.

(3) = *borșul*.

(4) Ban vechiu de aramă = 4 cr.

• (5) — gaitan.

5. S'a sculat jupânul gazdă,
 La lună, la săptămână,
 Cu datu în de mână,
 Cu tri *aşprilişori* (1)
 Groşi în dungă,
 10. Sporiu la pungă;

Silvaş. rom.

Mie nu mi se pare că-s
 [doi-tri aşprilişori,
 Că mie mi se pare comoară
 [ntreagă,
 Ca Dumnezeu să-l trăească,
 Mulţi ani !

Spusă de *Indrei Boldea*, plugar.

XVI. Mulţumita pentru bani.

(Variantă.)

Ne mai cinsteşte jupânul gazdă şi cu 12—13 galbini de aur, ăia încă (=nici aceia) nu se ieau, cum nouă o vouă vi se pare: să iei bâta susuoară, să *mei* (=mergi) pe la şcoală, să țipi pe la moară, cu ţundra ruptă su-suoară, că ăia (galbinii) se ieau din muncă şi din pungă. Că jupânul gazdă punga şi-a golit şi pe noi ne-a cinstit. Dumnezeu să-l cinstească cu mila sa cerească, cu masa raiului, cu bunul pământului !

Dela jupânul gazdă este dat, dela noi binecuvântat, dela toată (=întreaga) masa: mare mulţam !

Toţi: Mare mulţam !!

Blaj.

Q. A. Viciu, st.

XVII. Mulţămita pruncilor.

- Aist praznic luminat
 Cu mult drag l-am aşteptat,
 S'aud îngerii cântând
 Şi craii călătorind,
 5. La Dumniavoastră, gazdă
 [bună,
 Şi la tot neamul de a'mpre-
 [ună :

Ceanul deş.

- Stogul cât casa,
 Colacul, cât masa,
 Covrigul nici mai mare nici
 [mai mic,
 Numai cât roţiţa plugu-
 10. [lui,
Țipă(2) 'n straiţa pruncului.

Vasile Pătean, plugar.

(1) = *asprilişori* (bani mărunţi de argint).

(2) *Aruncă-l*.

XVIII. Mulțămită (urare) mare.

Acest praznic luminat
Noi cu drag l-am așteptat,
S'auzim îngerii cântând,
Pe magi cu steaua călăto-
[rind.

5. Călătorii dau veste bună
La tot neamul dimpreună,
Pe cum sunteți și Dumnia-
[voastră,
Fețe cinstite, de limba noas-
[tră.

- Faceți bine și iertați
10. Și vorba nu mi-o 'mputați,
Ca s'avem și noi folos
De nașterea lui Hristos!
(Îndată zice altul, după el):
Hop, jupâne gazdă, frate,
Să-ți spun și-ale mele fapte,
15. Că și eu am învățat
Ca și tin' la carte,
Grecii cu minciunile
Iși vând străcăturile,

Cei cu dulcelețurile

20. Tân cetățile.
Intrai la jupânu gazdă'n
[casă,
Văzui Crăciunu pe masă.
La jupânugazdă i s'ar cădeă,
Să bage mâna'n punguliță,
25. Să scoată o roajbă (1) de
[groșiță (2).
Să bage mâna'n buzunariu,
Să scoată o roajbă de cre-
[țariu.

- Că și eu pân'am învățat,
Multă bătaie-am răbdat,
30. Că mă băteă jupânu dascăl
[peste vine
Și io strigam «vai de mine!»
Să rămâi, gazdă, sănătoasă
Cu colinda veseloasă.
Anul nou, sfântul Botez
35. Să vă fie de folos!

Băgău.

T. Feledean, comunic. Vict. Crișan.

XIX. Mulțămăta (urare) mare.

(Variantă.)

Vornicul: Bună sara, sara,
[jupâne gazdă!
Bine că ți-a adus D-zeu sara
din ia-sară!
Ziua sfântului Crăciun de
[mâne
Cu mai multă bucurie, cu
[mai multă veselie,

5. Ca Dumnezeu să te ție.
Pre de acum într'un an
Să fii mai vesel și mai voios
Cu o miie de părți!
Aveți frați, ficii, gură de
[a mulțăm],
10. Că ne dăruște jupânul
[gazdă

(1) = slab, amărât.

(2) = ban vechiu = 2 creșari = 4 fileri.

C'un colac de grâu curat,
Dintre Sântă-Mării sămănat,
Pe a noastră samă gătat!

Toți: Mare mulțam!

15. *Vornicul*: Iar aveți, feciori,
[gură de a mulțăm],
Că ne dăruște jupânul gazdă
Cu-un dar, cu al doile dar:
C'o pecie de godinat (1),
Din *ziua lui Ignat* (2)

20. Pe a noastră samă gătat!
Toți: Mare mulțam!!

Presaca (Săcaș).

Vorn.: Și iar aveți, frați, fi-
[ciori, gură de a mulțăm],
Că ne dăruște jupânul
[gazdă]

25. Cu-un dar după al doile
[dar.

După al treile dar:

Cu 12 floreni.

De unde Dumniului deșcartă,
Cu mîia, cu suta, să nu se
[cunoască!]

Toți: Mare mulțam!!

Al. Pop.

XX. Mulțămita feciorilor. Urare.

În dimineața Crăciunului.

Vornicul: Bună vremea,
[bună vremea!]

Mulțămită milostivului,
C'am ajuns ziua nașterii
[Domnului cu pace, cu
sănătate!]

Să ajungem și sfântul Botez

5. Totcu bucurie și cu veselie!
Ia, sculați, feciori, sculați,
Că și jupânul gazdă s'a sculat
De-o lună, de-o săptămână,
Mai vartos în asta zi bună.

10. Ne cinstește jupânul gazdă
[cu-un dar mândru frumos,

Cetea.

Cum nu-i dar mândru
[frumos]

Că-i pelița lui Hristos:
C'un colac de grâu curat,
Pe cum Dumenzeu l-a dat.

15. Dar ăl mai mult la gazda
[în coș,

Să-l mănce cu căsenii D-Sale
[sănătos,

Da și nouă ne-a dat,

Cât s'a 'ndurat.

Toți avem mâni să primim

20. Și gură să-i mulțămim!

Toți: Mare mulțam!

Ion Frâncu, student.

(1) = *mușchiu de porc.*

(2) = *în 20 Dec. (2 Ianuarie).*

XXI. *Mulțămită (cu glume).*

- S'a sculat jupânul gazdă
De-o lună, de-o săptămână,
Mai vârtos cu asta zi bună.
Da noi încă așteptăm dela
[Dumnia-lui
5. Un colac de grâu frumos,
Ca pelița lui Hiristos,
N'am gândit că-i un colac
[de grâu frumos,
C'am gândit că-i stogul cu
[heartă cu tot.
A luat jupân gazda două-
lemne hodolemne,
10. Azi face *cioc*, mâne face *boc*,
Pân'a 'mblătit stogul tot,
Și după-ce l-a gătat,
Cu *vântureașca* (1) l-a luat,
În *felderă* (2) l-a băgat.
15. Din felderă 'n saci,
Sacii i-a pus în car,
Măhaci.
- La car a prins șasă junți
De cei cu coarnele lungi,
Și a pornit la moară.
20. Da, zeu, morile
'S pe coasta cu florile.
Dar morariul într'un cias
[cu noroc,
S'a dus
Și le-a adus,
25. Le-a luat de cioc
Și le-a pus la loc,
Și-a făcut tri tărățe și o făină
Dintr'o litră-o mămăligă.
Da noi nu vrem să ne mancăm
[toată mulțămita,
30. Cum și-a mâncat Țiganul pita:
Sâmbătă și-a căpătat-o,
Duminecă și-a mâncat-o,
Luni a fost hăl mai flămând,
...tu-l în *comând* (3).
Sim. Părduț, student.

XXII. *Inchinare cu paharul.*

- De pe scaun mă sculai,
C'un pahar galbin ți-închinai,
Într'un vârful de paltin,
Din vârful vârfărilor,
5. Din trupina florilor,
De unde sughiță
Fata fecioriță
Cu mâneci pestriță : •
Să trăești, vere, bădiță,
10. Că de mi-i ști *mulțămî* (4),
Paharul l-ii dobândi.
Șeușa.
- C'oiu închină la văru
[dincoace,
15. Că cu ochiu-mi trage
Și cu mâna-mi face,
Dumnisale de mine-i place.
Troscotel de p'ingă drum,
Voie bună cui închin !
20. Troscotel de p'ingă cale,
Cinste și dragoste'n fața
[Dumnitale !
Comunic. Em. Precup, st.

(1) = *lopata* de vânturat grâul.

(2) = veche măsură de capacitate, c. 25 l.

(3) = pomană.

(4) = *Inchină, salută.*

XXIII Multămită la o închinare.

P'ingă ias (1) fântână
Paște oaia bătrână;
Un fir paște,
Unul crește,

5. Unu 'n patru se 'mpletește,
Dumnitale-ți mulțamește

Şeuşa.

Pentru casă,
Pentru masă,
Pentru dalba jupâneasă,
Pentru noi, pentru amândoi,
Pentru-un car cu șase boi !

Em. Precup, st.

XXVI. Urarea colacului dela fereastră.

Bună sara, bună sara, ju-
[pâne gazdă !
Pare-mi bine c'am ajuns și
[sara din ia'sară cu pace, cu
[sănătate !

la stați, frați, și ascultați,
5. Bine sama s'o luați,
Că jupânu gazda de loc
Dè-i D-zeu noroc, cinsti-l-ar
D-zeu cu darul și cu mila lui,
Că dânsul încă ne cinsteste :

10. C'un colac de grâu curat,
Dintre Sântămării sămănat.
Ori cât de voinici ne ținem,
Pe statu stăm,
Pe pălmi toți îl luăm,

15. De după colac abià ne vedem,
Pe gura sacului abià-l
[băgăm !

Ne-a cinstit jupânu gazdă
[c'un cioloboc de porc ;
Nouă nu ni se pare că-i
[un cioloboc de porc,
Nouă ni-se pare, că-i un
[porc întreg.

20. De ar fi un porc întreg,
[cu nasu ne-ar rămă,
Cu gura ne-ar mușcă,
Cu coada 'n ceriu ne-ar
aruncă,

25. Porcu întreg îi la jupânu
[gazdă în pod, să-l mănânce
[cu copii sănătos !
Ne-a cinstit jupânu gazdă
[cu vreo 3 4 asprișori ;
Nouă nu ni se par —
[3– 4 asprișori ;
Nouă ni se pare că-i o co-
[moară crăească.

30. Ca jupânu gazdă, mulți ani
[să trăească.

Să-și cunune finișori
Cu cai forăitori,
Cu ciocote, cu clopote.
Pe la câte văi or trece, toți
[or zice :

35. Ferice de voi și cin' v'a fe-
[ricit pe voi,

(1) Scurtat din aiasta = aceasta; *pe lângă aceasta.*

Fericì-l-ar Dumnezeu pe ju-
 [pânul gazdă
 În poarta ceriului,
 În poarta raiului!
 Ne-a dăruit jupânu gazdă
 [c'o merindare de in!
 40. De-a fi de in, la jupânu

[gazdă toți să-i mulțumim;
 De-a fi de câlți, s'o tragă
 [prin dinți!
 Amin, și-o cupă de vin,
 Și una de vinars,
 S'o tragem pe sub nas!

Pănade.

Vic. Săbăduș.

XXV. Urarea colacului în casă.

Vornicul: Stați, frati, și ascultați

Bine sama să luați:

Jupânu gazdă de dimineață s'a sculat, pe față s'a spălat, grâu roșu 'n saci a băgat, sacii i-a înțăpoșat, pe car i-a țipat; a prins patru tulunci cu coarnele lungi; s'o suit în câmpu câmpiilor, brazdă neagră răsturnă, grâu roșu răvârsă. A vint jupânu gazdă acasă, a adunat toți nepoțerii, toți cârligeii, toate nepoțelele, toate cârligelele, la holdă s'a dus și din paiu în mărunchi a pus; din marunchi în snopi, din snopi în claie, din claie 'n stog. S'a apucat cu două lemne hodrobele cu grumazi de piele, vai de cin se hărănește cu ele; azi «ciac, mâne bac», pân din pleava le-a ales. Jupânu gazdă de dimineață s'a sculat, pe brață, pe față s'a spălat, prin ciur l-a luat, prin ciur o 'mprejurat, în saci l-a băgat, pe car i-a țipat, la moară i-a dus. Moara n'a găst-o la loc, c'a fost în pârlog; și-a luat-o de cioc și-a pus-o la loc, tot leață de leață, pân Joi dimineață. Dimineața au fost tri tăriță și-o făină și o mierță de mămăligă. Jupâneasa găzdoaie de dimineață s'a sculat, prin sită o luat, prin sită o 'mprăștiat și 'n troacă l-a băgat. S'a apucat cu două mâni urite, ca două tângeli pârлите și ne-a făcut un colac, noua gazda ni-l-a dat. Ne-a cinstit jupânu gazdă cu-un păhar de vin; nouă nu ni se pare un pahar de vin, că ni se pare butea deplin. Bem și ne îmbătăm, butea să i-o stricăm; cu cercurile să umplem bercurile, cu doagele pârloagele, cu fundurile prundurile, cu dopurile cioncurile. Amin!

Pănade.

Vic. Săbăduș. st.

XXVI. Urarea colacului.

Vornicul: Hoi, după un
 [dar și al 2-le dar:

Ne-a dăruit cest domn bun
 Cu doamna Dumnialui

www.dacoromanica.ro

15. Și le da pe-o uliță rea,
Roatele se frângea,
Muștele murià,
Banii rămâneà.
Cest domn bun bine-i strin-
geà,

Clopotiva (ț. Hațeg).

20. Că știà că vin feții lui
[Crăciun,
Dăruescă-l Dzeu în poarta
[raiului,
In poala ceriului, unde-a
[fi și bine a trăi !

A. Ionaș.

xxviii. Urarea brânzii.

- Ni-o dăruit cest domn bun
Și doamna Dumnialui
Cu brânză dela oi,
făcută pe dinapoi.
5. Da brânza cine-o făceà?
Doi ciobani motântani
Cu *măcioacele* (1) mari;
Ei cu măcioacele da,
Oile brânză făceà,

Clopotiva (ț. Hațeg).

10. Cest domn bun bine o strin-
geà,
Că știà că vin *feții lui Cră-*
ciun
Dăruescă-l D-zeu
In poarta raiului,
In poala ceriului,
15. Unde-a fi și bine a trăi !

A. Ionaș.

xxxix. Urarea rachiei.

- Ni-o dăruit cest domn bun
Și doamna Dumnialui
C'o bute de vin crăescă,
Ca gazdele căsei să trăescă.
5. Butea cu tri cercuri,
Să ne fie până Miercuri;
Cercurile cam moi,
Să ne fie până Joi,

Clopotiva (ț. Hațeg).

- Sau până mai apoi.
10. Cercurile apucară bercurile,
fundurile prundurile.
Eu mă dau cătră cep,
C'așă mă pricep.
Și gazda căsei să trăescă
15. La mulți ani !

A. Ionaș.

xxx. Uratul peciniei (cărni).

- Hoi, după-un dar și al
doile dar !

- Ni-o dăruit cest domn bun
Cu doamna Dumnialui :

(1) = *măciuci*.

- Cu-un puiu de *godinac* (1)
 5. Viu, nevătămat,
 Însă-i vătămat,
 Că de-ai sta a căută,
 Multe cele n'ai află.
 Că nu-s urechile,
 10. Nu-s ochii,
 Nu-s picioarele,
 Nu-i coada,
 Clopotiva, Hațeg,

- Că urechile dacă-ar fi,
 Cu ele v'ar auzi,
 15. Cu ochii v'ar vedeà,
 Cu picioarele v'ar *dripul* (2),
 Cu coada peste ochi v'ar lovi.
 Ce *plată* (3) de voi, feciori
 [făloși,
 Să umblați cu ochii scoși !

A. Ionaș, preut.

XXXI. Plata colindei.

(Urare.)

Nu gândi, gazdă drăguță,
 Că ți-om colindă 'n cre-
 [dință (4),
 Nici pe mușchi, nici pe câr-
 [nați,

Făr pe-o ferie de vinars !
 Când om întră noi în casă,
 Feria să fie pe masă !

Ragla, Bistr. Năs.

G. Morariu, st.

XXXII. Vornicie.

(Uurare.)

Ficiori, ficiori colindători !
 Până voi ați stat,
 De-ați colindat,
 Cîstitul gazdă bine s'a gătat
 5. C'un colac de grâu curat,
 Dintre Sântămării sămănat,

Din luna lui Cuptoriu secerat,
 De fată mare frămîntat
 Și de gazda nouă dat,
 10. De noi primit,
 De D-zeu blagoslovit !

După un dar și al doilea dar :
 Ne mai cîstește gazda
 C'un *poșolog* (5) bun de porc,
 15. Nouă ni se pare că-i porcu 'ntreg,

(1) = *godac*.

(2) = *călcă*.

(3) = *folos*.

(4) *In credință* = pe credit, în așteptare.

(5) Dărab, bucată mare.

macarcă ştim bine că porcu îi la cinstitul gazdă în pod. Să-l mănânce sănătos, cu fetele, cu ficiorii şi cu copii D-sale; dară voi toţi s'aveţi gură de «Mare mulţam!»

Toţi: Mare mulţam!

Mare mulţam!

După un dar şi-al doile dar

Vine al triile dar:

Ne cinsteşte gazda cu doisprece, trisprece galbini de aur, nouă nu ni se pare, că-s doisprece, trisprece galbini de aur, ci ni se pare că-i comoară crăească, ca cinstitul gazdă întru mulţi ani să trăească.

Dară voi toţi să aveţi gură de mare mulţam, mare mulţam, mare mulţam!!

După un dar şi al 2-le şi al 3-le şi al 4-le dar: Ne cinsteşte gazda c'un *buciumaş* (1) de vin; nouă nu ni-se pare că-i un *buciumaş* de vin, că ni se pare că-i butea deplin; macar ştim bine că butea întreagă-i la cinstitul gazdă în pivniţă. Să-o bée sănătos şi veselos cu fetele, cu ficiori, cu soţia-sa şi cu copii! Dară voi toţi să aveţi gură de mare mulţam, mare, mare mulţam!

Toţi: Mare mulţam!!

Uifalău.

Comnnic Iac. Radu.

XXXIII. Mulţămite.

a) *Pentru bani*: Luaţi seama, feciori ai noştri, că aici se scoală un boieriu de cinste şi de omenie, ca Dumnezeu să-l ție; cinsteşte feciorii noştri cu şaisprezece galbini de aur; nouă nu ne pare că-s şaisprezece galbini, da ne pare că-i o comoară 'ntreagă crăească, ca Dumnezeu să-l ție şi să-l *zilească*! (2) De unde dumniului s'o cheltuit de-a golit, D-zeu să-i umplă cu sute nenumărate, cu mii *nesocotite* (3), cu 70 de părţi mai multe! Să-i prindeţi bucuroşi, să-i petreceţi sănătoşi! Aveţi urechi de a auzi şi gură bună de-a mulţumi!

Toţi: Îi mulţam!

b) *Pentru vin*: După un dar şi alt dar! Cinsteşte feciorii noştri c'o cupă de vin. Nouă nu ne pare că-i o cupă de vin; ne pare că-i butea deplin. De unde Dumniului s'o cheltuit de-a golit, D-zeu

(1) *Ploscuţă*.

(2) *Să trăească multe zile (timp)*.

(3) *Ce nu se poate calcula*.

să-i umplă cu sute nenumărate, cu mii nesocotite, cu 70 de părți mai multe ! Să-l prindeți bucuroși, să-l beți sănătoși !

Aveți urechi de-a auzi și gură de-a mulțami ! *Toți* : Îi mulțam !

Cetea.

I. Frâncu.

xxxiv. Urare (umor).

Ia stați, frați, și ascultați,
Vedeà-v'ăș unflați
De *coceni* (1) degerați,
De pită prăjită,
5. De găină friptă,
De cocoșu roșu să vă scoată
[ochii,
Numai mieși la gazda ba,
Jupânu gazdă bine ne-a dăruit
C'un colac de grâu curat,
10. Intre Sântămării sămănat;
C'o *pecie* (2) de porc gras,
Nouă ni se pare că-i porcu
[ntreg.
De ar fi porcu întreg,
Cu nasul ne-ar rămă,
15. Cu picioarele ne-ar călcă,
Cu părul ne-ar înțăpă,
Cu coada'n ceriu ne-ar aruncă,
Numai pe mine și pe jupânu
[gazdă ba.
Mă uitai pe-o ferestuiică,
20. Văzui pe jupânu gazdă
Prinzând patru junci,
Cu coarne lungi,
Să meargă la moară la Târ-
[ța-pârța,

Șpălnaca.

Unde macină tărăța.
25. Tărța-pârța nu-i acasă,
Nice draga-i jupâneasă,
Că-i pe coasta cu florile,
Părăsindu-și morile.
Luă două ciocănele bocănele
30. Și făcù tot cioroboc-boc,
Păn' ce a mers moara la loc.
Dintr'o mierță și-o pătrăriță
Macină tot tri făini și-o
[tărăța,
Din tri tărăța o făină,
35. Din tri mierțe-o mămăligă.
Și în sac le-a băgat
Și bine l-a legat.
Dacă a sosit acasă,
Il dădù la a sa jupâneasă.
40. Jupâneasa găzdoaias'a apucat,
Făina 'n sită o-a băgat,
S'a-apucat cu niște mâni smo-
[lite
Ca niște tănjeli pârlite
Și 'n cuptoriu l-a băgat,
45. Nouă la colindători ni l-a dat-
La mulți ani, mulți ani
Să trăească,
Să se veselească !

Spusă de Ion Podariu.

(1) = coceni de varză.

(2) = mușchiu.

xxxv. Urarea colacului.

- Hei, dați și mânați plug
[cu 12 boi,
Boi boureni, în coarne cu *inei*,
Perechea cu 500 de lei.
Boii dinaintea coarne polite,
5. Boii dinapoi cu coarne de
[cusutoriu,
Boii dela roate cu coarne
[mpreunate.
Asară la jupânu gazdă am
[înserat,
Și nu ne-am închinat;
Astăzi om înseră și ne-om
[închină.
10. Când o fost Joi dimineața,
A strâns jupânu gazdă 24
[de plugurșe
Și s'a dus în coastele Ieru-
[salimului
Și 'ncepură a brazdă:
Cât lungiș, cât curmeziș,
15. Cât cu ochii n'a cuprins.
Și dădură cu plugul într'o
[rădăcinuță
Și-l făcură nimic și fărâmuță.
Și s'a dus la un *Figănaș* (1)
Și i-a dat un gălbinaș.
20. La tocmit, l-a ferecat,
Pe brazdă l-a aruncat,
Brazdă neagră a răsturnat,
Grâu roșu a aruncat
Și cu grapa l-a grăpat.
25. Colbu'n ceriu s'a ridicat,
Dumnezeu cu picuri îl pi-
[cură
- Și grâul tot mai mândru și
[mai frumos eră.
Când eră la luna la săptă-
[mâna,
Se coceă holdina.
30. Dar' jupânu gazdă tot mai
[meșter fusără:
Se duse la un grajd de piatră,
Și-a ales un cal graur
Cu șaua de aur;
Pe cal a 'ncălecat,
35. La holdă a alergat.
Văzû holda de departe:
Din paiu spic, din spic măr-
[gărit,
Și rupse tri spice de grâu
[curat
Și 'n buzunariu le-a băgat,
40. Acasă s'a înturnat
Și la jupâneasa găzdoai
[le-a dat.
Jupâneasa găzdoai tot mai
[meșteră fuseră:
Alergă la un grajd de piatră
Și-a ales un cal graur
45. Cu șaua de aur,
Cu frâul de cusutoriu,
Să fie iute și umblătoriu,
S'a dus la târg la Bănățul
Și cumpără 9 ocă de fier
50. Și nouă de oțel,
Să facă secerê,le,
Cu mănuchi de *cornurê*le (2),
Să secere nepoți și nepoțê,le
Și copile tinerê,le,

(1) = *meșter faur*, cum sunt de obicei la sate și azi.(2) = *de corn* (lemn tare).

55. Vai și amar cine-a seceră
[cu ele,
Că rău l-a durea peste șele!
Jupâneasa găzdoaie se'ntâlni
[pe cale
Cu-un Țigan mare,
Cu doba 'n spinare,
60. Și c'o babă bătrână
Cu secerea pe mână,
Pe unde mergea,
Mare polog făcea:
Unde mănunchiu puneă,
65. Snopul îl legă;
Unde snopu îl legă,
Claia o făcea,
Căruța o 'ntorcea
Și-o furculice, burculice
70. In snop o împlântă
Și'n căruța-l aruncă,
Cu sulu tare-l legă,
La cele două șuri a jupânului
[gazdă-l adună,
Jupânu-gazdă tot mai me-
[șter fuseră:
75. Strânse finii și vecinii
Cu două lemne hodolemne,
Cu grumazi de piele
Și 'ncepură a ciocăni,
A minte ca cum ar îmblăți
80. Și din toate *legumele* (1) -l
[scotea,
Numai din una nu-l putea,
Aname din pleavă.
Dar jupânul gazdă aveă
[nouă iepe *suriepe* (2),
85. De noua ani și 9 zile sterpe,
Cu coamele 'ntraurite,
Cu cozile 'ntrargințite,
Când din jos se 'nsănină,
Jupânu-gazdă-mi vântură,
90. Cu cozile felezuiă (iepele).
Pe nări vânt trăgea,
De colb îl alegea,
Cu urechile în sac îl puneă,
De nici căuș nu-i trebuia.
95. Jupâneasa găzdoaie tot mai
[meșteră fuseră:
Că 'ncărcă nouă cară mocă-
[nești
Și-o dus la moară la Ibă-
[nești.
Auzind hoța de moară
Atâtea cară cu povară,
100. Carăle scârțâind
Boii răcnind,
Pogănicii 'n sbiciu pocnind,
Puse coada pe spinare
Și o luă la fuga mare
105. Pe coasta dealului a frăgări,
Pe cum îi treaba ii (ei).
Dar morariul, tâlhariul,
Cu ciocanele 'n mână,
Cu cioarecii 'ncrețiți,
110. Cu luleaua în dinți;
Morărița, talhărița
C'o scăfiță de grăunță,
Și cu una de tărăță:
Patriu, patriu, patriu! și, na,
[mă, na!
115. Moara sta și se uită,

(1) = *gozurile*.(2) = *sirepe* = aprige.

- Și-o apucă de *răștoc* (1)
 Și-aduse moara la loc,
 Și puse o piatră peste alta
 Și dădù fărina gata.
120. La moara lui Covrig
 Nu-i fărină nici un pic.
 Eu mă suii în sus la coș
 Și mă'mbie cu cârmoji.
 Și 'n loc de lapte-mi dau borș.
125. Intr'un vârful de plop
 Un iepure schiop
 Treieră la bob.
 Paiele 'n crengi se acățau,
 Grăunțele jos picau,
130. Slugi carăle le încărcau
 Și acasă înturnau.
 Jupâneasa găzdoie tot mai
 [meșteră fuseră :

Gledin.

- Mână slugă în cămară
 După-o sită rară de năgară,
 135. Pentru a noști feciori de
 [afară ;
 Sluga de tâlhariu mare,
 Aduse o sită deasă de mătăsă
 Pentru a noști feciori din
 . casă.
 Și-a făcut acest colac minunat,
140. Pe piatra morii măsurat,
 Taie-l în două,
 Dă-ne și nouă ;
 Taie-l în trei,
 Dă și lui Andrei ;
145. Taie-l în patru,
 Dă la *colceriu* (2) săracu !

A. Hărșan, student.

XXXVI. Urarea copiilor.

(In Bistra, Munții apus.)

Dupăce intră 'n casă, un copil pășește în frunte și zice :

Acest praznic luminat
 Noi cu drag l-am așteptat ;
 S'auzim îngerii cântând,
 Magii după stea călătorind,
 Aducând o veste bună,
 La tot neamul dimpreună,
 Și dumnitale, gazdă bună !
 Are gazda șase boi
 La coarne auriți,
 Marsă 'n câmpu Rusalimului,

Trasă brazdă 'mpărătească,
 Ca Dumenzeu să vă trăească.
 Faceți bine și iertați,
 Pe noi să nu ne alungați,
 Ci în casă ne chemați.
 Să trăiți zile senine
 Și mulți ani în fericire,
 Să aveți mare folos
 De Nașterea lui Hristos !

Scrisă de *Aur. Gligor*, st.

(1) Lemnul dela gărlă. Altcum răștoc-ul este germanism din vieața militară a grănițerilor : Ladstock.

(2) = *celce poartă sacul cu colaci*.

xxxvii. Urarea pițărăilor.

Bună ziua lui Ajun,	Și cu cuie de cârnaț;
Că-i mai bună alui Crăciun,	10. Dă-ne poame,
Că-i cu miei și cu purcei,	Că ni-i foame,
Cu păstorii după ei.	Dă-ne nuci,
5. Scoală, gazdă, nu dormi,	Că-s mai dulci,
Că nu-i vremea de dormit,	Dă-ne alune,
Trebe calul potcovit	15. Că-s mai bune.
Cu potcoave de colac,	

Reșița.

Corneliu Frentiu, st.

xxxvii. Urarea pizărăilor (1).

Bună dimineața lui Crăciun !
 Apoi dacă le dai nuci, mere, alune, etc., urează așa :

Să trăiți,
 Să 'mbătrâniți.
 Să trăiți ca niște boieri !

Dacă nu capătă poame pentru urât, ies descântând :

Bureți pe păreți,	Tot d'ele <i>mărunte</i> (3)
Tot <i>nevoi</i> (2) s'aveți ;	De aci pân la punte !

(Băița cott. Huniad.)

xxxviii. Urarea „bizărăilor“.

(Variantă.)

Bună dimineața, neața lui	Miei, miei cu purcei !
[Ajun !	5. Fuge baba după ei.
Că-i mai bună a lui Crăciun,	Alune,
Și a lui Domnul cel mai bun !	Că-s mai bune !

(1) *Pizără* se numește o vergea, ca *sorcova*, cu care umblă copiii la colindat în Ajunul și în dimineața Crăciunului ; de aici se numesc ei *pizărăi* (Abrud, Băița, Hațeg) ; pe la Clopotiva (ț. Hațeg) se numesc *pițărăi* ; pe alocurea și *bizărăi*. La intrare în curte strigă :

(2) = *epilepsie*.(3) = *nevoi rele*.

Nuci,
Că-s mai dulci ;

Colăcuți
De cei molcuți !

Gazda casei le împarte alune, nuci, colaci, prune uscate, mere, pere ș. a.

Bizăraii mulțumesc, zicând :

Câte șindrile la gazda pe casă,
Atâța galbini la găzda pe masă !

Comunic, *Silv. Bichicean*, st.

XXXIX Descântul colacului la turcă (1).

(Urare cu turca.)

Vătavul colindătorilor cu
turca strigă vesel :

Hei, ho, ha, ho ! Stați,
Stați, frați, și-ascultați,
Vedeă-v'ăș umflați
De coaste și de cârnați

5. Și de *coceni* (2) dege-
[rați,

Că de cocoș fript
Ochii v'o sărit ;
De pită cu sare
...gura, ce vă are !..

10. Vara s'o desprimăvărat,
Văile s'o desghețat,
Cum-i mai bine de-arat.
Apoi : Mânați băieți !
Turcașii (în cor) : Hei, ho,
[ha, ho !

15. Se luară jupânu gazda și
[se duseră
În câmpul Ierusalimului la
[arat
Și arară, cât arară,
Zi de vară până 'n sară.

Când eră la mijlocul pă-
[mântului (3),

20. Se rupse fierul plugului.
Mânați măi, etc. c. m. s.
Se uitară jupânu gazdă
[înapi
Și socotiră că destulă arătură
[făcură.

Și 'ncepură cu mâna dreaptă
25. Grâu roșu a răvărsă,
Cugura pe Dumnezeu rugă !
Mânați măi !.. c. m. s.
Dă, Doamne, ploaie și soare,
Să crească grâul mare :

30. Paiul ca trestia ;
Spicul, ca vrabia ;
Grăunțul, ca mazerea !
Mânați măi ! c. m. s.
La luna, la săptămâna,
35. La anul, la jumătate
Se luară jupânu gazdă,
Se duseră și-l cătară grâul
Și-l găsiră 'n pârgă de copt,
Se luară jupânu gazdă

(1) Țăranii noștri numesc *descântec* orice *versuri recitate* nu cântate. Prin Șerbeni (*Gurghiu*), de unde am această urare, se zice și *huratul* la turcă.

(2) = cocean de varză.

(3) = locului ce-l ară.

40. Se duseră în târgul Ierusa-
[limului
Să cumpere fier și oțele,
Să facă niște cârligățele,
Cari să taie bine grâu cu ele.
Dară *surdini* (1) și nește
[nepoțele,
45 Cari tăie bine cu ele (cu
[cârligățelele).
Se duseră jupânu gazdă și
[le puseră
La capu pământului (locului),
La jelița vântului.
Una cu mâna dreaptă tăia,
50. Alta cu stânga polog făcea.
Drăstea, răstea (2), drăstea,
răstea,
Din marunchiu în mărunchiu,
Din mărunchi în snop,
Din snop în claie,
55. Din claie 'n car,
Din car în stog,
Din stog în arie!
Mânați măi! c. m. s.
Dar avu jupânu gazdă și
[12 iepe-hoțoiepe
60. Cu potcoavele de-argint,
Cari bat bine la pământ:
Una cu potcoavele 'mblătiă,
Alta cu nările vântură
Și-alta cu urechile 'n sac băgă,
65. Pe cară-l încarcă.

Mânați măi!.. c. m. s.
Dar mai are jupânu gazdă
Și doi boi mocănești,
Cu cari duce la moară la
[lbănești,

Boii rândăsei,

70. În trup numai ca ei,
În coarne de 25 de lei,
De se miră toți de ei,
Că-s chiar ca niște smei!

Mânați măi!.. c. m. s.

75. Se duseră la moară,
Dar c... a de moară
Văzând atâta povoaă,
Auzând carăle scârțâind,
Birișii mânând,

80. Tare s'a spăimântat
Și de frică mare
Puse coada pe spinare
Și-o luă pe *scot* (3) la vale.
Dar morariul, meșter mare,

85. Știind rândul, de când pă-
mântul,

Și-o apucă de *piscoae* (4),
Moară de loc se mai moaie,
O luă de *dârdoc* (5)
Și-o țipă iar la loc.

90. Pusé o piatră peste cealaltă
Și scoasă o țărăță lată,
De când foamea băgată.
Da hucură fărina cum se cură,
Că cură aur și mărgăritari

(1) = scoase la lucru.

(2) Onomatopoeie imitând sunetul secerilor.

(3) = canal.

(4) *Piscoliu* = mic canal la moară, pe care curge făina în albie.

(5) L. d. *dârlog*.

95. In curțile dumnii-voastre,
[boieri mari.

Mânați măi !.. c. m. s.

Dar jupâneasa găzdoaie

Auzind carăle scârțâind,

Birișii mânând,

100. Cu fărina venind,

Dimineața se sculă,

Mânuri albe sufulcă (1)

Și apucă o sită rară

De năgară

105. Și una deasă

De mătăasă,

Și tot face ciuru-buru, ciuru-

buru,

Ca toți *turcașii* (2) să pupe

[fruntea.

Mânați măi ! c. m. s.

110. Făcù o covată de fărină

Și se băgă 'n aluat până

['n unghii,

Cu nește mâni soponite,

Ca nește tângeli pârlite,

Ca nește leuci cârnite,

Să facă un colac de grâu

[frumos

Ca fața lui Hiristos,

Unul de grâu de vară

Să ni-l dèe nouă, la turcași

[afară,

Mânați măi !.. c. m. s.

120. Dați-ne, ce ni-ți da,

Ce vi-ți îndură,

Că știu că nu ni-ți da :
Marea

Cu sarea ;

125. Nici nu ni-ți da

Capărinții Dumnii-voastre :

Mâțe potcovite,

Gâște 'mbrobodite,

Vaci cu viței,

130. Scroafe cu porci,

Mânați măi !.. c. m. s.

Ne dăruiră jupânu gazdă

C'un colac de grâu frumos,

Ca fața lui Hiristos ;

135. Dar nouă nu ni se pare că-i

[colac,

Ne pare că-i stogul cu totul.

Cu adevărat, că de-ar fi

[stogul cu totul,

Cupaiele ne-ar împiedecă,

Cu plevile toate

140. Ochii ni i-am scoate.

Mânați măi ! c. m. s.

Ne dăruiră jupânu gazdă

Și c'un *cioldoman* (3) de

[porc ;

Dar nouă nu ne pare că-i

[cioldoman de porc ;

145. Ne pare că-i porcul cu totul,

Cu adevărat, că de-ar fi

[porcul cu totul,

Cu nasul ne-ar rămă,

Cu picioarele ne-ar călcă,

(1) O variantă zice :

Cu nește *mâni soponite* (albe)

Ca nește *tângeli pârlite*.

(și acele-s albe).

(2) = colindătorii cu turca.

(3) = *șold* mare.

Cu coada 'n ceriu ne-ar
[ridică,
150. Numa pe mini și pe gazda
[ba !

Și așa, Mârgociu,
Ibănești (Gurghiu).

Nu mai pociu,
Mârzac (1)
155. Na și-l bagă 'n sac !
Opriți feciori !
Ha, ho, ho, ho, ho, ho !

Comunic. D. *Fărcaș*, student.

(1) = căpetenie la Tătari. Nume dat în glumă celui ce poartă sacul cu colaci după colindătorii cu turca. O tristă reminiscență de jaful Tătarilor.

G L O S A R

de cuvinte arhaice și provincialisme.

Nr. roman. indică colinda, cel arabic rândul, *B.* indică colindele sociale,
U. urările.

A.

abă = abă, pănură albă mai fină,
U. XIII, 21.

abures, «vântul a aburat» — a tras o
boare.

adălior, «doi meri adăliori». Să fie
din *alior*, *d'alior*, *adălior*? Expli-
care n'am aflat.

afloă-ră, află, pronunță istro-rom.,
obișnuită sporadic și prin Munții
apusei, *B.* LX, 3.

ageșt, pl. *ageșturi*, ce aduce apa,
râul, când vine mare. Din lat.
aggero, *gessi*, *gestum*, aduc, *B.*
LXXXII, 6.

aldui, maghiarism foarte comun,
mai ales prin Țara Hațegului, =
binecuvântă.

alghioare, = albioare, cu ghi =
bi, *B.* XXXIII, 6.

aglicei, *anglicei*, diminut din *an-
glică* l. d. *aglică*, floarea: *pri-
mula veris*, *B.* XCII, 54. *B.* CI, 8:
«câți-s d' *aglicei*».

anglie, se zice mai mult despre haine
frumoase de materie din Anglia,
— aici despre odaie: «chilie de
anglie» = frumoasă.

aninos, l. d. a-miros = miros, pron-
unță dela Ghiriș-rom., CXIII, 8.

argintene, „*sprâncene*—”, *B.* XLIV,
4-5, ca argintul [?].

arjun, pronunță locală. Șopfalău,
Târnava-mică, *A.* V. 1. = *ajun*.

asprilișori, diminut. din *aspri*, bani,
mică monetă de argint, *U.* XV, 8.

B.

băièrel, diminut d. *baier*, legătoare
legătură, colan: „*băièrel de bani*”,
B. XIV, 13.

bănêș, = băieș, care lucră în baie,
B. 35 fine.

bănat, întristașe, magh. *bánat*, *B.*
III, 37.

bărdaș, dulgher, maestru care lu-
cră cu barda; deci: a *bărdui* a
cioplî cu barda, *LI*, 26.

băț, băț, *B.* XXXV, 33.

batăr, magh., și dacă, LXXV, 24.

beli, à—, a tăia, d. e. oi, boi, porci
ș. a., se aude și în uzul familiar,
LVIII, 12.

beteag, maghiarism tare răspândit
în părțile ardelen, = bolnav, *B.*
LXXXII, 19.

birău, magh. *biró*, primar, jude în
comună, CXVI, 23; — *de curte* = epi-
stat de moșie domnească (boie-
rească) CX, 18, CXIV, 22.

bisărai, v. pizără, pizărai și piță-
rai.

blen, (cu sufixa *en* = *em*, cum conjugă
Istro-Românii zicând d. e. *puten* =

putem)—l. d. blem (Criș) mergem, aidem, vino, B. XII, 12.
bomboană, cu reduplicațiune din boană, boabă, XLVIII, 51.
bogat, în uzul vulgar (pe Someș, etc.) se aude: *bogăt*, mult, destul, B. LXVI, 46.
boiți, bouleni, B. LXXXIV, 28.
boj, «—ul albinelor», onomatop. CX, 4. = svonul.
bolund, magh. bolond, nebun, simplu, prost, se aude și în uzul vulgar, passim, B. LIX, 18.
bomborile din *boambă* l. d. boană s'a diminutivat=mici boane, grăunțe, LIII, 35.
bondiță, bundiță, cojocel, XXV «Mulțămită», 5.
bori, a—, a trage boare, vânt ușor, adie, CXXIII, 8 de aici: *borit* vânt, B. XXVI, 4.
brud, pod; *brudar*, podar cu «pod umblător».
brunj, bruș, boț, un codru de caș, de pâne, etc., CIII, 24. Cuvântul stricat din *bulz*, cum îl găsim în col. B. CIV, 10; CV, 11.
buciumaș, butucaș, în glumă l. d. viță de vie, care se zice și *bucium*, ploscuță, Ur. X XXII.
bulz, v. m. s., B., XXIII, 16.
bumnesc, bumnește, bufnește, izbește, lovește, onomatopee, CXLI, 4.

C.

caftan l. d. caftan, [B. LXXXIII, 13.
calafir, calonfir; în graiul viu numai calapăr, B. IX, 13.
calapăr, în graiul, viu numai așa, calonfir, B. XVII, 37.
cănac, canaf, ciucure, B. LXXXII, 16.
căst, pronunță vulgară foarte răspândită l. d. căzut, B. XCVI, 31.
căștișă, a—, a griji, «livezi căstigate»=grijite, B. XCII, 41. Cuvântul este în uz general în Munții apuseni.

cățelin, în graiul viu: cătinel (Târnavă)=încet, XXX, 23; XXXI, 23.
ceată, «bată vântul, fie-și *ceată*» = vreme liniștită, liniște, cfr. în-cet,-ă, XLIX, 19 v. și mai jos: *cet*.
cecăie, *viță*—, cu coarnele plecate sau întoarse în afară, U. IV, 10, și în uzul vulg. passim.
ceruță, diminut. din ceară, l. d. *fiară*, fiară mică, fieruță, B. XII, 1. —pronunță destul de frecventă în Ardeal, *ce=fe*.
ceșesc, «ceșește»=tivește, B. LXXXII, 24.
cet, *adj.* și *adv.*=lin, în-cet, CXLIX, 18; *subst.* liniște: «Bată vântul, fie *cet*», XL, 17.
chichî, pron. vulg.. l. d. chiti, împodobit, B. XXXV, 27.
chichie, l. d. tichie, se pronunță și: *cicie* (v. col. «Măr și păr», XXXV, 17, din Filpișul mic.
chindisi, brodă; în uz general, B. XLVII, 13.
chiveriță diminut. d. chivără, șapcă, B. XXII, 9.
cioco-boco onomatopee și joc de cuvinte imitând sunetul îmblăciilor, cum e și „*ciuru-buru*” imitând sunetul cernutului cu ciurul, U. XXV, 25—26.
cioldoman, pronunță locală,=șoldoman, șold, coapsă mare de porc, U. XXXIX, 143.
ciricuș vorbă pocită în glumă din latin. *clericus*, pronunțată pe unguerie *clericuș*: de aici: *ciricuș*, teolog, cleric, U. XII, 4.
ciudă, vechiu slavonism în înțelesul de minune, B. XX, 13.
ciugărel magh. sugăr, sudar=subțirel, B. XIV, 11.
clăpțește l. d. clătește, clătină, mișcă lin, XIV, 16.
clengi pl. din *cleangă*, creangă, C. 11.
cloambă, pl. cloambe, se zice și

cleoambă (Blaj) = creangă, — pas-sim, XXXIX, 6.
cociș, vizitiu, magh., în uzul general, B. V, 15.
colcერი, scurtat din *colăcer*, care poartă sacul cu colaci, U. XXXV, 146.
colindă, colacul, covrigul, ce se dă colindătorilor drept răsplată pentru colindat, LIII, 25.
colindră, a —, a colindă, găsim numai odată în col. B. c. 26. «floare ău trei răzișoare» din Tilișca (Sibiiu).
comând, comandare, pomană, U. XXI, 34.
comelci, servitori, slugi, B. LXXXI, 9, 10.
concinirea, sfârșitul, capetul, nimicirea, CI. 24.
conteni, a — «Că eu bine am *contenit*, Ca albina 'ntr'un *oprit*». Vorbele *contenit* și *oprit* sunt substantive sinonime: pășunatul oprit până crește bine iarba; deci înțelesul este: am avut bine, *mi-a fost bine*, ca albinei care are flori destule într'un oprit s. *conteni*, CVIII, 15—16.
corăbèle, mici corăbii, corăbioare, CXXXVI, 11.
cornurèle, mănunchi de —, din lemn de corn, U. XXXV, 52.
coroboale, pocit din *corăbèle*, corăbioare (v. m. s.), mici corăbii, CXXXV, 43.
crânci, ă se —, a se scânci, a plânge suspinând, LII, 11.
credință, și în graiul viu pretutinden, = credit, U. XXXI, 2. «pe așteptare» cum se mai zice.
creștinesc, l. d. încreștinez, CXXXVII, 29.
cruce, steag (cu cruce în evul mediu și mai încoace), comandă, U. X, 7.
crucerêi, diminut. din *cruceri*, creițar = mică monetă de aramă în valoare de 2 fileri.

cuiu, la scările cele simple = fuștel, CXLV, 4.
cumună, pron. popor. l. d. comună[?], B. XLVIII, 13.
cură, imprf. din forma poporală: a *cură*, a curge, B. XCIV, 37. B. XCVIII, 10. în înțeles de a pică.
cureă, imprf. verbului a cûre, a alergă, a fugi, prf. *cursei, curse*, P. LX, 8.
curuiesc cu epenteză, l. d. croesc, CLIII, 13; CLIV, 15..
custă, a —, a trăi, a exista, a fi.
cuvântă, l. d. binecuvântă: «Dumnezeu l-a cuvântat», LXXVII, 18.
cuvântător, «Fii mai iertător și cuvântător» = grațios de a da cuvânt, B. VIII, 29.

D.

da, a — după *cinevă*, a mărită, B. LXIX, 11.
*dali*or, poate că: *d'ali*or, aurel [?], *măr* —, LXIX. v. și — *adăli*or [?]
dârdoc, dârlog, U. XXXIX, 88.
de a) ca conjuncțiune finală = *ca*, col. sf. Simicoară, CXXXV, 2. B. XIV, 4. (b) ca prepozițiune = *dela*: «C'am auzit de tata. «Că pe noi, soro, ne-a da!», B. LXIX, 10.
descântec, rostirea (nu cântarea) versurilor, versuri rostite: «Descântecul colacului», U. XXXIX.
diecêl, diminut. din *diac*, cantor la biserică, XCV, 5, 7.
d'oblici, d'obrici, a oblici, a băgă de samă, a vedeă, află, v. col. Negri-și vânători, B. XIII, 6; B. XIV, 6.
drăștea-răștea, ónomatop., care imitează sunetul secerii, U. XXXIX, 51.
drițui, dripl, strivl, călcă, U. XXX, 16.
dujănêl, dușalnic și dușinic, arh. *urșinic*, purpură, catifea; *d'urșinic*, VI, 5; IX, 10.

dulăchie, mantă, dulamă, *cornul -ii*, cornul mantalei, B. LV, 31.
durdu, -i *cerului*, durduitul, tunetul, LXXXIII, 40.

F.

făcutul, făptură, talie, statură, B. XXVI, 40.
făgăddărița, cărcimăriță, birtășiță, CXIV, 31.
făr', l. d. fără; se folosește și în graiul vulgar (passim) în înțelesul de numai, LVI, 16 (col. din Șpring).
fătătoare, *micoare*—, ca un particip futur dela a făta = cari au să fete, B. XXXVII, 12.
feciorită, mică fecioară, copiliță, — așa zic Româniilor istrieni: *feciorit*, -ă, copil, copiliță, XXXIII, 9.
fele, magh., 1/2 cupă; uz general la noi.
felegioară, diminut. d. feregea.
felderă și *ferdelă*, B. VI, 5.
ferdălă, XVI, 18. germanism în graiul viu până astăzi, veche măsură de capacitate pentru solide, cam 25 L., baniță, B. LXXIII, 16; U. XXI.
ferecă, a—, a fericită, ferici, ca în Tetravang. lui Coresi. De aici: *fer-recan*, *ferică*, *ferecat*, CXXIII, 2; CXXV, 1—2; B. LX, 60.
fericu, aceeaș, B. LXXXV.
fericean, *fericiat*, = ferice, fericit, B. XVII, 1, 3. fericit, C. LXXXV.
feredeu, magh., baie, local de băi, de scalde, CL, 5, B. LXXVIII, 24.
ferie, vădră, B. LXXIII, 19.
feșnec, -ic, luminar (și în uzul vulgar, passim), sfeșnic, CXLIX, 5.
fiastră, *mieoară* —, de doi ani, B. CI, 20.
icuț, fluț, se pronunță pe alocurea și *cicuț*, LXVII, LXVIII.
flăcăi, metateză din făclii, V, 6; CX, 6; XXVIII, 21.

fluereă, diminut. d. *fluera*, B. CV, 3., CII: fluera; pe la Săcădate se aude: floieră (Oct. Sumea, st.).
forfotește, *oala*—, fierbe cu clocot, U. XIV, 19.
frăie, pl. din *frâu*, B. LXXVIII, 7.
frângară, l. d. frânsără, B. II, 15.
fuștei, constelațiunea care seamănă cu fușteii dela răsboiu, constă din două linii paralele din câte trei stele, B. LXIV, 31. B. LXVI, 20.

G.

gaiu, *cocoș*—, negru, XXIX, 8, B. C. 1.
gat, dau gata, răpun, XCI, 1.
gătează, a găta, gătește, LXII, 9.
gazda, stăpânul casei, — este în uz general.
găsdăc, magh., avut, bogat; de aici a *găsdăci*, a se—, a se îmbogăți; toate sunt în uzul general, col. CXI, 9.
gers, pronunță locală l. d. vers = glas, d. e. pe la Ghirișul rom., CXIII, 39.
gestre, B. VII, 5: «Toate vârfurile
 «Și toate *gestrele*»
 n'am putut afla însemnarea.
gheluesc, magh., dau la rândea, CLV, 10.
ghioabă, se zice și *dioabă*, șteand, puțină, B. X, 16.
gioldan, giulgiu, B. LXXXII, 41.
godinat, purcel, godăcel, godac, U. XIX, 18; se pronunță și *goghiuac*, XXX, 43.
gomoni, a petrece vorbind, a povesti, șopti, B. LXXI, 15. B. LXXVIII, 13.
gorgoni, «Toți cerbii-mi yiniă,
 «Toți mi-l *gorgoniă* = fugiă de el, B. VII, 10.
grăita, graiul, LXXIX, 19.
grămădiș și *grămădic*, stâlcită din grămătic.
Grangurel, l. d. gangurel, diminut.

din gangur, nume de cal, în col.
«Treii frați».

grăunț, se zice și *grăunță* (fem.),
grăunte, B. LXXVI, 13.

groșiță, veche monedă mică de aramă,
ca la 4 fileră, U. XVIII, 25.

grumură, încărcă, îngrămădi,
LXXXV, 19; cfr. lat. grumus, ital.
grumo, groma.

H.

halcă, sgomot, gălăgie. În graiul
viu se aude *holcă*, cum este și
într-o colindă din Agrișteu (Târn.
mică) «mare-i *holcă* și adunare»,
CXXII, 2.

harcu, arc, de aici *harcaș mare*,
LXIV, 8; *arcaș m.*, LXIX, 11.

hegheș, magh., cu coarne ascuțite,
U. IV, 9.

hinteu, magh., calească, butcă, B.
XXXV, 27.

hobonă, a se legăna, a se clăti, XLI, 5.
hurat, urat, prin Șerbeni (Gurghiu,
U. XXXIX, nota.

husoș, vechiu ban de argint, sfant,
B. XXX, 35.

I.

iedere, iederă, B. V, 13.

iesclie, iesle, se pronunță mai mult
iescle, (Târnăvi) XLIII, 4; v. și V,
4: «iescele».

ișori, «Cum răsaru-și doi *ișori*»,
B. XLIII, 3 (?).

îmbubiș, -ă, împupită, îmbobocită,
B. V, 13.

împănă, umpleă, CXLVIII, 6.

împoivană, a—, acoperi cu țoale.
înășel, fecior în casă, servitor, B.
III, 12.

închepeă, provincialism, încăpeă, U.
XIV, 14.

închinăciune, rugăciune, CXI, 30.

îndoblică, v. doblică, oblici.

îngă, *dingă*: «dingă el» B. LXVI,

11. = lângă, de lângă; «*Pîngă*»,
U. XXXIII, 1, l. d. pe lângă.

învârstă, împletește, face «vrăstă»
(bucet), ori cunună de flori, B.
XLIII, 10.

ismă,—*creață*, planta: *Mentha crispa*,
B. XCVI, 15.

ispiti, întrebă, B. CX, 12.

itros, *itru*, din slav. *utro*, dimineața,
deci slujba mănecatului în biserică,
«*Utrenia*», CLIII, 20.

J.

jebruică, mică zăbreă, B. XX, 9.

jig, pronunță locală j=v. vig, magh.
vêg=val, XVIII, 22.

jiț, jeț; *jinț*, pl.—uri; *jiț*, pl.—uri,
germ., jeț, CXXXVIII, 10.

jotat, frumos, B. LXXXIV, 20.

judecii, «la capetul *judecii*,
C'acolo și noi vom fi», XLIV,
29; presupune Nominativ. *judecă*,
județ, judecată.

juhăt, onomatop., vuit, vuiet, XXVII,
16.

junelaș, dublu diminut. din june,
B. XX, 29.

jur de jur, jur împrejur, B. LXXXVII, 1.

jurat mare, ajutorul de primar,—
e în uz general, CXV, 6.

L.

lăcrăzău, magh. lakmározó, local
unde se oaspătă, B. LXXVIII, 23.

lăoui, «lăcuiți» = trăiți bine, B. I,
13. (magh. jól lakni).

laț, pl.—ă, loloț, smoc, floc, B. CI,
24.

lăut, spălat, B. LXXXI, 8; este și
în graiul viu, în Munții apuseni, etc.
lebenjoară, diminut. din *lebedă*, B.
LXXXIV, 25.

lecovată, probabil: mărmurată, cum
este în altă colindă; ceva vorbă
străveche (cfr. celt. leuk = leuka,
piatră).

lege, judecată, osândă; cfr. expresia

poporană: merg la lege; i-a făcut legea ș. a., B. CVI, 7.

legumă, pl. — e, gozuri prin grâu, buruieni, U. XXXV, 80.

legumei, stâlcitură a vorbeii neînțelese: egumeni, B. LXXVII, 8.

leş, magh., pândă, LXIV, 14.

libicioară, dimin. din lebedă, lebejoară, LXV, 10.

lincet [?]. Să nu fie o compozițiune din *lin* și *cet*; (încet), cari ambele înseamnă aceeași; deci *lin*? B. XLIII, 15.

lucefere, pl. din lucefăr, B. LXXVII, 20; tot așa: *luceferel*. pl. *lucefererele*; *luceferui*, diminut. din lucefăr, la pl., XXXI, 13.

lud, simplu, prostuț, CVI, 22.

luntră, a —, «*luntrăm*», întrăm în lăuntru; contras din lăuntrăm, CXXXV, 2.

lună de inel, se numește piatra (scumpă) ce este în inel, B. CVII, 5; CVIII, 4, *lume*.

M.

măcioace, pl. din macioacă (?), măciucă, M. XXVIII, 7.

măji, pl. din majă, veche măsură de pond (= 50 Kl, 100» fonți.), B. LXXXII, 40.

mălinși melin, planta: liliacul, LXIII.

mărgăreț, —ă, *ismă* a = isma creată,

Mentha crispa. b = ca mărgăritarul: «Cu lănuța creată, Creață *mărgăreată*».

mărieș, vechiu ban unguresc.

mărsac, tătar, cel ce poartă sacul cu colaci după colindatorii cu turca, U. XXXIX.

mas, din arhaic, *mănere*, *am* —, am poposit, LXXII, 68.

masă, față de masă, măsură, B. XIII, 17.

mățășorul, răchita, salcia, B. LXIX, 19.

mătușel, în glumă: sacul în care colindători adună colacii ș. c. I;

sacu-i mărișor, încăpător, de aceea pe cum la o sticlă mare îi zic în glumă *mătușă*, așa-i zic și la sacul ceș mare, U. XIV, 14.

meșce, mestecă, amestecă, B. I, 10.

meană, l. d. mană, roadă, CXLVI, 43.

mine, ca și *cine*, la Acuzativ fără prepoziția *pe*, CXIII, 7.

mohorîcel, cam mohorit, CXXXIX, 8.

molotru, melilothus, chimin, B. LIX, 6.

mulțămî, a —, în înțelesul de a saluta ș. de a răspunde la o salutare, U. XXII, 10, 12 și XXIII, titlul: «mulțămîță (= răspuns) la o închinare».

N.

na, ține, primește, B. LXXIX, 42.

nădăiesc, *mă* —, înțeleg, pricep, B. LIX, 20.

năframe, pl. dela năframă, care în uzul vulgar face pluralul: năfrămî, maramă, B. XXVIII, 9.

născutul, arh. (la Coresi), nașterea, VII: Sara născutului = nașterii.

năvodăși și năvodari, pescuitori cu năvodul, CIV—CVI.

nedee, sărbare, petrecere de vară cu joc, obișnuită în țara Hațegului, și pe Jiu, XXVI, 33.

nepomenit, nedeșteptat, netrezit din somn, B. LVIII, 18.

nesocotit, „miile” —, necalculate. Urarea din Cetea (Teiuș).

nevoie, este și în uzul general, epilepsie, U. XXXVIII. «Tot *nevoi* d'ele (=de cele) *mărunte*», =rele.

nici, 2 silabe: *nî-ci*, B. LX, 42.

nimeri, a —, a sosi pe neașteptate și ca din întâmplare. Așa și în uzul vulgar, B. XCI, 1.

O.

o, ori, B. LX, 14, 15.

ocăruf, diminut. d. *oacăr*, cu pete negre pe bot, încolo tot alb, LXXII, 41.

olată, pl.—*e* și *olaturi*; în uzul vulgar se aude și *olete* (V. al meu Glosar de cuvinte dial. sub voc.), vorbă învechită. O găsim și în Cronica lui Șincai, passim,—edificiile din jurul casei, XXXII, 10.

omeni, în înțelesul de a cinsti, ospăta, este în uz general; în înțelesul de: *s'a făcut om*, în U. VI, 12.

or, «La noi și-or venit»=*au venit*, B. XVII, 20.

oștiei, Genitivul de formă arhaică dela *oaste*, XCV, 10.

P.

paloșă, paloș, B. LXXXI, 24.

pălută, pl. păluți, palat, CIX, 2.

păstură, este în uz și în graiul viu de pe Târnava mică, în înțelesul de: merindare în col.—mășăriță, față de masă. Pe alocuria *păstură* se numește crătînța

pătac, veche monedă ung. de aramă ca la 7 cr.=14 fileri.

păzesc, mă—, grăbesc, este și în uzul vulgar (Gherla).

pe, pentru, X. Observ, B. LXXVII, 40.

pecine, în uzul vulgar la țară; *pecie*, XX, 17; U. XIX, 18; M. XXXV, 11; pe la Hațeg și pe Jiu: *pecine*, U. XXX, titlul.

pelită, trup, CXXXVIII, 53. Cfr. și zicerea: «drac *impelițat*» = întrupat.

pene, pl. din *peană*, buchet, flori în pălărie, și în uzul vulgar, B. XXII, 5.

petrec, se —, trec. Cfr. zicerea «toate trec și se petrec», B. XXXVIII, 6.

pică, au picat = au nimerit, sosit pe neașteptate, B. XLIX, 21.

piscoiu, mic canal la moară, U. XXXIX.

pișărăi, pișărăi, copiii cari în ajunul Crăciunului colindă, urează cu «*pi-zăra*» s. sorcova, U. XXXVIII, XXXVIII.

plăhit, plăvan, B. LXVII, 23.

plată, folos, dobândă, U. XXX, 18.

pociunchi, pronunță locală în Șonfalău (Târnava mică) l. d. pociumbi, stâlpișori; remarcăm *chi* = *ghi* = *bi*; V, 6. «Sara de arjun».

pogănicu, a) pogoniciu, servitor mic care mână boii prinși în jug. B. LXXXVII, 14; b) ca adjectiv: *avan*, neastâmpărat, l. d. pogani, B. IV, 3.

poiată, grajd, staul, XXV, 10. U. XI, 6; e în uz general la Români ardeleni.

pòine, «coade» de grâu, gozuri, ce cade sub ciur, CXIII, 30.

poivan, magh. țol de cai.

polărit, XXX, 10, doară (?) poleit?

polată, XXXI, 8. palat, B. LXXII, 7.

polițit, v. polărit.

pomeni, a —, a deșteptă s. trezi din somn, și în uzul vulgar, passim, B. LIX, 36.

ponosit, frecat, tocit, uzat; tare uzitat și în graiul viu.

porție, dare, CXIII, 12; este și în uzul vulgar, pe Câmpie.

porumbași, porumbel (paseri), B. LXXVIII, 16.

porunci, a —, a vesti, trimite vorbă; este în uzul vulgar în întreg Ardealul, B. LIV, 12.

poșolog, poșomog, bucată, dărab mare, U. XXXII.

potilat, (pron. *pochilat*), magh. *patyolat*, — învelitoare pe cap la femei, B. VIII, 51.

povoraș, om de rând, iobagiu care poartă poverile (contr. nobil, nemeș) (?), LXXII.

prânzesc, transitiv = îi dau de prânz, este și în graiul viu, în uz general, XXXVII, 3.

prejur, „*prejur masă*”, fără prepoziț. *de* = în jurul; „*bogăția prejur casă*”, IX, 19. §

prouură, «prouurănd», cu *r* = *l*, = *ploură*, XXX, 33.

puioare, vâl de fachiol, IX, 11.
pulberice, deminut. d. pulbere, praf, CXXXV, 30.
purced, plec, merg, LXXII. «Purces-a, B. XCII, 48.
pustini, pronunță dela Hațeg, pustii, în înțelesul de a pribegi, XL, 19.

R.

rădi, *rădui*, apocop. din arădui (magh. ered), a plecă, porni, CXIII, 1, 15.
rămburat, stricat, *roate* — e, stricate, U. XXVII, 13.
răstoc, germ. Ladstock, lemnul dela gărlă, U. XXXV, 116.
răt, pl. rături (magh. rét), este general în graiul viu, = luncă, livadă, XXIV, 3.
rău, pl. *răuri*, rele, X. observ.
răvănat, răcănat, rămuos, crăcănos, B. XC, 8.
răsă, a —, a revărsă raze, a radiă, I, 13, «răzește».
roajbă, despre unelte rele: rău, hodorogit, învechit, de nimic, U. XVIII, 25.
romăniță, mușătel, în uzul general, B. XVII, 35.
ronțani, a roade cu sgomot, a ronțai, XXXIX, 29.
rugă, în înțelesul de local: loc de rugăciuni, capelă, orator, B. LXXVII, 5.
rumegul, rumegatul, XXVII, 25.
rumegior, rumenior, cam rumen, XXXV, 6.
rup, „rupse a grăi” = prinse, începui, CXLI, 17.
ruminică, probabil romoniță, B. VII, 27.

S. Ș.

săbău, magh., croitor; de aici: *săbuesc*, croesc; substantivul *săbău* e frecvent în graiul poporan, verbul însă nu-i în uz, XVIII, 24.

sbier, B. CIII, 9. sbiere și *sbierat*, cum găsim în LXVII, 11. și în graiul viu, passim.
șai, pl. din *șea*, B. LXXVIII, 7.
sălui, a =, a trage în gazdă, XXV, 4.
sbonul, svonul, CXLVIII, 10.
scăpătat, apusul, vestul, B. LXXII, 14.
scoc, canal, U. XXXIX, 83.
scris, ca —, frumos ca scris, ca picat, este și în graiul viu, CVII, în adaus.
sdranță, treanța, — este în uzul vulgar general, B. X, 23.
sdronțani, onomatop., ronțai, XLIII, 6.
șesău, jeț, «jilț», CXLI, 41.
sfărtariu, $\frac{1}{4}$ dintr'un întreg, $\frac{1}{4}$ cupă, XLVIII, 51.
sfercușă, dimin. din sfârc, B. LXXXI, 24.
sgăcină, a sgățai, scutură, CXXVIII, 15.
sghicuță, sbiciuță, a sbici, — despre vânt, BCX, 5.
Simicoară, «Sfânta —», Sfântul Nicoară, S. Niculae, CXXXV.
șinor, gaitan, U. XIII, 17.
sluji, a — a face slujba sfântă (liturghia) în biserică, în uzul general, CXL, 26.
socăciță, magh., bucătăresă, B. LXVI, 19.
șoldu-boldu, joc de cuvinte, cuvinte gemene, (coapsă) mare, U. III, 12.
șolovată, *piatră* (?), potecă: măr-murată, din magh. sala = turmalină, piatră cu fier, LXXV.
somnă, a — a dormi, a dormi, a trage un somn, BXCIV, 7. B. XCIX, 1; «nu somnați» = nu dormiți.
stălpurile, stălpărilor, ramuri, B. XLII, 15.
stânjin, floarea: Iris germanica, B. XLIX.
stăpâneasă, XVII, 17. = stăpână, doamnă.
stat, stătură, B. XXXIX, 4.

stavă, erghelie; e în uz 'general, B. XXVI, 26.

știblă, șteblă, cotor, mânunchiu, B. IX, 14.

storcuț, B. LXXVII, 30: «Că sunt doi *storcuți* din ceru. Și cu doi *fiuți* de ai loru»; n'am putut afla însemnarea; doară germ. *Storch*, barză (?).

strâmb, în înțelesul de *fals*, este în uz general la popor: «o jurat strâmb», CXIV, 33.

străpșor prin metateză și rotacizarea lui *l* din stălpșor, crenguță, XXXI, 33.

strătior, probabil din: *tretior* (= de trei ani).

stretior, B. LXXXIV, 30; B. XIII, 10.

stropșor, diminut. d. strop, = puținel; dar mai probabil că o vrut să zică *străpșor*, (v. mai sus — crenguță, XXX, 31.

su, l. d. *so*, (ca Sicilianii) din *său*, pronume poses.

sucna, B. XXXI, 18, *sumnă*, — în uzul vulg. gener. *sugnă*, fustă.

șulbuc, un mare de pește, grămadă. Este și în graiul viu pe la Brad și jur. Comuni cat prin Virg. Perian, st., B. CV, 13.

suman, țundră, ghebă, — des în graiul viu, B. XV, 13.

supărat, trist, întristat, CX.

surdini, a scoate la lucru, U. XXXIX.

șuriep, «iepe — e» sirepe, iuți, aprigi, U. XXXV, 83.

șuștar, veche monetă de aramă, c. 4 fl. U. XII, 4.

suvoles, coarne în aur *suvoalse*, răsfrânte, B. CI, 23.

T. Ț.

tăier, pl. — e, farfurie, B. XV, 29.

taiu, «o taie» = iea fuga, taie fuga, B. XVIII, 13.

Țariglat, l. d. Țarigrad, Constanti-nopol

tărnaț, magh., pridvor, balcon, XXXV, 29.

țifră, chitit, împodobiț, B. III, 10; B. XXXVIII, 14

țifraș, mândru, țănoș, B. XXXIV, 17.

țind, simplul verbului *intind*, XII, 20. «Tinse cerul».

țip, pron. *țâp*, provincialism general în Ardeal, = arunc, BXXVII; B. LVII, 35.

țipău, (pron. *țâpău*), magh., pânișoară, CXXXV, 47.

țivără, pron. loc. *chivără* șapcă, B. V, 18.

țoiag, lumină de ceară galbenă în mâna mortului, s. pentru morți, CXLV, 5.

toriște, *turiște* și *tuliste*, locul unde se dă de mâncare la oi, XXVII, 22.

Toții, Tăuți, Slovaci, B. VIII, 16.

treabă, că și pe la noi *ii de treabă* = de trebuință, de folos, U. XIII, 22; cfr. zicerea poporană: «nu-i de treabă», «nu-i de folos.

treștior, cuvânt stricat din *stretior*, iar acesta, probabil, din *tretior*, B. XCIV, 15.

tretior, al treile, B. XCIV, 15.

troapa, trôpos (la Alecsandri), comandă, poruncă, semn, cruce, steag, col. CXXV, p. II, cfr. grec. τροπή = întoarcere, U. II.

tuliștea, identic cu *toriștea*, *turistea*, cu l = r, XLVI, 10.

tulai, interject., exclamare de spaimă, de alarmă, din magh. *tolvaj* = hoții, XCII, 11.

tun, intru, II, 33; VIII, 19 și în uzul vulgar, foarte comun.

turcaș, colindătorii cu turca, U. XXXIX.

tureacul, — *cisme*, provincialism în întreg Ardealul, cărâmbul *cisme*, B. LV, 32.

U.

u' = un, *u'* leu, B. L. X. 21.

un', mai ales înaintea dentalei *t* = unde, se aude și în graiul viu.

urechiță, — de strugure, mică aripă de —, XLVIII, 50.

uspăciorii, derivat din oaspeții, cum se zice și în graiul vulgar pretutindeni: *ospecioi*, XXXI, 4, și *uspăcioi*, XXX, 4.

urzesc, decid soarta, fac ursita, pun capăt, sfârșesc, ucid, B. LXXVI, 6. În lexic. Bud. sub voc. aflăm: *urșesc*, statuo, constituo, *destino*, decerno: toate însemnă aproape aceeași: urzesc.

V.

vântureașca, lopata de vânturat grâul, U. XXI, 14.

vârși, l. d. *vârși*, *vârfuri*, B. LXX, XIV, 32.

vârși, împletesc, învrâst, fac vrâstă (bucet) din flori, fac cunună, B. XLIII, 17.

vârtăpă, CXXV. p. II, (?) conducător (?).

păst, pronunță poporană aproape generală în Ardeal = văzut, passim. *ververi* VIII, 9. poate flacăra, *vâl-vori* (?).

veli, (?) simplul verbului: *înveli*.

velici, a—, probabil din slav. velik = mare; deci: a mări, fericit, XLV, 33.

vidra, o plantă de apă, comunic. Lud. Munteanu, st., Hațeg.

virguș, diminut. din *vig*, acesta e din magh. vég val.

Z.

zăbrăluică, în graiul vîn *zăblae*, fetișcană, B. XLIV, 13.

zăpsite, zăsite.

zărnd, o plantă, numire în uzul general, BXV, 13

zăuri a—, a colindă a 2 zi de Crăciun dimineața, obicei în Țara Oltului, CLV.

zili, a—, v. act. trans. a-i da zile multe, U. III, 28.

LITERATURA COLINDELOR

1. *Sulzer*, Dr. Iosef, Geschichte des Transalpinischen Daciens, Wien 1782 (special t. II, 403: turca).
2. *Pann*, Anton, Căntece de stea și de Vicleim, București 1830.
3. *Marienescu*, Dr. Atan. M., Colinde, Pesta 1859.
4. Idem, Saturnalia și pițărăii, Familia, 1874.
5. Idem, Cultul păgân și creștin, București 1884.
6. *Schuller*, Ioh. Karl, «Kolinda.» Eine Studie über romanische Weihnachtslieder, Hermannstadt 1860.
7. Idem, Herodes, Ein deutsches Weihnachtsspiel aus Siebenbürgen. Hermannstadt 1859.
8. *Schmidt*, Wilhelm, Das Jahr und seine Tage, in Meinung und Gebrauche der Rumänen Siebenbürgens, Hermannstadt 1866.
9. *Theodorescu*, G. Dem., Studii, Românul 1869—1874 (25 Dec. 1869).
10. Idem, Noțiuni despre colindele române, București 1879.
11. Idem, Incercări critice asupra unor credințe, datine și moravuri, București 1874.
12. Idem, Poezii populare, București 1885.
13. *Bănțilă*, Petru, Colindele Crăciunului și ale Paștilor. Sibiu 1875.
14. *Burada*, T. Teod., O călătorie în Dobrogea, Iași 1870.
15. *Mangiuca*, Sim., Călindariu pe 1887, Oravița 1881.
16. *Gaster*, M., Literatura populară rom. București 1883.
17. *Iarnik-Bărseanu*, Doine și strigături din Ardeal, Brașov 1895, col. I-V, pag. 418—429.
18. *Bărseanu*, Andreiu, Cincizeci de colinde, Brașov 1890.
19. *Sbiera*, Dr. Ioan, Colinde, Cernăuți 1888.
20. *Daul*, Teodor, Colinzi și cântece popor., Arad 1888.
21. *Alexici*, Dr. G., Texte din literatura poporană rom., Budapesta 1899, pag. 139—172, note: 286-290.
22. *Ciura*, Alex., Colinde, Orăștie 1908.
23. *Rădulescu-Codin*, C. și D. Mihalache, Sărbătorile poporului român, București 1909.
24. *Vasiliu*, Alex., Cătece, urături și bocete (pag. 173—189: urături la S. Vasile.)
25. *Păsculescu*, Nic., Literatură populară rom. București 1910.
26. *Ollănescu*, C. Dim., Teatrul la Români. P. I. Datini, năravuri, jocuri, petreceri. București 1897.
27. *Densușian*, Aron, Revista critică-liter. 1.
28. *Ducange*, Glossarium mediae et infimae latin. Parisii 1840-1850.
29. *Csárán* Gyula, în «Ethnographia», 1901. «Aradmegyei kolindálás és turka táncoltatás».
30. *Király* Pál, ibid., «Bethlehemes játék Radnán», an. 1904.
31. *Moldovan*, G. Dr., Alsófehér vármegye román népe, N. Enyed 1899, pag. 231—239.
32. *Schmidt*, Tibot, «Etnografie: Turca în comitatul Hunedoarei», în «Transilvania», revista Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului român, Sibiu 1911, an. XLII, II, pag. 135—146, cu 6 ilustrațiuni.

CUPRINSUL

		<u>Pag.</u>			<u>Pag.</u>
	<i>Precuvântare</i>	1	XIX.	Zori albe	30
	Datine și credințe poporane.		XX.	Azi e ziua de Crăciun	31
	<i>A. Crăciunul</i>	5	XXI.	Vestea minunată.	»
	<i>B. Obiceiuri de Crăciun.</i>	8	XXII.	Mesia sosit în lume	32
	<i>a) Colindele</i>	»	XXIII.	Patru păstori	»
	<i>b) Lăturenii</i>	10	XXIV.	Cunună lui Hristos (var. la «Patru păstori»)	»
	<i>c) Petrecerea copiilor</i>	14	XXV.	Nașterea Domnului	»
	<i>d) « bătrânilor</i>	15	XXVI.	Nașterea din fecioară	33
	<i>e) Butucul Crăciunului</i>	»	XXVII.	La chilie de tămâie.	»
	<i>f) Alte obiceiuri</i>	16	XXVIII.	Luceafăr galbin.	34
	<i>C. Colinda la popoarele conlocuitoare</i>	17	XXIX.	Zori	35
			XXX.	Zori de zori	»
	COLINDE		XXXI.	Fă-te vesel! (var. celei precedente).	36
	A. Religioase.		XXXII.	Vesel, domn bun.	37
I.	Sara de ajun	21	XXXIII.	Zori frumoase	»
II.	Sara lui Ajun (variantă)	»	XXXIV.	Mândru-i cerul.	38
III.	Sara din easară	22	XXXV.	Măr și păr.	»
IV.	Ce sără-i?	23	XXXVI.	Scară de argint.	39
V.	Sara de arjun	»	XXXVII.	Mâne la prânz	»
VI.	Sara mare	24	XXXVIII.	În șesul cel frumos.	»
VII.	Sara născutului (nașterii)	25	XXXIX.	Blestem și binecuvântare	40
VIII.	Ziua lui Ajun.	»	XL.	Blestemul Maicii Domnului.	41
IX.	Colindă la ușă afară, noaptea	»	XLI.	Blestemul Maicii Sfinte (var.)	42
X.	Colindă la ușa afară, ziua.	26	XLII.	Maica Sfântă.	43
XI.	Dimineața de Crăciun.	»	XLIII.	» » (varianta precedentei)	»
XII.	Scoală, gazdă bună	27	XLIV.	Maica luminată	44
XIII.	De sculafe.	»	XLV.	Maica cu fiu 'n brațe	»
XIV.	Sculați, mari boieri.	28	XLVI.	O chilie de anglie.	45
XV.	Sculați boieri (var.)	»			
XVI.	Sculați, sculați.	29			
XVII.	He, Crăciune.	»			
XVIII.	Dimineața lui Crăciun	30			

	Pag.
XLVII. Dumnezeu cu oile . . .	46
XLVIII. Sub d'umbrele mărilor »	
XLIX. Dinaintea raiului . . .	47
L. In poarta raiului . . .	48
XI. La vârful munților . . .	»
LII. Pe fețele munților . . .	49
LIII. La cea piatră	»
LIV. » » » (variantă)	50
LV. Fiu din piatră	51
LVI. Este o piatră mărmurață »	
LVII. Maica Sfântă cu pruncul »	
LVIII. La o masă de mătasă... 52	
LIX. Doi luceferi	»
LX. Mănăstire cu 9 altare . . .	53
LXI. Poala cerului	»
LXII. Sub roșu de răsărit . . .	54
LXIII. In deal la Rusalim . . .	55
LXIV. O fiară mândră	»
LXV. Ion Sântion "	56
LXVI. Vânători de ai lui Pilat »	
LXVII. Se plimbă cea Sântă-Mărie 57	
LXXIII. Poarta cerului	»
XXIX. Măr d'aliu	58
LXX. Se scoboară Domnul Sfânt 59	
LXXI. De s'a pogorît	»
LXXII. Purces-o	60
LXXIII. Domnul pe pământ . . .	61
LXXIV. Domnul pe pământ (variantă)..	62
LXXV. Piatră solovată	63
LXXVI. Coborît-a Dumnezeu . . .	»
LXXVI. Scoborît-a Dumnezeu(var.) 64	
XXVIII. Domnul bun	»
LXXIX. Tri mese a lui Hristos 65	
LXXX. Tri mese a lui Hristos (variantă)	66
LXXXI. Maica supărată	»
LXXXII. Umblă maica după fiu 67	
XLXXXIII. Tri colindători	»
LXXXIV. Cată maica	68
LXXXV. Cam pe lângă mare . . .	»
LXXXVI. Pe lângă lună	69
LXXXVII. Vestea rea	»
XXXVII. La piatra răsturnată . .	70
LXXXIX. O cruce de măr dulce . .	»

Vicin, Colinde din Ardeal.

	Pag.
LXC. Ce soare răsare? . . .	70
XCI. Vinderea lui Isus . . .	71
XCII. Zori, dalbe surori . . .	72
XCIII. Zori (variantă)	»
XCIV. Trei cocoși	73
XCV. Dalbă mănăstire	»
XCVI. Intreabă sfinții	74
XCVII. Jos, pe mare 'n jos . . .	75
XCVIII. Creștinii	»
XCIX. Haida, frate	76
C. Corăbiile	»
CI. La masă	77
CII. Vânătorii lui Crăciun. . . .	»
CIII. Sfârșitul lmuii.	78
CIV. Năvodașii	»
CV. Nouă năvodași	»
CVI. Nouă năvodari	79
CVII. De n'ar figreșit Adam . . .	80
CVIII. Scaun de județ	»
CIX. Judecata lui Adam	81
CX. Raiule, grădină dulce . . .	»
CXI. Joacă Petru	82
CXII. Petru în raiu	»
CXIII. Petrea în raiu (variantă) . .	83
CXIV. Sub poalele cerului . . .	84
CXV. Taica Petrului	85
CXVI. Sus în poarta raiului . . .	86
CXVII. Sus în poarta raiului (variantă)	»
CXVIII. Iuda 'n raiu	87
CXIX. Iuda 'n raiu (var. 1) . . .	88
CXX. » » » (var. 2).	»
CXXI. » » » (var. 3)	89
CXXII. La mijlocul cerului . . .	90
CXXIII. Fericea-mi	»
CXXIV. Fericea-mi de el	91
CXXV. Fericean de el!	»
CXXVI. Domnul bun 1-2	92
CXXVII. Cest d'om bun	93
CXXVIII. Om bun	»
CXXIX. Domn bun	94
CXXX. Domnul bun	»
CXXXI. Cel boier bogat	»
CXXXII. Umblăm a colindă . . .	95
CXXXIII. Sfânta Duminecă	»

14

	Pag.
CXXXIV. Sân-Nicoară	96
CXXXV. Sfânta Simicoară (S. Niculae)	»
CXXXVI. Boierul din sat	97
CXXXVII. Dalbă mănăstire	98
CXXXVIII. Drag soare	»
CXXXIX. Ce soare răsare?	99
CXL. Trei floricele	100
CXLI. Trei flori	101
CXLII. Trei flori (variantă)	102
CXLIII. Noi umbilăm la colindat »	
CXLIV. Mândră stea	103
CXLV. Se scoboară Dumnezeu	104
CXLVI. Ia școală!	»
CXLVII. La poarta cerului	105
CXLVIII. O, Isuse!	»
CXLIX. Făclia dalbă	»
CL. Cocoș galbin	106
CLI. Mănăstire cu 9 altare »	
CLII. Mare-i vorbă și-adunare	107
CLIII. Bradul și teiul	»
CLIV. » » » (var.)	108
CLV. » » » (de zăurit) »	

B. Sociale.

I. Soare răsărit	109
II. Brad înalt Stan de piatră	»
III. Colinda cătanei	110
IV. Stoluri de voinici	111
V. Născut-a, crescut-a	112
VI. Ion bun voinic	»
VII. Junelu tinerel	113
VIII. Văsii tinerel	»
IX. Junii buni	114
X. Pârșovan Ioan	115
XI. Trei jocuri	»
XII. Vânătorii	116
XIII. Negri și vânători	»
XIV. » » » (variantă)	117
XV. Ruga vânătorilor	118
XVI. Ruga vânătorilor (var. din ț. Hațeg.)	»
XVII. Doi frați	119

	Pag.
XVIII. Văsălie	119
XIX. Trei ficiori	120
XX. În grădina soarelui	121
XXI. Doi voinici	»
XXII. Trei pene	122
XXIII. A vână	»
XXIV. Pesub meri și pe sub peri	»
XXV. Scoli, tu fică	123
XXVI. Fica mamei	»
XXVII. Pe luncile soarelui	124
XXVIII. Voinicul de asară	»
XXIX. Dinaintea acestor curți	125
XXX. Ana prin grădină	»
XXXI. Mărie prin grădină	126
XXXII. Grădina cu florile	»
XXXIII. Cunună finului	127
XXXIV. Ferice de-un boieru »	
XXXV. Fica frumoasă	128
XXXVI. Corinda fetei	»
XXXVII. Colinda la fată mare	129
XXXVIII. Colinda unicei fete	»
XXXIX. Colindafetei frumoase	130
XL. O murgă priponită	»
XLI. Fica gazdei	»
XLII. Susana, fată dalbă	131
XLIII. Doi meri adăliori	»
XLIV. Fecioriță	132
XLV. Strat de busuioc	»
XLVI. » » » (variantă) »	
XLVII. Un strat de busuioc	133
XLVIII. Printre meri și pintre peri	134
XLIX. Pe dealu cu stânjâni »	
L. V'o doi meri și v'o doi peri	»
LI. Marea mare	135
LII. Vine marea	»
LIII. Colinda lui Ion	136
LIV. Ion bun bărbat	»
LV. Calul lui Ion	137
LVI. Lupta voinicului cu leul	138
LVII. » » » » (variantă)	139
LVIII. Lupta junelui cu leul »	

	Pag.
LIX. Lupta junelui cu leul (variantă)	140
LX. Junelul	141
LXI. Leu 'n curte	143
LXII. Colo jos	»
LXIII. Sus la Țăriglat	»
LXIV. Sora Salomie	144
LXV. Un frate și-o soră	145
LXVI. Sor și frate (variantă)	»
LXVII. Sor și frățior	146
LXVIII. Un sor c'un frățior	»
LXIX. Două stele	147
LXX. » » (variantă)	»
LXXI. » » (» a ll-a).	148
LXXII. Două surori	»
LXXIII. Doi frați	149
LXXIV. Mirelu-i tinerel	»
LXXV. Gazda nu-i acasă	150
LXXVI. Umblăm colindând	»
LXXVII. Colinda popii	»
LXXVIII. Colinda primariului	151
LXXIX. Colinda gazdei	152
LXXX. La gazda feciorilor	153
LXXXI. Colinda vătavului (fe- ciorilor)	154
LXXXII. Colinda unde este fe- cior și fată	155
LXXXIII. Colinda oricărui om din sat	156
LXXXIV. Ferica-mi	157
LXXXV. Fericu	158
LXXXVI. Scoală, gazdă!	»
LXXXVII. În jur de masă	159
LXXXVIII. Doi boieri bogați	»
LXXXIX. » » » (va- riantă)	»
XC. Domnul bun	160
XCI. » » (variantă)	»
XCII. Tatăl cu trei fii	»
XCIII. Ce-i mai bun?	161
XCIV. Colinda junelui	162
XCV. Ziori de ziori	163
XCVI. V'o doi meri și v'o doi peri	»

	Pag.
XCVII. Un măr și-un păr	164
XCVIII. Doi boieri bătrâni	»
XCIX. Sculați boieri	165
C. Floare cu trei răzișoare	»
CI. Colinda păcurariului	»
CII. Colo jos, pe după deal	166
CIII. Pesub deal de pomișori	»
CIV. Ruga mioarei	167
CV. » miuării (mioarei) (variantă)	»
CVI. Sus la munte	»
CVII. Trei păcurărași	168
CVIII. Trei păcurărași	»
CIX. Albu-i dealu	169
CX. La luncile soarelui	»
CXI. Blestem de mamă	»
CXII. Sus la drumul mare	170

C. Urări.

I. Urarea dela fereastră	»
II. Mulțămita feciorilor, urare în casă	171
III. Mulțămita feciorilor, varianta 1-a	»
IV. Mulțămita feciorilor, varianta 2-a	172
V. Mulțămită, <i>cântare</i> după colindă	»
VI. Mulțămită, <i>urare</i> după colindă, var. 1-a	173
VII. Mulțămită, <i>urare</i> după colindă, var. 2-a	»
VIII. Mulțămită, <i>urare</i>	»
IX. Urare	174
X. Mulțămită, <i>urare</i>	»
XI. » »	»
XII. După colindă, umoris- tică	175
XIII. Urare hazlie	»
XIV. » »	176
XV. «Mulțămita banilor» (=pentru bani)	»
XVI. Mulțămita pentru bani	177
XVII. Mulțămita pruncilor	»
XVIII. Mulțămită (urare mare)	178

	<u>Pag.</u>		<u>Pag.</u>		
XIX.	Mulțămită, urare mare (variantă)	178	xxx.	Uratul peciniei (=căr- nii = pentru carne) 184	
XX.	«Mulțămița feciorilor» (urare) în dimineața Crăciunului	179	xxxI.	Plata colindei (urare) 185	
xxI.	Mulțumita (cu glume) 180		xxxII.	Vornicie (urare) . . »	
xxII.	Inchinare cu păharul »		xxxIII.	Mulțămite a) pentru bani, b) pentru vin. 186	
xxIII.	Mulțămită la o închi- nare (răspuns). . .	181	xxxIV.	Urare (umor) . . . 187	
xxIV.	Urarea colacului dela fereastră »		xxxV.	Urarea colacului . . 188	
xxV.	Urarea colacului în casă	182	xxxVI.	Urarea copiilor . . . 190	
xxVI.	Urarea colacului. . . »		xxxVII.	» „pițărăilor“ . . 191	
xxVII.	Urarea banilor (pen- tru bani)	183	xxxVIII.	» „bizărăilor“ — „bizărăilor“ . . . »	
xxVIII.	Urarea brânzii . . .	184	xxxIX.	Descântecul colacului la «turcă» (Urare cu turca).	192
xxIX.	Urarea rachiei . . . »				
			Glosar.	197	
			Literatura colindelor. . . .	207	

DIN VIAȚA POPORULUI ROMÂN:

- I. *Hora din Cartal*, de Pompiliu Pârvescu, 1908 . . . L. 3.—
- II. *Cîmiliturile românești*, de T. Pamfile, 1908 . . . » 1.—
- III. *Poezii populare din Maramureș*, de Tit Bud, 1908 » 1.—
- IV. *Cîntece și urături*, de Al. Vasiliu, 1909 . . . » 5.—
- V. *Din literatura populară*, de N. Păsculescu, 1909 . . » 6.—
- VI. *Jocuri de copii*, de T. Pamfile, 1909 . . . » 1.—
- VII. *Sărbătorile poporului*, de C. Rădulescu-Codin și
D. Mihalache, 1910 . . . » 1.—
- VIII. *Industria casnică la Români*, de T. Pamfile.
Premiul «Neuschotz» din 1909, 1910 . . . » 10.—
- IX. *Hore și chiuituri din Bucovina*, de S. Fl. Marian, 1911 » 2.—
- X. *Legende, tradiții și amintiri istorice*, de C. Rădulescu-
Codin, 1910 . . . » 1,50
- XI. *Sărbătorile de vară la Români*, de T. Pamfile, 1911 » 2.—
- XII. *Cîntece de țară*, adunate de T. Pamfile, 1913 . . . » 4.—
- XIII. *Boli și leacuri la oameni, vite și păsări*, după da-
tinile și credințele poporului român adunate din
comuna Țepu (Tecuciu) de T. Pamfile, 1911 . . » 1.—
- XIV. *Cîntece populare românești din Comitatul Bihor*
(Ungaria), culese și notate de Béla Bartók, 1913 » 5.—
- XV. *Vremuri înțelepte*. Povestiri și legende românești,
culese de D. Furtună, 1913 . . . » 1.—
- XVI. *Agricultura la Români*, de T. Pamfile, 1913 . . » 5.—
- XVII. *Ingerul Românului*, povești și legende din popor,
culese de C. Rădulescu-Codin, 1913 . . . » 4.—
- XVIII. *Povestea lumii de demult*, după credințele poporu-
lui român, de T. Pamfile, 1913 . . . » 2.—
- XIX. *Sărbătorile la Români. Sărbătorile de toamnă și*
Postul Crăciunului, de T. Pamfile (*Sub presă*).
- XX. *Sărbătorile la Români, Crăciunul*, de T. Pamfile.
(*Sub presă*).
- XXI. *Superstițiile poporului român*, de G. F. Ciușanu.
Premiul Adamachi din 1913. (*Sub presă*).